Costina Creiţă

LIMBA ROMÂNĂ

Exerciţii şi teste... de nota 10

LIMES

36

SERIA ŞCOLARĂ

Coordonatoare: ANA PETEAN

Editor: MIRCEA PETEAN

Coperta: CRISTIAN CHEŞUŢ

© Editura Limes, 2016
Str. Castanilor, 3
407280 Floreşti, jud. Cluj
Tel./fax: 0264/544109; 0723/194022
Email: edituralimes2008@yahoo.com
www.edituralimes.ro

ISBN 978-973-726-988-1

Scanned with OKEN Scanner

811.135.1'36
C84

Costina Creiță

Limba română

Exerciții și teste... de nota 10

Scanned with OKEN Scanner

I. FONETICĂ

1. Transcrie din seria următoare numai consoanele: *b, c, d, e, f, g, h, i, j, m, n, o, q, r, s, t.*

.....

2. Exemplifică prin câte un cuvânt valoarea de vocală şi de semivocală a sunetelor *e, i, o, u.*

.....

.....

3. Încercuieşte varianta corespunzătoare răspunsului corect.

În exemplele: *trunchi*, *chiar*, *chiştoc*, *chioşc*:

a) grupul *chi* transcrie un singur sunet în toate cuvintele;

b) grupul *chi* transcrie un singur sunet în trei cuvinte;

c) grupul *chi* transcrie un singur sunet în două cuvinte;

d) grupul *chi* transcrie un singur sunet într-un singur cuvânt.

4. Transcrie din seria următoare numai cuvintele care conţin vocale în hiat: *geografie, toast, oaste, alee, lăuda, coafa, cooperant, treisprezece, perpetuu, cuviincios, douăzeci, cicoare, fiinţă.*

.....

.....

5. Subliniază cuvintele scrise corect cu *nn* din seria: *înnăscut, înnorat, înnălţat, înnot, înnoit, înnopta, connaţional, înnobilat.*

6. Formează verbe cu ajutorul prefixului ***în-*** de la următoarele cuvinte: ***nor, nebun, nămol, noroi, nou, nod***. Explică ortografia cuvintelor derivate.

.....

.....

7. Subliniază cuvintele scrise corect cu *x* din seria: *excavator, exil, expadrilă, extinctor, excrescenţă, ruxac, existenţă, tixit, expres, axiomă.*

Scanned with OKEN Scanner

I. FONETICĂ

1. Transcrie din seria următoare numai consoanele: *b, c, d, e, f, g, h, i, j, m, n, o, q, r, s, t.*

.....

2. Exemplifică prin câte un cuvânt valoarea de vocală şi de semivocală a sunetelor *e, i, o, u.*

.....

.....

3. Încercuieşte varianta corespunzătoare răspunsului corect.

În exemplele: *trunchi, chiar, chiştoc, chioşc*:

a) grupul *chi* transcrie un singur sunet în toate cuvintele;

b) grupul *chi* transcrie un singur sunet în trei cuvinte;

c) grupul *chi* transcrie un singur sunet în două cuvinte;

d) grupul *chi* transcrie un singur sunet într-un singur cuvânt.

4. Transcrie din seria următoare numai cuvintele care conţin vocale în hiat: *geografie, toast, oaste, alee, lăuda, coafa, cooperant, treisprezece, perpetuu, cuviincios, douăzeci, cicoare, fiinţă.*

.....

.....

5. Subliniază cuvintele scrise corect cu *nn* din seria: *înnăscut, înnorat, înnălţat, înnot, înnoit, înnopta, connaţional, înnobilat.*

6. Formează verbe cu ajutorul prefixului ***în-*** de la următoarele cuvinte: ***nor, nebun, nămol, noroi, nou, nod***. Explică ortografia cuvintelor derivate.

.....

.....

7. Subliniază cuvintele scrise corect cu *x* din seria: *excavator, exil, expadrilă, extinctor, excrescenţă, ruxac, existenţă, tixit, expres, axiomă.*

Scanned with OKEN Scanner

8. Subliniază cuvintele scrise corect cu *cs* din seria: *rucsac, micst, micsandră, clacson, ecstras, bocs, sticsuri, ecsuberant.*

9. Subliniază forma corectă a cuvintelor din următoarele perechi:
deszăpezit/ dezăpezit, desfăcut/ dezfăcut, dezinteresat/ desinteresat, desumanizat/ dezumanizat, desintegrat/ dezintegrat, deziluzionat/ desiluzionat, desavantajat/ dezavantajat, dezvăț/ desvăț, răszice/ răzzice.

10. Accentuează corect cuvintele: *margine, butelie, veveriță, dimineață, optsprezece, popor, duminică, disperare, primăvară, bacalaureat.*

11. Desparte în silabe următoarele cuvinte: *exil, sfinx, bojdeucă, fiică, inoportun, inegalitate, inechitabil, dezavantaj, dispariție, atletism, sculptură, poem, distincție, adjuvant.*

.....

.....

.....

.....

12. Subliniază diftongii existenți în cuvintele din textele următoare:
a) „Încetul cu încetul i se întărea simțământul că, în lumea asta, nu există nimic afară de dragostea lui." (Ion Agârbiceanu)
b) „ – Acum, luminate crăișor, ca să vezi cât poate să-ți ajute milostenia stai liniștit, uită-te drept în ochii mei și ascultă cu luare-aminte ce ți-oi spune (...)." (Ion Creangă, *Povestea lui Harap-Alb*)

13. Subliniază cuvintele care au vocale în hiat din următorul text:
„DOMNIȘOARA CUCU: Ce s-a întâmplat? Mai întrebi ce s-a întâmplat? (*Cu un calm zdrobitor*): Adineaori a trecut automotorul și am prins-o pe dumneaei (*gest acuzator*) pe peron.
PROFESORUL (*blând*): Chiar pe peron?
DOMNIȘOARA CUCU (*zdrobitor*): Chiar pe peron.
PROFESORUL: Poate... poate că n-a știut...

Scanned with OKEN Scanner

ELEVA (*o licărire de speranță*): Să vedeți, domnule profesor...

DOMNIȘOARA CUCU: Taci! (*Către Profesor*): N-a știut? Cum n-a știut? (*Către Elevă*): Cum n-ai știut Zamfirescu? N-am pus afiș la școală, negru pe alb? Nu l-ai copiat pe caiet de șaptezeci și cinci de ori? Nu l-ai învățat pe dinafară în ora de educație? (*Schimbare de ton. Brusc. Poruncitor*): Ce scrie pe afiș, Zamfirescu?

ELEVA (*ca o lecție*): «E interzis elevelor din cursul inferior și mai ales din cursul superior...» (...)."

(Mihail Sebastian, *Steaua fără nume*)

14. Dă exemplu de câte un cuvânt care să conțină următoarele vocale în hiat:

e – e, i – i, o – o, a – e, i – e, e – a, i – a, u – u, e – i.

.....

.....

.....

.....

15. Subliniază din seria următoare numai cuvintele care conțin triftongi: *citeau, leoaică, ghiceau, plăceau, tigroaică, discutau, duceau, dregeau, lipseau.*

16. Alcătuiește enunțuri în care să utilizezi următoarele cuvinte: *clásа – clasá, véselă – veséla, notá – nóta, ácele – acéle, cómis – comís.*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Scanned with OKEN Scanner

17. Subliniază varianta corectă din următoarele perechi de cuvinte: *glasvand/ glazvand, pasămite/ pasă-mi-te, darmite/ dar-mi-te, erarhie/ ierarhie, anticameră/ antecameră, egzemă/ eczemă, a creea/ a crea, (noi) agreem/ (noi) agreăm, ienupăr/ enupăr, desbatere/ dezbatere, dizertație/ disertație, identitate/ indentitate, preşedenție/ preşedinție.*

18. Scrie cinci cuvinte în care litera *x* să se pronunțe *cs* şi alte cinci în care să se pronunțe *gz*.

[cs]: .....

[gz]: .....

19. Notează care este pronunția literei *x* ([*cs*] sau [*gz*]) în fiecare dintre cuvintele: *excepțional, expoziție, exersa, exemplu, examen, exigență, extemporal, existență.*

.....

.....

.....

20. Dă exemplu de cinci cuvinte care să conțină grupul de litere *cs*.

.....

.....

21. Alcătuieşte două propoziții în care cuvintele să fie formate exclusiv din vocale şi semivocale.

.....

.....

22. Încercuieşte varianta corespunzătoare răspunsului corect.

Dintre cuvintele: *actór, lápoviță, prévedere, cámeră*:

a) toate sunt accentuate corect;

b) trei sunt accentuate corect;

c) două sunt accentuate corect;

d) unul singur este accentuat corect.

Scanned with OKEN Scanner

23. În cuvintele *deal*, *real*, *eră* sunetul *e* este, în ordine:

a) semivocală, vocală, vocală;

b) semivocală, vocală, semivocală;

c) semivocală, semivocală, vocală;

d) vocală, semivocală, vocală.

24. Subliniază semivocalele din următoarele cuvinte: *vreau*, *tramvai*, *mei*, *spuneau*, *soare*, *dimineață*, *leoaică*, *moară*, *tei*.

25. Subliniază forma corectă:

fixi/ ficşi	*picsuri/ pixuri*
ticsit/ tixit	*toxic/ tocsic*
rucsacuri/ ruxacuri	*complexi/ complecşi*
ortodocşi/ ortodoxi	*mixți/ micşti*

26. Încercuieşte varianta care conține numai cuvinte în care există vocale în hiat:

a) *glorie*, *oază*, *ideolog*, *coagula*;

b) *real*, *toată*, *ireal*, *aceasta*;

c) *obiect*, *coală*, *neapărat*, *glaciație*;

d) *reacționa*, *coopera*, *pianină*, *realizare*.

27. Grupează următoarele cuvinte pe coloane, în funcție de numărul de silabe pe care le conțin: *unchi*, *fiică*, *fiindcă*, *idee*, *suprem*, *bojdeucă*, *spor*, *gentilom*, *subiect*, *sport*, *mult*, *pustnic*, *ființă*, *unghi*, *covrigei*.

CUVINTE MONOSILABICE	CUVINTE BISILABICE	CUVINTE TRISILABICE
.....	....	.....
.....	....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

Scanned with OKEN Scanner

28. Indică, pentru următoarele cuvinte, consoana potrivită (*m* sau *n*):

i.....precizie, co.....fort, i....bold, co.....pact, i....puls, co...vingător, î.....brăcăminte, î.....călţăminte, neî.....podobit, i.....variabil, i.....comod, i.....parţial.

29. Indică accentul următoarelor cuvinte: *adică, actriţă, atroce, cumul, debut, duminică, etic, epocă, furie, motiv, primăvară.*

30. Scrie patru cuvinte cu o structură fonetică motivată prin sugestiile auditive pe care le conţin. (**Exemplu**: *a chiui*< interjecţia *chiu*; *a vâjâi* < interjecţia *vâj*).

.....

.....

31. Transcrie din careul de mai jos cuvinte-cheie şi grupuri de sunete studiate în capitolul *Fonetica*:

C	I	S	G	H	E	T	F	G
Z	R	I	T	M	V	R	O	E
C	E	L	L	N	O	I	N	C
H	I	A	T	O	C	F	E	E
I	V	B	C	I	A	T	M	Z
G	I	A	K	R	L	O	R	U
C	O	N	S	O	A	N	A	R
D	I	F	T	O	N	G	W	A
A	C	C	E	N	T	C	H	E

– cuvintele-cheie: .....

.....

– grupurile de sunete: .....

Scanned with OKEN Scanner

32. Menționează numărul de litere și de sunete din cuvintele:

cerebral ..... *gimnastică* .....

gherghină ..... *geam* .....

Gheorghiță ..... *Georgiana* .....

ghiozdan ..... *fiică* .....

abia ..... *ghimbir* .....

ciornă ..... *cinci* .....

chip ..... *extern* .....

unghi ..... *exhaustiv* .....

33. Identifică vocalele, semivocalele, diftongii, triftongii din cuvintele de mai jos:

toast ..... *auriu* ..... *aveau* .....

biet ..... *biologie* ..... *baie* .....

eram ..... *cuib* ..... *deal* .....

dădeau ..... *fier* ..... *geam* .....

greu ..... *cafeniu* ..... *diademă* .....

34. Scrie câte un exemplu de cuvinte sau grupuri de cuvinte care conțin silabe alcătuite din:

a) un cuvânt întreg și începutul altui cuvânt: .....;

b) un cuvânt: .....;

c) două sunete ale aceluiași cuvânt: .....;

d) un sunet: .....;

e) sfârșitul unui cuvânt și începutul altui cuvânt: .....;

35. Precizează valorile sunetelor (vocală, semivocală) corespunzătoare literelor subliniate din enunțurile:

a) Medeea este exemplul elevei mele de nota zece. .....

b) Oricine poate coborî acolo să-și procure din obor cele obișnuite.

.....

c) Iată că Ileana i-a impresionat pe toți cu inteligența ei uimitoare.

.....

Scanned with OKEN Scanner

d) Uitarea este un lucru supărător când nu ţi-l doreşti.

.....

36. Oferă câte două exemple de cuvinte care să aibă accentul:

a) pe ultima silabă: .....; .....;

b) pe penultima silabă: .....; .....;

c) pe a patra silabă: .....; ..... .

37. Scrie în spaţiul indicat litera potrivită, corespunzătoare unui răspuns corect:

..... *ceaşcă, geam, mărgea*;	A. conţin vocale în hiat;
..... *câmpie, cooperant, ideal*;	B. nu conţin grupuri de sunete:
..... *spuneau, leoaică, ciripeau*;	C. conţin diftong ascendent (suitor);
..... *soare, doare, moare*;	D. conţin diftong descendent (coborâtor);
..... *nou, fiu, câine*;	E. conţin triftong;

38. **Citeşte fiecare dintre următoarele afirmaţii şi încercuieşte litera A, dacă o consideri adevărată, sau litera G, dacă o consideri greşită:**

A G În exemplul *Imaginea ei mi-a pătruns în suflet.*, sunetul *e* are valoare numai de vocală.

A G Literei *x* îi corespund întotdeauna două sunete.

A G Alfabetul limbii române conţine 29 de litere şi 31 de sunete.

A G Indiferent de numărul silabelor conţinute, un cuvânt primeşte accent numai pe un sunet.

A G În exemplul *Nu mi-a atins inima cu lacrimile sale.*, sunetul *i* are voloare atât de semivocală, cât şi de vocală.

A G În cuvântul *oaie* există atât diftong, cât şi hiat.

A G Cuvântul *cherchelit* conţine 10 litere şi 8 sunete.

A G Cuvintele *eram* şi *erată* conţin acelaşi număr de sunete.

A G Nu există triftong în cuvântul *luceau*.

A G Există cuvinte formate exclusiv din consoane.

Scanned with OKEN Scanner

39. Scrie cuvinte formate din schimbarea ordinii sunetelor menţionate şi alcătuieşte propoziţii cu termenii găsiţi.

Exemplu: *e, r, a*: ***era, rea, aer***;

*Trăim în **era** tehnologiei.*

*Vremea **rea** nu i-a permis să se plimbe.*

*Puţin **aer** curat te energizează.*

d, o, r: ....., ...

.....

.....

u, r, s: ....., ...

.....

o, r, s, t: ....., ..., ...

.....

.....

40. Găseşte cuvintele scrise greşit în următoarele enunţuri şi corectează-le prin rescriere:

– Ar fi vrut să steie mai mult de vorbă cu noi. .....

– Nu fii de acord cu ceea ce ţi se impune! .....

– Nu i-am dat nici unui copil rolul pentru serbare. .....

– Scrie-ţi mai repede, vă rog! .....

– Argintii zurgălăi îmi aminteau de copilărie. .....

– Copiii noştrii sunt cei mai buni. .....

– Jucăriile a lor mei poartă urmele anilor. .....

– Numai mă bate la cap cu poveştile tale! .....

– Am învăţat decât substantivul pentru test. .....

– Mulţi oamenii nu apreciază pictura abstractă. .....

41. Desparte în silabe următoarele cuvinte, ţinând seama de normele în vigoare:

inexistent: ..... *transcurricular*: .....

necooperant: ..... *extraşcolar*: .....

Scanned with OKEN Scanner

antiimperialist: ..... *contraindicat*: .....

indescifrabil: ..... *deconspirat*: .....

indiscutabil: ..... *supraîncălzi*: .....

42. Scrie forma corectă a următoarelor neologisme, notate aşa cum se pronunţă:

[hepăning]: ..... [chič]: .....

[cornfleĭcs]: ..... [randevu]: .....

[gez/ ğaz]: ..... [ferplei]: .....

[dizain]: ..... [dendism]: .....

[fŏn]: ..... [năuhau]: .....

43. Scrie forma articulată cu articol hotărât a următoarelor neologisme, conform normelor impuse de DOOM^2:

mouse: ..... *click*: .....

Bruxelles: ..... *trend*: .....

show: .....

44. Completează spaţiile următoare pentru a obţine informaţii corecte:

Disciplina care studiază sunetele vorbirii este ..... .

Litera *x* se poate pronunţa ..... sau ..... .

Grupul de sunete alcătuit dintr-o vocală şi o semivocală pronunţate într-o singură silabă formează ....., în vreme ce grupul de sunete alcătuit dintr-o vocală şi două semivocale pronunţate într-o silabă formează ..... .

Grupul de sunete alcătuit din ..... care nu fac parte din aceeeaşi silabă formează hiatul.

..... reprezintă pronunţarea mai apăsată a unei silabe într-un cuvânt.

45. Notează cu „DA", în cazul în care consideri corectă afirmaţia sau cu „NU", dacă o consideri greşită.

a. În limba română, unei litere îi corespunde întotdeauna un sunet. .....

b. În limba română există 22 de consoane. .....

Scanned with OKEN Scanner

c. Vocalele *a*, *ă*, *â* sunt întotdeauna plenisone, adică pot alcătui singure silabă şi pot primi accentul. .....

d. Sunetele *e*, *i*, *o*, *u* sunt întotdeauna semivocale. .....

e. Semivocala *o* nu apare decât înainte de vocala *a*. .....

TEST – FONETICĂ

Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde cerinţelor:

Monica mergea alături de Olguţa. În sufletul ei, pe o creangă înflorită, se legănau pasările brodate pe chimono, la adăpost de puşti şi ochi de vânători... Armatele închipuirii lui Dănuţ, călăuzite de împăratul lor, mergeau să ucidă un zmeu străjuit de balauri. Primejdiile pândeau la tot pasul. Zmeul putea să fure soarele şi să arunce noaptea ca un codru des în faţa năvălitorilor. N-avea grijă împăratul! Dădea foc codrului şi trecea mai departe printre flăcări. Parcă pompierii nu umblă prin foc! ...

(Ionel Teodoreanu, *La Medeleni*, vol. I)

1. Transcrie din text patru cuvinte care conţin diftongi. (1p.)

.....

2. Selectează din text patru cuvinte care conţin vocale în hiat. (1p.)

.....

3. Precizează numărul de litere şi de sunete din cuvintele: *chimono*, *mergeau*, *închipuirii*, *ucidă*, *trecea*. (1p.)

.....

4. Desparte în silabe cuvintele: *călăuzite*, *primejdiile*, *năvălitorilor*, *codrului*, *printre*. (1p.)

.....

5. Selectează din text cinci cuvinte trisilabice. (1p.)

.....

6. Explică folosirea cratimei în cuvântul *n-avea*. (1p.)

.....

Scanned with OKEN Scanner

7. Notează vocalele şi semivocalele din cuvintele *n-avea* şi *pompierii*. (1p.)

.....

8. Dă exemple de patru cuvinte care conţin triftongi. (1p.)

.....

9. Notează accentele în cuvintele: *chimono, adăpost, călăuzite, dădea, năvălitorilor*. (1p.)

Notă: Se acordă 1p. din oficiu.

Scanned with OKEN Scanner

II. VOCABULAR ŞI STRUCTURA CUVINTELOR

Categorii semantice

1. Încercuieşte varianta care conţine numai paronime:

a) *iluzie/ deziluzie, fisă/ fişă, egoist/ altruist*;

b) *familiar/ familial, broască/ broască, ţărînă/ ţarînă*;

c) *orar/ oral, aliniat/ alineat, jantă/ geantă.*

2. Completează spaţiile libere cu paronimul potrivit contextului: *glacial/ glaciar, petrolier/ petrolifer, a invoca/ a evoca*, respectiv *original/ originar*:

a. *Gestul lui* ..... *i-a provocat dezgust.*

b. *Am vizitat un lac* ..... *în această excursie.*

c. *Acest tărâm* ..... *i-a sporit veniturile.*

d. *În domeniul* ..... *afacerea se transmite din tată în fiu.*

e. *Eu* ..... *adesea argumentul eficienţei în această situaţie.*

f. *Pentru* ..... *trecutul istoric, autorul a utilizat arhaisme şi regionalisme.*

g. *A rezolvat problema în mod* ..... .

h. ..... *din Muntenia, s-a obişnuit repede cu schimbările lingvistice impuse de normă.*

3. Încercuieşte varianta corespunzătoare răspunsului corect.

Cuvintele *a emigra/ a imigra* sunt:

a) omonime;

b) paronime;

c) sinonime.

4. Subliniază paronimul utilizat corect în enunţurile:

a. Părinţii mei se *enervează/ inervează* uşor la boacănele mele.

b. În acest bazin *carbonifer/ carbonier* au început explorările.

c. Acest *adagio/ adagiu* ilustrează foarte bine ideea textului.

914 253

BIBLIOTECA JUDETEANA
„GH.ASACHI"
IASI

Scanned with OKEN Scanner

d. Textul a fost tradus *literal/ literar* pentru a nu se crea confuzii.

e. Această *companie/ campanie* a înregistrat un profit considerabil.

f. Obiceiul său de a întârzia la prima oră îmi era *familial/ familiar*.

g. Decizia forumului *arbitral/ arbitrar* a fost considerată abuzivă.

h. Am identificat o *aliterație/ alterare* în această poezie.

i. *Cenzura/ cezura* manifestată în perioada comunistă a avut repercusiuni și în literatură.

j. Vasul de *alabastru/ albastru* era un dar de la prietena mea.

k. Fiind prea înalt, am atins cu fruntea *stalactita/ stalagmita* din peșteră.

l. Am admirat îndelung *versul/ viersul* duios al ciocârliei.

m. Am repetat lecția folosindu-mă de *atlaz/ atlas*.

5. Notează câte un sinonim neologic pentru cuvintele: *sigur, folositor, ușor, citeț, singur*.

.....

.....

6. Grupează cuvintele din seria următoare pentru a obține serii sinonimice: *a spera, a cugeta, a sfătui, a șovăi, a gândi, a câștiga, a vorbi, a cuvânta, a consilia, a ezita, a învinge, a năzui*.

.....

.....

.....

.....

.....

7. Găsește câte un antonim obținut prin derivare cu prefix de la cuvintele: *matur, literar, egal, muritor, oportun, continuu, nădejde, direct, cinstit, războinic, precis, politicos, uman, favorabil*.

.....

.....

.....

.....

Scanned with OKEN Scanner

8. Alcătuiește propoziții prin care să ilustrezi omonimia cuvintelor: *șah, golf, semăna, vină, mină, sol, lamă, milă, marcă, liliac, general.*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. Alcătuiește enunțuri în care să utilizezi paronimele: *fortuit/ forțat, cezură/ cenzură, flagrant/ fragrant, lacună/ lagună, releva/ revela, virtuos/ virtuoz, solicitare/ solicitudine.*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Scanned with OKEN Scanner

10. Găseşte expresii sinonime pentru următoarele cuvinte: *a muri, a se naşte, prost, deştept, bun, rău.*

Exemplu: *a muri – a da ortul popii, a trece în neființă, a trece în lumea celor drepți, a trece la cele veşnice* etc.

a se naşte: .....

prost: .....

deştept: .....

bun: .....

rău: .....

11. Găseşte sinonimul şi antonimul potrivite pentru cuvântul *bun* din contextele următoare:

a. El este *bun* într-ale gastronomiei. .....; ..... .

b. Va fi lansat un roman foarte *bun* în această seară. ..... ;..... .

c. Nu cred că este un argument foarte *bun* în acest caz. .....; ..... .

d. Timpul va fi *bun* în această săptămână. .....; .....

e. Ardeiul este *bun* pentru conserve. .....; .....

12. Găseşte sinonime potrivite pentru următoarele expresii: *a vorbi în dodii, a da sfară-n țară, a scoate panglici pe nas, a lua la refec, a pune țara la cale, a sta a taclale, a-şi face gura pâlnie, a lua în deşert.*

.....

.....

.....

.....

.....

13. Încercuieşte varianta în care apare sensul propriu de bază al cuvântului *gură*:

a) *Destinația pentru vacanță era o gură de rai.*

b) *Gura paharului a fost ciobită.*

c) *Are o gură micuță, din care cuvintele parcă tresar.*

d) *E o gură-spartă şi nu am vrut să-i încredințez secretul.*

Scanned with OKEN Scanner

14. Alcătuieşte enunţuri prin care să ilustrezi sensurile diferite la plural ale următoarelor substantive cu forme omonime la singular: *râs – râsete, râşi*; *corn – cornuri, coarne, corni*; *cap – capi, capete, capuri*; *colţ – colţi, colţuri*; *bandă – benzi, bande.*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

15. Construieşte enunţuri în care să utilizezi următoarele formule şi clişee internaţionale: ***mărul discordiei, nod gordian, turn de fildeş, oul lui Columb, călcâiul lui Ahile, sabia lui Damocles, patul lui Procust.***

.....

.....

.....

.....

.....

.....

16. Alcătuieşte câte două enunţuri prin care să demonstrezi polisemia următoarelor verbe: ***a lua, a tăia, a da, a ţine, a lega, a prinde, a citi.***

.....

.....

.....

.....

Scanned with OKEN Scanner

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

17. Rescrie enunțurile, corectând cuvintele scrise greșit:

a. *Eream supărată pe ea pentru că m-a jicnit în continuu cât am discutat.*

.....

b. *Acțiunile lui necuvincioase au stârnit oprobiul public.*

.....

c. *O mare orgie s-a abătut asupra lui după întoarcerea în țară.*

.....

d. *I-am cerut mamei permisia de a merge la petrecere, dar nu am găsit argumentul adegvat.*

.....

e. *Numeralul ordinar îmi creează dificultăți în a-l recunoaște.*

.....

f. *Monarhul ne-a prezentat împrejurimile mănăstirei, fiind un maistru al oratoriei.*

.....

g. *Obțiunea lui era motivată prin pasiunea pentru literatură.*

.....

h. *M-a indus în oroare comportamentul său.*

.....

18. Corectează, prin rescriere, pleonasmele din următoarele enunțuri:

a. *Ei au colaborat împreună la scrierea acestei lucrări, întrucât își dăduseră perfect de bine seama că va fi mult de lucru.*

.....

.....

Scanned with OKEN Scanner

b. *Părinții nu s-au mărginit să observe greșeala fiului, ci l-au și sancționat.*

.....

c. *A greșit la calcule, deși a revăzut iarăși algoritmul exercițiului.*

.....

d. *Poetul a debutat la început cu un volum de versuri în limba franceză.*

.....

e. *I-am returnat colegei cartea înapoi după ce am citit-o.*

.....

f. *Ei au fost coechipieri la aceeași echipă de fotbal în timpul școlii.*

.....

19. Greșeala care apare în toate enunțurile următoare:

Ai citit despre etnogeneza poporului român?

Priza de cocaină luată l-a doborât.

A asigurat securitatea localului toată noaptea.

Restanțele din urmă la întreținere sunt neplătite.

se numește:

a) anacolut;

b) dezacord;

c) confuzie paronimică;

d) pleonasm.

20. Alcătuiește câte două exemple care să reliefeze, pe rând, valori morfologice diferite ale omonimelor gramaticale: *unde*, *ura*, *înapoia*, *iar*, *dar*, *nouă*, *deși*; precizează-le!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Scanned with OKEN Scanner

.....

.....

.....

.....

.....

21. Alege contextul adecvat pentru cuvintele:

mutual: a. *Acordul* ..... *prevedea sprijin în caz de război.*

b. *Spațiul* ..... *al locuinței era împărțit de toți membrii familiei.*

vindicativ: a. *Gestul său* ..... *i-a uimit pe colegii de clasă, care-l știau liniștit.*

b. *Tratamentul* ..... *i-a salvat viața.*

salutar: a. *Cuvântul lui* ..... *mi-a smuls un zâmbet.*

b. *Demersul* ..... *al medicului i-a redat speranța vindecării.*

fortuit: a. ..... *de situația neprevăzută, colegul meu a recurs la o altă strategie.*

b. *A selectat* ..... *varianta de răspuns, întrucât nu mai avea timp la dispoziție.*

22. Dă exemple de câte două expresii/ locuțiuni care să cuprindă cuvintele: *gură, mână, nas* (de exemplu: *a-și vedea lungul nasului*).

.....

.....

.....

23. Găsește cinci expresii care să conțină cifre (de exemplu: *în doi timpi și trei mișcări*).

.....

.....

24. Găsește cinci expresii care să conțină nume proprii (de exemplu: *țara lui Papură-Vodă*).

.....

.....

.....

Scanned with OKEN Scanner

25. Găseşte cinci expresii/ locuţiuni sinonime cu verbul *a bate* (de exemplu: *a da o mamă de bătaie*).

.....

.....

.....

26. Subliniază formele corecte din următoarele perechi de cuvinte:

postmeridiam/ postmeridian

reşou/reşeu

excavator/ escavator

disertaţie/ dizertaţie

bancnotă/ bacnotă

serviciu/ servici

capot/ capod

filigran / filigram

casierie/ caserie

mănăstire/ mânăstire

27. Găseşte câte un corespondent în coloana din dreapta pentru fiecare dintre expresiile conţinând substantivul *inimă* din coloana din stânga:

a. *a avea inimă de piatră*

b. *a rupe inima târgului*

c. *a i se muia inima*

d. *a-i râde inima*

e. *a prinde inimă*

f. *a pune la inimă*

g. *pe inima goală*

1. *a se consuma*
2. *a stârni invidii*
3. *a se îmbărbăta*
4. *a fi impasibil*
5. *a se bucura*
6. *a se înduioşa*
7. *flămând*

Corespondenţa: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Scanned with OKEN Scanner

28. Dintre următoarele substantive: *mușchiular*, *filigram*, *renumerație*, *comfort*, *cvorum*:

a) toate sunt scrise corect;

b) trei sunt scrise corect;

c) două sunt scrise corect;

d) unul singur este scris corect.

29. Pornind de la prefixul indicat, scrie, pe verticală, antonime ale cuvintelor care încep cu litera din capătul coloanei:

NE							NE						
R	O	S	T	I	T		L	E	G	I	T	I	M
E	R												
C	D												
O	O												
M	N												
A	A												
N	T												
D													
A													
T													

Exemple: ***ne**recomandat*; ***ne**ordonat*.

30. Notează patru sinonime ale cuvântului indicat:

..... ←

→.....

P	O	V	E	S	T	I	R	E

..... ←

→.....

Scanned with OKEN Scanner

31. Sinonimele cuvântului *imuabil* sunt:

a) *schimbător*, *inexplicabil*;

b) *motivant*, *atrăgător*;

c) *permanent*, *neschimbat*;

d) *legalizat*, *autentificat*.

32. Grupează cuvintele următoare în două serii, în funcţie de categoria căreia îi aparţin: *pâine*, *familie*, *logofăt*, *lectură*, *şmecher*, *prefix*, *a citi*, *albastru*, *haimana*, *picior*, *câine*, *mişto*.

VOCABULARUL FUNDAMENTAL	MASA VOCABULARULUI
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

33. Găseşte perechea sinonimică a cuvintelor indicate printre termenii din următoarea serie:

economie, *elan*, *amabil*, *acvilin*, *indolent*, *variat*, *capriciu*, *emailat*, *echimoză*, *viciu*.

binevoitor – ..... *coroiat* – .....

naz – ..... *vânătaie* – .....

agoniseală – ..... *năravv* – .....

smălţuit – ..... *avânt* – .....

delăsător – ..... *felurit* – .....

34. Găseşte sinonime pentru cuvântul *număr* din următoarele exemple:

a. *Numărul* de azi al ziarului conţine o anchetă interesantă. (.....)

b. Poartă *numărul* 35 la pantofi. (.....)

c. *Numărul* 3 îi purta noroc. (.....)

d. Stă la *numărul* 10, colţ cu spitalul. (.....)

e. *Numărul* de gimnastică a fost pe placul tuturor. (.....)

f. În ultimii ani, *numărul* şomerilor a crescut considerabil. (.....)

Scanned with OKEN Scanner

35. Subliniază din următoarea serie de expresii şi locuţiuni numai pe acelea sinonime cu verbul *a hoinări*: *a umbla de flori de cuc, a umbla teleleu Tănase, a bate maidanul, a târnosi mangalul, a umbla câinii cu covrigi în coadă, a umbla cu şosele şi momele, a păzi drumurile, a umbla creanga/ frunza lelii/ hăbăuca, a număra pavelele/ pietrele, a umbla cu fofârlica.*

36. Încercuieşte varianta corespunzătoare răspunsului corect.

Sinonimele cuvântului *etern* sunt:

a) *veşnic*, *nepieritor*;

b) *continuu*, *perpetuu*;

c) *mereu*, *întruna*;

37. Alcătuieşte enunţuri în care verbul *a face* să fie sinonim cu:

a realiza: .....

a construi: .....

a compune: .....

a găti: .....

a aprinde: .....

a câştiga: .....

a îndemna: .....

a practica: .....

a parcurge: .....

a costa: .....

a se forma: .....

a simula: .....

38. Găseşte sinonimele cuvântului *osteneală*, potrivite pentru fiecare exemplu:

Am lucrat până la *osteneală*. (.....)

Nicio reuşită nu se realizează fără *osteneală*. (.....)

Este o adevărată *osteneală* să fii mereu pregătit pentru ore. (.....)

Osteneala va fi garanţia unei aprecieri din partea părinţilor. (.....)

Scanned with OKEN Scanner

39. Stabileşte înţelesul expresiilor/ locuţiunilor care conţin substantivul *lume*: ***pentru nimic în lume, a-şi lua lumea în cap, (om) de lume, ca lumea, a fi în rând cu lumea, a ieşi în lume, a veni pe lume, când ţi-e lumea mai dragă***. Construieşte câte o propoziţie cu fiecare dintre ele.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

40. Încercuieşte varianta corespunzătoare răspunsului corect:

Antonimul cuvântului *opac* este:

a) *mat*; b) *compact*; c) *transparent*; d) *obtuz*.

41. Precizează sensul cuvântului *neam* din următoarele expresii şi locuţiuni:

a. Băiatul este *de neam mare*. (.....)

b. Toţi cei prezenţi au observat că omul este *de neam prost*. (.....)

c. Nu şi-au vorbit încă; erau, de altfel, *neam după Adam*. (.....)

d. *Neam de neamul ei* nu a visat să trăiască la oraş. (.....)

42. Notează cu „DA”, în cazul în care consideri corectă afirmaţia, sau cu „NU”, dacă o consideri greşită.

a. Vocabularul fundamental cuprinde cuvinte care sunt absolut necesare comunicării, cu vechime şi stabilitate mare în limbă, cunoscute de toţi vorbitorii. .....

b. Regionalismele reprezintă acele cuvinte specifice vorbirii dintr-o anumită parte a ţării. .....

c. Termenii de argou reprezintă cuvinte şi expresii străine folosite de anumiţi vorbitori cu scopul de a impresiona şi de a se pretinde superiori celorlalţi. .....

d. Arhaismele sunt cuvinte care au dispărut din limba comună şi au încetat să mai fie utilizate. .....

e. Neologismele reprezintă cuvintele noi care apar într-o limbă. .....

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Mijloace interne de îmbogăţire a vocabularului: derivarea, compunerea, schimbarea valorii gramaticale (conversiunea)

Derivarea

1. Transcrie cuvintele derivate din următorul text:

„A fost odată un împărat. El ajunsese la căruntețe, şi nu se învrednicise a avea şi el măcar un copil.

Când tocmai, la vreme de bătrânețe, iată că se îndură norocul şi cu dânsul şi dobândi un drag de copilaş, de să-l vezi şi să nu-l mai uiți. Împăratul îi puse numele Aleodor. Trei zile şi trei nopți ținură petrecerile şi se chefuiră şi se bucurară, de o ținură minte cât trăiră. (...)

Aleodor, după ce se urcă în scaunul tătână-său, deşi copilandru, puse țara la cale ca şi un om matur. Toată lumea era mulțumită de domnirea sa, şi oamenii se făleau că le-a fost dat de sus ca să trăiască în zilele lui." (Petre Ispirescu, *Aleodor Împărat*)

.....

.....

.....

2. Subliniază numai cuvintele care fac parte din familia lexicală a termenilor menționați:

albastru: *albire, albăstreală, (a) albăstri, albastru de metil, albăstriu, floare albastră*;

cap: *capişon, capabil, capital, căpşor, capac, cap-pătrat*;

floare: *florar, florăreasă, înflorat, înflorire, florilegiu, floral, Florescu, floricică, floricea, inflorescență, floare-de-colț, Florin, (a) înflori*;

număr: *(a) număra, numerologie, (a) numerota, numeral, numărare, numărătoare, numeric, enumerare*;

sat: *sătuc, sătean, Saturn, sătuleț, săticel, sătmărean, presat, lansat*;

verde: *verde-de-Paris, verziu, verzuliu, (a) înverzi, verdeață, verzişor, vernil, verzitură, verde-albăstriu, veridic, neînverzit.*

3. Alcătuieşte familia lexicală a cuvintelor: ***şcoală***, ***biserică***, ***spital***, indicând prefixele şi sufixele adăugate (cel puţin câte patru derivate).

.....

.....

.....

4. Creează diminutive cu ajutorul sufixelor de la următoarele cuvinte: ***băiat***, ***fluture***, ***fată***, ***fereastră***, ***pod***, ***ban***, ***aripă***, ***carte***.

.....

.....

.....

.....

5. Creează augmentative cu ajutorul sufixelor de la următoarele cuvinte: ***băiat***, ***carte***, ***casă***, ***baltă***, ***copil***.

.....

.....

.....

6. Subliniază numai cuvintele derivate cu prefix din următoarea serie: *destoinic*, *dezarmat*, *demitizat*, *demnitate*, *dezastruos*, *demontabil*, *detoxifiant*, *denaturat*, *demn*, *desuet*, *dezaxat*, *destăinui*, *derizoriu*, *dezvoltare*, *destul*.

7. Subliniază numai cuvintele derivate cu sufix din următoarea serie: *librărie*, *pălărie*, *sonerie*, *domnie*, *lămâie*, *iulie*, *scufie*, *sinonimie*, *familie*, *distincţie*, *farmacie*, *danie*.

8. Grupează în patru familii de cuvinte următorii termeni: *despachetat*, *pătat*, *neîmpăturit*, *repătat*, *pătişor*, *a împături*, *pătuleţ*, *pachet*, *pacheţel*, *neîmpachetat*, *nepătat*, *păta*, *pătuţ*, *reîmpăturit*, *pat*, *păturică*, *pată*.

.....

.....

Scanned with OKEN Scanner

.....

.....

9. Dă exemplu de trei derivate parasintetice, formate de la cuvântul *bătrân*, reprezentând părţi de vorbire diferite; precizează-le.

.....

.....

.....

10. Grupează următoarele cuvinte derivate, în funcţie de utilizarea diferitelor categorii de sufixe (diminutivale, augmentative, moţionale, cu valoare peiorativă): *profesoraş*, *măsuţă*, *băietan*, *băltoi*, *gâscan*, *vulpoi*, *căsoi*, *puştan*, *beţivan*, *copilaş*, *răţoi*, *colţişor*.

diminutivale	**augmentative**	**moţionale**	**cu valoare peiorativă**
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....

11. Dă câte un exemplu de cuvânt derivat cu prefixele: **a-**, **i-**, **in(m)-**, **des(z)-**, **ne-**, **pre-**, **stră-**, **răs-**, **re-**, **con(m)-**.

.....

.....

.....

.....

12. Dă câte un exemplu de cuvânt derivat cu sufixele: **-ură**, **-eală**, **-iu**, **-ui**, - **ime**, **-eşte**, **-esc**, **-iş**, **-aş**, **-an**, **-ism**.

.....

.....

.....

.....

Scanned with OKEN Scanner

.....

.....

13. Formează substantive, nume de locuitori, pornind de la numele ţărilor: *Anglia, Coasta de Fildeş, China, Danemarca, Elveţia, Finlanda, Grecia, Italia, Lituania, Maroc, Nigeria, Norvegia, Suedia.*

.....

.....

.....

14. De la cuvântul **aur**, alcătuieşte *familia lexicală* şi *câmpul lexical*, fiecare având câte cinci termeni.

Familia lexicală	**Câmpul lexical**
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

15. Scrie în spaţiul indicat litera potrivită:

.....1. *copilandru*	A. derivare cu sufix colectiv
..... 2. *copilaş*	B. derivare cu sufix augmentativ
..... 3. *indecent*	C. derivare cu sufix diminutival
..... 4. *îmbunătăţire*	D. derivare cu prefix negativ
..... 5. *mărunţiş*	E. derivare cu sufix şi cu prefix (parasintetică)
..... 6. *(a) deşira*	F. derivare cu prefix privativ
..... 7. *(a) răsciti*	G. derivare cu sufix pentru denumirea noţiunilor abstracte
..... 8. *alfabetar*	H. derivare cu prefix iterativ
..... 9. *bunătate*	I. derivare cu sufix pentru denumirea instrumentului

Scanned with OKEN Scanner

16. Completează enunţurile cu informaţia corectă:

a) Cuvântul ***fetiţă*** s-a format prin derivare cu sufixul diminutival -..... .

b) Augmentativul cuvântului ***casă*** este ..... .

c) Un cuvânt format prin derivare cu prefix şi sufix se numeşte ..... .

d) Cuvintele ***aluniş***, ***bănet***, ***studenţime*** sunt formate cu ajutorul unui sufix ..... .

e) Termenii ***negândit***, ***gânditor***, ***gândirism*** fac parte din familia lexicală a cuvântului ..... .

17. Găseşte antonime formate cu prefixe diferite de la cuvintele date.

corectitudine – ..... *normal* – .....

legal – ..... *propriu* – .....

dreptate – ..... *formal* – .....

literar – ..... *împădurit* – .....

18. Încercuieşte varianta corespunzătoare răspunsului corect.

Aparţin aceleiaşi familii lexicale toţi termenii din seria:

a) *iepure, ienupăr, ierbar, iepureşte*;

b) *pădure, pădurice, pădurar, copac*;

c) *frunzar, frunzuliţă, Frunzescu, frunzişoară*;

d) *pădurice, împădurit, împăturit, (a) împăduri.*

19. Alege seria corectă în care nu există niciun cuvânt din familia lexicală a verbului *a înflori*:

a) *floricultură, florilegiu, (a) înflori*;

b) *floricol, inflorescenţă, influent*;

c) *floricultură, înfloritură, flecăreală.*

20. Notează atitudinea/ trăirile vorbitorului exprimate cu ajutorul diminutivelor sau al augmentativelor:

Exemplu:

Nu l-am mai văzut evoluând pe acest actoraş până acum. (*actoraş* – *-aş*: sufix cu valoare peiorativă; atitudine disprețuitoare față de slaba prestaţie a actorului)

Scanned with OKEN Scanner

Am privit fetiţa descurajată minute în şir. .....

L-ai pedepsit pe puştanul obraznic? .....

Copiliţa mea dragă, odihneşte-te! .....

Pe acel băieţoi nu-l poţi dezvăţa de obiceiurile nesănătoase. .....

L-ai ajutat pe bătrânel să traverseze strada? .....

Băuturica i-a fost mereu dragă cârciumarului sfătos. .....

21. Construieşte cinci enunţuri în care să utilizezi derivatele cuvântului *om*; precizează afixele!

.....

.....

.....

.....

.....

22. Alcătuieşte un scurt text, de două-trei fraze, care să conţină cuvinte derivate cu sufix de agent, sufix colectiv, sufix diminutival şi sufix pentru denumirea noţiunilor abstracte; subliniază-le!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

23. Notează cu „DA", în cazul în care consideri corectă afirmaţia, sau cu „NU", dacă o consideri greşită:

a. Sufixele reprezintă sunetele sau grupurile de sunete adăugate înaintea rădăcinii pentru a forma un cuvânt nou. .....

b. Prefixele *ne* -, *in* -, *i* - sunt întotdeauna negative. .....

c. Derivatele parasintetice sunt cuvinte formate în acelaşi timp şi cu prefix şi cu sufix. .....

Scanned with OKEN Scanner

d. Derivarea regresivă constă în eliminarea unui sunet sau a unui grup de sunete de la sfârşitul unui cuvânt pentru a forma cuvinte noi. .....

e. Sufixele utilzate pentru a forma cuvinte care denumesc obiecte mai mici decât cele obişnuite se numesc augmentative. .....

Compunerea

1. Subliniază cuvintele formate prin compunere din următoarele texte:

a) „ – Fiule al vânătorului, mi s-a spus de un oarecine că te-ai fi lăudat că poţi să aduci meşteri de la Medeea Cetate, să-mi zideşti un palat cum nu s-a mai văzut până acum, cu oasele de fildeş (...)." (***, *Fiul vânătorului*)

b) „În sfârşit, ca să nu-mi uit vorba, toată noaptea cea dinainte de plecare, până s-au revărsat zorile, m-am frământat cu gândul fel şi chip, cum aş putea îndupleca pe mama să mă ducă mai bine la mănăstire; şi tocmai când eram hotărât a spune mamei aceste, iaca şi soarele răsare, vestind o zi frumoasă, şi Luca Moşneagul (...) se şi aude strigând afară..." (Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

c) „Şi dacă vei avè cândva nevoie de mine, atunci să ştii că mă cheamă Făt-Frumos şi să mă cauţi la Mănăstirea-de-Tămâie." (Ion Creangă, *Povestea porcului*)

2. Scrie în spaţiul indicat litera potrivită:

.....1. *de la*	A. compunere prin alăturare cu cratimă
..... 2. *dis-de-dimineaţă*	B. compunere savantă cu prefixoid
..... 3. *niciodată*	C. compunere prin abreviere cu fragmente de cuvânt
..... 4. *PLAFAR*	D. nu este cuvânt compus
..... 5. *francofil*	E. compunere prin alăturare fără cratimă
..... 6. *preîntâmpina*	F. compunere savantă cu sufixoid
..... 7. *C.F.R.*	G. compunere prin sudare (contopire)
..... 8. *hipersensibil*	H. compunere prin abreviere cu iniţiale

3. Precizează valoarea morfologică a următoarelor cuvinte compuse:

traista-ciobanului ..... *binecuvânta* .....

Scanned with OKEN Scanner

dumneata ..... *cumsecade* .....

bing-bang ..... *astă-vară* .....

treizeci şi doi ..... *de la* .....

pentru ca să ..... *a douăzecea* .....

4. Completează enunţurile cu informaţia corectă:

a) Cuvântul ***filolog*** s-a format prin compunere cu ..... ***log***.

b) Substantivul ***transalpin*** s-a format prin ..... cu prefixoidul ***trans***.

c) În enunţul ***Se comportă <u>cumsecade</u> la şcoală***. cuvântul subliniat are valoare morfologică de ..... .

d) Cuvintele: ***alb-gălbui***, ***viţă-de-vie***, ***prim-ministru***, ***dis-de-dimineaţă*** s-au format prin ..... .

e) Adverbele ***niciodată***, ***astfel***, ***altădată*** reprezintă cuvinte compuse prin ..... .

5. Există numai cuvinte compuse rezultate din contopirea componentelor în seria:

a) *oarecum, ceva, economico-financiar, untdelemn*;

b) *altcumva, altfel, primăvară, cineva*;

c) *altfel, Câmpulung, fiindcă, juridico-financiar*;

d) *douăzeci, de la, bunăvoinţă, Vatra Dornei.*

6. Există numai substantive comune compuse rezultate din alăturarea a două substantive în seria:

a) *floare-de-colţ, pierde-vară, ex-ministru, zori-de-zi*;

b) *câine-lup, floarea-soarelui, gura-leului, traista-ciobanului*;

c) *zgârie-brânză, locotenent-şef, Curtea de Argeş, ochiul-boului*;

d) *Vatra Dornei, coate-goale, maţe-fripte, papă-lapte.*

7. Notează cu „DA”, în cazul în care consideri corectă afirmaţia, sau cu „NU”, dacă o consideri greşită:

a. Prefixoidele (falsele prefixe) sunt elemente de compunere, nu elemente utilizate în derivare.

.....

Scanned with OKEN Scanner

b. Substantivul compus are întotdeauna printre elementele componente măcar un substantiv. .....

c. Compunerea reprezintă un mijloc intern de îmbogăţire a vocabularului. .....

d. Compunerea prin alăturare conţine numai cuvinte unite prin cratimă. .....

e. Nu există verbe formate prin procedeul compunerii. .....

Schimbarea valorii gramaticale (conversiunea)

1. Identifică valoarea morfologică a cuvintelor subliniate din enunţurile următoare:

a) *Filmul <u>vizionat</u> a stârnit multe controverse.* .....

b) *<u>Verdele</u> câmpiei mă fascinează.* ....

c) *Păşeşte <u>blând</u> pe covorul de frunze.* .....

d) *Au sosit doar <u>nouă</u> dintre concurenţii înscrişi.* .....

e) *Oamenii se bucură <u>vara</u> de odihna binemeritată.* .....

f) *<u>Binele</u> făcut va fi răsplătit.* .....

g) *<u>Aşternutul</u> păstra răcoarea dimineţii.* .....

2. Citeşte cu atenţie enunţurile şi completează spaţiile punctate cu valorile morfologice corespunzătoare:

VALOARE MORFOLOGICĂ INIŢIALĂ	VALOARE MORFOLOGICĂ PRIN CONVERSIUNE
a) Am văzut un băiat **frumos.**	**Frumosul** place sufletelor deschise. .....
b) **Eu** merg zilnic la şcoală.	În text este prezent **eul** liric. .....
c) Se comportă **bine** în societate.	**Binele** făcut nu-l voi uita curând. .....
d) **Zece** copii au fost lăudaţi.	**Zecele** obţinut m-a bucurat nespus de mult. .....

Scanned with OKEN Scanner

e) Îl văd **suferind** în fiecare zi.

.....

Suferindul a smuls lacrimile femeii.

.....

f) Am **citit** romanul într-o singură zi.

.....

Cititul ne dezvoltă personalitatea.

.....

g) **Of**, uneori totul e pe dos!

.....

Nu mi-a spus **oful** său nici până astăzi.

.....

h) L-am văzut **tremurând** de emoţie.

.....

Mâna **tremurândă** îi trăda emoţia.

.....

i) M-am **legănat** lângă vişin.

.....

Mergea **legănat**, chiar dacă exersase.

.....

j) Are multă **graţie** în gesturi.

.....

Graţie lui am descoperit frumuseţea lumii.

.....

k) Priveşte mereu **înainte**!

.....

Planurile de vacanţă erau **înaintea** îndatoririlor.

.....

l) Mi-a adresat un cuvânt **urât**.

.....

Nu le vorbeşte **urât** colegilor.

.....

m) **Vara** este anotimpul nostru de suflet.

.....

Vara mă bucur de vacanţă.

.....

n) **Fiecare** îşi ştie interesul.

.....

Fiecare copil se bucură de jucării.

.....

o) Vreau să-mi fii mereu **aproape**.

.....

Iubeşte-ţi **aproapele**!

.....

3. Scrie în spaţiul indicat litera potrivită:

.....1. *jumătatea*	A. adjectiv provenit din adverb
..... 2. *înverzit*	B. substantiv provenit din adverb
..... 3. *aşa*	C. substantiv provenit din numeral
..... 4. *tânărul*	D. substantiv provenit din verb la infinitivul lung
..... 5. *sinea*	E. adjectiv provenit din verb la participiu
..... 6. *plimbare*	F. substantiv provenit din adjectiv
..... 7. *binele*	G. substantiv provenit din pronume

Scanned with OKEN Scanner

4. Completează enunțurile cu informația corectă:

a) Adjectivul ***înverzit*** s-a format prin conversiune din ....

b) Adjectivul ***frumos*** poate deveni, prin conversiune, adverb sau ..... .

c) În enunțul Privește ***drept*** *în față.* cuvântul sublinat este, ca parte de vorbire, ...

d) Din seria de cuvinte: ***sinele***, ***zecele***, ***bătrânul***, ***binecuvântare***, ***doimea***, ***neconcludent***, ***hipocalcemie*** numai ..... din șapte sunt formate prin conversiune.

e) Cuvântul ***aproapele*** reprezintă un substantiv provenit din ..... .

5. Identifică în textele de mai jos cuvintele obținute prin conversiune, precizând valoarea morfologică inițială:

a) „Astfel zise mititica
Dulce netezindu-mi părul."

b) „E un adânc asemene
Uitării celei oarbe."

c) „N-a fost lume pricepută și nici lume s-o priceapă."

d) „Să mai privesc o dată
Câmpia-nfloritoare
Ce zilele-mi copile și albe le-a țesut."

e) „Dulce îmi veneai în umbra tăinuitului boschet."

(Mihai Eminescu)

f) „ ...când mă lua cineva cu răul, puțină treabă făcea cu mine; când mă lua cu binișorul, nici atâta."

g) „Dar aista e un leneș care nu credeam să fi mai având pereche." (Ion Creangă)

h) „Frumoaso,
ți-s ochii așa de negri încât seara
când stau culcat cu capu-n poala ta
îmi pare
că ochii tăi, adâncii, sunt izvorul
din care tainic curge noaptea peste văi
și peste munți și peste șesuri,
acoperind pământul

Scanned with OKEN Scanner

c-o mare de-ntuneric." (Lucian Blaga, *Izvorul nopţii*)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Recunoaşte valoarea morfologică a cuvintelor subliniate din enunţurile:

a) ***Toamna*** *este mai colorată decât* ***vara****, deoarece* ***toamna*** *grădinile sunt pline de flori, iar* ***vara*** *ne încântă cu nuanţe de* ***verde****.*

.....

b) *Dacă ar fi fost să propună* ***ceva*** *la şedinţă, ar fi schimbat* ***ceva*** *articole din program, iar rezultatul ar fi fost mai* ***ceva*** *ca cel de anul trecut.*

.....

c) *Prinţul din poveste a cugetat* ***adânc*** *până s-o trezească pe frumoasa fată din somnul* ***adânc****.*

.....

d) *Nu era pasiunea* ***lui*** *Cosmin să colecţioneze timbre, dar dacă* ***lui*** *i s-a transmis clasorul, a început să-şi achiziţioneze.* .....

e) *Povestea* ***de*** *o oră* ***de****-ţi venea să-ţi iei lumea în cap.* ***De****, nu toată lumea are talentul ei* ***de*** *narator! Dar,* ***de*** *i-ai fi reproşat ceva, s-ar fi supărat.*

.....

f) *Iepurele se teme* ***şi*** *de umbra lui* ***şi****, din acest motiv,* ***şi****-a ascuns urechile în tufiş.*

.....

g) *Iubeşte-ţi* ***aproapele****, căci cine-ţi este* ***aproape*** *nu va ezita să-ţi ofere sprijinul necondiţionat!*

.....

Scanned with OKEN Scanner

h) ***O*** *să-ți povestesc cum am cunoscut-**o**, dar **o** fată ca ea nu poate fi cucerită prea ușor. **O**, de-ar ști cât m-am gândit la **o** posibilitate sau la alta... Știu însă că numai **o** minune și două întâlniri mi-ar reda speranța.* .....

i) ***Un*** *copil apreciază pictura abstractă, altul iubește muzica pop, dar e suficient să existe **un** critic și doi-trei amici care să-i influențeze și imediat vor găsi **un** nou domeniu de preocupări.*

.....

7. Construiește enunțuri în care să exemplifici conversiunea cuvintelor: *verde, iute, aceea, departe, înapoi, intrând.*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. Notează cu „DA", în cazul în care consideri corectă afirmația, sau cu „NU", dacă o consideri greșită:

a. Substantivul nu poate fi transformat, prin convesiune, în adverb. .....
b. Pronumele poate deveni întotdeauna adjectiv pronominal. .....
c. Interjecția nu-și schimbă niciodată valoarea morfologică, indiferent de context. .....
d. Adjectivul poate deveni, prin conversiune, substantiv sau adverb. .....
e. Conversiunea nu reprezintă un mijloc intern de îmbogățire a vocabularului. .....

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Mijloace externe de îmbogăţire a vocabularului
(Împrumuturile lexicale vechi şi noi)

1. Completează spaţiile punctate cu termenul corect:

a) **(Deficitul/ deficienţa)** ..... de personal va crea un haos în această instituţie.

b) În timpul orei a avut loc **(un accident/ un incident)**....., determinat de întreruperea curentului electric.

c) V-aţi îmbolnăvit cumva din cauza unei **(infectări/ infestări)** ..... a apei din zonă?

d) Firma dumneavoastră nu va înregistra profit decât după **(investirea/ investirea)** ..... unor sume importante.

e) Interesându-mă de traseul pentru excursie, am aflat că între cele două oraşe nu există o cale de **(comunicaţie/ comunicare)** ..... convenabilă.

f) Aşadar, toate acestea **(coroborate/ colaborate)** ..... vor avea un impact major asupra publicului.

g) Centrele de **(corectare/ corectură)** ..... a lucrărilor de bacalaureat nu au fost stabilite încă.

h) Deoarece mă durea(u) foarte tare **(amigdalita/ amigdalele)** ....., m-am prezentat la medic.

i) Surpriza a venit din partea candidatului pentru **(preşedinţia/ preşedenţia)** .....României.

j) Bine aţi revenit în **(emisiunea/ emisia)** noastră!

2. Găseşte sinonimul potrivit din coloana din dreapta următoarelor expresii din coloana din stânga, completând cu litera potrivită:

..... A. *ca nuca-n perete*	a. *repede*
..... B. *a face din ţânţar armăsar*	b. *prost, neînvăţat*
..... C. *tufă de Veneţia*	c. *a împiedica*
..... D. *listă de greşeli*	d. *nepotrivit*
..... E. *soluţie temporară*	e. *iluzii*

..... F. *castele în Spania* f. *paliativ*

..... G. *a pune beţe în roate* g. *erată*

..... H. *în doi timpi şi trei mişcări* h. *a exagera*

3. Asociază verbelor *a se naşte*, *a se căsători*, *a muri* expresiile sinonime din următoarea serie: *a pune mâinile pe piept*, *a veni pe lume*, *a-şi pune pirostriile*, *a vedea lumina zilei*, *a da ortul popii*, *a se petrece din lumea aceasta*, *a se lua (cu cineva)*, *a înceta din viaţă*, *a da naştere*, *a da în primire*, *a-şi uni destinele*.

1. *a (se) naşte*: .....

2. *a se căsători*: .....

3. *a muri*: ..... .

4. Alege sensul corect al cuvintelor şi alcătuieşte enunţuri cu acestea:

1. **fragrant** – a) parfumat, puternic mirositor;
   – b) evident, clar, comis chiar sub privirea celui care constată;
2. **comuniune** – a) legătură strânsă;
   – b) adunare a oamenilor care au interese comune;
3. **carbonier** – a) purtător de cărbune, care conţine cărbune;
   – b) care se referă la cărbune;
4. **arbitrar** – a) stabilit de arbitru;
   – b) subiectiv, la întâmplare;
5. **literal** – a) referitor la literatură, care aparţine ei;
   – b) reprodus *mot-à-mot*, *ad litteram*;
6. **vindicativ** – a) cu proprietăţi curative;
   – b) răzbunător;
7. **fortuit** – a) forţat, cu greutate;
   – b) întâmplător;
8. **adagiu** – a) maximă, sentinţă;
   – b) lent, încet (despre interpretarea unor melodii);
9. **mutual** – a) reciproc;
   – b) referitor la dispariţia vocii;

Scanned with OKEN Scanner

10. **apropria** – a) a-ţi însuşi un lucru care nu-ţi aparţine;

– b) a te deplasa pentru a micşora distanţa faţă de ceva/ cineva.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Încercuieşte litera corespunzătoare enunţului corect din punctul de vedere al coerenţei exprimării:

a) *În scurt timp părinţii ar putea hotărî dacă vor îngădui sau nu copiilor să participe la petrecere.*

b) *Dilema lui viza dimensiunile bagajului pentru cală cu această companie aeriană.*

c) *Nu este prima dată când iarna provoacă, prin zăpada acumulată, pagube fără precedent.*

d) *Va fi cu siguranţă vorba şi despre o posibilă pedeapsă a tinerilor care au încălcat legea.*

6. Sensul expresiei „sabia lui Damocles" este:

a) *pericol iminent*; b) *vulnerabilitate*; c) *împăcare*; d) *orgoliu nemăsurat.*

7. Unitatea frazeologică se află în exemplul: a) *calendele turceşti*; b) *fata morgana*; c) *sfertul istoric*; d) *în sânul lui Adam.*

8. Sensul expresiei „Ulciorul nu merge de multe ori la apă." face referire la:

a) o secetă prelungită;

b) eşecuri în bucătărie;

Scanned with OKEN Scanner

c) soluție care nu funcționează la nesfârșit;

d) învățătura este valoarea supremă a unui om.

9. Încercuiește enunțul scris corect:

a) *Revizuirile, impuse de noua stare de fapt, au fost absolut necesare.*

b) *Cam demult, sunt grave dezechilibre economice.*

c) *Și-a dat seama și de neajunsuri odată cu stabilirea priorităților.*

d) *Oricine ar vrea să mă ajute, va fi răsplătit ulterior.*

10. Precizează sensul expresiilor următoare și alcătuiește propoziții cu acestea: *ad hoc, alter ego, alma mater, errare humanum est, grosso modo, modus vivendi.*

.....

.....

.....

.....

.....

11. **Citește fiecare dintre următoarele afirmații și încercuiește litera A, dacă o consideri adevărată, sau litera G, dacă o consideri greșită:**

A G În propoziția *Premisele anterioare erau bine stabilite.* nu există nicio greșeală.

A G În propoziția *Cele mai optime condiții pentru studiu sunt la bibliotecă.* există un pleonasm.

A G Cuvintele *a emigra* și *a imigra* sunt deopotrivă antonime și paronime.

A G În enunțurile *O masă copioasă îți creează somnolență.* și *Am luat masa la restaurant.* este ilustrată polisemia cuvântului *masă.*

A G În enunțurile *Era nevoie de un capital mare al firmei pentru investiția avută în vedere.* și *Este un aspect capital pentru el obținerea acestui atestat.* este ilustrată polisemia cuvântului *capital.*

A G Sinonimul adjectivului *molcom* este *domol.*

A G În enunțul *Substantivul vorbă <u>previne</u> din cuvântul latinesc verbum.* cuvântul subliniat este utilizat corect.

Scanned with OKEN Scanner

A G Substantivul *colb* este un regionalism.

A G În enunțul *N-am credit pe telefon.* există o greșeală de exprimare.

A G Sensul corect al termenului „suzeranitate" este „drept al unui stat asupra altuia, care, deși are guvern propriu, nu are autonomie completă".

12. Transcrie arhaismele din textul următor:

„Măria-ta,

Postelnicul Andronache Tuzluc a venit la mine și mi-a făcut rugăminte în genunchi, ca să-l iert pentru necinstea ce mi-a făcut cerând pe fie-mea de soție; l-am iertat, măria-ta, și Dumnezeu să-i dea bine.

A măriii-tale preaplecată slugă,

banul C..."

(Nicolae Filimon, *Ciocoii vechi și noi*)

.....

.....

.....

13. Subliniază cuvintele derivate cu sufixe diminutivale din următorul text:

„Într-o verde grădiniță
Șede-o albă copiliță
Pe-așternut de calafir,
La umbră de trandafir.
Trece-un voinicel în grabă
Și trecând așa mi-o întreabă:
– Spune-mi, albă copiliță,
Cu singura ta guriță:
Fată ești, ori măritată,
Ori zină din cer picată?
Copilița mi-l privește
Și din gur' așa-i vorbește:
– Nu-s fată, nici măritată,
Nici zină din cer picată,
Ci-s garoafă sămănată;
Sunt o albă garofiță
Răsădită-n grădiniță! (...)"

(*Baladă populară din Bucovina*)

Scanned with OKEN Scanner

14. Propune câte un sinonim neologic pentru fiecare dintre substantivele următoare:

hotărâre – .....

împrejurare – .....

rai – .....

nădejde – .....

folosire – .....

vârstă – .....

jertfă – .....

cerere – .....

moarte – .....

greutate – .....

15. Identifică locuțiunile și expresiile din textele următoare și găsește câte un sinonim pentru fiecare dintre ele:

„Hai, nu mai sta la îndoială și dă-mi-le, căci atunci are să fie bine și să fie bine și de stăpânu-meu și de stăpână-ta, și de mine și de tine, iară de nu mi le-i da, stăpânul meu Harap-Alb este în primejdie, și de noi încă n-are să fie bine." (Ion Creangă, *Povestea lui Harap-Alb*)

.....

.....

„CHIRIȚA: (...) Habar n-am!... Dacă nu mi-au venit de hac nici balonul meu cel galben, știți, cel troienit în Păcurari... apoi de balonul ista o să mă spariu?" (Vasile Alecsandri, *Chirița în balon*)

.....

„Despre împăratul acesta a fost mereu vorba cât e lumea și țara, cum că cu ochiul cel de-a dreapta tot râde, iară cu cel de-a stânga tot lăcrămează neîncetat. În zadar se întreba țara că oare ce lucru să fie acela, că ochii împăratului nu se pot împăca unul cu altul." (Ioan Slavici, *Zâna Zorilor*)

.....

„ – Îmi pare bine, domnule! zise Maxențiu cu precauțiune, întinzându-i o mână transparentă.

«E dus pe copcă!» gândea sumar Lică.

Adă băgă de seamă ce rău arăta bărbatu-su." (Hortensia Papadat-Bengescu, *Concert din muzică de Bach*)

Scanned with OKEN Scanner

.....

.....

„Atunci, deodată, tuturor mesenilor pe loc li s-a stricat cheful şi au început a vorbi care ce ştia ţi cum îl ducea capul: unii spuneau că împăratul Roş, având inimă haină, nu se mai satură de a vărsa sânge omenesc (...)." (Ion Creangă, *Povestea lui Harap-Alb*)

.....

.....

.....

16. Alcătuieşte propoziţii cu următoarele neologisme: *summit, leasing, feed-back, stand-by, week-end, bibliofil, pseudonim, meloman.*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

TEST – VOCABULAR

Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde cerinţelor:

Când se făcu de nouă ani, ştia câte în lună şi în soare. El însuşi ajunsese să fie o carte, şi toţi megiaşii veneau la dânsul şi-l întrebau despre păsurile lor.

Unchiaşul se bucura, nu se bucura de fiul său, dară baba, ştiu că nu mai putea de bucurie, văzându-l şi frumos, şi cu atâta procopseală într-însul. Unchiaşul, vezi, era cu cuiul la inimă; ştia el ce ştia, dară la nimeni nu spunea.

Scanned with OKEN Scanner

Băiatul de ce creştea d-aia se făcea mai frumos şi mai învăţat. Tot satul îl cinstea şi îl asculta ca pe cine ştie cine; iară unchiaşul, de ce trecea timpul, d-aia se întrista.

Când era aproape d-a împlini băiatul doisprezece ani, nu mai putu unchiaşul să ţie, trebui să răsufle. El găsi de cuviinţă să spuie şi alor săi ceea ce era să se întâmple fiului lor. Şi astfel, într-o seară, când stau cu toţii la foc şi povesteau şi verzi şi uscate, ca să le treacă timpul, unchiaşul se apucă de spuse tot ce auzise de la ursitoare.

(***, *Voinicul cel cu cartea în mână născut*)

1. Transcrie, din text, două cuvinte utilizate cu formă neliterară. (1p.)

....

2. Scrie, din text, două arhaisme. (1p.)

....

3. Selectează, din text, o construcţie care conţine un cuvânt şi antonimul său, format cu ajutorul adverbului de negaţie şi precizează valoarea sa stilistică. (1p.)

.....

.....

.....

4. Transcrie, din text, două locuţiuni şi menţionează sensul lor. (1p.)

.....

.....

5. Încercuieşte varianta corespunzătoare răspunsului corect. (1p.)

Cuvântul *carte* este utilizat în text cu sens:

a) propriu; b) secundar; c) figurat.

6. Menţionează câte un sinonim pentru sensul din text al verbelor subliniate:

– *nu spunea*: ..... – *povestea*: .....

– *cinstea*: ..... – *se apucă*: ..... (1p.)

Scanned with OKEN Scanner

7. Identifică în text o construcţie care conţine o cacofonie şi rescrie structura, propunând o modalitate de a evita exprimarea. (1p.)

.....

8. Selectează, din text, două cuvinte aparţinând aceleiaşi familii lexicale şi găseşte alţi doi termeni care să facă parte din familia lexicală. (1p.)

....

....

9. Demonstrează, în patru enunţuri, polisemia cuvântului *a împlini*. (1p.)

.....

.....

.....

.....

Notă: Se acordă 1p. din oficiu.

Scanned with OKEN Scanner

III. MORFO-SINTAXĂ

SUBSTANTIVUL

1. Subliniază cu o linie substantivele la numărul singular şi cu două linii substantivele la numărul plural din următorul text:

„Primăvară...
O pictură parfumată cu vibrări de violet.
În vitrine, versuri de un nou poet;
În oraş suspină un vals din fanfară.

O nouă primăvară de visuri şi păreri...
O lungă deşteptare zvoneşte împrejur,
E clar şi numai soare.
La geamul unei fabrici o pală lucrătoare
Aruncă o privire în zarea de azur.
O nouă primăvară pe vechile dureri... (...)" (George Bacovia, *Nervi de primăvară*)

2. Identifică şi transcrie, în cele trei categorii, substantivele din următorul text, în funcţie de genul lor:

„Aleargă de priveşte mânia mării! Stai pe brânci, în iarbă, pe o movilă şi te uiţi, printre lujerii uscaţi, câte spinări monstruoase ondulează din inele vinete şi albe. E o bătălie uriaşă! Nu ştie cine cu cine se luptă. Nu ştii cine biruieşte, cine e biruitul. Dar vezi o încordare furioasă. Mii se prăbuşesc peste mii. Tranşee de spumă se ridică într-un minut şi se răstoarnă la minutul al doilea, în prăpăstii imense şi rotunde. Gemete, bubuiri şi trosnete ca de copaci răpuşi de vijelie zguduie văzduhul şi zguduie pământul." (Gala Galaction, *Sub feeria lunii*)

gen masculin	**gen feminin**	**gen neutru**
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

Scanned with OKEN Scanner

....

....

3. Transcrie din seria următoare substantivele care au forme numai la singular (***singularia tantum***): *lapte, ou, miere, oină, unt, secară, mazăre, soare, lună, luceafăr, aur, palton, lână, şah, echer, matematică, cinste, lene, sete, antiteză, Olt, Ceahlău.*

.....

.....

4. Transcrie din seria următoare substantivele care au forme numai la plural (***pluralia tantum***): *câlți, icre, tăiței, scrisori, ghilimele, dărăpănături, zori, scoici, aplauze, ochelari, eşecuri, pantaloni, blugi, foarfece, Bucegi, Carpați.*

.....

.....

5. Scrie din seria următoare substantivele cu forme multiple de plural: *corn, roată, boală, cap, prăjitură, baclava, sarma, aragaz, chibrit, sindrom, eseu, colț.*

.....

.....

6. Transcrie din seria următoare numai **substantivele colective**: *stol, grup, oaste, studenţime, brădet, pietriş, clasă, penar, catalog, ghiozdan, clasor, cireadă, porumbişte.*

.....

.....

7. Notează câte un cuvânt derivat cu prefixele: *ne-, in-, i-, re-, pre-, a-, de-, des-, dez-, răs-.*

.....

.....

.....

.....

Scanned with OKEN Scanner

8. Propune câte un cuvânt derivat cu sufixele: *-esc, -eşte, -ime, -et, -ean, -iu, -ui, -ătate, -iş, -ar.*

.....

.....

.....

.....

9. Dă exemple de cinci substantive obţinute prin derivare cu sufixe diminutivale diferite.

.....

.....

10. Găseşte patru substantive obţinute prin derivare cu sufixe augmentative diferite.

.....

.....

11. Scrie cinci substantive epicene (care au o singură formă atât pentru feminin, cât şi pentru masculin).

.....

.....

12. Scrie forma corectă de plural a substantivelor: *chibrit, rucsac, monolog, bisturiu, compromis, unchi, ciocolată, monedă, seminar, pardesiu.*

.....

.....

.....

13. Subliniază forma corectă de plural a substantivelor:

câine-lup – *câini-lupi/ câini-lup;*

locotenent-major – *locotenenţi-majori/ locoteneţi-major;*

cuvânt-cheie – *cuvinte- cheie/ cuvinte-chei;*

prim-ministru – *primi-miniştri/ prim-miniştri;*

volt-amer – *volţi-amperi/ volt-amperi;*

Scanned with OKEN Scanner

ex-preşedinte – *ex-preşedinţi/ ex-preşedinte*;

liber-profesionist – *liberi-profesionişti/ liber-profesionişti*;

oraş-cetate – *oraşe-cetate/ oraşe-cetăţi*;

maşină-unealtă – *maşini-unelte/ maşini-unealtă*.

14. Încercuieşte varianta corespunzătoare răspunsului corect.

Dintre următoarele substantive: *zi*, *săptămână*, *lună*, *an*, *secol*, *mileniu*:

a) toate sunt feminine;

b) cinci sunt feminine;

c) trei sunt feminine;

d) nicio variantă nu este corectă.

15. Asociază fiecărui substantiv din coloana din stânga o singură categorie existentă în coloana din dreapta:

..... *bunăstare*	A. substantiv comun simplu
..... *bunătate*	B. substantiv colectiv
..... *elevă*	C. substantiv comun compus
..... *Câmpulung*	D. substantiv propriu simplu
..... *Matei*	E. substantiv propriu compus
..... *stol*	F. substantiv comun derivat cu sufix

16. Încercuieşte varianta corespunzătoare răspunsului corect.

Dintre următoarele substantive: *unchi*, *rinichi*, *mare*, *arici*, *dansatoare*, *prenume*, *pui*:

a) şase au aceeaşi formă atât pentru singular, cât şi pentru plural;

b) cinci au aceeaşi formă atât pentru singular, cât şi pentru plural;

c) patru au aceeaşi formă atât pentru singular, cât şi pentru plural;

d) unul singur are aceeaşi formă atât pentru singular, cât şi pentru plural.

17. Încercuieşte varianta corespunzătoare răspunsului corect.

În propoziţia: *I-am oferit celui mai bun amic al băiatului său mai multe volume valoroase.*

substantivele sunt, în ordine, în cazurile:

Scanned with OKEN Scanner

a) nominativ, dativ, genitiv;

b) genitiv, dativ, acuzativ;

c) dativ, nominativ, acuzativ;

d) dativ, genitiv, acuzativ.

18. Transcrie substantivele din textul de mai jos şi menţionează cazul şi funcţia sintactică pentru fiecare:

„Pe un deal răsare luna, ca o vatră de jăratic,
Rumenind străvechii codri şi castelul singuratic
Şi-ale râurilor ape, ce sclipesc fugind în ropot (...)."

(Mihai Eminescu, *Călin (file din poveste)*)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

19. Încercuieşte varianta în care formează pluralul în *i* toate substantivele din serie:

a) *adagiu, răsplată, mătuşă, ghidon*;

b) *parte, linx, epopee, ananas*;

c) *aşchie, boxă, panaceu, diftong*;

d) *orhidee, trahee, sacoşă, moaşă.*

20. **Citeşte fiecare dintre următoarele afirmaţii şi încercuieşte, după caz, litera A, dacă o consideri adevărată sau litera G, dacă o consideri greşită:**

A G Forma articulată cu articol hotărât a subtantivelor împrumutate este *party-ul, story-ul* (utilizându-se cratima).

Scanned with OKEN Scanner

A G Forma articulată cu articolul hotărât a substantivelor împrumutate este: *clickul*, *weekendul* (fără utilizarea cratimei).

A G Articolul posesiv (genitival) are forma *ale* înaintea ajectivului pronominal posesiv în cazul genitiv (de exemplu: *o colegă ale mele*)

A G Articolul demonstrativ (adjectival) ajută la formarea gradului comparativ al adjectivului.

A G În limba română există patru tipuri de articole care însoțesc substantivul, adjectivul, pronumele sau numeralul.

A G Conform normelor în vigoare, substantivul *foarfece* are şi formă de singular – *foarfecă*.

A G Substantivul *leafă* are, pentru genitiv-dativ, forma *lefii*.

A G Este acceptată de normele actuale forma de singular *sandală*.

A G Substantivelor *flutur-fluture* şi *oaspete-oaspe* le sunt acceptate de normele actuale cele două forme pentru singular.

A G Normele actuale admit numai formele de plural *monede*, *poieni*, *gogoşi*, *remarci*, *chibrituri*, *seminare* de la subtantivele *monedă*, *poiană*, *gogoaşă*, *remarcă*, *chibrit*, respectiv *seminar*.

21. Notează singularul următoarelor cuvinte:

sarmale .....
sandale .....
desagi .....
caramele .....

monede .....
patine .....
presupuneri .....
repercusiuni .....

22. Notează pluralul următoarelor cuvinte:

chibrit .....
aragaz .....
hotel .....
spital .....

defileu .....
confort .....
rucsac .....
tobogan/ topogan .....

Scanned with OKEN Scanner

23. Scrie formele de plural ale următoarelor substantive compuse:

ciobănesc-german: .....

prim-ministru: .....

nou-născut: .....

plutonier-major: .....

ex-ministru: .....

redactor-şef: .....

proces-verbal: .....

24. Recunoaşte substantivele formate prin conversiune, precizând partea de vorbire din care provin:

Bătrânul a fost mereu ajutat de tineri. .....

Răul făcut a fost răsplătit cu bine. .....

Nu poate mărturisi oful pe care-l are. .....

Doiul obţinut nu reflectă cunoştinţele lui. .....

A recunoscut cu uşurinţă mărcile eului liric. .....

În sinea lui şi-a recunoscut vina. .....

Intrândul era prea strâmt să permită strecurarea mobilei. .....

Scrisul său este indescifrabil. .....

În josul apei vei zări o faună admirabilă. .....

Se ceartă adesea din nimicuri. .....

Zicerile populare au fost culese de acest îndrăgostit de folclor.

.....

25. Găseşte câte un sinonim pentru fiecare locuţiune substantivală de mai jos şi alcătuieşte câte o propoziţie cu fiecare dintre ele:

dare de mână – .....

ţinere de minte – .....

aducere-aminte – .....

nebăgare de seamă – .....

tragere de inimă – .....

luatul peste picior – .....

foc de paie – .....

bătaie de cap – .....

cai verzi pe pereţi – .....

strângere de inimă – .....

Scanned with OKEN Scanner

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

26. Precizează funcția sintactică a substantivului *ciocolată* din următoarele exemple:

- Îmi place *ciocolata* neagră. (.....)
- Aceasta este *o ciocolată* apreciată. (.....)
- Slăbiciunea ei, *ciocolata*, i-a trădat preferințele pentru desert. (.....)
- Iubește *ciocolata* cu mentă. (.....)
- Discutăm frecvent despre *ciocolată*. (.....)
- Interesul pentru *ciocolată* le-a deschis perspectiva unei afaceri. (.....)
- Energia îi este oferită de *ciocolată*. (.....)
- Tortul este din *ciocolată* belgiană. (.....)
- Bea-ți cafeaua înainte de *ciocolată*! (.....)
- Amăruie precum *ciocolata*, băutura i-a trezit amintiri plăcute. (.....)
- Lângă *ciocolată* avea mereu o carte de povești. (.....)
- Datorez *ciocolatei* inspirația mea zilnică. (.....)
- Energia grație *ciocolatei* este de scurtă durată. (.....)
- Succesul rețetei este datorită *ciocolatei*. (.....)
- Gustul *ciocolatei* este accentuat de menta proaspătă. (.....)
- Alergia ei era din cauza *ciocolatei*. (.....)
- Din pricina *ciocolatei* nu s-a putut odihni. (.....)

Scanned with OKEN Scanner

27. Foloseşte substantivele *plajă*, *piaţă*, *vrajă* la cazul genitiv, număr singular, articulate cu articol hotărât.

.....

.....

.....

28. Subliniază substantivele proprii din textul următor şi precizează apoi cazul şi funcţia lor sintactică:

„Catul Bogdan cunoştea Galaţiul de pe hartă: oraşul de pe marginea Dunării. Dar cu Dunărea se întâlnise şi în străinătate şi la Porţile-de-Fier. Ştia fulgerul ei vast de coasă care răstoarnă în Marea Neagră toate apele României. Această Dunăre însă nu trecuse prin sufletul niciunui scriitor gălăţean, apărând în literatură, aşa cum trecuseră teii Iaşului prin sufletul lui Eminescu, devenind eminescieni, munţii Neamţului prin sufletul lui Hogaş, şi toate apele Moldovei prin sufletul lui Sadoveanu, devenind coardele vioarei lui."

(Ionel Teodoreanu, *Lorelei*)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

29. Identifică substantivele din următorul text şi analizează-le:

„Insula, pisc de munte vărsat deasupra valurilor de iadul flăcărilor lăuntrice ale prefacerilor pământeşti, sângera sub izbucnirile solare ale apusului. Suprafaţa şeasă a ei, largă cât o bătătură de curte şi înecată de ierburi uriaşe printre care se târa o mulţime de şerpi de apă, se uita de sus – clipitoare de străluciri – peste nemărginirea pustie a valurilor."

(Al.Macedonski, *Noaptea de argint*)

Model de analiză: ***insula*** – substantiv comun, simplu, gen feminin, număr singular, caz N., articulat cu articolul hotărât „a", funcţie sintactică de subiect;

Scanned with OKEN Scanner

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

30. Identifică figurile de stil din următoarele exemple:

Un ocean de amintiri mă copleşea în acele clipe. .....

Razele aurii ale soarelui îmi mângâiau sufletul. .....

Zidul dintre ei nu va dispărea nicicând. .....

Lacrimile reci ale toamnei aduceau melancolia dimineţii. .....

Lungile aşteptări i-au diminuat entuziasmul. .....

Surâsul unei dimineţi la munte mi-ar aduce liniştea dorită. .....

Soluţia problemei era limpede ca apa de izvor. .....

Credinţa, nădejdea, dragostea sunt bucuriile oricărui suflet. .....

Bucură-te, bucură-te, bucură-te cât mai poţi! .....

Treaba-i treabă şi distracţia-i distracţie: bunul sfat părintesc este să nu le amesteci!

.....

Tinereţea şi naivitatea sunt superioare bătrâneţii şi experienţei? .....

Nu-mi plac nici minciunile, nici orgoliile, nici aroganţele! .....

Scanned with OKEN Scanner

31. Construieşte enunţuri în care substantivul *domnie* să îndeplinească funcţia sintactică de:

- nume predicativ în cazul N.: .....
- nume predicativ în cazul D.: .....
- atribut substantival apoziţional: .....
- atribut substantival în cazul G.: .....
- complement indirect în cazul D.: .....

32. Notează cu „DA", în cazul în care consideri corectă afirmaţia, sau cu „NU", dacă o consideri greşită:

a. Substantivul nu are categoria gramaticală a persoanei. .....

b. Substantivul nu poate îndeplini funcţia sintactică de predicat. .....

c. Nu există substantive cu formă identică atât pentru singular, cât şi pentru plural. .....

d. Substantivul nu poate îndeplini funcţia sintactică de atribut decât însoţit de prepoziţie. .....

e. Substantivele proprii se scriu întotdeuna cu majusculă. .....

ARTICOLUL

1. Subliniază articolele hotărâte din următoarele exemple:

Copilul se bucură de timpul petrecut la bunicii din partea mamei ori de câte ori, în vacanţele de vară, are ocazia de a-i vizita. Bucuria nepoţilor le-a adus şi anul acesta bunicilor zâmbetul pe buze. Feţele lor sunt luminoase, iar jocurile lui Bogdan şi glumele Elenei le-au alungat cauzele tristeţii.

2. Subliniază articolele nehotărâte din următoarele exemple:

O vacanţă frumoasă şi un timp de neiutat am petrecut în acest an la nişte prieteni deosebiţi. Unui străin de locurile mirifice ale Deltei Dunării nu-i poţi explica frumuseţea unei dimineţi sau a unui apus într-o deltă. Unor curioşi le poţi arăta fotografii, dar acestea nu reprezintă decât nişte frânturi din paradisul vegetal.

Scanned with OKEN Scanner

3. Subliniază articolele posesive (genitivale) din următorul text:

Cele mai frumoase triluri erau ale primăverii. Al ciocârliei cântec era acompaniat de al vântului şuierat printre crengi. Nu se putea şti a cui era vocea melodioasă de pe fundal, dar, cu siguranţă, ecourile îndepărtate erau ale tunetelor care prevesteau ploaia.

4. Subliniază articolele demonstrative (adjectivale) din următorul text:

Nu aflaseră niciodată cele dintâi gânduri care îi trecuseră copilului prin cap. Ştiuseră numai că cea mai puternică dorinţă pe care acesta o avea era de a fi cel mai îndrăzneţ când se lua la întrecere cu norii. Cei mai curioşi să afle taina sufletului său erau părinţii, de aceea au aşteptat îndelung cea mai frumoasă zi pentru a observa minunea.

5. Scrie formele de G./D. ale următoarelor substantive feminine, articulate cu articol hotărât:

mătuşă: .....
uşă: .....
bucurie: .....
iluzie: .....
istorie: .....
bătălie: .....
câmpie: .....
vulpe: .....
ploaie: .....
piaţă: .....
bunică: .....
disciplină: .....

6. Scrie formele de G./D. ale următoarelor substantive compuse, număr singuar, articulate cu articol hotărât:

cal-putere: .....
bloc-turn: .....
locotenent-şef: .....
ciuboţica-cucului: .....
Curtea-de-Argeş: .....
Ştefan cel Mare: .....
Roşiorii de Vede: .....
Ana-Maria: .....

7. Subliniază formele articolului demonstrativ (adjectival) din următoarele exemple:

Cel mai mic dintre fraţi este cel mai răsfăţat dintre toţi.
Ai aflat vestea cea mare?
Cei din urmă vor fi cei dintâi.
Cele rele să se spele, cele bune să se-adune.

Scanned with OKEN Scanner

Celui obraznic i s-au făcut reproşuri.

Trăieşte bucuriile celei de-a doua tinereţi.

Le-am pregătit celor dragi o surpriză.

8. Identifică formele articolului posesiv (genitival) din următoarele exemple:

Meritul era al băiatului.

Contribuţia decisivă fusese a fetei.

Ai noştri au fost lăudaţi.

Ale voastre sunt bicicletele?

Alor mei le pasă de mediul înconjurător.

9. Completează spaţiile punctate cu formele articolului posesiv *al, ai* sau cu grupurile *a-l, a-i*:

Au fost în ..... nouălea cer când au aflat vestea.

..... certa pe nevinovat nu era o soluţie.

..... voştri s-au comportat exemplar.

Nu este bine .... nesocoti pe inamici.

10. Completează spaţiile libere cu formele articolului demonstrativ *cel, cea, cei* sau cu grupurile *ce-l, ce-a, ce-i*:

Fie ca ..... mai buni dintre voi să învingă!

..... mai certi pe fratele tău!

Maria era ..... mai bună atletă.

Nu se ştia ..... mai rămas din casa lor în urma inundaţiilor.

..... pasă copilului de treburile casei?

..... mici au mereu de învăţat din faptele părinţilor.

11. Subliniază forma corectă a cuvintelor indicate în următoarele exemple:

Cărţile sunt *a/ ale* mele.

Al/ A-l ajuta pe cel neştiutor este lăudabil.

Cel/ Ce-l mai înţelept dintre toţi cedează presiunilor.

Cei/ Ce-i mai pasă de acum că proiectul a trecut!

Scanned with OKEN Scanner

A/ Ai lui nu i-au impus restricții în vacanță.

A/ Ale cui sunt cele mai bune creații?

Cunoscător *a/ ale* toate secretele, nu avea emoții.

Cea/ Ce-a mai rămas din amintirile tale?

Copiii *a/ ale* căror note sunt mulțumitoare nu au depus contestații.

12. Construiește propoziții în care substantivul *fiu* să fie la numărul plural, cazurile N. și Ac., articulat cu articol hotărât.

Caz N. :.....

Caz Ac. : .....

13. Alcătuiește propoziții în care substantivul *poezie* să fie în cazul D., singular și plural:

Caz D., nr. sg.: .....

Caz D, nr. pl.: .....

14. Notează cu „DA", în cazul în care consideri corectă afirmația, sau cu „NU", dacă o consideri greșită:

a. Articolul nehotărât este întotdeauna proclitic (stă înaintea substantivului). .....
b. Articolul hotărât este întotdeauna enclitic (stă după substantiv). .....
c. Articolul substantival este un cuvânt auxiliar care însoțește substantivul și exprimă genul, numărul și cazul acestuia.
d. Articolul nehotărât se întrebuințează pe lângă un substantiv care semnifică un obiect individualizat într-o anumită privință (cunoscut vorbitorilor în situația dată de comunicare). .....
e. Formele articolului hotărât sunt *-l, -a, -i, -le*, iar cele ale articolului nehotărât, *un, o, niște*. .....

TEST – SUBSTANTIVUL

Citește cu atenție textul pentru a răspunde cerințelor:

... De aceea eu cred în vise, urmă cu tărie bătrânul sculptor. Nu în toate, bineînțeles. Și mai puțin în visele a căror cheie o poartă toată lumea în buzunar. Pasărea înseamnă veste,

Scanned with OKEN Scanner

pisică egal trădare, câine – duşman şi aşa mai încolo. Acestea sunt copilării. Simbolistica viselor e mult mai complexă şi mai tainică decât simpla explicaţie din popor. Interpretarea lor trebuie făcută ştiinţific. Sunt unele prevestitoare. Altele ne întorc înapoi, la vieţile din străvechime. Dar nu oricine le face. Trebuie să fii anume hărăzit ca să te viziteze un vis profetic. Căci şi visele sunt pe măsura oamenilor. Sunt, cum spuneam, unele care ne vin în împrejurări de mare cumpănă, sub ameninţarea morţii. Ţâşnind din straturile adânci ale fiinţei noastre, ele ne destăinuiesc stări de mult trăite, trecute în fondul nostru, care zbucnesc în vis cum într-un cutremur năpădesc prin crăpăturile scoarţei vinele apelor fierbinţi din miezul pământului. Ele simbolizează nu numai o trecută trăire personală, ci aduc din străfunduri o experienţă obştească, o ameninţare de întâmplare colectivă a omenirii din care eram atunci, cum suntem şi acum o părticică, unde însă răsună totul.

(Vasile Voiculescu, *Căprioara din vis*)

1. Extrage, din text, un substantiv la numărul singular, un substantiv la numărul plural şi un substantiv colectiv. (1p.)

.....

2. Transcrie, din text, un substantiv articulat cu articol nehotărât, un substantiv articulat cu articol hotărât şi un substantiv nearticulat. (1p.)

.....

3. Selectează, din text, patru substantive derivate. (1p.)

.....

4. Transcrie, din text, un substantiv la numărul singular, care apare atât cu funcţie sintactică de complement, cât şi cu funcţie sintactică de subiect. (1p.)

.....

5. Transcrie, din text, două substantive cu funcţie sintactică de nume predicativ, care formează cu un verb copulativ diferit predicatul nominal. (1p.)

.....

6. Precizează cazul şi fucţia sintactică a cuvintelor subliniate în text. (1p.)

sculptor: ..... *morţii*: .....

cumpănă: ..... *o experienţă*: .....

Scanned with OKEN Scanner

7. Selectează, din text, două substantive precedate de articol posesiv (genitival), şi precizează funcţia lor sintactică. (1p.)

.....

.....

8. Construieşte două enunţuri în care să ilustrezi sensurile diferite de plural ale substantivului *vis*, pe care să le precizezi. (1p.)

.....

.....

9. Alcătuieşte două enunţuri în care să apară omonimele cuvintelor *mai*, *vin*, *care* şi *unde* (cu valoare de substantiv). (1p.)

.....

.....

Notă: Se acordă 1p. din oficiu.

ADJECTIVUL

1. Subliniază cu o linie adjectivele propriu-zise şi cu două linii adjectivele provenite din verbe la participiu din următoarele texte:

„În vaduri ape repezi curg/ Şi vuiet dau în cale,/ Iar plopi în umedul amur/ Doinesc eterna jale."
(George Coşbuc, *Mama*)

„Prin nouraşii de fum albăstrui, care plutesc într-o încolăcire moale şi leneşă, abia se zăreşte ceasornicul din părete ce-şi poartă în cadenţă limba lui neobosită." (Jean Bart, *Jurnal de bord*)

„Toamna/ castanii asediaţi de brumă/ au ceva din măreţia unor zei rătăcitori (...)" (George Ţărnea, *Despre castani*)

„Deşi îmbrăcat însă în haine nouă, Trică se sâmţea foarte strâmtorat în faţa surorii sale, care era şi mai mare, şi mai frumoasă, şi mai nu ştiu cum decât Milena lui Claici, cea logodită acum cu un teolog." (Ioan Slavici, *Mara*)

Scanned with OKEN Scanner

2. Dă exemple de cinci adjective derivate cu sufix şi de cinci adjective compuse.

.....

.....

3. Notează trei adjective invariabile formate, prin conversiune, din adverbe.

.....

4. Transcrie din seria următoare numai adjectivele invariabile: *destoinic*, *cumsecade*, *vivace*, *atroce*, *eficace*, *mare*, *gri*, *oliv*, *bordo*, *verde*, *rece*.

.....

5. Construieşte enunţuri în care să existe trei adjective obţinute prin conversiune, din părţi de vorbire diferite şi precizează-le.

.....

.....

.....

6. Menţionează gradele de comparaţie pentru fiecare adjectiv în parte:

Iarna este *mai puţin dorită* decât primăvara. .....

Cel mai popularizat concurs dintre toate este cel de dans. .....

Exemplul *cel mai puţin concludent* nu a fost luat în considerare. .....

Ajutorul tău este *la fel de util* ca şi al meu. .....

Călătoria nu este o problemă *foarte dificilă*. .....

Floarea din ghiveci este *fragilă*. .....

Vremea *mai frumoasă* decât ieri m-a determinat să nu renunţ la excursie. .....

Cămaşa *curată-curată* îi punea în evidenţă butonii. .....

E *frumoasă foc* noua sa prietenă. .....

Excursia la Viena a fost *extraordinar de interesantă*. .....

7. Alcătuieşte enunţuri în care adjectivul *harnic* să se afle la toate gradele de comparaţie.

.....

Scanned with OKEN Scanner

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. Scrie enunțuri în care adjectivul *frumos* să se afle la gradul superlativ absolut, construit prin cinci mijloacele de realizare diferite.

.....

.....

.....

.....

.....

9. Încercuieşte varianta corespunzătoare răspunsului corect.

În următoarea înşiruire: *bunăstare*, *întemeietor*, *untdelemn*, *cumsecade*, *portdrapel* există:

a) trei adjective compuse;

b) două adjective compuse;

c) un adjectiv compus;

d) niciun adjectiv compus.

10. Asociază fiecărui adjectiv din coloana din stânga o singură categorie existentă în coloana din dreapta:

.....	*gata*	A. adjectiv propriu-zis, variabil, cu două terminații
.....	*de ispravă*	B. adjectiv invariabil
.....	*tehnico-ştiinţific*	C. adjectiv propriu-zis, variabil, cu o terminație

Scanned with OKEN Scanner

..... *neînsufleţit*	D. adjectiv provenit din verb la participiu, variabil
..... *înverzit*	E. adjectiv provenit din verb la gerunziu acordat
..... *tremurânde*	F. locuţiune adjectivală
..... *frumos*	H. adjectiv compus prin alăturare cu cratimă
..... *binevoitor*	I. adjectiv derivat cu prefix şi sufix

11. Încercuieşte varianta corespunzătoare răspunsului corect.

Dintre următoarele adjective: *total*, *endocrin*, *major*, *interior*:

a) niciunul nu are grade de comparaţie;

b) trei nu au grade de comparaţie;

c) două nu au grade de comparaţie;

d) unul singur nu are grade de comparaţie.

12. **Citeşte fiecare dintre următoarele afirmaţii şi încercuieşte, după caz, litera A, dacă o consideri adevărată, sau litera G, dacă o consideri greşită:**

A G Se scriu cu cratimă, conform normelor în vigoare, adjectivele compuse: *bine-crescut*, *bine-cunoscut*, *drept-credincios*, *aşa-zis*, *propriu-zis*, *sus-numit*.

A G Se scriu sudat, conform normelor în vigoare, adjectivele compuse: *atotputernic*, *atoateştiutor*, *atotcunoscător*.

A G Se scriu sudat, conform normelor în vigoare, adjectivele compuse: *preafericit*, *binemeritat*, *clarvăzător*, *binecuvântat*.

A G În enunţul *Dragile mele, nu vă faceţi griji nejustificate!*, nu există nicio greşeală de scriere.

A G În enunţul *Ultimile statistici prezintă o scădere a retei şomajului.*, nu există nicio greşeală de scriere.

A G În enunţul *Frumoasa-frumoaselor a fost aleasă de Făt-Frumos de soţie.*, nu există nicio greşeală de scriere.

A G Forma de feminin a adjectivului *respectuos* este *respectuoasă*.

A G Forma de feminin acceptată de normele în vigoare pentru ajdectivul *analog* este atât *analoagă*, cât şi *analogă*.

Scanned with OKEN Scanner

A G În exemplul *Prețuirea a numeroși colegi i-a redat încrederea în propriile forțe.* nu există greșeli de scriere.

A G Adjectivele *anumit, felurit, mult, puțin, tot* pot exprima valoarea de dativ cu prepoziția *la* (*la anumiți, la mulți*).

13. Completează spațiile punctate astfel încât să obții enunțuri adevărate:

Adjectivele invariabile precum *așa, astfel, asemenea, gata* sunt provenite din ..... .

Gradul de comparație ..... se formează, în general, cu ajutorul adverbului *foarte*.

Adjectivele neologice precum *perspicace*, ..., ..., ... sunt invariabile.

Adjectivele cu două terminații, precum *bun – bună, buni – bune*, sunt cele care își schimbă forma după ..... și ..... .

Adjectivele cu o terminație, precum *verde – verzi*, sunt cele care-și schimbă forma numai după ..... .

Adjectivele *cel mai frumos, cel mai puțin frumos* se află la gradul de comparație ..... .

În categoria adjectivelor care nu pot avea grade de comparație sunt incluse cele care exprimă însușiri cu caracter absolut: *inferior, exterior*, ..., ..., ..., ... etc.

Structurile precum *cel din urmă, slab de înger, cu stea în frunte, cu scaun la cap* au valoare morfologică de ..... .

14. Propune câte un sinonim adjectival pentru următoarele locuțiuni adjectivale și alcătuiește propoziții cu fiecare locuține.

Exemplu: ***cu scaun la cap*** – „înțelept, cu judecată dreaptă";

Cel care a hotărât sfârșitul războiului era un om cu scaun la cap.

de ispravă – .....

la locul lui – .....

cu stea în frunte – .....

cu stare – .....

de seamă – .....

tobă de carte – .....

din topor – .....

dintr-o bucată – .....

pestriț la mațe – .....

rea de gură – .....

Scanned with OKEN Scanner

tras de păr – ..... *fel de fel* – .....

luat de suflet – ..... *de treabă* – .....

slab de îngeri – ..... *bătător la ochi* – .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

15. Transcrie adjectivele din textul următor şi analizează-le:

„În Moldova se ridică un munte zdravăn, aproape tot atât de înalt cât şi Bucegii; acesta se numeşte Ceahlăul. Pare mai înalt ca Bucegii, pentru că neavând în faţă alt munte, zbâcneşte drept din vale şi cu creasta lui încununată de zăpadă sclipitoare, stă ca un semnal neclintit al vitejiei româneşti." (Carmen Sylva, *Poveştile Peleşului*)

Model de analiză: ***zdravăn*** – adjectiv propriu-zis, variabil, cu patru forme, se acordă în gen, număr şi caz cu substantivul „munte": masculin, singular, N., grad de comparaţie pozitiv, funcţie sintactică de atribut adjectival;

.....

.....

.....

.....

Scanned with OKEN Scanner

.....

.....

16. Notează cu „DA", în cazul în care consideri corectă afirmația, sau cu „NU", dacă o consideri greșită:

a. Adjectivul nu poate fi articulat hotărât sau nehotărât. .....

b. Toate adjectivele au grade de comparație. .....

c. Adjectivul poate îndeplini funcția sintactică de complement. .....

d. Adjectivul poate fi însoțit de un articol demonstrativ. .....

e. Adjectivul se acordă întotdeauna cu substantivul pe care îl determină. .....

TEST – ADJECTIVUL

Citește cu atenție textul pentru a răspunde cerințelor:

Seceta a ucis orice boare de vânt.
Soarele s-a topit și a curs pe pământ.
A rămas cerul fierbinte și gol.
Ciuturile scot din fântână nămol.
Peste păduri tot mai des focuri, focuri,
Dansează sălbatice, satanice jocuri.

(Nicolae Labiș, *Moartea căprioarei*)

1. Transcrie din text un adjectiv pronominal, precizând cazul și funcția lui sintactică. (1p.)

.....

2. Selectează două adjective antepuse substantivului determinat, precizând rolul lor stilistic. (1p.)

.....

3. Notează funcția sintactică a adjectivelor *fierbinte* și *gol*. (1p.)

.....

Scanned with OKEN Scanner

4. Formează adjective, folosind un mijloc intern de îmbogățire a vocabularului, pornind de la cuvintele: *secetă*, *soare*, *nămol*, *pădure*.

....

.... (1 p.)

5. Ilustrează, în două propoziții, schimbarea valorii gramaticale a adjectivelor *fierbinte* și *gol*.

(1 p.)

.....

.....

6. Formează adjective provenite din verb la participiu, având ca punct de plecare adjectivele simple *gol* și *sălbatic*.

(1p.)

....

7. Alcătuiește două enunțuri în care, prin conversiune, cuvântul *des* să devină adjectiv la gradele:

- comparativ de inferioritate: .....
- superlativ relativ de inferioritate: .....

(1p.)

8. Notează câte forme au adjectivele *fierbinte* și *gol*.

(1p.)

....

9. Alcătuiește un enunț în care adjectivul *fierbinte* să îndeplinească funcție sintactică de complement circumstanțial de cauză.

..... (1p.)

Notă: Se acordă 1p. din oficiu.

Scanned with OKEN Scanner

PRONUMELE

1. Realizează un scurt dialog (de 5-7 replici) în care să utilizezi cel puţin cinci forme ale pronumelui personal de politeţe, pe care să le subliniezi.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Completează enunţurile următoare pentru a obţine informaţii corecte:

Pronumele ....., ... şi ..... nu pot avea niciodată valoare morfologică de adjective pronominale.

Pronumele cu forme personale sunt: personal, ..., de întărire şi .....

Pronumele personal nu are forme neaccentuate la cazurile nominativ, ... şi ..... .

În cazul nominativ, pronumele personal poate îndeplini funcţia sintactică de subiect, ... şi ..... .

Pronumele personal de politeţe are forme numai pentru persoanele ..... şi ..... .

Pronumele reflexiv are forme numai pentru cazurile ..... şi ..... .

3. Precizează cazul şi funcţia sintactică a pronumelor demonstrative din următoarele enunţuri:

Încă îmi manifest respectdiscutaul faţă de *aceasta*.

.....

Îi văd pe *aceiaşi* la petrecere. .....

Le-am mulţumit *aceloraşi* pentru implicarea în organizarea evenimentului. .....

O voi îndruma pe *aceasta* spre performanţă în domeniul sportiv. .....

Scanned with OKEN Scanner

Opiniile lor sunt *aceleaşi* în ceea ce te priveşte. .....

Comportamentul lui rămâne *acelaşi* în excursie. .....

Aceştia sunt responsabili pentru reuşita meciului. .....

O voi învinui pe *aceasta* de eşecul tău. .....

Ai vorbit despre *aceia* în consiliu? .....

Cine este *acela*? .....

Pentru *aceiaşi* sunt laudele? .....

Discuțiile despre *aceştia* sunt interminabile. .....

Nu voi lua în seamă *acestea*. .....

Hotărârea mea rămâne *aceasta*, indiferent de consecințe. .....

Intervențiile *aceloraşi* îmi confirmau valoarea lor. .....

4. Completează spațiile punctate cu adjectivul de întărire corespunzător:

Mie ..... îmi spuneam că voi fi o bună profesoară.

Fetele ..... sunt responsabile de curățenia clasei.

Pe tine ..... , copile, te voi răsplăti pentru efortul depus.

Nu voi fi mulțumită de mine ..... până nu voi reuşi.

El ..... va fi apreciat pentru reuşita proiectului.

Eu şi fratele meu, noi ..... ne vom implica în proces.

Vouă ..... , dragile mele, vi se cuvin laudele.

Mă pot bizui pe voi ....., fetelor, în această situație.

Fetele ..... au plecat într-acolo.

Ție ....., dragă amică, îți este încredințat secretul.

Colegilor şi colegelor, lor ..... li se cuvin laudele.

Andrei şi Ana, vouă ..... v-au revenit premiile.

Fetele şi băieții, noi ..... am dus la bun sfârşit proiectul.

Meritul este al ei ..... de a fi obținut finanțarea.

Mie ..... îmi va reveni datoria de a vă familiariza cu locurile.

5. Alcătuieşte enunțuri în care să ilustrezi următoarele funcții sintactice ale pronumelui demonstrativ de diferențiere *ceilalți*:

Scanned with OKEN Scanner

– complement indirect, caz D: .....

– complement indirect, caz Ac.: .....

– nume predicativ, caz G.: .....

– nume predicativ, caz D.: .....

6. Completează spațiile punctate cu forma corespunzătoare a adjectivului pronominal demonstrativ de identitate:

..... fete i se permite un comportament abuziv.

I-am oferit ..... copil sprijinul meu.

Pe ..... copii îi voi sprijini și acum.

Ne mândrim cu ..... eleve la concursurile școlare.

..... persoane sunt responsabile de proiect.

Voi evidenția ..... greșeală încă o dată.

Exigențele ..... discipline îi dădeau bătăi de cap.

Îi voi avea în vedere pe ..... băieți pentru echipa de fotbal a școlii.

Le voi oferi ..... participante diplomele de merit.

7. Încercuiește varianta corespunzătoare răspunsului corect.

Nu pot deveni adjective pronominale următoarele tipuri de pronume:

a) reflexiv, posesiv, nehotărât, negativ;
b) personal, posesiv, nehotărât;
c) personal, personal de politețe, reflexiv, de întărire;
d) personal, personal de politețe, reflexiv.

8. Precizează cazul și funcția sintactică a pronumelor personale din următoarele exemple:

1. *Cu el voi merge în excursie.* .....

2. *Ție îți voi povesti tot adevărul.* .....

3. *Nu cred că discuția cu dânsul ți-a adus beneficii.* .....

4. *Meritul reușitei este al lui.* .....

5. *Hotărârea ei nu poate fi contestată.* .....

6. *Darurile sunt pentru el.* .....

7. *Nu mă pot împotrivi deciziei lor.* .....

Scanned with OKEN Scanner

9. Încercuieşte varianta în care pronumele reflexiv nu îndeplineşte funcţie sintactică:

a) *Lauda de sine nu miroase-a bine.*

b) *Şi-a luat rămas-bun de la prieteni şi a plecat.*

c) *Şi-a spus că merită să lupte pentru reuşita sa.*

d) *Nu s-a privit în oglindă înainte de a pleca.*

10. Încercuieşte varianta care conţine numai pronume nehotărâte:

a) *fieştecine*, *unul*, *oricum*;

b) *altul*, *fiecare*, *cineva*;

c) *oricât*, *câţiva*, *nimeni*;

d) *nişte*, *oricine*, *ceva*.

11. Încercuieşte varianta corespunzătoare răspunsului corect.

În următoarea frază: *I*-am întâlnit pe *ai mei* în *celălalt* capăt al restaurantului, discutând cu *cineva* despre *tine*.

a) toate cuvintele subliniate sunt pronume;

b) niciun cuvânt subliniat nu este pronume;

c) patru cuvinte subliniate sunt pronume;

d) trei cuvinte subliniate sunt pronume.

12. Menţionează valorile morfologice ale cuvântului *ce* din următoarele exemple:

* *Nu ştiu ce vei deveni.* .....

* *Am aflat ce ispravă ai făcut.* .....

* *Ce ai discutat cu amicul tău?* .....

* *Ce poveste este mai frumoasă decât a ta?* .....

13. Asociază fiecărui pronume din coloana din stânga denumirea potrivită categoriei pe care o reprezintă, din coloana din dreapta:

A	**B**
..... *fiecare*	a. pronume relativ
..... *cine*	b. pronume personal

Scanned with OKEN Scanner

..... *aceeaşi*	c. pronume/ adjectiv pronominal nehotărât
..... *aceasta*	d. pronume/ adjectiv pronominal demonstrativ de depărtare
..... *aceia*	e. pronume/ adjectiv pronominal posesiv
..... *niciunul*	f. pronume/ adjectiv pronominal demonstrativ de apropiere
..... *ai mei*	g. pronume/ adjectiv pronominal demonstrativ de identitate
..... *dânsul*	h. pronume/ adjectiv pronominal negativ
..... *însuşi*	i. pronume/ adjectiv pronominal demonstrativ de diferenţiere
..... *sieşi*	j. pronume/ adjectiv pronominal de întărire
..... *celălalt*	k. pronume reflexiv

14. Citeşte fiecare dintre următoarele afirmaţii şi încercuieşte litera A, dacă o consideri adevărată sau litera G, dacă o consideri greşită:

A G În enunţul *Nu e niciunul, nici celălalt la petrecere.*, nu există nicio greşeală de scriere.

A G În enunţul *Nu a aflat ceeace s-a discutat la şedinţă.*, toate cuvintele au fost scrise corect.

A G În enunţul *Andrei nu e nici un copil leneş, nici un nepregătit.*, toate cuvintele sunt scrise corect.

A G Se scriu într-un cuvânt formele pronumelor şi adjectivelor pronominale nehotărâte *fiecare, cineva, niscaiva, orişicare, fitecine.*

A G În enunţul *I-am oferit aceleeaşi eleve sprijinul meu.*, toate cuvintele sunt scrise corect.

A G Pronumele şi adjectivele pronominale posesive *noştri, voştri* se scriu întotdeauna cu un singur *i* (final).

A G Conform normelor în vigoare, formele *un coleg de-al tău/ de-ai tăi* sunt ambele acceptate.

A G În enunţul *Eu însumi mi-am dorit să devin profesoară.*, nu există nicio greşeală de scriere.

A G În exemplul *Te-am întrebat a cui era iniţiativa.*, pronumele relativ are funcţie de complement direct.

A G Pronumele relative *ce* şi *de* sunt invariabile.

Scanned with OKEN Scanner

15. Încercuieşte varianta în care nu există niciun pronume personal de politeţe:

a) *Dumneavoastră ne veţi sprijini în această activitate.*

b) *Ce ai dorit mătăluţă de la acest eveniment?*

c) *Opinia dânsei nu corespunde exigenţelor noastre.*

d) *Ai confirmat prezenţa dumitale la conferinţă?*

16. Alcătuieşte enunţuri în care pronumele *mă, ne, vă, îţi* să fie, pe rând, personale, respectiv reflexive.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

17. Scrie în spaţiul punctat felul pronumelor subliniate; precizează cazul şi funcţia lor sintactică:

Te-am privit îndelung ieri. .....

S-a mândrit cu noua lui achiziţie în faţa colegilor. .....

Îmi fac temele cu multă răbdare. .....

Se frământă din cauza rezultatelor obţinute la matematică. .....

Şi-a reproşat că nu ţi-a fost alături la ceremonie. .....

Îmi amintesc şi acum prima zi de şcoală. .....

Îmi scrie săptămânal despre evoluţia planului său. .....

18. Rescrie enunţurile următoare, corectând greşelile:

Mai ascultat cu atenţie, aşadar trebuie să fi reţinut esenţialul.

.....

Ea o are mereu alături pe mama s-a.

.....

Cu toate că şia văzut prietenii ieri, i se făcuse dor de ei.

.....

Scanned with OKEN Scanner

El va explicat greşelile din test, dar nu vi le-aţi notat.

.....

Ea ia solicitat un răspuns, dar nu la primit.

.....

19. Subliniază locuţiunile pronominale din exemplele următoare şi indică felul fiecăreia:

Au povestit câte şi mai câte fără să se ruşineze.

Am descoperit că nu era nici ţipenie de om pe stradă.

Mănâncă te miri ce la prânz, căci nu are pauză de masă.

Are noroc cât negru sub unghie la jocul de cărţi.

Avea de rezolvat o nimica toată şi apoi pleca la şcoală.

L-a sunat nu ştiu cine spunându-i nu ştiu ce despre antrenament.

20. Înlocuieşte spaţiile libere cu una dintre formele neaccentuate ale pronumelor personale următoare: *i-, i-, l-, i-, -o, -le, l-, îl.*

Copila tocmai se îndrepta spre casă, când .....-a zărit pe trecerea de pietoni pe un coleg de clasă care alerga după o prietenă de-a lor. Ea .....-a strigat şi .....-a spus că la sfârşitul săptămânii ..... invită la petrecerea organizată de ziua ei. Ei s-au oprit şi .....-au mulţumit, acceptându- ..... invitaţia şi, fiindu-..... ruşine că alergau, au însoţit-..... spre casă.

21. Transcrie pronumele şi adjectivele pronominale din textul următor, precizând felul lor, cazul şi funcţia sintactică:

„Balaurii sunt fiinţe fioroase şi răutăcioase cu trup de şerpe şi grai omenesc, care de la naştere şi până ce împlinesc şepte ani petrec neîntrerupt la întunerec sub faţa pământului. Nicio rază de soare nu-i atinge, niciun om pământean nu-i vede. Trupul lor, de-o grosime şi lungime imaginară, e învălit cu solzi verzi sau galbeni ca aurul. Unii au numai câte un cap, iar alţii până la douăsprezece. Capetele lor sunt înzestrate cu ochi mari şi înfocaţi, cu nări din care, când se înfurie, împroaşcă văpaie, cu urechi şi limbi ascuţite, cu dinţi şi măsele înveninătoare şi câte cu două coarne. Unii au aripi şi picioare, iar alţii nu."

(Simeon Florea Marian, *Mitologie românească*)

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

....

....

....

....

....

22. Identifică şi analizează morfo-sintactic pronumele şi adjectivele pronominale din următorul text:

„Când ne-am mutat în casa aceea, tata s-a uitat de jur împrejur, apoi s-a uitat la noi toţi, mutându-şi privirea de la unul la altul repede, fără să aibă curajul de a privi în ochi pe vreunul din noi, aşa cum făcea totdeauna când se simţea vinovat şi, zâmbind vesel, exagerat, pentru ca să pară şi mai convins că a făcut bine ce-a făcut:

– Ei, nu-i prea elegant, dar provizoriu asta este! (...)

Pe ele [lemne] mă urcam ca să ajung la garderob: acolo era camera mea de lucru, biroul meu... Acolo aveam, frumos aranjate, cărţi, caiete, penarul şi... fotografiile lui Leonard, actorul de care eram îndrăgostită în mare taină. Îl descoperisem în vitrina unei librării, şi un bărbat mai frumos nu-mi puteam închipui." (Cella Serghi, *Pânza de păianjen*)

Model de analiză: ***ne*** – pronume reflexiv, persoana I, număr plural, caz Ac., formă neaccentuată, nu are funcţie sintactică;

aceea – adjectiv pronominal demonstrativ de depărtare, se acordă în gen, număr şi caz cu substantivul „casa": feminin, singular, acuzativ, funcţie sintactică de atribut adjectival;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

23. Construieşte enunţuri în care pronumele relativ *care* să îndeplinească funcţie sintactică de:

– subiect: .....
– nume predicativ: .....
– complement direct: .....
– complement indirect: .....
– complement de agent: .....
– atribut pronominal: .....

24. Construieşte două propoziţii în care cuvântul *acelaşi* să fie pronume şi, respectiv, adjectiv pronominal demonstrativ de identitate în cazul genitiv, cu funcţie sintactică de atribut.

.....

.....

25. Alcătuieşte enunţuri în care să cuvântul *cel* să aibă valoare morfologică de:

– articol demonstrativ (adjectival): .....
– pronume demonstrativ de depărtare: .....
– adjectiv pronominal demonstrativ de depărtare: .....

26. Notează cu „DA", în cazul în care consideri corectă afirmaţia, sau cu „NU", dacă o consideri greşită:

a. Pronumele poate deveni, prin conversiune, substantiv. .....
b. Orice pronume poate deveni adjectiv pronominal. .....
c. Pronumele reflexiv are forme numai pentru cazurile acuzativ şi dativ. .....
d. Pronumele personal în cazul nominativ are numai forme accentuate. .....
e. Toate tipurile de pronume au categoria gramaticală a persoanei. .....

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

TEST – PRONUMELE

Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde cerinţelor:

Pe muşchiul gros, cald ca o blană a pământului, căprioara stă jos, lângă iedul ei. Acesta şi-a întins capul cu botul mic, catifelat şi umed pe spatele mamei lui şi, cu ochii închişi, se lasă dezmierdat. Căprioara îl linge şi limba ei subţire culcă uşor blana moale, mătăsoasă a iedului. Mama îl priveşte şi-n sufletul ei de fugarnică încolţeşte un simţământ stăruitor de milă pentru fiinţa fragedă căreia i-a dat viaţă, pe care a hrănit-o cu laptele ei, dar de care trebuia să se despartă chiar azi, căci vremea înţărcatului venise de mult încă.

(Emil Gârleanu, *Căprioara*)

1. Transcrie din text un pronume personal cu funcţie sintactică de complement indirect. (1p.)

.....

2. Analizează morfo-sintactic pronumele personale subliniate din text. (1p.)

.....

.....

.....

.....

3. Ilustrează în enunţuri omofonia cuvintelor *ia/ i-a/ ea* şi precizează părţile de vorbire pe care le reprezintă. (1p.)

.....

.....

.....

4. Identifică valorile morfologice ale cuvântului *şi* din text şi alcătuieşte un enunţ în care să aibă altă valoare morfologică, pe care s-o precizezi. (1p.)

.....

.....

5. Notează din text trei pronume relative, indicând cazul şi funcţia lor sintactică. (1p.)

.....

.....

6. Alcătuieşte enunţuri în care cuvintele *o* şi *lui* să apară cu alte valori morfologice decât în text şi precizează-le. (1p.)

.....

.....

7. Construieşte enunţuri în care formele pronumelor *ei, lui, -i* să se afle la alte cazuri decât cele din text, indicându-le. (1p.)

.....

.....

.....

8. Transcrie din text un pronume demonstrativ şi alcătuieşte un enunţ în care aibă valoare de adjectiv pronominal, păstrând cazul. (1p.)

.....

9. Selectează din text un pronume reflexiv în cazul acuzativ şi alcătuieşte o propoziţie în care acesta să îndeplinească funcţie sintactică de complement direct. (1p.)

.....

Notă: Se acordă 1p. din oficiu.

NUMERALUL

1. Identifică numeralele din textele următoare şi precizează felul acestora:

„Eram cinci inşi la precupeaţa Lenca Liuchici şi aveam două pături şi o masă." (Ioan Slavici, *Budulea Taichii*)

.....

.....

.....

„Intrasem în clasa întâi primară şi tata poftise odată pe învăţător, ca să se consulte asupra cărţilor pe care le-aş putea citi." (Mircea Eliade, *Cele dintâi lecturi*)

.....

Scanned with OKEN Scanner

„Conştiinţa nu e dublă şi nu se scindează, cum crede şi Dostoievski (...)." (Marin Preda, *Cel mai iubit dintre pământeni*)

.....

„Cine a cunoscut pe unul a cunoscut şi pe celălalt, fiindcă amândoi mai aproape trăiesc, mai aproape dorm, decât chiar fraţii cei lipiţi din Siam." (I. L. Caragiale, *Lache şi Mache*)

.....

„Şi de câte ori lua câte un snop în furcă şi-l simţea că e greu, inima îi râdea de bucurie şi, pentru ca bucuria să-i fie mai mare, lua câte doi şi trei snopi deodată." (Ioan Slavici, *Pădureanca*)

.....

.....

„Păsări-Lăţi-Lungilă se iè atunci după Harap-Alb şi pornesc tusşese înainte." (Ion Creangă, *Povestea lui Harap-Alb*)

.....

„ (...) strânse zmeul pe Greuceanul o dată, dar acesta, băgând de seamă ce are de gând zmeul, se umflă şi se încordă în vine şi nu păţi nimic, apoi Greuceanul strânse o dată pe zmeu (...)." (***, *Greuceanul*)

2. Precizează felul numeralelor subliniate şi valoarea lor (substantivală/ adjectivală/ adverbială) din următoarele exemple:

Cu <u>doi</u> dintre ei sunt prieten. .....

Opiniile a <u>doi</u> colegi sunt bine argumentate. .....

I-am oferit celui de-<u>al doilea</u> posibilitatea de a-şi mări media......

Nu cred că le pot oferi <u>amândurora</u> sprijinul meu. .....

Câştiga <u>îndoit</u> şi se mulţumea pentru moment cu această sumă. .....

<u>Ambele</u> îi recunoşteau colegului lor valoarea. .....

Erai aşteptată la gară de <u>amândoi</u> părinţii. .....

Nu mi-am permis să-i ofer o recompensă <u>dublă</u>. .....

A făcut faţă vântului cu o forţă <u>îndoită</u>. .....

Îmi trebuie <u>o doime</u> din sumă pentru a termina proiectul. .....

Am văzut acel film <u>de două ori</u>. .....

Elevii s-au aşezat <u>câte doi</u> în bancă. .....

Scanned with OKEN Scanner

„Conştiinţa nu e dublă şi nu se scindează, cum crede şi Dostoievski (...)." (Marin Preda, *Cel mai iubit dintre pământeni*)

.....

„Cine a cunoscut pe unul a cunoscut şi pe celălalt, fiindcă amândoi mai aproape trăiesc, mai aproape dorm, decât chiar fraţii cei lipiţi din Siam." (I. L. Caragiale, *Lache şi Mache*)

.....

„Şi de câte ori lua câte un snop în furcă şi-l simţea că e greu, inima îi râdea de bucurie şi, pentru ca bucuria să-i fie mai mare, lua câte doi şi trei snopi deodată." (Ioan Slavici, *Pădureanca*)

.....

.....

„Păsări-Lăţi-Lungilă se iè atunci după Harap-Alb şi pornesc tusşese înainte." (Ion Creangă, *Povestea lui Harap-Alb*)

.....

„ (...) strânse zmeul pe Greuceanul o dată, dar acesta, băgând de seamă ce are de gând zmeul, se umflă şi se încordă în vine şi nu păţi nimic, apoi Greuceanul strânse o dată pe zmeu (...)." (***, *Greuceanul*)

2. Precizează felul numeralelor subliniate şi valoarea lor (substantivală/ adjectivală/ adverbială) din următoarele exemple:

Cu <u>doi</u> dintre ei sunt prieten. .....

Opiniile a <u>doi</u> colegi sunt bine argumentate. .....

I-am oferit celui de-<u>al doilea</u> posibilitatea de a-şi mări media......

Nu cred că le pot oferi <u>amândurora</u> sprijinul meu. .....

Câştiga <u>îndoit</u> şi se mulţumea pentru moment cu această sumă. .....

<u>Ambele</u> îi recunoşteau colegului lor valoarea. .....

Erai aşteptată la gară de <u>amândoi</u> părinţii. .....

Nu mi-am permis să-i ofer o recompensă <u>dublă</u>. .....

A făcut faţă vântului cu o forţă <u>îndoită</u>. .....

Îmi trebuie <u>o doime</u> din sumă pentru a termina proiectul. .....

Am văzut acel film <u>de două ori</u>. .....

Elevii s-au aşezat <u>câte doi</u> în bancă. .....

Scanned with OKEN Scanner

3. Încercuieşte varianta în care numeralul este greşit folosit:

a) *Clasa a douăsprezecea este plină de amintiri frumoase.*

b) *Pe două noiembrie era încă vreme frumoasă.*

c) *Nu ţi-ai cerut iertare nici în al doisprezecelea ceas.*

d) *Al doisprezecilea elev va anunţa programul spectacolului.*

4. Încercuieşte varianta corespunzătoare răspunsului corect.

În următoarele propoziţii: Când *doi* se ceartă, *al treilea* câştigă.

El este *primul* copil din grupa *a treia.*

Nu a ajuns nici în *al nouălea* ceas.

Doi copii au răspuns.

a) sunt patru numerale cu valoare adjectivală;

b) sunt trei numerale cu valoare adjectivală;

c) sunt două numerale cu valoare adjectivală;

d) este numai un numeral cu valoare adjectivală.

5. Asociază fiecărui numeral din coloana din stânga denumirea potrivită categoriei pe care o reprezintă, din coloana din dreapta:

A	B
..... *zecime, sfert*	a. numerale cardinale propriu-zise simple
..... *optsprezece, patruzeci şi şase*	b. numerale colective
..... *nouă,* zece	c. numerale fracţionare
..... *tuspatru, câteşipatru*	d. numerale multiplicative
..... *înzecit, dublu*	e. numerale adverbiale
..... *întâiul, prima*	f. numerale distributive
..... *câte treizeci şi patru, câte şase*	g. numerale ordinale
..... *de nouă ori, de zece ori*	h. numerale cardinale propriu-zise compuse

6. Completează spaţiile punctate pentru a obţine enunţuri adevărate:

Numeralul este partea de vorbire ..... care exprimă un număr, determinarea numerică a obiectelor sau ordinea acestora prin numărare.

Scanned with OKEN Scanner

Numeralul **cardinal** cuprinde şase categorii: **cardinal propriu-zis** (....., ...), **colectiv** (*tustrei*, ..., ..., ...), **fracţionar** (....., ...), ... (*îndoit*, *însutit*), ... (*o dată*, *de două ori*), **distributiv** (*câte cinci*, ...).

Numeralul **ordinal** poate fi scris şi cu cifre ..... (ex: *D = 500*).

Numeralul cardinal poate avea valoare substantivală sau valoare ....., în funcţie de context, în vreme ce numeralul adverbial are numai valoare ..... .

Numeralul cu valoare adjectivală poate avea numai funcţie sintactică de ..... .

7. Sunt numai numerale cardinale colective în seria:

a) *amândoi*, *tuscinci*, *ambii*, *câteşitrei*;

b) *îndoit*, *amândouă*, *milion*, *înmiit*;

c) *ambii*, *tuscinci*, *miliard*, *de două ori*;

d) *dublu*, *amândouă*, *de şapte ori*, *câteşipatru*.

8. Precizează felul numeralelor din următoarele exemple şi apoi precizează cazul şi funcţia sintactică în fiecare caz:

Nu am observat greşeala celui de-al doilea copil. .....

Dimineaţa sunt prima care se trezeşte. .....

Suntem tustrei vinovaţi de cele întâmplate. .....

Pe al doilea nu l-am zărit încă. .....

Am venit la petrecere doi câte doi. .....

Câştigul întreit i-a revenit în urma schimbării locului de muncă. .....

Ei erau trei la părinţi. .....

9. Încercuieşte varianta care conţine numai numerale cardinale fracţionare:

a) *zece la sută*, *de trei ori*, *îndoit*, *doi pe patru*;

b) *treime*, *întreit*, *câte şase*, *tuspatru*;

c) *trei pe cinci*, *doime*, *zecime*, *şapte la sută*;

d) *patru la sută*, *doi pe cinci*, *sutime*, *câte nouă*.

Scanned with OKEN Scanner

10. **Citeşte fiecare dintre următoarele afirmaţii şi încercuieşte, după caz, litera A, dacă o consideri adevărată, sau litera G, dacă o consideri greşită:**

A G În enunţul *Au fost aleşi doi reprezentanţi în consiliul elevilor, nu doar unul.*, nu există nicio greşeală de scriere.

A G În enunţul *Băiatul lui a fost înscris în clasa întâia.*, nu există nicio greşeală de scriere.

A G Pentru indicarea primei zile a lunii anunlui se foloseşte numeralul ordinal (*Întâi Mai*, *Întâi Decembrie*), nu cel cardinal.

A G În enunţul *Mersul câte doi este recomandat, pentru că este ordonat.*, numeralul distributiv are funcţie de atribut adjectival.

A G În enunţul *Am citit o mie şi una de cărţi, dar nu am găsit informaţia căutată.*, nu există nicio greşeală de scriere.

A G În enunţul *Al doilea elev a fost apreciat pentru originalitatea sa.*, numeralul are funcţia sintactică de subiect.

A G Numeralul fracţionar poate avea atât valoare substantivală, cât şi valoare adjectivală.

A G Numeralele multiplicative *împătrit* şi *cvadruplu* sunt sinonime.

A G Numeralul adverbial are numai valoare adverbială şi numai funcţia sintactică de complement circumstanţial de mod.

A G Nu există nicio greşeală de scriere în exemplul *Le ofer amândorura sprijinul meu.*

11. Formează, de la numeralul cardinal propriu-zis *trei*, numeralele indicate:

– ordinal: ..... – distributiv: .....

– multiplicativ: ..... – adverbial: .....

– colectiv: ..... – fracţionar: .....

12. Precizează cazul şi funcţia sintactică pentru numeralele subliniate din textul următor:

„Madam Georgescu arată mâna cu cele <u>cinci</u> degete răsfirate: <u>cinci</u> – adică <u>o</u> băncuţă. <u>Treizeci</u> de bani, tramvaiul de la Zece Mese până la gară şi care va să zică gramama are încă <u>douăzeci</u> de bani pentru ca să cumpere <u>două</u> legături de vişine la Comarnic.” (I. L. Caragiale, *Tren de plăcere*)

Scanned with OKEN Scanner

.....

.....

.....

.....

.....

.....

13. Identifică numeralele din textele următoare şi analizează-le:

a) „ – Bre, oameni buni! Eu am să vă fac trei întrebări; cine le va dezlega mai bine, a aceluia să fie dreptatea. Vă dau răgaz trei zile, gândiţi-vă. După trei zile să veniţi şi să-mi ghiciţi întrebările. Ţineţi minte bine. Întâia întrebare sună aşa:

– Ce este mai gras în lume?

A doua:

– Ce este mai bun?

Şi a treia:

– Ce aleargă mai iute?" (***, *Fata săracului cea isteaţă*)

b) „Cercară o zi, cercară două, cercară nouă, dară niciunul nu se putu sui. Cei ce se încumetară mai mult nu ajunse, suindu-se, nici până la vântul turbat.

În ziua a noua către seară trecură trei ciobani din întâmplare." (***, *Piciul, ciobănaşul şi pomul cel fără căpătâi*)

Model de analiză: ***trei*** – numeral cardinal simplu, cu valoare adjectivală, se acordă în gen, număr caz cu substantivul „întrebări": feminin, plural, N., funcţie sintactică de atribut adjectival;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Scanned with OKEN Scanner

.....

.....

14. Alcătuieşte enunţuri în care să exemplifici valoarea de numeral adverbial şi de substantiv a cuvântului *o dată*.

.....

.....

15. Construieşte enunţuri în care numeralul ordinal *prima* să îndeplinească funcţie sintactică de:

- nume predicativ în cazul N.: .....
- atribut în cazul G.: .....
- complement în cazul D.: .....
- complement în cazul G.: .....
- complement în cazul Ac.: .....

16. Construieşte enunţuri în care numeralul fracţionar *o pătrime* să îndeplinească funcţie sintactică de:

- nume predicativ în cazul Ac.: .....
- complement circumstanţial de cauză în cazul G.: .....

.....

- atribut în cazul G.: .....
- atribut în cazul Ac.: .....

17. Notează cu „DA", în cazul în care consideri corectă afirmaţia, sau cu „NU", dacă o consideri greşită:

a. Numeralul multiplicativ arată în ce proporţie creşte o cantitate sau o calitate. .....

b. Numeralul distributiv exprimă repartizarea şi gruparea numerică a obiectelor. .....

c. Numeralul colectiv are numai valoare substantivală. .....

d. Numeralul nu poate sta niciodată în cazul vocativ. .....

e. Numeralul cu valoare adjectivală îndeplineşte întotdeauna funcţia sintactică de atribut adjectival. .....

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

TEST – NUMERALUL

Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde cerinţelor:

„FARFURIDI: Când zicem 64, zicem plebicist, când zicem plebicist, zicem 64... Ştim, oricine dintre noi ştie ce este 64, să vedem ce este plebicistul... (*Cu tărie începând fraza*:) Plebicist!...

CAŢAVENCU: Aci nu e vorba de plebicist...

FARFURIDI: Daţi-mi voie (*discutând cu Caţavencu*): mi se pare că atunci când zicem 64... (*cu energie convingere*)... şi să nu căutaţi a încerca măcar să mă combateţi; vă voi dovedi cu date istorice că toate popoarele îşi au un 64 al lor...

CAŢAVENCU: Daţi-mi voie; nu e vorba de 64. (...)

FARFURIDI: Daţi-mi voie! Termin îndată! Mai am două vorbe de zis. (*Zgomotul tace.*) Iată dar opinia mea. (*În supremă luptă cu oboseala care-l biruie*:) Din două una, daţi-mi voie: ori să se revizuiască, primesc! Dar să nu se schimbe nimica; ori să nu se revizuiască, primesc! Dar atunci să se schimbe pe ici pe colo, şi anume în punctele... esenţiale... Din această dilemă nu puteţi ieşi... Am zis!"

(I. L. Caragiale, *O scrisoare pierdută* – ACTUL III, Scena I)

1. Transcrie, din text, un numeral simplu şi un numeral compus. (1p.)

....

2. Selectează, din text, un numeral cardinal cu formă de feminin. (1p.)

.....

3. Notează valorile numeralului *două* în ultimul paragraf al textului şi precizează funcţia lui sintactică în cele două cazuri. (1p.)

.....

.....

4. Precizează cazul şi funcţia sintactică a numeralului cardinal *64* în fiecare dintre contextele în care apare: (1p.)

(*zicem*) *64*: .....

(*ce este*) *64*: .....

(*toate popoarele îşi au*): *un 64* .....

(*nu e vorba de*) *64*: .....

5. Notează, de la numeralul cardinal propriu-zis *patru*, câte un numeral:

– ordinal: .....

– fracționar: .....

– multiplicativ: .....

– distibutiv: ..... (1p.)

6. Construiește două propoziții în care numeralul ordinal *al doisprezecelea* să fie utilizat cu valoare substantivală și cu valoare adjectivală. (1p.)

.....

.....

7. Precizează mijlocul intern de îmbogățire a vocabularului prin care s-a format numeralul *64*. (1p.)

.....

8. Subliniază forma corectă a numeralelor din următoarele exemple:

Am citit doispreze/ douăsprezece pagini din roman.

Ne-am întânit pe Întâi/ Unu Mai la mare.

Te-ai trezit în al noălea/ nouălea ceas să-i telefonezi.

În secolul al douăzecilea/ al douăzecelea s-au afirmat mulți oameni valoroși. (1p.)

9. Formează propoziții în care să se afle următoarele tipuri de numerale, cu funcția sintactică indicată:

– numeral cardinal multiplicativ – nume predicativ în cazul N.;

.....

– numeral cardinal distributiv – complement circumstanțial de mod;

.....

– numeral ordinal – complement indirect în cazul D.;

.....

– numeral cardinal colectiv – complement de agent;

..... (1p.)

Notă: Se acordă 1p. din oficiu.

Scanned with OKEN Scanner

VERBUL

1. Subliniază verbele din următorul text:

„El tremură ca alte dăți
În codri și pe dealuri,
Călăuzind singurătăți
De mișcătoare valuri;

Dar nu mai cade ca-n trecut
În mări din tot înaltul:
Ce-ți pasă ție, chip de lut,
Dac-oi fi eu sau altul?

Trăind în cercul vostru strâmt
Norocul vă petrece,
Ci eu în lumea mea mă simt
Nemuritor și rece."

(Mihai Eminescu, *Luceafărul*)

2. Asociază, trasând săgeți, fiecărui verb din coloana A modul corespunzător din coloana B:

A	B
înverzit	conjunctiv
la cules	indicativ
fie	supin
a dormi	infinitiv
citind	condițional-optativ
Fiți!	participiu
jelui-m-aș	gerunziu
voi învăța	imperativ

3. Grupează verbele date pe trei coloane, în funcție de ceea ce exprimă: *a fugi, a mesteca, a scrie, a fi, a judeca, a hotărî, a sta, a reflecta, a descrie, a ninge, a deveni, a medita, a răbda, a urla, a staționa, a exista, a picta, a zbura, a se îngălbeni, a citi, a rugini, a adormi.*

Verbe care exprimă acțiunea	**Verbe care exprimă starea**	**Verbe care exprimă existența**
.....	.....	.....
.....	.....	.....

Scanned with OKEN Scanner

....

....

....

4. Subliniază forma corectă a verbelor la modul imperativ din următoarele enunțuri:

Fi/ Fii mereu onest cu tine însuți!

Nu fi/ fii neîncrezător în forțele proprii!

Fiți/Fi-ți gata de plecare în orice clipă!

Nu fiți/ fi-ți nepoliticoşi cu părinții voştri!

Fă-ți/ Făți ordine pe birou!

Nu face/ Nu fă gălăgie!

Faceți/ Face-ți curățenie zinic în sala de clasă!

Nu faceți/ făceți probleme organizatorilor!

Du/ Duce planul la bun sfârşit!

Nu mai du/duce tu tot greul!

Duceți/ Duce-ți totul la extrem!

Zi/ Z-i adevărul!

Nu zi/ zice minciuni!

Ziceți/ Zice-ți repede ce nu vă convine!

Nu ziceți/ zice-ți public dorințele voastre!

5. Găseşte câte un sinonim pentru fiecare dintre locuțiunile verbale de mai jos şi alcătuieşte câte o propoziție cu trei dintre ele, la alegere:

a se duce de râpă – .....

a (nu) avea (pe cineva) la inimă – .....

a face cale-ntoarsă – .....

a trece în neființă – .....

a băga de seamă – .....

a veni de hac – .....

a da la pace – .....

a face din țântar amăsar – .....

Scanned with OKEN Scanner

a ține în frâu – .....

a lua la rost (pe cineva) – .....

.....

.....

.....

6. **Asociază fiecărui verb din coloana din stânga modul și timpul corespunzător din coloana din dreapta:**

A. ..... *voi fi citit*

B. ..... *aș citi*

C. ..... *să citesc*

D. ..... *citesc*

E. ..... *citit*

F. ..... *citind*

G. ..... *să fi citit*

H. ..... *a citi*

I. ..... *a fi citit*

J. ..... *am citit*

K. ..... *citeam*

L. ..... *citisem*

M. ..... *am să citesc*

N. ..... *aș fi citit*

O. ..... *de citit*

P. ..... *citii*

Q. ..... *voi citi*

a. mod infinitiv, timp perfect

b. mod condițional-optativ, timp perfect

c. mod indicativ, timp viitor popular

d. mod gerunziu

e. mod indicativ, timp viitor anterior

f. mod conjunctiv, timp prezent

g. mod condițional-optativ, timp prezent

h. mod participiu

i. mod infinitiv, timp prezent

j. mod indicativ, timp mai-mult-ca perfect

k. mod indicativ, timp viitor

l. mod indicativ, timp imperfect

m. mod conjunctiv, timp perfect

n. mod indicativ, timp prezent

o. mod indicativ, timp perfect compus

p. mod supin

q. mod indicativ, timp perfect simplu

7. Scrie, pentru fiecare verb în parte, conjugarea căreia îi aparține: *lovind* ....., *vedeam* ....., *să fi înțeles* ....., *m-aș fi îngrijorat* ....., *să dormi* ....., *de lucrat* ....., *Înveselește-te!* ....., *a se teme* ....., *să fi mers* ....., *a coborî* ....., *eu creez* ..... .

Scanned with OKEN Scanner

8. Dintre următoarele verbe: *a ajunge, a ieşi, a se naşte, a intra, a atinge, a rămâne* pot fi atât predicative, cât şi copulative:

a) toate;

b) cinci;

c) patru;

d) trei.

9. Alcătuieşte enunţuri prin care să demonstrezi valoarea predicativă şi valoarea copulativă a verbelor: *a rămâne, a însemna, a ajunge, a ieşi, a se face, a se naşte, a părea.*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10. Indică, prin sinonime lexicale sau frazeologice, sensurile verbului predicativ *a fi* din următoarele enunţuri:

a) *Prietena mea este în vacanţă de o săptămână.* .....

b) *A fost o minune că şi-a revenit din boală.* .....

c) *Nu sunt mulţi oameni care să te ajute în această situaţie.* .....

d) *Eu sunt din Iaşi, dar voi sunteţi din Cluj.* .....

e) *Cât este kilogramul de vişine?* .....

f) *Unde aţi fost toată ziua?* .....

g) *Peste o săptămână va fi un an de la nunta lor.* .....

h) *În această dimineaţă a fost un accident care a perturbat traficul.* .....

Scanned with OKEN Scanner

i) *El a fost la mare cu trenul de noapte.* .....

j) *Ceea ce ţi-am povestit era ieri pe vremea asta.* .....

11. Precizează valoarea predicativă sau auxiliară pentru fiecare dintre verbele subliniate:

Nu <u>am</u> participat la olimpiadă. .....

<u>Aţi</u> avut de ales? .....

<u>Are</u> mereu dreptate. .....

Eu <u>voi</u> câştiga competiţia, iar ei vor sărbători. .....

Toţi <u>vor</u> surâsul victoriei. .....

Ele <u>sunt</u> aşteptate la gară. .....

Să <u>fi</u> mers în excursie, aş <u>fi</u> ştiut multe lucruri despre obiectivele turistice. .....

Tu <u>vei fi</u> citit toate textele din programa şcolară până <u>vei</u> susţine examenul! .....

El <u>are</u> să se descurce de minune la proba orală. .....

12. Identifică verbele auxiliare din următoarele enunţuri, precizând modurile şi timpurile pe care le formează:

Să fi ştiut mai devreme adevărul, aş fi acţionat altfel. .....

Tu vei fi prezent la serbare la ora 9. .....

Ea are să meargă la vară la bunici. .....

Oi ţine eu minte exemplul dat? .....

El a citit toată ziua şi acum este lăudat de părinţi. .....

Dacă m-aş fi făcut înţeles, ar trebui să ţineţi cont de sfatul meu. .....

Ţi-o fi fost şi ţie de-ajuns atâta muncă! .....

13. Alcătuieşte câte un enunţ prin care să demonstrezi valoarea predicativă, valoarea copulativă şi valoarea auxiliară a verbului *a fi*.

.....

.....

.....

.....

Scanned with OKEN Scanner

14. Încercuieşte varianta care conţine varianta corectă:

Pot îndeplini funcţie sintactică de predicat verbele la modurile:

a) infinitiv, imperativ, conjunctiv, supin;

b) indicativ, gerunziu, conjunctiv, condiţional-optativ;

c) indicativ, imperativ, conjunctiv, condiţional-optativ;

d) infinitiv, participiu, gerunziu, supin.

15. Dintre următoarele exemple:

1. Însemnând mult pentru mine, voi face eforturi să te am aproape.

2. Nu mi-am însemnat orarul pentru mâine.

3. El înseamnă totul pentru mine.

4. A deveni părinte înseamnă a-ţi împlini cea mai frumoasă dorinţă.

verbul *a însemna* este nepredicativ în:

a) 1, 2, 3, 4;

b) 1, 3, 4;

c) 2, 3;

d) 2, 3, 4.

16. Dintre următoarele exemple:

1. Dorinţa ei este de a rămâne veşnic tânără.

2. Pentru a rămâne concentrat aspra cărţii, am băut două cafele.

3. Rămânând să ne întâlnim în parc, nu am divulgat prea mult din surpriză.

4. Rămas la repetiţii după ore, copilul a pierdut noţiunea timpului.

verbul *a rămâne* este utilizat la un mod nepredicativ în:

a) 2, 3;

b) 1, 3, 4;

c) 1, 2, 3, 4;

d) 1, 2, 3.

17. Transcrie verbele din textul de mai jos, precizând modul, timpul şi funcţia lor sintactică:

„Oamenii trişti nu sunt iubiţi decât dacă se lasă consolaţi, dacă pot îngădui celorlalţi rara,

Scanned with OKEN Scanner

nobila satisfacţie de a se simţi buni, generoşi, puternici. Un om trist care refuză mângâierea devine repede neinteresant, plicticos, obositor. Celălalt nu-şi poate revela marea lui bunătate, nu-şi poate îndestula voluptatea de a mângâia şi încuraja, adică de a se simţi puternic şi generos. Cât de agreabili sunt, dimpotrivă, cei pe care îi găseşti în lacrimi şi pe care-i părăseşti transfiguraţi de zâmbet, spunându-ţi: îţi mulţumesc că ai venit, prezenţa ta mi-a făcut atât de bine; ce m-aş fi făcut dacă, în momente grele, nu te-aş fi avut pe tine..."

(Mircea Eliade, *Jurnal*)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

18. Găseşte în careul de mai jos, atât pe orizontală, cât şi pe verticală, cuvinte-cheie din capitolul *Verbul*:

M	P	R	O	V	E	R	B	C
O	P	A	S	I	V	A	G	O
D	R	F	O	R	M	A	E	N
P	E	R	S	O	A	N	R	J
O	D	A	C	T	I	V	U	U
T	I	M	P	Z	L	M	N	G
I	C	D	I	A	T	E	Z	A
P	A	S	I	V	A	S	I	R
Z	T	S	U	P	I	N	U	E

Scanned with OKEN Scanner

19. Încercuieşte varianta care conţine numai forme verbale corecte:

a) *eu continui, eu binemerit, eu cheltui, eu învii;*

b) *eu continuu, eu învârt, eu mântui, eu ciocăn;*

c) *eu îngaim, eu agrez, eu creez, eu înviez;*

d) *eu continuu, eu agreez, eu înviez, eu mântuiesc.*

20. **Citeşte fiecare dintre următoarele afirmaţii şi încercuieşte, după caz, litera A, dacă o consideri adevărată, sau litera G, dacă o consideri greşită:**

A G Verbele *a agrea* şi *a crea* sunt de conjugarea I.

A G Forma de conjunctiv prezent, persoana a III-a singular, a verbului *a avea* este *(el) să aibe.*

A G Verbul *a da* are, la modul indicativ, timp imperfect, persoana a III-a, număr singular, forma *(el) dădea.*

A G Imperativul negativ, persoana a II-a singular, de la verbul *a face* este *nu fă.*

A G Nu se admit de normele actuale formele *trebuieşte* şi *trebuiesc* de la verbul *a trebui.*

A G Forma *vroiam* nu este acceptată de normele actuale.

A G Forma de indicativ prezent, persoana I singular de la verbul *a absolvi* este *(eu) absolvesc (liceul).*

A G Forma de indicativ prezent, persoana I singular de la verbul *a continua* este *(eu) continui.*

A G Verbele nu au diateza reflexivă la modurile participiu şi supin.

A G Locuţiunea verbală *a avea habar* este tranzitivă (acceptă complement direct).

21. În următoarele exemple:

Tu îţi reaminteşti toate clipele frumoase?

Poezia a fost reamintită elevilor de clasa a V-a de către profesor.

Le-am reamintit celor prezenţi tematica întâlnirii.

verbele sunt, în ordine, la diatezele:

a) reflexivă, activă, activă;

b) reflexivă, pasivă, activă;

Scanned with OKEN Scanner

c) activă, activă, reflexivă;

d) activă, pasivă, pasivă.

22. Precizează diateza verbelor din exemplele următoare:

Problema a fost uşor rezolvată. ..... .

Se cuvine să-i ajutăm pe cei în suferinţă. ..... .

Romanul va fi analizat în orele ce urmează. ..... .

Ea se lăuda zilnic cu noile reuşite. ..... .

A scris eseul fiind inspirat de ultima lectură. ..... .

O poezie nu se scrie uşor. .....

El merge zilnic pe jos la şcoală. .....

Ei au devenit cei mai buni prieteni în excursie. .....

Ea se va face, cu siguranţă, profesoară de matematică. .....

Ţi-a fost dat să ai un talent rar ca acesta. .....

Nu şi-a închipuit niciodată acest sfârşit al filmului. .....

23. Încercuieşte litera corespunzătoare coloanei care conţine numai verbe intranzitive (care nu acceptă complement direct):

A. *a deveni*	B. *a burniţa*	C. *a ploua*
a se înseră	*a trebui*	*a se cuveni*
a ploua	*a stinge*	*a lămuri*
a se gândi	*a tuşi*	*a zâmbi*
a tremura	*a ofta*	*a fugi*
a merge	*a se zbate*	*a se ruga*

24. Completează spaţiile libere pentru a obţine enunţuri corecte din punctul de vedere al conţinuturilor:

Numai verbele la moduri ..... pot îndeplini funcţia sintactică de predicat.

Verbele la diateza ..... au ca marcă specifică verbul *a fi* cu valoare auxiliară.

Conjugarea a IV-a cuprinde verbe terminate la infinitiv în ..... sau în ..... .

Scanned with OKEN Scanner

Verbele impersonale sunt, majoritatea, şi unipersonale, cu formă de persoana ..... , număr ..... .

Verbele la modul ..... au formă numai pentru persoana a II-a, număr singular şi plural.

Verbele terminate în *-ind* sau *-ând* sunt la modul ..... .

Verbele ..... sunt întotdeauna intranzitive (nu admit complement direct).

Verbele la modul ..... se termină în *-s* sau *-t*.

Verbele care ajută la formarea timpurilor compuse se numesc ..... .

Verbul..... poate avea toate cele trei valori gramaticale: predicativă, copulativă şi auxiliară.

Diateza reflexivă are ca marcă specifică ..... .

25. Grupează următoarele locuţiuni verbale în patru serii sinonimice; găseşte câte un verb cu acelaşi sens pentru fiecare serie: *a trage de timp, a sta pe limbă, a-şi aduce aminte, a trage de timp, a turna ulei pe rană, a lăsa perplex, a duce cu vorba, a unge pe suflet, a lua piuitul, a duce cu vorba, a-i veni în minte, a lăsa de azi pe mâine.*

.....

.....

.....

.....

26. Alcătuieşte enunţuri în care cuvintele *înţeles* şi *citit* să aibă valoare morfologică de verb şi de substantiv.

.....

.....

27. Subliniază verbele şi analizează-le:

„Apa cea rece cu care fu adăpat şi stropit bolnavul produse un mare efect. El deschise ochii şi-aţintă asupra făcătorului său de bine, apoi, lăsând să curgă dintr-înşii două şiroaie de lacrămi, zise cu glas liniştit, dar întrerupt de suspine (...). " (Nicolae Filimon, *Ciocoii vechi şi noi*)

Scanned with OKEN Scanner

Model de analiză: ***fu adăpat*** – verb personal, predicativ, conjugarea I, diateza pasivă, intranzitiv, mod indicativ, timp perfect simplu, persoana a III-a, număr singular, formă afirmativă, funcție sintactică de predicat verbal;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

28. Transcrie, pe două coloane, predicatele verbale şi pe cele nominale din următoarele texte:

„*Fata Pădurii*, numită de unii şi *Pădureană* sau *Pădureancă*, după credința şi spusa românilor din Bucovina şi a celor din Transilvania, este o fată tânără şi foarte frumoasă care locuieşte şi petrece numai prin pădurile cele mari şi puțin cercetate de oameni. Statura ei e înaltă şi dreaptă ca lumina, iar mijlocul subțirel ca şi când ar fi tras printr-un inel; ochii mari şi negri ca mura câmpului, cari sclipesc la întuneric ca două lumini aprinse; sprâncenele arcate; fața albă ca ghiocul; obrajii rumeni ca bujorul; părul negru ca pana corbului, tufos şi lung până din jos de brâu sau chiar până în călcâie, pe care îl poartă totdeauna despletit, atârnat şi răsfirat pe spate (...)." (Simeon Florea Marian, *Mitologie românească*)

predicate verbale	**predicate nominale**
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

....

....

....

....

....

....

29. Subliniază verbele la moduri nepersonale şi stabileşte funcţia lor sintactică din următoarele exemple:

Am acţionat aşa pentru a-l povăţui. .....

Nu ştiu cât pot învăţa până mâine. .....

Citind, am descoperit noi sensuri ale operei. .....

E dificil a-ţi exprima opinia în public. .....

Nemaiştiind răspunsurile la întrebări, am predat testul. .....

Dorinţa noastră este de a-i învăţa pe elevi. .....

Am observat coşurile fumegând dis-de-dimineaţă. .....

Până să-i vorbesc, a pierit dus. .....

Mâna tremurândă i-a trădat emoţia. .....

Aţi admirat îndelung copacul înflorit. .....

Am plecat la cules într-o toamnă târzie. .....

30. Alcătuieşte propoziţii în care predicatul să fie exprimat

* printr-un verb:

- la diateza pasivă:

.....

- la diateza reflexivă:

.....

- la diateza activă:

.....

- impersonal:

.....

- la modul condiţional-optativ:

.....

- la modul imperativ:

.....

- la modul indicativ:

.....

- la modul conjunctiv:

.....

*printr-o expresie verbală impersonală:

.....

*printr-o locuţiune verbală

- cu verb la diateza pasivă:

.....

- cu verb la diateza reflexivă:

.....

31. Notează cu „DA", în cazul în care consideri corectă afirmaţia, sau cu „NU", dacă o consideri greşită:

a. Verbul este o parte de vorbire flexibilă care denumeşte starea, acţiunea sau existenţa. .....

b. Verbele personale sunt cele a căror acţiune poate fi asociată unui subiect. .....

c. Verbul la gerunziu poate îndeplini atât funcţia sintactică de atribut verbal, cât şi pe cea de atribut adjectival. .....

d. Verbul are categoria gramaticală a persoanei şi aceea a cazului. .....

e. Modurile nepersonale (nepredicative) sunt: infinitiv, participiu, gerunziu, supin. .....

TEST – VERBUL

Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde cerinţelor:

Ţi-am făcut o povestire, cu gândul. Nu ştiu ce poveşteşte gândul. Din cioburile de porţelan ale azurului spart azi-dimineaţă de ciocnetul soarelui în toartele lui, adun cu pensula

Scanned with OKEN Scanner

unui fulg răsucit broboane de lumină. E o povestire mică, scrisă fără slove, pe un solz de peşte, şi care trebuie citită cu ocheanul. Ca să o citim, trebuie să o ducem diseară sus, în dreptul lunii... (Tudor Arghezi, *Jucăriile*)

1. Precizează conjugarea tuturor verbelor la moduri predicative din text. (1p.)

....
....
....
....

2. Scrie verbul *a face* la modul imperativ, formă afirmativă şi negativă, persoana a II-a, singular şi plural. (1p.)

....
....

3. Alcătuieşte câte un enunţ în care verbul *a povesti* să fie la fiecare dintre cele trei diateze. (1p.)

.....
.....
.....

4. Menţionează valoarea verbelor subliniate în text (predicativă/ copulativă/ auxiliară) şi alcătuieşte două enunţuri în care acestea să aibă altă valoare, pe care s-o precizezi. (1p.)

.....
.....
.....

5. Alcătuieşte enunţuri în care să apară verbul *a aduna* la următoarele timpuri ale modului indicativ, persoana I, număr singular:

- imperfect:.....
- perfect simplu: .....
- mai-mult-ca perfect: .....
- perfect compus: ..... (1p.)

Scanned with OKEN Scanner

6. Transcrie din text două verbe aflate la moduri personale diferite, pe care să le precizezi. (1p.)

.....

.....

7. Selectează din text cele două forme ale aceluiaşi verb, aflat la moduri diferite, pe care să le precizezi. (1p.)

.....

.....

8. Demonstrează, în patru enunţuri, polisemia verbului *a face*. (1p.)

.....

.....

.....

.....

9. Alcătuieşte două enunţuri în care să se afle câte o locuţiune verbală, din componenţa căreia să facă parte substantivele *gând* şi *lumină*. (1p.)

.....

.....

Notă: Se acordă 1p. din oficiu.

ADVERBUL

1. Identifică adverbele din următoarele texte:

„Într-altă zi ne trezim că iar vine părintele la şcoală cu moş Fotea, cojocarul satului..." (Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

„Acum însă îl prinse o frică o frică neînţeleasă, merse câţiva paşi înainte, se opri, îşi ascuse faţa (...)." (Ioan Slavici, *Popa Tanda*)

„Omul în straiul alb ridică şi el braţul, făcând parcă un semn tainic, ori poate salutând." (Mihail Sadoveanu, *Creanga de aur*)

„Lică le zise acestea aşa, ca orişicine să poată înţelege că are grabă şi că nu vrea să mai lungească vorba (...)." (Ioan Slavici, *Moara cu noroc*)

Scanned with OKEN Scanner

2. Încercuieşte varianta corespunzătoare răspunsului corect.

În următoarea frază: *Ce mult ai crescut şi ce mult te-ai schimbat şi tot ce mi-am dorit a fost să ştiu pentru ce ai plecat în străinătate.*, cuvântul *ce* are valoare morfologică de adverb:

a) în toate exemplele;

b) în trei exemple;

c) în două exemple;

d) într-un singur exemplu.

3. **Citeşte fiecare dintre următoarele afirmaţii şi încercuieşte, după caz, litera A, dacă o consideri adevărată, sau litera G, dacă o consideri greşită:**

A G În exemplul *După factura la întreţinere am constatat că este un rău platnic.* există o greşeală.

A G Adverbul compus *odată* se scrie într-un cuvânt când are sensul de „cândva, odinioară" sau „imediat, îndată".

A G În enunţul *Am decât o soră mai mare.* nu există nicio greşeală.

A G În enunţul *O dată ce ai greşit, ar fi frumos să recunoşti în faţa celorlalţi.* nu există nicio greşeală de scriere.

A G Locuţiunea adverbială *altă dată* nu are formă de plural.

A G Locuţiunea adverbială îşi schimbă valoarea morfologică, devenind locuţiune adjectivală, în exemplul: *Lupta corp la corp a devenit încrâncenată.*

A G Locuţiunile adverbiale *cu siguranţă, fără-ndoială, fără doar şi poate, de bună seamă* pot îndeplini funcţie sintactică de predicat verbal.

A G Adverbele *cândva* şi *îndeaproape* sunt compuse.

A G Adverbele relative *când, unde* şi *cum* îndeplinesc funcţie sintactică în propoziţiile subordonate pe care le introduc.

A G Cuvintele *altundeva, cumva, oricând* reprezintă adverbe nehotărâte.

4. Corectează greşelile de orice fel din enunţurile:

* *Nu mai a spus nimic de când ne-am despărţit.*

.....

* *Ei erau fermi convinşi că vor avea rezultate mulţumitoare.*

Scanned with OKEN Scanner

.....

* *Am avut o problemă uşoară de rezolvat la matematică.*

.....

* *Elevii au venit destui de mulţi la concertul caritabil.*

.....

* *I-am admirat sentimentele adânci umane prin gestul făcut astăzi.*

.....

* *A ajuns, târâş-grăbiş, până în clasa a VIII-a.*

.....

* *Îi plăcea aşa de mult poezia, că a învăţat-o pe derost.*

.....

5. Precizează funcţia sintactică a adverbelor din enunţurile următoare:

a. *Am ajuns devreme la destinaţie.* .....

b. *Nu pricepe repede explicaţiile mele.* .....

c. *A fost bine că şi-a dat seama de greşeală.* .....

d. *Vine de acasă.* .....

e. *M-am împiedicat de pragul de jos când am intrat.* .....

f. *Fireşte că nu şi-a imaginat acest final al poveştii.* .....

6. Asociază fiecărui cuvânt din coloana din stânga o singură categorie corespunzătoare din coloana din dreapta:

..... *bine*	A. adverb de mod simplu
..... *mâine*	B. adverb de loc compus prin sudare
..... *niciodată*	C. adverb de timp simplu
..... *binişor*	D. adverb de timp compus prin sudare
..... *peste tot*	E. adverb fără funcţie sintactică
..... *încă*	F. adverb de mod derivat
..... *dincolo*	G. locuţine adverbială de loc
..... *pe dinafară*	H. locuţiune adverbială de timp
..... *din când în când*	I. adverb de loc simplu compus prin alăturare

Scanned with OKEN Scanner

..... *dis-de-dimineață* J. locuțiune adverbială de mod

..... *acolo* K. adverb de timp simplu

7. Dintre cuvintele *târâș*, *prietenește*, *muncește*, *repede*, *studențesc*, *bine*:

a) toate sunt adverbe derivate;

b) numai trei sunt adverbe derivate;

c) numai două sunt adverbe derivate;

d) unul singur este adverb derivat.

8. Dă exemple de cinci adverbe fără grade de comparație.

.....

.....

9. Completează spațiile punctate pentru a obține enunțuri adevărate:

Adverbul este partea de vorbire neflexibilă care exprimă caracterul unei acțiuni, stări sau însușiri și ..... în care se realizează o acțiune.

Adverbul poate determina un verb (merge *greu*), un ..... (*frumos* împodobită), un ..... (ziarul de *astăzi*) sau un ..... (*chiar* mie), un alt adverb (*destul* de bine) sau o ..... (*aproape* cu de-a sila).

Adverbe precum *doar*, *abia*, *nici*, ..., ..., ... nu îndeplinesc funcție sintactică, fiind numite și semiadverbe..

După formă, adverbele pot fi: ..... (*acum*, *bine*) sau ..... (*niciodată*, *azi-noapte*).

Adverbele subliniate din structurile: *vorbește* <u>*deschis*</u>, *citește* <u>*răspicat*</u> sunt provenite din ..... .

Structurile *cu de-a sila*, *de jur împrejur*, *cu noaptea-n cap*, *pe negândite* reprezintă ..... .

Adverbele precum *primăvara*, *duminica*, *dimineața*, care denumesc diviziuni ale timpului (anotimpurile, zilele săptămânii sau unele momente ale zilei) sunt provenite din ..... .

Scanned with OKEN Scanner

10. Subliniază locuțiunile adverbiale din exemplele următoare:

A venit pe nepusă masă, bucurându-ne pe toți.

S-a uitat de jur împrejur, dar nu a găsit niciun indiciu.

Cât vezi cu ochii sunt frumuseți ce merită să fie fotografiate.

A vegheat-o clipă de clipă pentru a se face bine.

S-a trezit cu noaptea-n cap pentru a merge la plajă.

Sunându-l foarte des, a învățat numărul lui de telefon pe de rost.

De bună seamă că va reuși să te convingă în curând cu vârf și îndesat.

Fără-ndoială că-mi vei răspunde la întrebări.

Nu poți să faci treabă cu de-a sila, că nu este de calitate.

Cât ai bate din palme îți aduc cele mai bune legume din grădină.

Nu-ți va da dreptate nici la Paștele cailor dacă nu-i vei aduce argumente cât ai clipi din ochi.

11. Identifică și analizează adverbele și locuțiunile adverbiale din următorul text:

„Seara spuneam – când spuneam – rugăciuni către un Dumnezeu păzit de îngeraşi bucălați, dar când mă trezeam dimineața aduceam un salut frumosului Apollo, cel care cumpărase de la Hermes lira. Aveam un cult pentru frumoasa Afrodita. Țineam în cinstea ei, într-un penar, o scoică neagră, satinată în interior cu o pojghiță albă, sidefie, care făcea ape roz și vineții. Într-o casetă parfumată puneam din când în când câte un trandafir roşu şi o rugam frumos să mă ajute să fiu o fată drăguță și să cresc în înălțime (...)."

(Simona Popescu, *Exuvii*)

Model de analiză: ***seara*** – adverb de timp, simplu, funcție sintactică de complement circumstanțial de timp ;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

12. Notează cu „DA", în cazul în care consideri corectă afirmația, sau cu „NU", dacă o consideri greșită:

a. Nu toate adverbele îndeplinesc funcție sintactică. .....

Scanned with OKEN Scanner

b. Adverbul poate fi determinat de un alt adverb. .....

c. Adverbul nu are categoria gramaticală a cazului. .....

d. Adverbul poate determina un adjectiv. .....

e. Prin conversiune, unele substantive pot deveni adverbe de timp. .....

TEST – ADVERBUL

Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde cerinţelor:

– E adevărat? se miră fata. Tu încă nu înţelegi? Nu înţelegi ce ţi s-a întâmplat, acum de curând, de foarte curând? E adevărat că nu înţelegi?

Gavrilescu o privi adânc în ochi şi oftă.

– Sunt cam obosit, spuse, iartă-mă. A fost o zi teribilă... Dar acum parcă încep să mă simt mai bine...

Fata îl trase uşor după ea. Traversară curtea şi ieşiră fără să mai deschidă poarta. Birjarul îi aştepta moţăind, şi fata îl trase tot atât de uşor după ea în trăsură. [...]

– Încotro, domnişoară? întrebă birjarul. Şi cum vă duc? La pas sau mai repejor?

– Ia-o spre pădure, pe drumul ăla mai lung, spuse fata. Şi mână încet. Nu ne grăbim...

– Hei, tinereţe!... făcu birjarul fluierând uşor calul.

Îi ţinea mâna prinsă în mâinile ei, dar se rezemase cu capul pe pernă, cu ochii pe cer. Gavrilescu o privea adânc, concentrat.

– Hildegard, începu el târziu. Se întâmplă ceva cu mine, şi nu ştiu bine ce. Dacă nu te-aş fi auzit vorbind cu birjarul, aş crede că visez... [...]

(Mircea Eliade, *La ţigănci*)

1. Transcrie din text un adverb cu funcţie sintactică de nume predicativ. (1p.)

.....

2. Identifică în text două adverbe fără funcţie sintactică. (1p.)

.....

3. Selectează din text patru adverbe cu funcţie sintactică de complement circumstanţial de mod. (1p.)

.....

Scanned with OKEN Scanner

4. Notează din text un adverb de loc, un adverb de mod şi două adverbe de timp. (1p.)

.....

5. Scrie adverbul *uşor* la toate gradele de comparaţie şi precizează-le. (1p.)

.....

.....

.....

.....

6. Transcrie din text un adverb relativ. (1p.)

.....

7. Alcătuieşte două enunţuri, în care să exemplifici conversiunea adjectivelor *obosit* şi *lung* în adverbe. (1p.)

.....

.....

8. Construieşte două enunţuri în care să utilizezi două locuţiuni adverbiale. (1p.)

.....

.....

9. Alcătuieşte două enunţuri în care adverbul fireşte să fie utilizat fără funcţie sintactică, respectiv cu funcţie sintactică de predicat verbal. (1p.)

.....

.....

Notă: Se acordă 1p. din oficiu.

PREPOZIŢIA

1. Subliniază cu o linie prepoziţiile simple şi cu două linii prepoziţiile compuse din următoarele texte:

„Ceea ce s-a petrecut atunci în sufletul lui a fost mai iute decât fulgerul..." (Calistrat Hogaş, *Pe drumuri de munte*)

Scanned with OKEN Scanner

„Treceau în dreptul stogurilor de fân rânduite pe câmpie ca nişte falnici cozonaci abia scoşi de la cuptorul verii." (Ionel Teodoreanu, *La Medeleni*)

„Atunci iepurele sare, şi dracul după el. Fug ei cât fug, şi de la o vreme dracul pierde urma iepurelui." (Ion Creangă, *Dănilă Prepeleac*)

2. Asociază fiecărui cuvânt din coloana din stânga denumirea potrivită categoriei pe care o reprezintă, din coloana din dreapta:

A	B
..... *prin*	a. prepoziţie simplă pentru cazul Ac.
..... *în jurul*	b. prepoziţie compusă pentru cazul Ac.
..... *alături de*	c. prepoziţie pentru cazul G.
..... *graţie*	d. prepoziţie pentru cazul D.
..... *contra*	e. locuţiune prepoziţională pentru cazul G.
..... *de către*	f. locuţiune prepoziţională pentru cazul Ac.

3. Precizează valoarea morfologică a cuvintelor indicate din exemplele:

LA

Vom merge diseară *la* teatru. (.....)

La, la, la... toată ziua cânta. (.....)

A venit *la* lume că nu-mi venea să cred! (.....)

Era o femeie *la* vreo trezeci de ani, care-mi inspira încredere. (.....)

La este între sol şi si. (.....)

DE

De, mai ştii, poate situaţia se va mai schimba! (.....)

Cartea este un titlu *de* referinţă în literatura română. (.....)

De vei pleca, să nu-ţi pară rău! (.....)

Îi era un somn *de* nu mai putea sta pe picioare. (.....)

Fata *de*-o vezi îmi este vecină. (.....)

CÂT

E înalt *cât* bradul. (.....)

Cât ai câştigat la acest concurs? (.....)

Scanned with OKEN Scanner

Cât timp ţi-a luat rezolvarea exerciţiului? (.....)

M-a ajutat *cât* a putut. (.....)

Nu ştia *cât* timp va rămâne în ţară. (.....)

Cât a crescut copilul de când nu l-am văzut! (.....)

A

A scrie într-o limbă străină este mai dificil decât *a* citi. (.....)

Miroase *a* pâine caldă în toată casa. (.....)

A reprezintă prima literă din alfabetul nostru. (.....)

Opinia era *a* mea, dar i-am împărtăşit-o timid. (.....)

A de colo îmi este rudă. (.....)

N-a mai văzut-o pe *a* fată de când s-au întâlnit la şcoală. (.....)

A, ce bucurie pe capul tău! (.....)

A învăţat destul de mult din această experienţă. (.....)

4. Încercuieşte varianta corespunzătoare răspunsului corect.

În următoarea frază: *De i-ar trece prin minte exemplele date de profesor, ar striga de bucurie de s-ar auzi în toată clasa.*, cuvântul *de* are valoare morfologică de conjuncţie subordonatoare:

a) în toate exemplele;

b) în trei exemple;

c) în două exemple;

d) într-un singur exemplu.

5. **Citeşte fiecare dintre următoarele afirmaţii şi încercuieşte, după caz, litera A, dacă o consideri adevărată, sau litera G, dacă o consideri greşită:**

A G În enunţul *Copiii se joacă de-a baba-oarba.*, *de-a* reprezintă o prepoziţie compusă.

A G În enunţul *Suferă de ficat.* nu există nicio greşeală din punctul de vedere al utilizării prepoziţiei.

A G Cuvintele: *până după, de după, în afara, până în, în contra, îndărătul, pe lângă* reprezintă prepoziţii compuse prin alăturare.

A G Înaintea articolelor nehotărâte *un* şi *o* se folosesc întotdeauna prepoziţiile *dintr-, într-, printr-* .

Scanned with OKEN Scanner

A G În enunțul *Ia-ți manualul după birou!* există o greșeală.

A G În enunțul *Niciuna din firmele contactate nu a răspuns solicitărilor noastre.* nu există nicio greșeală.

A G În enunțul *Ne-am întâlnit pe tren, în drum spre Timișoara.* nu există nicio greșeală.

A G În enunțul *Distanța între București și Iași este parcursă cam în șapte ore.* nu există nicio greșeală.

A G Cuvintele: *decât, deasupra, despre* reprezintă prepoziții compuse sudate.

A G În enunțul *Problema Basarabiei îl interesa dintr-altă perspectivă.* nu există nicio greșeală.

6. Completează spațiile punctate astfel încât să obții enunțuri corecte:

Prepoziția este partea de vorbire ..... care ajută la exprimarea raporturilor dintre părțile unei ..... .

Locuțiunile prepoziționale precum *în fața, în spatele* conțin un ..... precedat de prepoziție.

Locuțiunile prepoziționale precum *cu excepția, în privința, la un loc cu, din pricina, în urma* conțin un ..... precedat de prepoziție.

Prepozițiile compuse precum ....., ..., ..., ... sunt formate din două sau mai multe prepoziții simple.

Prepoziția *grație* provine, prin conversiune, din ..... .

Prepoziția *mulțumită* provine, prin conversiune, din ..... .

Prepoziția *deasupra* provine, prin conversiune, din ..... .

7. Cer cazul genitiv, pentru substantivul pe care îl însoțesc, toate prepozițiile din seria:

a) *contra, împotriva, contrar, deasupra*;

b) *asupra, deasupra, dedesubtul, contrar*;

c) *înapoia, înaintea, datorită, deasupra*;

d) *deasupra, asupra, împotriva, contra*.

8. Cer cazul dativ, pentru substantivul pe care îl însoțesc, toate prepozițiile din seria:

a) *conform, contra, aidoma, asemenea*;

Scanned with OKEN Scanner

b) *datorită, conform, grație, împotriva*;

c) *mulțumită, datorită, contra, asemenea*;

d) *grație, mulțumită, datorită, potrivit.*

9. Scrie în dreptul fiecărui enunț cazul impus de prepoziție sau de locuțiunea prepozițională cuvântului pe care-l precedă:

Deasupra noastră nu este decât cerul. .....

Împotriva obiceiului său, astăzi a întârziat. .....

Țineam umbrela *deasupră-ne*, dar ploaia tot ne-a udat. .....

Uniforma *de licean* îi vine de minune. .....

Mă simt minunat *mulțumită vouă*. .....

Ne-am ascuns *îndărătul zidului* pentru a nu fi găsiți. .....

S-a oprit *în fața lor* pentru a-i saluta. .....

M-am uitat pe drum, dar *în spatele meu* nu era nimeni. .....

Nu mă pronunț *în privința problemelor* tale. .....

Conform așteptărilor, a obținut punctajul maxim la test. .....

Vreau să ne vedem *înainte de prânz*. .....

10. Precizează partea de vorbire de la care au provenit, prin conversiune, prepozițiile și locuțiunile prepoziționale subliniate și exemplifică în propoziții valoarea morfologică inițială a cuvintelor.

Nu te da înapoia mașinii! .....

Dedesubtul cărților se afla carnetul de note. .....

Datorită sprijinului pe care l-a avut din partea părinților, a depășit obstacolul. .....

Ne întâlnim în fața Teatrului Național? .....

A câștigat concursul mulțumită suporterilor. .....

În spatele lui nu erau decât munții semeți. .....

Actrița a cucerit publicul grație talentului său. .....

De jur împrejurul școlii se aflau castani. .....

Scanned with OKEN Scanner

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

11. Identifică locuțiunile prepoziționale din exemplele următoare și precizează cazul cuvintelor pe care le însoțesc:

Ne-am adunat în jurul focului pentru a sărbători.

.....

În mijlocul prietenilor te simți mereu bine.

.....

Din cauza mea s-a aflat povestea fetei.

.....

S-a plâns întregul sat din pricina lui.

.....

Ne-am pus de acord cu privire la regulile jocului.

.....

La un loc cu plăcintele a pus și prăjiturile.

.....

Înainte de masă nu este recomandată cafeaua.

.....

Îmi telefonează mereu cu scopul de a mă informa.

.....

De-a lungul drumului întâlnești poieniță cu flori.

.....

S-a așezat în fruntea mesei pentru a ne vorbi.

.....

Scanned with OKEN Scanner

Un adversar pe potriva ta mai rar se găseşte!

.....

S-au strâns în juru-ţi pentru a te felicita.

.....

Au fost informaţi în privinţa preţurilor de cazare.

.....

12. Notează cu „DA", în cazul în care consideri corectă afirmaţia, sau cu „NU", dacă o consideri greşită:

a. Prepoziţia este o parte de vorbire neflexibilă, fără autonomie sintactică. .....

b. Prepoziţia serveşte ca mijloc de exprimare a unei relaţii de subordonare în propoziţie. .....

c. Prepoziţia poate impune substantivului pe care-l însoţeşte cazul acuzativ, genitiv sau dativ. .....

d. Prin schimbarea valorii gramaticale, prepoziţia nu poate deveni decât adverb. .....

e. Grupul de cuvinte cu înţeles unitar şi având rol de prepoziţie se numeşte locuţiune prepoziţională. .....

CONJUNCŢIA

1. Subliniază conjuncţiile din următoarele texte:

„Pristanda: Curat caraghios ! ... Pardon, să iertaţi, coane Fănică, că întreb: bampir ... ce-i aia, bampir ?" (I.L.Caragiale, *O scrisoare pierdută)*

„... Dacă vrei să mai vezi soarele cu ochii şi să mai calci pe iarbă verde, atunci jură-mi-te pe ascuţişul paloşului tău că mi-i da ascultare şi supunere întru toate, chiar şi-n foc de ţi-aş zice să te arunci. (Ion Creangă, *Povestea lui Harap-Alb*)

„O întrebare stupidă, dar ştiam. Miop şi supărat, zâmbind la răstimpuri prezumţios, profesorul m-a socotit, firește, papagal premiant şi mi-a pus alte întrebări, ale căror răspunsuri nu se pot memora. Dar a căzut singur în cursă, pentru că înţelegeam pe Eminescu şi i-am interpretat mai bine decât se aştepta începutul Scrisorii I." (Mircea Eliade, *Romanul adolescentului miop*)

Scanned with OKEN Scanner

2. Încercuieşte varianta în care conjuncţia coordonatoare leagă două părţi de propoziţie diferite:

a) *Ea a devenit matură şi responsabilă după ce a fost criticată.*

b) *Primăvara aceasta verde şi caldă m-a scos la plimbare.*

c) *E posibil orice şi oricum în această situaţie.*

d) *Dorinţa de a nu dezamăgi şi de a avea succes la prezentare m-a determinat să muncesc mult.*

3. **Citeşte fiecare dintre următoarele afirmaţii şi încercuieşte, după caz, litera A, dacă o consideri adevărată, sau litera G, dacă o consideri greşită:**

A G Cuvintele *ca să, cum că, cum şi, de să, încât să, precum că* reprezintă conjuncţii subordonatoare, nu locuţiuni conjuncţionale.

A G Se scriu într-un singur cuvânt conjuncţiile: *întrucât, vasăzică, precum, deoarece, încât.*

A G Cuvintele *prin urmare* şi *în consecinţă* reprezintă locuţiuni conjuncţionale cordonatoare concluzive.

A G Înaintea conjuncţiilor coordonatoare adversative *dar, iar, însă, ci* se pune, în general, virgulă.

A G Conjuncţia *şi* realizează coordonarea între o parte de propoziţie şi o propoziţie subordonată în exemplul: *Te-am întrebat pe tine şi pe cine a mai interesat subiectul.*

A G Conjuncţiile subordonatoare *fiindcă, deoarece, căci, întrucât* introduc propoziţii subordonate CZ.

A G Conjuncţia coordonatoare *şi* poate avea, în funcţie de context, valoare copulativă, adversativă sau concluzivă.

A G În enunţul *Te-am căutat pentru ca să-ţi dau vestea cea bună.* nu există nicio greşeală.

A G Conjuncţia subordonatoare *deşi* exprimă un raport de cauzalitate.

A G În enunţul *După cum ai acţionat, nu păreai prea entuziasmată de hotărâre.*, structura subliniată nu reprezintă o conjuncţie.

4. Încercuieşte varianta corespunzătoare răspunsului corect:

Dintre următoarele elemente de relaţie: *ca, ce, deoarece, unde, cât* :

a) toate sunt conjuncţii;

Scanned with OKEN Scanner

b) trei sunt conjuncții;

c) două sunt conjuncții;

d) unul singur este conjuncție.

5. Completează spațiile punctate pentru a obține enunțuri adevărate:

Cuvintele *fie*, *sau*, *ori* reprezintă conjuncții coordonatoare ..... .

Cuvintele ....., ..., ..., *ci* reprezintă conjuncții coordonatoare adversative.

Cuvinte precum *fără să*, *cum că*, ..., ..., ... etc. reprezintă conjuncții subordonatoare compuse, alcătuite din două sau mai multe elemente conjuncționale.

Locuțiunile conjuncționale *înainte să*, *pe măsură ce*, *pentru că* provin, prin conversiune, din ..... .

Locuțiunile conjuncționale *în vreme ce*, *pe măsură ce*, *numai ce*, *până ce* se termină într-un ..... .

Locuțiunile conjuncționale *până când*, *imediat ce*, *până când*, *înainte să*, *îndată ce* sunt specializate în a introduce propoziții subordonate ..... .

6. Asociază fiecărui element din coloana **A** câte un element corespunzător din coloana **B**:

A	**B**
..... *precum că*	a. locuțiune conjuncțională coordonatoare
..... *așadar*	b. conjuncție coordonatoare adversativă
..... *că*	c. conjuncție coordonatoare disjunctivă
..... *dar*	d. conjuncție subordonatoare simplă
..... *nici*	e. conjuncție coordonatoare copulativă
..... *ori*	f. conjuncție coordonatoare conclusivă
..... *de vreme ce*	g. conjuncție subordonatoare compusă
..... *prin urmare*	h. locuțiune conjuncțională subordonatoare

7. Transformă următoarele prepoziții și locuțiuni prepoziționale în locuțiuni conjuncționale, și integrează-le apoi în enunțuri: *fără*, *înaintea*, *pe lângă*, *din cauza*, *din pricina*.

Exemplu: *Am participat la concurs <u>fără să</u> știu valoarea premiului.*

Scanned with OKEN Scanner

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. Subliniază locuţiunile conjuncţionale din frazele de mai jos:

Fără să vrei ai ajuns antipatic.

Pe măsură ce trece timpul realizezi importanţa sănătăţii.

Pentru că-şi respectă părinţii, le ascultă sfaturile.

Desconsidera fotbaliştii înainte să te cunoască.

A provocat un accident din cauză că nu a redus viteza.

Din pricină că a plouat abundent, au fost inundaţii.

Chiar dacă nu avea bani, a plecat la cumpărături.

Îmi vorbea ca şi cum ne cunoşteam de mult timp.

După ce termini lectura, treci la recenzie!

În loc să înveţe, se uită la televizor.

9. Încercuieşte varianta corespunzătoare răspunsului corect.

În următoarea frază: *De i-ar trece prin minte exemplele date de profesor, ar striga de bucurie de s-ar auzi în toată clasa.*, cuvântul *de* are valoare morfologică de conjuncţie subordonatoare:

a) în toate exemplele;

b) în trei exemple;

c) în două exemple;

d) într-un singur exemplu.

10. Notează cu „DA", în cazul în care consideri corectă afirmaţia, sau cu „NU", dacă o consideri greşită:

a. Conjuncţia leagă întotdeauna părţi de propoziţie sau propoziţii de acelaşi fel. .....

b. Conjuncţiile concluzive sunt coordonatoare (leagă părţi de propoziţie sau propoziţii de acelaşi

Scanned with OKEN Scanner

fel). .....

c. Conjuncția nu îndeplinește niciodată funcții sintactice. .....

d. O conjuncție poate fi, în funcție de context, atât coordonatoare, cât și subordonatoare. .....

e. Cuvintele *iar*, *și*, *nici* pot fi atât conjuncții, cât și adverbe. .....

TEST – PREPOZIȚIA ȘI CONJUNCȚIA

Citește cu atenție textul pentru a răspunde cerințelor:

Hai în codrul cu verdeață,
Und-izvoare plâng în vale,
Stânca stă să se prăvale,
În prăpastia măreață.

Acolo-n ochi de pădure,
Și sub bolta cea senină
Și sub trestia cea lină
Vom ședea în foi de mure. [...]

(Mihai Eminescu, *Floare albastră*)

1. Selectează din text patru prepoziții simple. (1p.)

.....

2. Transcrie din text o conjuncție coordonatoare și o conjuncție subordonatoare. (1p.)

.....

3. Notează din text două atribute exprimate prin substantive, precizând modul în care se realizează subordonarea față de termenul regent. (1p.)

.....

4. Transcrie din text două complemente exprimate prin substantive, având ca termen regent două părți de vorbire diferite. (1p.)

.....

5. Selectează din text două complemente aflate în raport de coordonare copulativă. (1p.)

.....

Scanned with OKEN Scanner

6. Alcătuieşte două enunţuri în care cuvântul *şi* să apară cu alte două valori faţă de cea din text; precizează-le. (1p.)

.....

7. Construieşte două enunţuri în care cuvântul *deasupra* să aibă valori morfologice diferite; precizează-le! (1p.)

.....

8. Alcătuieşte două prepoziţii în care cuvântul *de* să aibă valoare morfologică de prepoziţie, respectiv de conjuncţie subordonatoare. (1p.)

.....

9. Construieşte enunţuri în care conjuncţia coordonatoare disjunctivă *sau* să lege:

- două subiecte: .....
- două nume predicative: .....
- două atribute: .....
- două complemente: .....
- două propoziţii principale: .....
- două propoziţii subordonate: .....

(1p.)

Notă: Se acordă 1p. din oficiu.

INTERJECŢIA

1. Identifică interjecţiile din următoarele texte:

a) *Uite ce frumos este afară!*

b) *Vai, ce durere a cuprins-o pe biata femeie! Bre, nu lăsa tristeţea să te copleşească!*

c) *Of! s-a auzit în şoaptă....*

d) *Hai să mergem să ne plimbăm; cip-cirip se tot aude prin pădure.*

2. Încercuieşte varianta care conţine o onomatopee:

a) *Iată ce-ţi rezervă viitorul!*

b) *Br... ce frig e aici!*

Scanned with OKEN Scanner

c) *Cu-cu-ri-gu! Se aude zilnic din această ogradă.*

d) *Uraaa! Am reuşit!*

3. **Citeşte fiecare dintre următoarele afirmaţii şi încercuieşte, după caz, litera A, dacă o consideri adevărată, sau litera G, dacă o consideri greşită:**

A G Interjecţiile *behehe*, *heirup*, *tralala* se scriu într-un singur cuvânt.

A G Se scriu cu cratimă interjecţiile *cioc-cioc*, *hodoronc-tronc*, *tic-tac*, *tura-vura*.

A G Interjecţiile *hai*, *iată*, *uite* îndeplinesc funcţia sintactică de predicat verbal.

A G Cuvintele *băi*, *fa*, *bre*, *mă* reprezintă interjecţii de adresare.

A G Verbele *a mârâi*, *a piui*, *a sforăi* s-au format prin derivare de la interjecţii imitative.

A G Structurile *Doamne, fereşte!*, *nu zău*, *ia te uită* reprezintă locuţiuni conjuncţionale.

A G Interjecţiile precum *trosc*! *miau*! *Ham*!, care imită sunete din natură, se numesc onomatopeice.

A G Interjecţiile *hai*, *haide*, *haideţi* exprimă acte de voinţă.

A G În exemplul *Iată curcubeul!* interjecţia este termen regent pentru un complement.

A G În enunţul *Zgomotul poc!poc! se auzea încontinuu.* interjecţia are funcţie sintactică de predicat.

4. Formează verbe de la următoarele interjecţii: *tic-tac*, *zdrong*, *cip-cirip*, *ding-dong*, *poc*.
Ex: *tic-tac – a tici*;

.....

.....

.....

5. Încercuieşte varianta care conţine o interjecţie de adresare:

a) *Ce mai vrei şi tu de la mine?*

b) *Lasă, măi, că ve vom descurca!*

c) *Halal om!*

d) *Omule, ce vrei să vezi?*

Scanned with OKEN Scanner

6. Precizează funcțiile sintactice ale interjecțiilor din textele următoare:

„Hai și tu cu noi – zise Harap-Alb." (Ion Creangă, *Povestea lui Harap-Alb*)

.....

„Neghiniță înțelese, și țâști în urechea stângă (...)." (Barbu Ștefănescu Delavrancea, *Neghiniță*)

.....

„ (...) e groază și vai/ că vine furtună." (George Coșbuc, *Paşa Hassan*)

.....

„De-abia se mai aude mai departe: Cioc! cioc! cioc!" (Emil Gârleanu, *Cioc, cioc, cioc*)

.....

„Hai și noi la craiul, dragă/ Și să fim din nou copii (...)." (Mihai Eminescu, *Povestea codrului*)

.....

7. Subliniază locuțiunile interjecționale din exemplele următoare:

Ia-ți umbrela! Doamne ferește de vreo furtună!

Am crezut că am terminat treaba, da' de unde!

Nu zău?! Chiar vei pleca din țară?

Sunt destul de obosită.... păcatele mele!

Ia te uită! Tot pățitu-i priceput!

8. Notează cu „DA", în cazul în care consideri corectă afirmația, sau cu „NU", dacă o consideri greșită:

a. Interjecția care imită sunete din natură se numește onomatopee. .....

b. Interjecția nu poate îndeplini funcție sintactică de predicat. .....

c. După interjecții se pune semnul exclamării sau virgulă, marcând astfel intonația specifică (exclamativă). .....

d. Interjecția se transformă în substantiv prin articulare. .....

e. Interjecția își poate schimba forma, după funcția sintactică pe care o îndeplinește. .....

Scanned with OKEN Scanner

TEST – INTERJECŢIA

Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde cerinţelor:

– Aho! car nebun, aho! (...)

Hârţi! încolo, scârţi! încolo,carul se da înapoi.

– Na! Car mi-a trebuit, car am găsit! (...)

Apoi o ie la papuc şi hai, hai! hai, hai! ajunge în sat la frate-său şi pe loc cârpeşte o minciună, care se potrivea ca nuca-n părete (...)

– Haiti! lipseşti dinaintea mea şi du-te! (...)

– A... leu! destul! Nu mai chiui!

– Ba nu! Stăi, Sarsailă! Tu cum ai chiuit de trei ori?Trosc! şi la stânga, una!

– Va... leu! destul!

(Ion Creangă, *Dănilă Prepeleac*)

1. Selectează, din text, interjecţiile şi precizează ce exprimă fiecare:

.....

.....

..... (1p.)

2. Formulează o observaţie privitoare la puctuaţia enunţurilor în care există interjecţii.

..... (1p.)

3. Transcrie, din text, o interjecţie cu funcţie sintactică, precizând-o. (1p.)

..... (1p.)

4. Precizează valoarea stilistică a interjecţiilor din textul dat.

.....

.....

(1p.)

5. Găseşte câte un echivalent verbal pentru interjecţiile *hai, hai! hai, hai!* şi *haiti!* (1p.)

6. Alcătuieşte enunţuri în care interjecţia să aibă funcţie sintactică de:

- subiect: .....
- nume predicativ: .....
- complement direct: .....
- predicat verbal: .....

..... (1p.)

Scanned with OKEN Scanner

TEST – INTERJECŢIA

Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde cerinţelor:

– Aho! car nebun, aho! (...)

Hârţi! încolo, scârţi! încolo,carul se da înapoi.

– Na! Car mi-a trebuit, car am găsit! (...)

Apoi o ie la papuc şi hai, hai! hai, hai! ajunge în sat la frate-său şi pe loc cârpeşte o minciună, care se potrivea ca nuca-n părete (...)

– Haiti! lipseşti dinaintea mea şi du-te! (...)

– A... leu! destul! Nu mai chiui!

– Ba nu! Stăi, Sarsailă! Tu cum ai chiuit de trei ori?Trosc! şi la stânga, una!

– Va... leu! destul!

(Ion Creangă, *Dănilă Prepeleac*)

1. Selectează, din text, interjecţiile şi precizează ce exprimă fiecare:

.....

.....

..... (1p.)

2. Formulează o observaţie privitoare la puctuaţia enunţurilor în care există interjecţii.

..... (1p.)

3. Transcrie, din text, o interjecţie cu funcţie sintactică, precizând-o. (1p.)

.....

4. Precizează valoarea stilistică a interjecţiilor din textul dat. (1p.)

.....

.....

5. Găseşte câte un echivalent verbal pentru interjecţiile *hai, hai! hai, hai!* şi *haiti!* (1p.)

.....

6. Alcătuieşte enunţuri în care interjecţia să aibă funcţie sintactică de:

- subiect: .....
- nume predicativ: .....
- complement direct: .....
- predicat verbal: ..... (1p.)

Scanned with OKEN Scanner

7. Construieşte două enunţuri în care să existe onomatopee. (1p.)

.....

.....

8. Alcătuieşte un enunţ în care să existe o interjecţie, care să fie termen regent pentru un complement direct. (1p.)

.....

9. Formează două enunţuri în care existe două cuvinte obţinute, prin conversiune, din interjecţii. Precizează valoarea lor morfologică! (1p.)

.....

.....

Notă: Se acordă 1p. din oficiu.

Morfo-sintaxă – Recapitulare

1. Scrie pe spaţiul punctat partea de vorbire corespunzătoare definiţiei indicate:

..... este partea de vorbire flexibilă carte denumeşte lucruri, fiinţe, fenomene, noţiuni sau idei.

.....este partea de vorbire flexibilă care exprimă o însuşire a unei fiinţe sau a unui obiect, acordându-se cu substantivul determinat.

..... este partea de vorbire flexibilă cu rol auxiliar care însoţeşte un substantiv, arătând măsura în care obiectul denumit este cunoscut vorbitorilor.

..... este partea de vorbire flexibilă care ţine locul unui substantiv.

..... este partea de vorbire flexibilă care exprimă acţiunea, starea sau existenţa.

..... este partea de vorbire flexibilă care exprimă un număr, determinarea numerică a obiectelor sau ordinea acestora prin numărare.

..... este partea de vorbire neflexibilă care exprimă caracterul unei acţiuni, stări sau însuşiri şi circumstanţa în care se realizează o acţiune.

.... este partea de vorbire neflexibilă care ajută la exprimarea raporturilor dintre părţile unei propoziţii.

..... este partea de vorbire neflexibilă, cu rol de instrument gramatical.

Scanned with OKEN Scanner

..... este partea de vorbire neflexibilă care exprimă o stare afectivă, un act de voință sau reproduce sunete și zgomote.

2. Asociază fiecărui cuvânt din coloana din stânga partea de vorbire corespunzătoare din coloana din dreapta:

..... *curajos*	a. substantiv
..... *ca*	b. adjectiv
..... *fiindcă*	c. prepoziție
..... *numai*	d. articol
..... *a exista*	e. pronume
..... *al*	f. numeral
..... *fericire*	g. verb
..... *cineva*	h. adverb
..... *iată*	i. interjecție
..... *dublu*	j. conjuncție

3. Încercuiește răspunsul corect pentru fiecare dintre cele zece grile:

▪1. În propoziția *Avantajele sunt ale României.* substantivul propriu este:

a) în cazul dativ, nume predicativ;
b) în cazul genitiv, nume predicativ;
c) în cazul dativ, complement indirect.

▪2. În fraza *Mi-am dat seama că dânsului nu-i plac expedițiile montane.* există:

a) un pronume personal;
b) două pronume personale;
c) trei pronume personale.

▪3. În enunțul *Și-au spus cuvinte frumoase și-au și plecat.* cuvintele subliniate sunt, în ordine:

a) pronume reflexiv, conjuncție coordonatoare, adverb;
b) conjuncție coordonatoare, adverb, adverb;
c) pronume reflexiv, adverb, conjuncție coordonatoare.

Scanned with OKEN Scanner

▪4. În propoziția *A fost odată un împărat și o împărătească.* cuvintele subliniate sunt:

a) articole hotărâte;

b) numerale cardinale;

c) articole nehotărâte.

▪5. În textul *Cele două fete sunt cele care m-au întâmpinat.* cuvintele subliniate sunt, în ordine:

a) articol demonstrativ, pronume relativ;

b) numeral cardinal, pronume demonstrativ;

c) articol demonstrativ, pronume demonstrativ.

▪6. În propoziția *Ne descurcăm nespus de bine singuri.* construcția subliniată este:

a) adverb la gradul superlativ absolut;

b) adjectiv la gradul superlativ absolut;

c) adverb la gradul pozitiv.

▪7. Propoziția corectă este:

a) *Noua carte este cel mai bine vândută dintre toate.*

b) *Noua carte este cea mai bine vândută dintre toate.*

c) *Noua carte este cel mai bună vândută.*

▪8. În enunțul *Mi-era greu să accept că voi pleca fără prieteni.* cuvintele subliniate sunt, în ordine:

a) conjuncție, conjuncție, prepoziție;

b) conjuncție, prepoziție, prepoziție;

c) prepoziție, prepoziție, conjuncție.

▪9. În enunțul *N-am apucat s-o salut și bâltâbâc! în apă.* cuvântul subliniat este:

a) interjecție fără funcție sintactică;

b) interjecție predicativă cu funcție sintactică de predicat verbal;

c) verb predicativ cu funcție sintactică de predicat verbal.

Scanned with OKEN Scanner

▪10. În enunțul *Niciunul ..... noi nu a prevăzut acest final.* spațiul punctat trebuie completat cu prepoziția:

a) *între*;

b) *din*;

c) *dintre*.

4. Completează spațiul punctat cu valoarea morfologică a fiecarei îmbinări stabile de cuvinte:

în parte ..... *pe cinste* .....

târâş-grăpiş ..... *băgare de seamă* .....

a-şi da mâna ..... *într-o ureche* .....

de-a valma ..... *măcar că* .....

în jurul ..... *de vază* .....

5.Transcrie din textul următor cuvintele fără funcție sintactică:

„ – Am voit, stăpâne, să te scap din mâna acelor tâlhari, dar Dumnezeu nu mi-a ajutat.

– Iar eu, ticălosul, drept mulțumire pentru binele ce voiai să-mi faci, te-am scos cu urgie din curtea mea." (Nicolae Filimon, *Ciocoii vechi şi noi*)

Exemple: *stăpâne, să*;

.....

.....

.....

6. Analizează morfo-sintactic cuvintele subliniate din textul de mai jos:

„Lăsat-au puternicul Dumnezeu iscusită oglindă minții omeneşti scrisoarea, dintru carea, dacă va voi omul, cele trecute cu multe vremi le va putea şti şi oblici, şi nu numai lucrurile lumii, staturile şi începuturile țărilor şi a împărățiilor, ci şi singură lumea, ceriul şi pământul, că sânt zidite după cuvântul lui Dumnezeu celui puternic". (Miron Costin, „Predoslovia" la *De neamul moldovenilor*)

.....

.....

.....

.....

Scanned with OKEN Scanner

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. Citeşte fiecare dintre următoarele afirmaţii şi încercuieşte, după caz, litera A, dacă o consideri adevărată, sau litera G, dacă o consideri greşită:

A G În exemplul *Dimineaţa îi surâse de după o perdea de nori.* cuvântul subliniat este substantiv comun.

A G În exemplul *Îi plăceau dulciurile făcute de mama ei.* cuvântul subliniat este adjectiv pronominal posesiv.

A G Părţile de vorbire neflexibile nu au categoria gramaticală a cazului.

A G În exemplul *Lui îi este teamă.* cuvântul subliniat este articol.

A G În exemplul *Cel mai frumos cadou era zâmbetul ei.* cuvântul subliniat este articol demonstrativ (adjectival).

A G Conjuncţiile subordonatoare sunt elemente de relaţie care funcţionează numai la nivelul frazei.

A G În exemplul *Nu-i plăcea să repete informaţia.* cuvântul subliniat este conjuncţie subordonatoare.

A G În exemplul *Laviniei îi plăceau trandafirii.* cuvântul subliniat are funcţia sintactică de subiect.

A G Interjecţia din exemplul *Hai cu mine!* are funcţie sintactică de predicat verbal.

Scanned with OKEN Scanner

IV. SINTAXA PROPOZIŢIEI

SUBIECTUL

1. Identifică predicatele, împarte textele în propoziţii şi transcrie subiectele:

a) „Întinde braţul... Şi din pălărie
Ca prin minune-ncep să iasă
Un porumbel, un iepure de casă,
Cutii, pamblici, o-ntreagă florărie." (George Topârceanu, *Scamatorul*)

b) „Dă-mi mâna, Puck. Pădurile-s a' noastre
Pline cu zâne mici cât degetarul.
Pe prunduri fine scârţâie cleştarul
Izvoarelor rotunde şi albastre.

Vezi, Puck, aici-s ştiubeiele cu miere
Din care puii urşilor, de-o şchioapă,
Când viespile-s duse, se îndoapă,
Ca să mai crească-n mine şi-n putere.(...)" (Emil Brumaru, *Puck*)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Precizează părţile de vorbire prin care sunt exprimate subiectele subliniate în textele următoare:

„Încăperea în care se găsi părea mai veche încă şi mai mucegăită decât coridorul." (Max Blecher, *Inimi cicatrizate*)

.....

Scanned with OKEN Scanner

„ – Numele Măriei tale e destul tun, zise Potoţki." (C. Negruzzi, *Sobieski şi românii*)

.....

„Ioana apăruse fără gesturi, căci se apropiau şi alţii de noi, cu ochii (...)." (Anton Holban, *Ioana*)

.....

„Unde mănâncă doi, mai poate mânca şi al treilea." (Ion Creangă, *Cinci pâni*)

.....

„Mie numai să-mi spuneţi, dacă puteţi, cine-aţi văzut pe un om de la noi călare pe un cal negru ţintat în frunte şi-n cap cu căciulă brumărie." (Mihail Sadoveanu, *Baltagul*)

.....

„a venit iarna, spune ţăranul, e timpul/ să legăm rotilele plugului în foi de hârtie (...) " (Mircea Cărtărescu, *Georgica a VI-a*)

.....

„E greu de trăit în mijlocul oamenilor, mai cu seamă pentru că nu poţi fi niciodată sigur de ei (...)" (Camil Petrescu, *Patul lui Procust*)

.....

„Pe când nu era moarte, nimic nemuritor,/ Nici sâmburul luminii de viaţă dătător,/ Nu era azi, nici mâine, nici ieri, nici totdeauna,/ Căci unul erau toate şi toate era una (...)" (Mihai Eminescu, *Rugăciunea unui dac*)

.....

.....

3. Identifică subiectele următoarele exemple şi precizează partea de vorbire prin care sunt exprimate:

a. *Doar speranţele ne-au mai rămas.* .....

b. *Aducerile-aminte îi acaparaseră prezentul.* .....

c. *Dumneata eşti un om cumsecade.* .....

d. *Ce-ţi trebuie pentru a găti?* .....

e. *Ai noştri au fost campioni.* .....

f. *Nu ai aflat încă cine este eroul zilei?* .....

g. *Dânsul va fi invitatul meu.* .....

h. *Douăsprezece îi erau necesare.* .....

Scanned with OKEN Scanner

i. *Acela era pe gustul său.* .....

j. *Era bine de avut în vedere totul.* .....

k. *Nimic nu-mi displace la tine.* .....

l. *Orice este permis în război.* .....

m. *Primul dintre ei a fost apreciat.* .....

n. *O treime din populația orașului trăiește în sărăcie.* .....

o. *Cel viteaz a obținut încredera mea.* .....

p. *Se scriau cuvinte dure la adresa lui, iar dumnealui era nepăsător.* .....

q. *Cine vine mâine la școală?* .....

r. *Îi e greu a rămâne tăcut, deoarece știe foarte multe lucruri.* .....

s. *Nu-mi vine a pleca, pentru că știu ce mă așteaptă.* .....

4. Analizează sintactico-morfologic subiectele din următorul text:

„De douăzeci şi cinci de minute, familia Georgescu stă în salon de clasa-ntâi, şi gramama nu mai soseşte. Ceasornicul arată două şi jumătate... Madam Georgescu începe să devină impacientă. Trei fără douăzeci şi cinci... Mai sunt douăzeci de minute; la casă se dau bilete şi coana Anica nu mai vine. D. Georgescu începe a bănui că n-are să trebuiască a mai lua patru bilete, poate că trei or s-ajungă, şi porneşte din salonul de aşteptare să meargă la ghişeu. Dar în uşă-ntâlneşte piept în piept pe gramama care nu mai poate de gâfâială."

(I. L. Caragiale, *Tren de plăcere*)

Model de analiză: ***familia*** – subiect simplu exprimat prin substantiv comun, simplu, gen feminin, număr singular, caz N., articulat cu articolul hotărât „a";

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Scanned with OKEN Scanner

.....

.....

5. Asociază fiecărui subiect din coloana din stânga denumirea potrivită categoriei pe care o reprezintă, din spaţiul din dreapta:

..... *Nu ştia adevărul despre reuşita ta?*	A. subiect inclus
..... *Am visat la o vacanţă superbă şi la odihnă.*	B. subiect subînţeles
..... *Hai, copile, fii şi tu cuminte!*	C. subiect simplu
..... *Nu ne plac nici mincinoşii, nici leneşii.*	D. subiect multiplu

6. Completează spaţiile punctate cu subiecte exprimate prin partea de vorbire indicată între paranteze:

a) *Nu se cuvenea* ..... (pronume demonstrativ de apropiere, gen feminin, număr singular, formă populară) *în relaţiile dintre prieteni.*

b) *Pentru ce nu poate fi* ..... (pronume personal de politeţe, persoana a II-a, număr singular) *alesul?*

c) ..... (verb la infinitiv) *este menirea oricui în această viaţă.*

d) *E greu* ..... (verb la supin) *o argumentare întemeiată.*

7. **Citeşte fiecare dintre următoarele afirmaţii şi încercuieşte, după caz, litera A, dacă o consideri adevărată, sau litera G, dacă o consideri greşită:**

A G În enunţul *Dânsul mi-a oferit un pahar cu apă.* subiectul este exprimat printr-un pronume personal de politeţe.

A G În enunţul *Dragi îmi sunt amândoi deopotrivă.* subiectul este exprimat printr-un substantiv colectiv.

A G Propoziţia *Iubesc adevărul, onestitatea şi mărinimia oamenilor.* are subiect multiplu.

A G Propoziţia *Va merge din nou la controlul medical.* are un subiect inclus.

A G În enunţul *Se auzea cântând de departe.* subiectul este exprimat printr-un verb la modul gerunziu.

Scanned with OKEN Scanner

A G În enunțul *Bate cineva la ușă.* subiectul este neexprimat.

A G În enunțul *Nu-mi pot imagina viața așa de tristă.* subiectul este exprimat printr-un verb la modul infinitiv.

A G În enunțul *O doime dintre ei a fost aplaudată.* subiectul este exprimat printr-un numeral fracționar.

A G Propoziția *Lui i se cuvine totul.* are un subiect subînțeles.

A G În enunțul *Ai mei sunt apreciați de colegi.* subiectul este exprimat prin pronume posesiv.

8. Încercuiește varianta corespunzătoare răspunsului corect.

În fraza: *Nu-mi plăcea că avea nevoie de atâta grijă, fiindcă nu era nimeni care să-i poată oferi afecțiune.* există:

a) patru subiecte incluse;

b) trei subiecte incluse;

c) două subiecte incluse;

d) nu există niciun subiect inclus.

9. Încercuiește varianta corespunzătoare răspunsului corect.

În fraza: *Nu-i spune nimic prietenului plecat despre ce mi-a spus aceasta, căci se poate îngrijora de ceea ce mi s-ar putea întâmpla!* există:

a) două subiecte incluse și două subiecte subînțelese;

b) un subiect inclus și un subiect subînțeles;

c) trei subiecte incluse și un subiect subînțeles;

d) un subiect subînțeles și trei subiecte incluse.

10. Identifică subiectele din textele următoare și precizează partea de vorbire prin care sunt exprimate:

a) „Îndată se făcu zvon în sat că unchiașul și baba se procopsiră fără știrea lui Dumnezeu, și alerga lumea după lume ca să vază cu ochii lor minunea."

(***, *Voinicul cel cu cartea în mână născut*)

.....

Scanned with OKEN Scanner

.....

.....

b) „ – Fiule al vânătorului, îi zise împăratul, mi-a mai spus cineva că te-ai fi lăudat că poți să-mi aduci o cracă verde din pomul care este în milocul raiului, care să-mi lumineze palaturile ce mi-ai făcut, noaptea ca ziua." (***, *Fiul vânătorului*)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

c) „Fum pe coşul Hagiului nu s-a pomenit. Ridice viscolul nămeţii până la streşini. Apele să înghețe tun. Treaba lor! Hagiul nu vrea să ştie de crapă pietrele la gerul Bobotezei, nici dacă în iulie turbează câniii de căldură."

(Barbu Ştefănescu-Delavrancea, *Hagi-Tudose*)

.....

.....

.....

11. Încercuieşte litera corespunzătoare răspunsului corect.

Pot îndeplini funcţia sintactică de subiect toate părţile de vorbire din seria:

a) pronume personal, pronume reflexiv, pronume posesiv, adjectiv;

b) pronume demonstrativ, pronume posesiv, adjectiv, verb la modul supin;

c) substantiv, pronume demonstrativ, verb la modul infinitiv, adverb;

d) pronume negativ, pronume relativ, verb la modul infinitiv, verb la modul gerunziu.

12. Transformă subiectele simple din exemplele următoare în subiecte multiple şi realizează modificările cu privire la acordul subiectului cu predicatul:

Nu-mi plăcea deloc fizica. .....

Nu-mi trecuse prin cap soluția la această problemă. .....

Părintele nu agreează informațiile despre voi. .....

Scanned with OKEN Scanner

Poluarea distruge stratul de ozon. .....

Inițiativa voastră a fost încurajată de prieteni. .....

13. Construiește enunțuri în care subiectul să fie exprimat prin:

– pronume personal .....

– pronume posesiv .....

– pronume demonstrativ de identitate .....

– pronume nehotărât .....

– numeral cardinal propriu-zis .....

– numeral ordinal .....

– numeral colectiv .....

– verb la infinitiv .....

– verb la gerunziu .....

14. Alcătuiește câte o propoziție:

- cu subiect multiplu: .....

- cu subiect inclus: .....

- cu subiect subînțeles: .....

- cu subiect nedeterminat: .....

- care nu poate avea subiect: .....

15. Subliniază forma corectă pentru a realiza acordul dintre subiect și predicat în următoarele enunțuri:

a) *Fratele și sora se pregătește/ se pregătesc pentru examen.*

b) *Vor fi luate în considerare/ vor fi luați în considerare răspunsurile corecte la exerciții.*

c) *Eu și Maria voi pleca/ vom pleca în excursie la munte.*

d) *Tu și ei sunt/ sunteți elevi la cel mai bun liceu din oraș.*

e) *Narcisele și trandafirii sunt preferații/ sunt preferatele mele.*

f) *Atât fata, cât și băiatul a sosit/ au sosit la ora stabilită.*

g) *Cine ești/ sunteți dumneavoastră?*

h) *Restul cărților a fost returnat/ au fost returnate la bibliotecă.*

Scanned with OKEN Scanner

i) *Colegii îl sfătuise/ sfătuiseră să renunțe la antrenamentele dificile.*

j) *Ce-i/ ce-s cu voi aici?*

16. Construiește propoziții în care să exemplifici acordul predicatului cu subiectul exprimat prin substantivele colective *un stol (de rândunele), o mulțime (de volume), un roi (de albine).*

.....

.....

.....

17. Notează cu „DA", în cazul în care consideri corectă afirmația, sau cu „NU", dacă o consideri greșită:

a. Subiectul este partea principală de propoziție despre care se spune ceva cu ajutorul unui predicat. .....

b. Subiectul stă întotdeauna în cazul nominativ. .....

c. Există propoziții cu subiect nedeterminat. .....

d. Subiectul poate forma singur o propoziție, deoarece este parte principală de propoziție. .....

e. Subiectul poate fi exprimat prin verb la mod nepersonal, nepredicativ. .....

TEST – SUBIECTUL

Citește cu atenție textul pentru a răspunde cerințelor:

Într-o toamnă aurie am auzit multe poveşti la Hanul Ancuței. Dar asta s-a întâmplat într-o depărtată vreme, demult, în anul când au căzut de Sântilie ploi năprasnice şi spuneau oamenii că ar fi văzut balaur negru în nouri, deasupra puhoaielor Moldovei [...]

Trebuie să ştiți dumneavoastră că hanul acela nu era han, era cetate. Avea nişte ziduri groase de ici până colo, şi nişte porți ferecate cum n-am văzut în zilele mele. În cuprinsul lui se puteau oploşi oameni, vite şi căruțe şi nici habar n-aveau dinspre partea hoților...

Porțile stăteau deschise ca la Domnie. Şi prin ele, în zile line de toamnă, puteai vedea valea Moldovei cât bătea ochiul şi pîclele munților pe păduri de brad până la Ceahlău şi Hălăuca [...].

(M.Sadoveanu, *Iapa lui Vodă*)

Scanned with OKEN Scanner

1. Precizează cazul şi funcţia sintactică a substantivului comun *han* în ambele contexte.

.... (1p.)

2. Transcrie din text un subiect simplu şi un subiect multiplu. (1p.)

....

3. Selectează din text un subiect exprimat prin:

– pronume demonstrativ: .....

– pronume personal de politeţe: ..... (1p.)

4. Transcrie două propoziţii care să aibă:

– subiect inclus: .....

– subiect subînţeles: ..... (1p.)

5. Alcătuieşte enunţuri în care subiectul să fie exprimat prin:

– substantiv colectiv: .....

– numeral fracţionar: .....

– verb la modul supin: .....

– interjecţie: ..... (1 p.)

6. Alcătuieşte un enunţ în care să existe un subiect multiplu. (1p.)

.....

7. Construieşte un enunţ în care subiectul să fie exprimat pritr-un substantiv colectiv şi formulează o observaţie privitoare la acordul dintre subiect şi predicat. (1p.)

.....

.....

8. Dă exemple de două propoziţii cu subiect nedeterminat. (1p.)

.....

.....

9. Alcătuieşte un text descriptiv de 8-10 rânduri în care să existe cinci subiecte exprimate prin părţi de vorbire diferite, pe care să le subliniezi. Oferă un titlu expresiv compunerii tale! (1p.)

.....

.....

.....

.....

Scanned with OKEN Scanner

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Notă: Se acordă 1p. din oficiu.

PREDICATUL

1. Identifică predicatele verbale din exemplele următoare şi notează părţile de vorbire prin care sunt exprimate:

„ – Of! moşnege... despre feţii de împărat, ce mi-ai spus, mi se rupe inima din mine... Mai bine că al nostru nu poate vorbi şi nu-l duce capul... la atâtea iznoave." (Ion Creangă, *Povestea porcului*)

.....

„Iaca ce-mi scrie frate-meu şi moşul vostru..." (Ion Creangă, *Povestea lui Harap-Alb*)

.....

„Poate că totul pornea din acelaşi instinct de a mă diferenţia şi de a avea motivele unei noi mândrii personale." (Anton Holban, *O moarte care nu dovedeşte nimic*)

.....

„ – Mâine trebuie să facem ceva să ne întâlnim... Fără îndoială că mâine (...)" (Anton Holban, *Ioana*)

.....

2. Asociază fiecărui enunţ din coloana din stânga elementul corespunzător din coloana din dreapta (partea de vorbire prin care este exprimat predicatul verbal):

..... *Fără-ndoială că-ţi aminteşti de mine.* A. verb personal

..... *Iată adevărata lui faţă!* B. locuţiune verbală

Scanned with OKEN Scanner

..... *Bunicii se trezesc devreme dimineața.* C. adverb predicativ

..... *Fireşte că te vei descurca de minune.* D. locuțiune adverbială predicativă

..... *Îmi aduc mereu aminte de prima zi de școală.* E. interjecție predicativă

3. Subliniază varianta corectă:

Ia-ți/ I-ați umbrela! *Părinții mi-au verificat/ m-iau verificat carnetul de note.*

Nu fă/ Nu face gălăgie din nou! *Profesorii iau/ i-au în considerare răspunsurile corecte.*

4. Subliniază predicatele nominale din următoarele texte şi precizează părțile de vorbire prin care sunt exprimate numele predicative:

„Zăpada-i caldă, neatinsă,/ Pământul cald este impur." (Ana Blandiana, *Ştiu puritatea*)

.....

„Pustie şi albă e camera moartă.../ Şi focul sub vatră se stinge scrumit... – / Poetul, alături, trăsnit stă de soartă,/ Cu nicio schinteie în ochiu-adormit.../ Iar geniu-i mare e-aproape un mit..." (Alexandru Macedonski, *Noaptea de decemvrie*)

.....

„Noaptea, împărăția nuferilor nu se mai zăreşte, dar toată beatitudinea ei devine sonoră, un cor, un cor de broaşte, uriaş – torențial, exaltat, amețitor – îşi trimite cântecul spre cer (...)." (Geo Bogza, *Cartea Oltului*)

.....

„V-am spus, cum mi se pare, de nu îți fi uitat,/ Că lupul se-ntâmplase s-ajungă împărat." (Gr. Alexandrescu, *Lupul moralist*)

.....

„Ce era adevărat din câte se întâmplaseră astă-noapte? Ce era vis?... Am smuls haina de pe spătarul scaunului şi am răscolit buzunarele. Imi era frică că şi ceea ce era adevărat s-a întâmplat numai prin somn." (Cezar Petrescu, *Omul din vis*)

.....

.....

„Orăşenii pe trotuare/ Par păpuşi automate, date jos din galantare." (Ion Minulescu, *Acuarelă)*

.....

Scanned with OKEN Scanner

„DOAMNA ROLAND: Dumneata nu eşti omul care să pregăteşti o mişcare, *(şi, ca o fină paranteză)* iar o mişcare serioasă cere organizare *(surâzând iar)*. Să vorbim sincer: dumneata eşti un minunat om de stradă..." (Camil Petrescu, *Danton*)

.....

5. Asociază fiecărui enunţ din coloana din stânga elementul corespunzător din coloana din dreapta (partea de vorbire prin care este exprimat numele predicativ):

..... *A rămas neschimbat.*	A.adjectiv propriu-zis
..... *Nu se cheamă treabă asta.*	B. substantiv comun
..... *Asta a însemnat totul pentru amândoi.*	C. adjectiv provenit din verb la participiu
..... *El devine obositor pe zi ce trece.*	D. pronume nehotărât
..... *Era vai de el după bulgăreală.*	E. verb la modul supin
..... *Decizia ei era de a rămâne în ţară.*	F. interjecţie
..... *Maşina era de tocat carne, nu legume.*	G. verb la modul infinitiv
..... *Decorul era acelaşi dintotdeauna.*	H. numeral cardinal propriu-zis
..... *Elevul silitor era primul din clasă.*	I. pronume demonstrativ de identitate
..... *Hotărârea ei rămânea aceasta.*	J. numeral ordinal
..... *Visul ei era acela din copilărie.*	K. pronume demonstrativ de apropiere
..... *De departe, ei păreau doi.*	L. pronume demonstrativ de depărtare
..... *Nu era bine să faci o alegere decisivă.*	M. numeral fracţionar
..... *Câştigul era dublu după această tranzacţie.*	N. adverb
..... *Contribuţia era jumătate din suma stabilită iniţial.*	O. numeral multiplicativ

6. Identifică predicatele nominale din textele de mai jos şi precizează valoarea morfologică a cuvintelor cu funcţie sintactică de nume predicativ:

a) „O fată frumoasă e
O fereastră deschisă spre paradis.
Mai verosimil decât adevărul
e câteodată un vis.

Scanned with OKEN Scanner

O fată frumoasă e
Lutul ce-şi umple tiparele,
desăvârşindu-se pe-o treaptă
unde poveştile aşteaptă.

Ce umbră curată
aruncă-n lumină o fată!
E aproape ca nimicul,
Singurul lucru fără pată." (Lucian Blaga, *Catrenele fetei frumoase*)

.....
.....
.....

b) „De mic copil Hagiul fusese copil cuminte şi aşezat. Nu i se-auzea gurița, nici paşii. Nu rupea pantofii. Pe ce punea mâna punea bine. Ajuns calfă la găitănărie, vorbea frumos şi cu patimă în mijlocul tovarăşilor săi.
– De când eram d-o şchioapă pricepusem lumea, le zicea el. Înțelesesem bine de tot că o cârpă din gunoi este o muncă de om pe care te faci stăpân dacă o pui deoparte."

(Barbu Ştefănescu-Delavrancea, *Hagi-Tudose*)

.....
.....
.....

7. Identifică predicatele din următoarele texte şi analizează părțile de vorbire prin care sunt exprimate:

a) „Fericirea a fost mare când mi s-a dat prilejul să plec la Paris! Scopul copilăriei mele se realiza. Aveam să străbat în fine eu însumi toate ungherele prin care mă orientam cu uşurință cu mintea şi unde plasasem numai cu imaginația sute de romane a căror acțiune se petrecea acolo."

(Anton Holban, *O moarte care nu dovedeşte nimic*)

Scanned with OKEN Scanner

Model de analiză: ***a fost mare*** – **predicat nominal** format din: **verbul „a fi", copulativ**, conjugarea a IV-a, diateza activă, mod indicativ, timp perfect compus, persoana a III-a, număr singular, formă afirmativă şi **numele predicativ „mare"** exprimat prin adjectiv propriu-ziu, variabil, cu două terminaţii, gen feminin, număr singular, caz nominativ, grad de comparaţie pozitiv;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

b) „Unde şi când m-am ivit în lumină nu ştiu,
din umbră mă ispitesc singur să cred
că lumea e o cântare.
Străin zâmbind, vrăjit suind,
în mijlocul ei mă-mplinesc cu mirare.
Câteodată spun vorbe cari nu mă cuprind,
câteodată iubesc lucruri cari nu-mi răspund.
De vânturi şi isprăvi visate îmi sunt
ochii plini..."

(Lucian Blaga, *Biografie*)

.....

.....

.....

.....

.....

Scanned with OKEN Scanner

.....

.....

.....

.....

.....

c) „Fabulă se cheamă vechea corcitură

Dintre pilda bună şi caricatură.

O minciună blândă-n care se prefac.

Hazurile snoavei scurte-n bobârnac." (Tudor Arghezi, *Prefaţă*)

.....

.....

.....

.....

8. **Citeşte fiecare dintre următoarele afirmaţii şi încercuieşte, după caz, litera A, dacă o consideri adevărată, sau litera G, dacă o consideri greşită:**

A G În enunţul *Copilul i-a dat mamei o mână de ajutor la treburile casnice*. predicatul verbal este exprimat prin locuţiune verbală.

A G În enunţul *România este în topul ţărilor europene în ceea ce priveşte educaţia*. există un predicat nominal.

A G În enunţul *Copilul a fost certat de părinţi pentru că era obraznic*. există un predicat verbal şi un predicat nominal.

A G În enunţul *Nu este bine să laşi neonorate promisiunile*. există un predicat nominal al cărui nume predicativ este exprimat prin adverb.

A G În enunţul *Fără-ndoială că te poţi bizui pe ea*. predicatul verbal este exprimat printr-un adverb predicativ.

A G În enunţul *Nu-mi face mare plăcere acest refuz din partea ta*. predicatul este exprimat printr-un verb la forma negativă.

A G În enunţul *Ce-i cu minciunile pe care mi le spui?* există un dezacord.

A G În enunţul *El are o iniţiativă demnă de cinste*. predicatul este exprimat printr-un verb la diateza pasivă.

Scanned with OKEN Scanner

A G În enunțul *El are să iasă un mare avocat după terminarea studiilor.* predicatul este exprimat printr-un verb la modul conjunctiv.

A G În enunțul *Fii pe pace!* predicatul este exprimat printr-un verb la modul imperativ.

9. Încercuiește varianta corespunzătoare răspunsului corect.

În fraza: *Nu este recomandat să te izolezi de ceilalți, dar era preferabil pentru tine în acea situație.* există:

a) un singur predicat verbal;

b) două predicate verbale;

c) trei predicate verbale;

d) nu există niciun predicat verbal.

10. Încercuiește varianta care conține un predicat verbal exprimat prin locuțiune adverbială predicativă:

a) *Sigur că vei avea succesul așteptat.*

b) *Va avea, desigur, sprijinul tuturor colegilor.*

c) *Fără doar și poate că recompensa nu va întârzia să apară.*

d) *Nu poate visa la nesfârșit la tărâmul poveștilor.*

11. Încercuiește varianta corespunzătoare răspunsului corect.

Predicatele din enunțul *Îi era permis să fie vizitat când era la închisoare.* sunt, în ordine:

a) verbal, nominal, verbal;

b) nominal, verbal, verbal;

c) verbal, verbal, nominal;

d) verbal, verbal, verbal.

12. Alcătuiește enunțuri în care predicatul să fie exprimat printr-un verb:

– la persoana a III-a plural .....

– la forma negativă .....

– la modul imperativ .....

– la modul indicativ, timp perfect compus (forma inversată) .....

– la persoana a II-a singular .....

Scanned with OKEN Scanner

13. Construiește enunțuri în care predicatul verbal să fie exprimat prin:

– verb la un mod personal: .....

– locuțiune verbală care să conțină un verb la un mod personal:

.....

– adverb predicativ: .....

– locuțiune adverbială predicativă: .....

– interjecție predicativă: .....

14. Alcătuiește propoziții având ca predicate verbele:

– ***a cere*** – la modul conjunctiv, timp prezent, pers. I, nr. sg.

.....

– ***a rezolva*** – la modul indicativ, timp mai-mult-ca-perfect, pers. a II-a, nr. pl.

.....

– ***a cumpăra*** – la modul condițional-optativ, timp prezent, pers. a III-a, nr. sg.

.....

– ***a zice*** – la modul imperativ, pers. a II-a, nr. sg.

.....

– ***a fi*** – la modul indicativ, timp perfect simplu, pers. a II-a, nr. pl.

.....

– ***a avea*** – la modul conjunctiv, timp prezent, persoana a III-a, nr. pl.

.....

– ***a se descotorisi*** – la modul indicativ, timp perfect compus, pers a II-a, nr. sg.

.....

– ***a fluiera*** – la modul indicativ, timp imperfect, persoana I, nr. pl.

.....

15. Subliniază predicatele din următoare exemple, indicând felul lor și valoarea verbului *a fi*:

a) „O iubire mare e mai curând un proces de autosugestie." (Camil Petrescu, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*)

.....

b) „Crud și cumplit este omul acesta, fiica mea..." (C.Negruzzi, *Alexandru Lăpușneanul*)

.....

Scanned with OKEN Scanner

c) „Şi-am lăsat vorbă, în amintirea mea, măcar la soroace mai mari, universul întreg să fie dat lumii de pomană." (Marin Sorescu, *Iona*)

.....

d) „Evident sufletul Otiliei era impenetrabil, şi, dacă ea juca conştient o comedie, o juca cu multă finețe şi grație." (G. Călinescu, *Enigma Otiliei*)

.....

e) „Aş fi vrut-o mereu feminină, deasupra discuțiilor acestea vulgare (...)." (Camil Petrescu, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*)

.....

d) „Totuşi, este o chichiță: toate astea le-aţi învăţat ca pe «unde eşti Chimiță?»." (Marin Sorescu, *La şcoală, dar nu rămânem acolo*)

.....

16. Completează spațiile punctate astfel încât să obții informații corecte:

Predicatul este partea principală de propoziție care spune ceva despre ....., arătând ce face subiectul, ... sau ..... este subiectul, ... este subiectul.

Predicatul poate fi ..... (*Tânărul cântă.*) sau ..... (*Tânărul este fericit.*).

Predicatul nominal este constituit dintr-un ..... şi din unu sau mai multe ..... .

La diateza pasivă, verbul *a fi* are valoare ..... .

17. Notează cu „DA", în cazul în care consideri corectă afirmația, sau cu „NU", dacă o consideri greşită:

a. Predicatul răspunde la întrebările *ce face? ce este? cine este? cum este? ce se spune despre (subiect)*? .....

b. Predicatul verbal poate fi exprimat printr-un verb la un mod personal, predicativ, aflat la oricare dintre cele trei diateze (activă, reflexivă, pasivă). .....

c. Predicatul nominal este alcătuit dintr-un verb copulativ la un mod personal, predicativ şi un nume predicativ (simplu sau multiplu). .....

d. Predicatul nu poate fi exprimat printr-o interjecție. .....

e. Verbul *a părea* este întotdeauna copulativ. .....

Scanned with OKEN Scanner

TEST – PREDICATUL

Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde cerinţelor:

– O să pierdem noaptea, vorbi brusc Mavrodin, şi mâine trebuie să ne sculăm în zori. Dar nu mi-e somn...

– Nici mie, mărturisi celălalt repede. Povestea asta a dumitale...

– Vru să adauge: stranie, dar se opri. Aşteptă şi el să fiarbă cafeaua şi să-şi reînceapă Mavrodin istorisirea.

– E straniu că am cunoscut şi eu o asemenea întâmplare, adăugă după o nouă tăcere. Mavrodin nu-l auzi. Parcă era furat de flăcările acelea albastre, zdrenţuite. Îl trezi clocotul din ibric.

– Poate ar fi mai nimerit un ceai, spuse el, turnând cafeaua în ceşti. Nopţile sunt destul de reci acum.... [...] Apoi tăcu, multă vreme, frecându-şi la răstimpuri braţele.

– N-am mai găsit-o nicăieri, începu târziu.

(Mircea Eliade, *Nuntă în cer)*

1. Selectează din text două predicate verbale exprimate prin verbe la modul indicativ, timp perfect simplu. (1p.)

....

2. Transcrie din text un predicat nominal, al cărui nume predicativ este exprimat prin adverb. (1p.)

.....

3. Precizează modul şi timpul verbelor prin care sunt exprimate următoarele predicate verbale:

- o să pierdem: ..... *– să ne sculăm*: .....

– am cunoscut: ..... *– ar fi (mai nimerit)* .....

(1p.)

4. Transcrie un predicat verbal exprimat prin verb impersonal. (1p.)

.....

5. Menţionează felul următoarelor predicate:

– nu e ..... *– era furat* .....

– să reînceapă ..... *– n-am găsit* ..... (1p.)

Scanned with OKEN Scanner

6. Selectează trei predicate exprimate prin verbe la cele trei diateze, precizându-le. (1p.)

.....

.....

.....

7. Alcătuieşte un enunţ în care adverbul *poate* să îndeplinească funcţie sintactică de predicat verbal. (1p.)

.....

8. Alcătuieşte două enunţuri, în care predicatul să fie exprimat printr-o locuţiune verbală, respectiv, printr-o interjecţie predicativă. (1p.)

.....

.....

9. Subliniază forma verbului pentru a realiza acordul corect al subiectului cu predicatul în exemplele:

Majoritatea *a votat/ au votat* împotriva acestei legi.

Fiecare dintre noi *a hotărât/ am hotărât* rolul pentru piesa de teatru.

Toţi cei care *au citit/ am citit* cartea vor participa la dezbatere.

Niciunul dintre voi *nu a fost ales/ nu aţi fost ales* pentru a ne reprezenta. (1p.)

Notă: Se acordă 1p. din oficiu.

ATRIBUTUL

1. Identifică atributele adjectivale din textele următoare şi precizează valoarea morfologică a cuvintelor folosite cu valoare adjectivală:

„Un vânt răzleţ îşi şterge lacrimile reci pe geamuri. Plouă." (Lucian Blaga, *Melancolie*)

.....

„Pe falnicii săi umeri, cu anii, sunt clădite/ Nepieritoare sarcini de fapte strălucite..." (Vasile Alecsandri, *Dan, căpitan de plai*)

.....

.....

Scanned with OKEN Scanner

„Cică era odată într-un sat un om grozav de leneș..." (Ion Creangă, *Povestea unui om leneș*)

.....

„În acel an secerișul începu tot după legile agrotehnice nescrise ale satului, adică după Sân-Petru..." (Marin Preda, *Moromeții*)

.....

„Da, mă voi naște din păcat/ Primind o altă lege." (Mihai Eminescu, *Luceafărul*)

.....

„Ea-i munții mei și codrii plini de vlagă/ Și-a râurilor mele legănare." (Mihai Codreanu – *Patria*)

.....

„A doua zi, s-a isprăvit daravera: au fost înzestrate surioarele amândouă și amândoi frățiorii încăpuiți..." (I.L. Caragiale – *Kir Ianulea*)

.....

.....

2. Asociază fiecărui enunț din coloana din stânga elementul corespunzător din coloana din dreapta (cazul substantivelor sublinate cu funcție sintactică de atribut):

a) „De treci codrii <u>de aramă</u>, de departe vezi albind (...)." 1. caz N.

b) „Lacul <u>codrilor</u> albastru 2. caz Ac.
Nuferi galbeni îl încarcă"

c) „Preot <u>deșteptării</u> noastre, <u>semnelor</u> vremii profet." 3. Caz G.

d) „Privesc orașul – furnicar –/ Cu oameni mulți (...)." 4. caz D.
(Mihai Eminescu)

a) .....; b) .....; c) .....; d) ..... .

3. Subliniază atributele substantivale din textele următoare și precizează cazul cuvintelor care îndeplinesc această funcție sintactică:

„În casa amintirii nu-i astăzi și nu-i ieri,
Căci orologiul vremii a încetat să bată
Și clipa netrăită a înghețat pe el.

Scanned with OKEN Scanner

Dar prin iatac adesea te-apucă şi te fură
Miresmele cosite cu florile de fân
Păstrate sub răcoarea pânzetului de in." (Ion Pillat – *Casa amintirii*)

.....

.....

.....

„În dreapta mănăstirei se ridicau dealuri cu păduri, grădini, vii, sătucene cu căsuţe albe presărate prin dungile văilor, în stânga un drum trecea ca o cordea prin nemărginire de lanuri care se pierdeau în depărtarea orizontului, în dreptul ei marea, a cărei suprafaţă era ruptă pe ici pe colea de câte-un colţ de stâncă ce ieşea de sub apă. (Mihai Eminescu, *Cezara*)

.....

.....

.....

.....

.....

„Toate înflorind din mila codrului, Măriei-Sale." (Mihai Eminescu, *Povestea codrului*)

.....

4. Subliniază atributele pronominale din textele următoare şi precizează cazul cuvintelor care îndeplinesc această funcţie sintactică:

„Gara rămase în urmă cu tăcerea ei vegetală: o scufiţă roşie uitată între castani." (Ionel Teodoreanu, *Lorelei*)

.....

„Şi-n aerul Moldovei se umflă pieptu-i rece,/ Şi inima lui creşte şi ochii plini de jale/ Cu drag privesc prin lacrimi podoaba ţării sale. (...) Îşi pleacă fruntea albă, smerit îşi face cruce..." (Vasile Alecsandri, *Dan, căpitan de plai*)

.....

.....

„Şcoala al cărei învăţător a fost domnu Trandafir există doar în sufletul nostru." (Mihail Sadoveanu, *Domnu Trandafir*)

.....

Scanned with OKEN Scanner

5. Asociază fiecărui enunț din coloana din stânga elementul corespunzător din coloana din dreapta (partea de vorbire prin care este exprimat atributul):

..... *Ploaia de aplauze era confirmarea succesului.*	A. verb
..... *Nu-şi rezolvase tema pentru astăzi.*	B. locuţiune verbală
..... *Dimineaţa auzea sunetul tic-tac mult prea devreme*	C. adverb
..... *Dorinţa de a se descurca m-a impresionat.*	D. locuţiune adverbială
..... *Plăcerea de a-mi aduce aminte fusese remarcată.*	E. interjecţie
..... *Vizita lui din când în când îi reda bucuria.*	F. adjectiv propriu-zis
..... *Avalanşa părerilor de rău a făsut-o să plângă.*	G. substantiv comun
..... *Elevii au ales răspunsul corect.*	H. locuţiune substantivală
..... *L-am întâlnit ieri pe primul concurent.*	I. adjectiv provenit din verb la participiu
..... *Mi-a oferit repede cartea solicitată.*	J. numeral cardinal
..... *Am scris cinci compuneri pentru volum.*	K. numeral ordinal
..... *Nu-i păsa de problema nimănui.*	L. pronume personal
..... *Răspunsurile unora o motivau.*	M. pronume demonstrativ
..... *A apreciat florile de la dânsul.*	N. pronume negativ
..... *Sfatul celorlalţi l-a încântat mereu.*	O. pronume nehotărât
..... *Ţi-ai reproşat ţie însuţi eşecul?*	P. pronume relativ
..... *Băieţii al căror echipament a sosit vor fi selectaţi pentru meci*	R. adjectiv pronominal interogativ
..... *Ce copil nu-şi doreşte vacanţa?!*	S. adjectiv pronominal de întărire

6. Subliniază atributele din enunţurile următoare şi precizează valoarea morfologică a termenului regent:

Primul dintre voi va câştiga bursa. .....

Romanul de debut i-a adus cronici încurajatoare. .....; .....

Care lovitură de teatru te-a făcut să renunţi la plan? .....; .....

L-ai identificat pe acela dintre ei care a evadat? .....

Niciunul dintre participanţi nu a ratat startul competiţiei. .....; .....

Scanned with OKEN Scanner

Filmul celui mai îndrăgit regizor român a fost recompensat la festival. .....; .....

Au fost îndosariate 30% dintre cereri. .....

Am văzut ilustrațiile cu Statu-Palmă-Barbă-Cot cel curios. .....; .....

7. Citește fiecare dintre următoarele afirmații și încercuiește, după caz, litera A, dacă o consideri adevărată, sau litera G, dacă o consideri greșită:

A G În enunțul *I-am văzut mâinile tremurânde.*, cuvântul subliniat are funcția sintactică de atribut verbal.

A G În enunțul *Vestea de ieri m-a tulburat foarte mult.* există un atribut verbal.

A G În enunțul *Ioana, prietena mea de suflet, este cel mai bun sfătuitor al meu.* există un atribut în cazul nominativ.

A G În enunțul *El este prietenul meu.* cuvântul subliniat îndeplinește funcția sintactică de atribut adjectival.

A G În enunțul *Dorința de a reuși în viață m-a determinat să învăț.* atributul este exprimat prin verb la modul infinitiv.

A G În enunțul *Am fotografiat copacul din fața casei.* atributul este exprimat printr-un substantiv în cazul acuzativ.

A G Adjectivul pronominal posesiv stă în cazul genitiv în enunțul *Visul meu este de a-mi face familia fericită.*

A G Cuvântul subliniat din enunțul *Va fi al doilea elev premiat în această seară.* are funcție sintactică de atribut adjectival.

A G În enunțul *Celui mai bun prieten nu-i poți refuza nimic.* atributul subliniat stă în cazul dativ.

A G În enunțul *Am cunoscut un om cu dare de mână la acest concert caritabil.* atributul adjectival este exprimat prin locuțiune adjectivală.

8. Încercuiește varianta corespunzătoare răspunsului corect.

Pronumele relativ îndeplinește funcția sintactică de atribut în exemplul:

a) *Au citit cartea pe care mi-ai recomandat-o.*

b) *Dau sfaturile cuvenite cui le cere.*

c) *Aceasta este cartea în paginile căreia am găsit povestea vieții mele.*

d) *Știu ale cui sunt ghetuțele cele noi.*

Scanned with OKEN Scanner

9. Asociază fiecărui enunț din coloana din stânga elementul corespunzător din coloana din dreapta (funcția sintactică a cuvântului subliniat):

..... *Ploaia de verdeață dădea gust mâncării.*	A. atribut substantival
..... *Valiza lui îi crea neplăceri.*	B. atribut adjectival
..... *Zgomotele tronc-tronc erau frecvente pe șantier.*	C. atribut verbal
..... *Ai cumpărat ziarul de astăzi?*	D. atribut adverbial
..... *Plăcerea de a te vedea era neobișnuită.*	E. atribut interjecțional
..... *Nu primisem a doua propunere pentru festival.*	F. atribut pronominal

10. Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate din enunțurile următoare:

Cine are grijă de persoanele suferinde? .....

Și-a recunoscut vina deunăzi. .....

Nu-mi povestise filmul de aseară. .....

Ploaia îmi smulge lacrimile ascunse. .....

Mașina de spălat mi-a dat bătai de cap. .....

Motorul celeilalte mașini era mai silențios decât acesta. .....

Patronul firmei era un om cu dare de mână. .....

Sunt de luat în seamă opiniile tuturor. .....

11. Construiește două enunțuri în care numeralul cardinal *două* să fie atribut substantival, respectiv atribut adjectival.

.....

.....

12. Alcătuiește enunțuri în care atributul să fie exprimat prin:

– pronume personal în cazul genitiv fără prepoziție: .....

– pronume personal în cazul genitiv cu prepoziție: .....

– adverb de timp: .....

– verb la modul supin: .....

– interjecție: .....

Scanned with OKEN Scanner

13. Alcătuieşte enunţuri în care atributul să aibă ca termen regent:

– un substantiv propriu: .....

– un pronume nehotărât: .....

– un numeral ordinal: .....

– un numeral fracţionar: .....

14. Construieşte enunţuri în care un substantiv să fie regent pentru un atribut pronominal şi pentru un atribut verbal.

.....

15. Completează spaţiile punctate astfel încât să obţii informaţii corecte:

Atributul este partea ..... de propoziţie care determină un ..... sau un înlocuitor al acestuia (pronume sau numeral cu valoare substantivală).

După valoarea gramaticală a părţilor de vorbire prin care se exprimă, distingem: atributul adjectival (*copil cuminte*), ... (*probă de rezistenţă*), pronominal (.....), verbal (.....), ... (*ziarul de ieri*), interjecţional (.....).

Atributul adjectival se acordă cu substantivul determinat în ....., ..., ...

Atributul verbal poate fi exprimat prin verb la modul ..... (*dorinţa de a-l vedea*), supin (.....) sau ..... (*coşurile fumegând*).

Valorile stilistice ale atributului pot fi: ..... (*raze de aur, glas domol*) sau comparaţie (.....).

16. Identifică atributele din textele următoare şi analizează-le, după modelul indicat:

a) „Zecile de perechi bat Someşana cu atâta pasiune, că potcoavele flăcăilor scapără scântei, poalele fetelor se bolbocesc, iar colbul de pe jos se învâltoreşte, se aşază în straturi groase pe feţele brăzdate de sudoare, luminate de oboseală şi de mulţumire." (Liviu Rebreanu, *Ion*)

Model de analiză: ***(de) perechi*** – atribut substantival prepoziţional exprimat prin substantiv comun, simplu, gen feminin, număr plural, caz acuzativ, precedat de prepoziţia simplă „de", nearticulat;

Scanned with OKEN Scanner

13. Alcătuieşte enunţuri în care atributul să aibă ca termen regent:

– un substantiv propriu: .....

– un pronume nehotărât: .....

– un numeral ordinal: .....

– un numeral fracţionar: .....

14. Construieşte enunţuri în care un substantiv să fie regent pentru un atribut pronominal şi pentru un atribut verbal.

.....

15. Completează spaţiile punctate astfel încât să obţii informaţii corecte:

Atributul este partea ..... de propoziţie care determină un ..... sau un înlocuitor al acestuia (pronume sau numeral cu valoare substantivală).

După valoarea gramaticală a părţilor de vorbire prin care se exprimă, distingem: atributul adjectival (*copil cuminte*), ... (*probă de rezistenţă*), pronominal (.....), verbal (.....), ... (*ziarul de ieri*), interjecţional (.....).

Atributul adjectival se acordă cu substantivul determinat în ....., ..., ...

Atributul verbal poate fi exprimat prin verb la modul ..... (*dorinţa de a-l vedea*), supin (.....) sau ..... (*coşurile fumegând*).

Valorile stilistice ale atributului pot fi: ..... (*raze de aur, glas domol*) sau comparaţie (.....).

16. Identifică atributele din textele următoare şi analizează-le, după modelul indicat:

a) „Zecile de perechi bat Someşana cu atâta pasiune, că potcoavele flăcăilor scapără scântei, poalele fetelor se bolbocesc, iar colbul de pe jos se învâltoreşte, se aşază în straturi groase pe feţele brăzdate de sudoare, luminate de oboseală şi de mulţumire." (Liviu Rebreanu, *Ion*)

Model de analiză: ***(de) perechi*** – atribut substantival prepoziţional exprimat prin substantiv comun, simplu, gen feminin, număr plural, caz acuzativ, precedat de prepoziţia simplă „de", nearticulat;

Scanned with OKEN Scanner

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

b) „Carol XII, regele sfezilor, adusese spaimă în tot nordul Europei; dar nebunească lui sumeție se sfărmă în sfârșit de statornica cumpănire a lui Petru I, împăratul Rusiei, și acest june rege, perzând sub Pultava rodul tuturor trecutelor sale biruinți, abia scăpase rănit în Moldavia la Tighine (Bender)." (C. Negruzzi, *Regele Poloniei și domnul Moldaviei - 1713*)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

17. Notează cu „DA", în cazul în care consideri corectă afirmația, sau cu „NU", dacă o consideri greșită:

a. Atributul este partea secundară de propoziție care determină întotdeauna un substantiv sau un substitut al acestuia. .....

b. Dintre numerale, numai cel cu valoare adjectivală îndeplinește funcția sintactică de atribut. .....

c. Atributul verbal poate fi exprimat prin verbe aflate la toate cele patru moduri nepersonale, nepredicative. .....

d. Atributul substantival poate fi exprimat prin substantive aflate la toate cazurile (N., G, D., Ac., V.). .....

e. Atributul substantival apozițional se desparte întotdeauna prin virgulă de substantivul determinat. .....

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

TEST – ATRIBUTUL

Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde cerinţelor:

Fiul craiului, boboc în felul său la trebi de aieste, se potriveşte Spânului şi se bagă în fântână, fără să-l trăsnească prin minte ce i se poate întâmpla. Şi cum sta el acolo de se răcorea, Spânul face tranc! capacul pe gura fântânei, apoi se suie deasupra lui şi zice cu glas răutăcios:

– Alelei! fecior de om viclean ce te găseşti; tocmai de ceea ce te-ai păzit n-ai scăpat. [...] Acum să-mi spui tu cine eşti, de unde vii şi încotro te duci. [...] Dacă vrei să mai vezi soarele cu ochii şi să mai calci pe iarbă verde, atunci jură-mi-te pe ascuţişul paloşului tău că mi-i da ascultare şi supunere întru toate, chiar şi-n foc de ţi-aş zice să te arunci. [...]

– De-acum înainte să ştii că te cheamă Harap-Alb; aista ţi-i numele şi altul nu.

(Ion Creangă, *Povestea lui Harap-Alb*)

1. Transcrie două atribute adjectivale exprimate prin adjective propriu-zise şi notează termenul regent. (1p.)

.....

.....

2. Selectează din text un atribut substantival în cazul genitiv, precizând termenul regent. (1p.)

.....

3. Notează două atribute adjectivale exprimate prin adjective pronominale şi precizează termenul lor regent. (1p.)

.....

.....

4. Transcrie două atribute pronominale şi precizează cazul pronumelor prin care sunt exprimate. (1p.)

.....

.....

5. Notează din text un atribut având ca termen regent un substantiv cu funcţie sintactică de atribut. (1p.)

.....

6. Alcătuieşte două enunţuri în care atributul să fie exprimat prin substantiv în cazul genitiv, respectiv dativ, cerut de prepoziţii. (1p.)

.....

.....

7. Construieşte două enunţuri în care atributul să aibă ca termen regent un pronume demonstrativ, respectiv un pronume negativ. (1p.)

.....

.....

8. Construieşte patru enunţuri în care să existe:

- un atribut adverbial: .....
- un atribut exprimat prin verb la supin: .....
- un atribut exprimat prin interjecţie: .....
- un atribut adjectival exprimat prin numeral multiplicativ:

..... (1p.)

9. Alcătuieşte un enunţ în care să se afle două atribute aflate în raport de coordonare disjunctivă. (1p.)

.....

Notă: Se acordă 1p. din oficiu.

COMPLEMENTUL

1. Subliniază complementele directe din enunţurile următoare şi precizează partea de vorbire prin care sunt exprimate:

„N-am voit să merg cu mâna goală şi i-am dus băieţelului o minge foarte mare de cauciuc şi foarte elastică." (I. L. Caragiale, *Vizită...*)

.....

„Mitică are o magazie, un arsenal, o comoară de vorbe, de întrebări, de răspunsuri, cari fac deliciile celor ce au fericirea să-l cunoască." (I. L. Caragiale, *Mitică*)

.....

Scanned with OKEN Scanner

„Cei doi fraţi duşmani ştiau aceasta şi se hotărâră într-o zi ca să aţâţe pe împăratul împotriva fratelui lor chiar prin fiica lui." (***, *Cei trei fraţi şi zmeul*)

.....

„Ce amintire să scriu, că aveam atâtea şi atâtea?! (...) Câţiva au luat trei, câţiva cinci, restul şase şi şapte şi unul singur, Constantinescu Dumitru, care făcea compuneri foarte frumoase, nouă!" (Grigore Băjenaru, *Cişmigiu&comp*)

.....

.....

.....

„De treci codri de aramă de departe vezi albind." (Mihai Eminescu, *Călin – file din poveste*)

.....

„După mult mers şi lungă călătorie, Petru văzu zărindu-se ceva alb prin roşaţa cerului..." (Ioan Slavici, *Zâna Zorilor*)

.....

2. Subliniază complementele indirecte din enunţurile următoare şi precizează partea de vorbire prin care sunt exprimate:

„Căci vrea pe unii-alţii să îi cam dojenească,/ Şi-n puţine cuvinte/ Să le-aducă aminte/ Datoriile lor." (Grigore Alexandrescu, *Lupul moralist*)

.....

„Eram mulţumit de felul cum făcusem teza, şi de un lucru eram sigur: că o scrisesem cât se poate de corect ca punctuaţie şi ortografie." (Grigore Băjenaru, *Cişmigiu&comp*)

.....

.....

„Doamna mi-a răspuns că de la o vreme i se urăşte chiar unei femei cu petrecerile, mai ales când are copii.

– Să-ţi spun drept, cât era Ionel mititel, mai mergea (...)" (I. L. Caragiale, *Vizită*...)

.....

.....

„Închipuiţi-vă ce efect fac toate astea asupra spiritului doamnei Popescu!" (I. L. Caragiale, *Mitică*)

.....

Scanned with OKEN Scanner

3. Subliniază complementele circumstanţiale de loc din enunţurile următoare şi precizează partea de vorbire prin care sunt exprimate:

„Ploaia bate-n geamuri, streşinile cântă." (George Topârceanu, *Noapte de toamnă*)

.....

„Vino, lună, şi ne desprinde din somn,/ Aruncă-ţi în apele noastre năvodul/ Şi trage-ne-afară (...)." (Ana Blandiana, *Lună plină*)

.....

„Când să iasă din curtea hanului, Mânjoloaia începe să strige pe fereastră: hoţii! Şi-n faţă-le, iaca zapciul cu mai mulţi inşi şi cu patru dorobanţi călări." (I.L.Caragiale, *La hanul lui Mânjoală*)

.....

„Râurile se ciorăiau mai în jos de brâiele melancolicelor stance (...)" (Mihai Eminescu, *Făt-Frumos din lacrimă*)

.....

„Sacul doldora de grâu,/ Traversând în car, un râu,/ A zărit, în apa mare,/ Peticul de pe spinare." (I. Gologan, *Sacul şi peticul*)

.....

4. Subliniază complementele circumstanţiale de timp din enunţurile următoare şi precizează partea de vorbire prin care sunt exprimate:

„Dar fiindcă v-am spus-o, voi încă să v-o spui/ Ceea ce s-a urmat supt stăpânirea lui./Auzind împăratul că-n staturile sale/ Fac năpăstuiri multe păroşii dregători (...)" (Grigore Alexandrescu, *Lupul moralist*)

.....

„Azi aşa, mâine aşa, poimâine se numeşte că-i duminică dimineaţă." (*Nu cânta, băiete!*, basm cules de D. Furtună)

.....

.....

„Creştea într-o lună cât alţii într-un an." (Mihai Eminescu, *Făt-Frumos din lacrimă*)

.....

„Dimineaţa bolta scurse/ Urlete de ciocârlii." (Ana Blandiana, *Lasă-mi, toamnă...*)

.....

Scanned with OKEN Scanner

„D-nul Wondracek privea în tot timpul când la unul, când la altul dintre noi şi părea foarte vesel, deoarece îşi stăpânea râsul.

În cele din urmă el îi făcu semn lui Huţu să se apropie.

De când auzise cuvântul „esamen", Huţu uitase şi surtuc şi pantaloni şi stătea încordat la locul său, iară acum înaintă cu paşi hotărâţi şi băgând bine de seamă ca nu cumva să o pată ca dascălul Clăiţă, apoi se opri tocmai la marginea covorului (...)." (Ioan Slavici, *Budulea Taichii*)

.....

.....

.....

5. Subliniază complementele circumstanţiale de mod din enunţurile următoare şi precizează partea de vorbire prin care sunt exprimate:

„– Părinte, vorbi el iar, cu nelinişte, să nu mă laşi să mor aşa." (Mihail Sadoveanu, *Baltagul*)

.....

„S-albeşte strâmtoarea cărării,/ Pe rând depărtările zării/ Se-apropie-ncet." (G. Coşbuc – *Faptul zilei*)

.....

„Un poloboc cu vin/ Mergea în car pe drum, încet şi foarte lin;/ Iar altul cu deşărt, las' că vinea mai tare (...)" (Alecu Donici, *Două poloboace*)

.....

6. Asociază fiecărui enunţ din coloana din stânga elementul corespunzător din coloana din dreapta (partea de vorbire prin care este exprimat complementul):

..... *Actriţa îşi priveşte publicul.*	A. verb
..... *Nu rezolvase astăzi ce trebuia.*	B. locuţiune verbală
..... *Din când în când cânta.*	C. adverb de timp
..... *De mic s-a remarcat.*	D. locuţiune adverbială
..... *Şi el auzise tronc!*	E. interjecţie
..... *Se săturase de păreri de rău tardive.*	F. adjectiv propriu-zis
..... *Răcit, nu a putut să călătorească.*	G. substantiv comun

Scanned with OKEN Scanner

..... *Luând-o la sănătoasa, a scăpat teafăr.*	H. locuțiune substantivală
..... *Sigur că poți câștiga.*	I. adjectiv provenit din verb la participiu
..... *Ce mai citiți voi?*	J. numeral cardinal
..... *Asta am ales eu!*	K. numeral ordinal
..... *Nu-mi pasă!*	L. pronume personal
..... *Nimic nu a ales cel desemnat.*	M. pronume demonstrativ
..... *Știu ce vei selecta tu.*	N. pronume negativ
..... *Premiul a fost oferit doar de doi din juriu.*	O. pronume nehotărât
..... *Ai fost solicitat pentru vreunul dintre angajați?*	P. pronume relativ
..... *Discutăm despre al zecelea.*	R. pronume reflexiv
..... *Își reproșează încă.*	S. pronume interogativ

7. Identifică și notează valoarea morfologică a termenului regent pentru complementele subliniate din următoare exemple:

Nu-ți pot <u>reproșa</u> nimic. .....

Descoperise de timpuriu <u>frumusețea</u> meleagurilor natale. .....

Remarcată <u>de colegi</u>, fata nu a trecut neobservată. .....

Părându-i rău <u>de greșeala</u> comisă, și-a cerut iertare. .....

Vai <u>de tine</u>! .....

Departe <u>de școală</u>, părintele nu aflase vestea. .....

8. Citește fiecare dintre următoarele afirmații și încercuiește, după caz, litera A, dacă o consideri adevărată, sau litera G, dacă o consideri greșită:

A G În enunțul *Apasă pe buton!* nu există niciun complement direct.

A G În enunțul *Te-ai întors acasă la timp?* există un complement circumstanțial de loc.

A G În enunțul *I-ai văzut pe cei doi la spectacol?* există un complement direct exprimat prin pronume personal în cazul acuzativ.

A G În enunțul *Ne-am așezat departe de orchestră.* există două complemente diferite.

A G Nu există niciun complement în exemplul: *Și-a spălat bicicleta și a plecat.*

A G În enunțul *A izbucnit în plâns de teamă că nu-și va aminti acele clipe.* există un complement indirect.

Scanned with OKEN Scanner

A G În propoziția *A reușit grație talentului actoricesc.* complementul este exprimat printr-un substantiv în cazul dativ.

A G În enunțul *Nu mai putea de dorul lui.* complementul este exprimat printr-un substantiv în cazul acuzativ.

A G În enunțul *De ce nu ai acceptat să vorbim?* complementul este exprimat printr-un pronume interogativ precedat de prepoziție.

A G În enunțul *Aș depune mai mult efort pentru a avea rezultatele dorite.* complementul circumstanțial de scop este exprimat printr-un verb la modul supin.

9. Încercuiește varianta corespunzătoare răspunsului corect.

În exemplele: *Fratele meu este asemenea mamei.*

Semeni cu tatăl tău la felul de a vorbi.

Ochii tăi îmi surâd timid în fiecare zi.

Îmi bucuri sufletul când îmi citești poveşti. există cel puțin un complement circumstanțial de mod:

a) într-un singur enunț;

b) în două enunțuri;

c) în trei enunțuri;

d) în niciun enunț.

10. Încercuiește varianta corespunzătoare răspunsului corect.

În exemplele: *Datorită firii sale vesele, a depășit momentele tensionate.*

Nu am plecat la munte din cauza vremii nefavorabile.

De aceea te-am avertizat, pentru că bănuiam că te interesează.

Sunt fericită grației atenției pe care mi-o oferi. există cel puțin un complement circumstanțial de cauză:

a) într-un singur enunț;

b) în două enunțuri;

c) în trei enunțuri;

d) în toate enunțurile.

Scanned with OKEN Scanner

11. Asociază fiecărui enunț din coloana din stânga elementul corespunzător din coloana din dreapta (funcția sintactică a cuvântului subliniat):

..... *Plânge <u>de bucurie</u>.*	A. complement direct
..... *Învață <u>pentru a reuși</u> în viață.*	B. complement indirect
..... *<u>Dimineața</u> auzea trilurile păsărilor.*	C. complement de agent
..... *Fusese citată <u>de criticii</u> cei mai cunoscuți.*	D. complement circumstanțial de loc
..... *Ne explica totul <u>cu</u> multă <u>răbdare</u>.*	E. complement circumstanțial de timp
..... *Îl vizitau mereu <u>la reședința</u> de vară.*	F. complement circumstanțial de mod
..... *<u>Îi</u> plăcuse spectacolul de balet.*	G. complement circumstanțial de cauză
..... *Elevii oferiseră <u>răspunsul</u> așteptat.*	H. complement circumstanțial de scop

12. Completează spațiile punctate astfel încât să obții informații corecte:

Complementul este partea secundară de propoziție care determină: un verb sau o locuțiune verbală (.....; .....), un ..... sau o ..... (*dornic <u>de vorbă</u>; om de treabă <u>ca el</u>*), un ..... sau o ..... (*rău <u>de ei</u>; din ce în ce <u>mai rău</u>*), o interjecție (.....).

Complementele pot fi ..... (direct, indirect, de agent) sau circumstanțiale (de loc, de timp, ..., ..., ...).

Complementul ..... indică autorul acțiunii unui verb cu înțeles pasiv.

Confuzia dintre complementul circumstanțial de cauză și ..... poate fi evitată, ținând cont că ceea ce exprimă complementul circumstanțial de cauză are loc înaintea acțiunii exprimate de verbul determinat, iar la ..... este situația inversă.

Complementul direct poate fi exprimat prin substantiv numai în cazul ....., în vreme ce complementul indirect poate fi exprimat prin substantiv în cazurile acuzativ, dativ, genitiv.

13. Transcrie complementele necircumstanțiale din următorul text și precizează partea de vorbire prin care se exprimă:

„Mă căsătoresc peste două săptămâni. Nu mai vin la Iași până după căsătorie. Rog trimite-mi actele necesare, hainele de rigoare și tot ce crezi că-mi trebuie deocamdată. Vei fi martorul meu. Nu anunța pe nimeni, mai ales familia. Îți mulțumesc."

(Ionel Teodoreanu, *Lorelei*)

Scanned with OKEN Scanner

.....

.....

.....

.....

14. Transcrie complementele circumstanţiale din textele următoare şi precizează felul acestora:

a) „M-am născut în nordul ţării, în Maramureş, în comuna Satlung, aşezată în lunca râului Someş, la poalele Munţilor Gutâi. Învăţasem să citesc înainte de a merge la şcoală. Intram în camera înţesată cu cărţi până-n tavan şi citeam la întâmplare tot ce-mi cădea în mână. După un timp, am observat că volumele care-mi plac cel mai mult fac parte dintr-o colecţie numită Cutezătorii.

Noi, copiii n-aveam parte de multe aventuri în sat. Ne aventuram în camerele acum pustii ale castelului, pentru a ne juca de-a hoţii şi bandiţii şi ne imaginam ce frumoase domnişoare trăiseră cândva acolo, închise pentru frumuseţea lor, aşteptând să fie salvate de neînfricaţi cavaleri."

(Ioan Groşan, *Cartea copilăriei mele*)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

b) „Ce-a fost azi la şcoală?

Ah, dar ce n-a fost? La început a fost algebră şi a fost mizeria celui de-al doilea 4. Aşadar *necunoscuta* ce plutea aburoasă şi înfricoşătoare pe cerul ultimelor săptămâni s-a întrupat, brusc, din abia două linioare, ca un vaccin pe braţ: 4. Totul a decurs simplu, mai la suprafaţă decât se temea. Exact cum uneori dintr-o îndelungată cădere în gol te alegi cu o minusculă zgârietură. Acum s-a liniştit pentru cel puţin încă două săptămâni!"

(Mircea Sântimbreanu, *Recreaţia mare*)

Scanned with OKEN Scanner

.....

.....

.....

.....

.....

.....

15. Precizează funcția sintactică a substantivului *elev* din enunțurile următoare:

Îl văd pe acest elev zilnic. .....

Nu vorbim nicidată despre acest elev la ședințele cu părinții. .....

Tema fusese deja rezolvată de un elev conștiincios. .....

Profesorul a ajuns în clasă înaintea elevului. .....

M-am așezat lângă elev în timpul spectacolului. .....

Gândește ca un elev matur. .....

A câștigat preselecția grație elevului. .....

16. Analizează complementele din textele următoare:

a) „Da-ntr-o sară-n drum de țară, cine dealul mi-l coboară?
Trei feciori voinici de frunte ca trei șoimi voinici de munte,
Vin în zale îmbrăcați, pe cai negri-ncălicați,
Spițelați, ușori ca vântul, de-o frumusețe-ntunecoasă,
Au venit să-i ceară, Doamne, fetele cele frumoase."

(Mihai Eminescu, *Călin Nebunul*)

Model de analiză: ***ntr-o sară*** – complement circumstanțial de timp exprimat prin substantiv comun, simplu, gen feminin, număr singular, caz acuzativ, precedat de prepoziția „într-", articulat cu articolul nehotărât „o";

.....

.....

.....

.....

.....

Scanned with OKEN Scanner

.....

.....

.....

.....

.....

b) „Într-o toamnă aurie am auzit multe poveşti la Hanul Ancuţei. Dar asta s-a întâmplat într-o depărtată vreme, demult, în anul când au căzut de Sântilie ploi năprasnice şi spuneau oamenii că ar fi văzut balaur negru în nouri, deasupra puhoaielor Moldovei."

(Mihail Sadoveanu, *Iapa lui Vodă*)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

17. Alcătuieşte enunţuri în care complementul circumstanţial de loc să fie exprimat prin:

– substantiv: .....

– numeral: .....

– adjectiv pronominal posesiv în Ac.: .....

– pronume personal în G: .....

– adverb de loc compus: .....

18. Alcătuieşte un enunţ în care să existe un complement circumstanţial de scop şi un complement circumstanţial de cauză având acelaşi termen regent.

.....

Scanned with OKEN Scanner

19. Alcătuieşte enunţuri în care complementul indirect să aibă ca termen regent:

– un verb la diateza activă: .....

– un verb la diateza reflexivă: .....

– o locuţiune verbală: .....

– un adverb de loc: .....

20. Alcătuieşte enunţuri în care complementul de agent să fie exprimat prin:

– substantiv propriu: .....

– numeral colectiv: .....

– pronume negativ: .....

– pronume nehotărât: .....

– locuțiune verbală: .....

21. Alcătuieşte două enunţuri în care verbele *a întreba* şi *a cunoaşte* să fie regente pentru două complemente directe exprimate prin pronume personale.

.....

.....

22. Construieşte un enunţ în care un complement circumstanţial de cauză să aibă ca regent un adjectiv.

.....

23. Construieşte un enunţ în care să existe două complemente circumstanţiale de cauză aflate în raport de coordonare disjunctivă.

.....

24. Notează cu „DA", în cazul în care consideri corectă afirmaţia, sau cu „NU", dacă o consideri greşită:

a. Complementul direct răspunde la întrebările *pe cine?* sau *ce?* .....

b. Complementul direct poate fi reluat sau anticipat prin formele neaccentuate ale pronumelor personale. .....

Scanned with OKEN Scanner

c. Complementul indirect poate avea ca termen regent numai un verb sau o locuțiune verbală.

.....

d. Complementul de agent reprezintă autorul acțiunii dintr-o propoziție cu predicatul exprimat prin verb la diateza pasivă. .....

e. Complementele circumstanțiale de loc, de timp și de mod se pot exprima numai prin adverbe corespunzătoare (de loc, de timp, de mod). .....

TEST – COMPLEMENTUL

Citește cu atenție textul pentru a răspunde cerințelor:

După cucerirea Daciei, Traian a poruncit lui Apollodor să înalțe un monument, pe care să sculpteze întâmplări din războiul romanilor cu Dacii. Acest monument se numește Columna lui Traian și se află în orașul Roma. Pe această Columnă, a sculptat, în marmură albă, pe Decebal, pe Traian și sute de chipuri de daci și de romani, în nepotolita luptă. Pe ele se vede și vitejia romanilor și eroismul dacilor care-și apărau țara. A sculptat-o, credem și pe Dochia, drept cea mai frumoasă femeie de pe Columnă.

Dacă știți voi de ce Apollodor i-a sculptat cu atâta grijă și talent pe strămoșii noștri daci? Pentru că i-a admirat și chiar i-a iubit. Și cum să nu-i admire și să-i iubească, dacă i-a văzut cât de prețioase însușiri au?

(Dumitru Almaș, *Povestiri istorice, pentru copii și școlari*)

1. Selectează, din text, un complement circumstanțial de timp, precizând partea de vorbire prin care este exprimat. (1p.)

.....

2. Transcrie, din text, un complement circumstanțial de loc, exprimat prin substantiv și precizează cazul acestuia. (1p.)

.....

3. Selectează, din text, un complement indirect exprimat prin substantiv și precizează cazul acestuia. (1p.)

.....

Scanned with OKEN Scanner

4. Transcrie, din text, două complemente directe, exprimate prin pronume personale. (1p.)

....

5. Precizează valoarea morfologică şi cazul cuvintelor subliniate din text, prin care sunt exprimate complementele: (1p.)

- *sute*: ..... – *pe Dochia*: .....

6. Transcrie, din text, două complemente, având ca termen regent un verb, repectiv un adjectiv. (1p.)

....

7. Menţionează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate din enunţurile:

– *A ajuns <u>după profesor</u> la oră.* .....

– *Merg <u>după cărţi</u> la bibliotecă.* .....

– *Stiloul a căzut <u>după birou</u>.* ..... (1p.)

8. Alcătuieşte patru propoziţii în care complementul circumstanţial de timp să fie exprimat prin:

– adverb de timp: .....

– pronume personal: .....

– verb la infinitiv: .....

– verb la gerunziu: ..... (1p.)

9. Alcătuieşte două enunţuri, în care complementul de agent să fie exprimat prin:

– pronume personal de politeţe: .....

– numeral cardinal colectiv: ..... (1p.)

Notă: Se acordă 1p. din oficiu.

Scanned with OKEN Scanner

V. SINTAXA FRAZEI

PROPOZIŢIA SUBORDONATĂ SUBIECTIVĂ (SB)

1. Identifică subiectele următoarelor propoziţii şi realizează dezvoltarea lor în subordonata subiectivă corespunzătoare; desparte frazele în propoziţii:

a) *Musafirul a sosit la ora cunoscută.*

b) *Vinovatul şi-a recunoscut vina la timp.*

c) *Întârziaţii la prima oră şi-au cerut scuze în faţa clasei.*

d) *Învingătorul ia totul.*

e) *Olimpicul are, în spatele rezultatelor, multe ore de muncă.*

a) .....

b) .....

c) .....

d) .....

e) .....

2. Scrie în spaţiul punctat litera corespunzătoare elementului regent pentru propoziţia subordonată SB:

..... *Trebuia să-şi ia în serios noua responsabilitate.*

..... *Îţi era peste putinţă să rezolvi exerciţiul.*

..... *Nu-i trecuse prin minte că va merge pe munte.*

..... *Nu se cade să reacţionezi aşa.*

..... *Fireşte că vei obţine o notă mare la examen.*

..... *Îi era dificil să escaladeze zidul.*

..... *Fără-ndoială că se va bucura de succes.*

A) locuţiune verbală impersonală;

B) expresie verbală impersonală, (PN cu nume predicativ exprimat prin locuţiune adverbială);

C) verb reflexiv impersonal;

D) verb impersonal la diateza activă;

E) adverb cu funcţia sintactică de nume predicativ pe lângă un verb copulativ subînţeles;

F) locuţiune adverbială predicativă;

G) expresie verbală impersonală, (PN

Scanned with OKEN Scanner

cu nume predicativ exprimat prin adverb);

..... *Bine că ai avut tu spirit de observaţie!* H) adverb predicativ;

3. Desparte frazele în propoziţii şi precizează valoarea morfologică a termenului regent pentru SB:

a) *Cine se scoală de dimineaţă departe ajunge.* .....

b) *Trebuie să fac rost de această revistă literară.* .....

c) *Nu se cade să nu-i răspunzi la telefon.* .....

d) *E bine că ai avut parte de o asemenea experienţă.* .....

e) *E de prisos să-ţi mai baţi capul cu toate capriciile ei.* .....

f) *Negreşit că voi fi la timp la întâlnire.* .....

g) *Fără îndoială că vom avea grijă de tine.* .....

h) *Îmi vine să strig de bucurie în toată clasa.* .....

4. Subliniază predicatele, încercuieşte elementele de relaţie (de coordonare sau de subordonare), desparte frazele în propoziţii şi identifică propoziţiile subordonate SB:

a) *Cine sapă groapa altuia cade singur în ea.* .....

b) *Cine are carte are patru ochi.* .....

c) *Se cuvine să-ţi educi fiul!* .....

d) *Trebuie să luăm măsuri în acest caz.* .....

e) *Se ştia că ai confirmat participarea la spectacol.* .....

f) *Era dificil să rezolvi această dilemă.* .....

g) *Tocmai fusese anunţat cine a câştigat concursul.* .....

h) *Îi fusese imposibil să rezolve ultima problemă de la test.*.....

i) *Dacă a luat o notă mare înseamnă că a învăţat cu seriozitate.* .....

j) *Părea ireal să ajungă ce a visat toată viaţa.* .....

5. Realizează contragerea propoziţiilor subordonate SB identificate la exerciţiul anterior.

.....

.....

Scanned with OKEN Scanner

.....

.....

.....

6. Construieşte fraze în care subordonata subiectivă (SB) să fie introdusă prin pronumele relative *cine, care, ceea ce, ce.*

.....

.....

.....

.....

.....

7. Realizează expansiunea cuvintelor subliniate în propoziţiile subordonate SB corespunzătoare:

a) *Leneşul mai mult aleargă, scumpul mai mult păgubeşte.*

.....

b) *Elevul este întotdeauna mulţumit de nota obţinută la germană.*

.....

c) *Nu se cade a pleca înainte de a-ţi lua rămas-bun.*

.....

d) *Mi se părea nedrept a solicita o asemenea favoare.*

.....

e) *Era potrivit de luat decizia înainte de a acţiona.*

.....

8. Alcătuieşte fraze în care propoziţia subordonată SB să aibă următoarele elemente regente:

a) un verb personal care formează un predicat verbal

.....

b) un verb personal care formează un predicat nominal

.....

c) o expresie verbală la diateza pasivă

.....

Scanned with OKEN Scanner

d) un verb predicativ impersonal la diateza reflexivă

.....

e) o expresie verbală impersonală (predicat nominal)

.....

f) verbul *a fi* impersonal

.....

g) un adverb predicativ

.....

h) o locuțiune adverbială predicativă

.....

9. În exemplul *Evident că altfel ar fi trebuit să procedez.*, propoziția a doua este:

a) *că altfel ar fi trebuit*;

b) *că (...) ar fi trebuit*;

c) *altfel ar fi trebuit*.

10. Completează spațiile punctate astfel încât să obții propoziții subordonate SB:

..... *dacă vei exersa la matematică.*

..... *cu cine vei merge la spectacolul de duminică.*

..... *ce vei obține în urma negocierilor.*

..... *ceea ce nu-ți doreai cândva.*

..... *pe care o vei prefera.*

..... *că va fi recunoașterea meritelor tale.*

..... *să fie lăudată pentru munca depusă.*

11. Construiește fraze în care propoziția subordonată subiectivă să fie introdusă prin următoarele elemente de relație:

că .....

să .....

dacă .....

orice .....

Scanned with OKEN Scanner

când .....

unde .....

cum .....

12. Alcătuieşte o frază în care să existe două propoziţii subordonate subiective, în raport de coordonare disjunctivă.

.....

.....

13. Încercuieşte varianta/variantele corespunzătoare răspunsului corect:

Propoziţia subordonată SB din fraza *Era recomandat să înveţi din timp pentru examen.* poate fi contrasă în: a) substantiv;

b) verb la infinitiv;

c) verb la supin;

d) adjectiv.

14. **Citeşte fiecare dintre următoarele afirmaţii şi încercuieşte, după caz, litera A, dacă o consideri adevărată, sau litera G, dacă o consideri greşită:**

A G Propoziţia SB poate fi cerută de un verb impersonal (*a fi, a trebui, a se cuveni, a se zice, a se auzi, a fi scris, a fi dat* etc.) la orice diateză.

A G Propoziţia SB poate fi cerută de o expresie verbală impersonală (formată din verbul copulativ *a fi* şi un adverb sau o locuţiune adverbială): *e bine, e rău, e frumos, e recomandabil, e zadarnic, e de prisos, e cu putinţă* etc.

A G În enunţul *Fiecare elev trebuie să-şi pregătească temeinic lecţiile zi de zi.*, propoziţia regentă pentru SB este intercalată în subordonată.

A G În fraza *Ceea ce n-a înţeles el a fost unde vom pleca în vacanţă.*, pronumele relativ care introduce propoziţia SB stă în cazul nominativ.

A G În fraza *Oricare copil va participa la concurs va avea parte de o surpriză.*, propoziţia SB este introdusă de un adjectiv pronuminal nehotărât.

A G În propoziţia SB din fraza *Cui nu-i place învăţătura va ajunge fără rost în viaţă.*, pronumele relativ *cui* îndeplineşte funcţie sintactică de subiect.

A G În fraza *Îi venea să plângă de durere.*, a doua propoziţie este SB.

Scanned with OKEN Scanner

A G În fraza *Rămâne să ne întâlnim mâine la şcoală.*, propoziţia care are ca regent verbul *a rămâne* este SB.

A G În fraza *Ar fi fost frumos ca să vii şi tu la film.*, propoziţia SB este introdusă printr-o conjuncţie subordonatoare.

A G Adverbul relativ *unde* introduce o propoziţie SB în fraza *Nu era important unde vom petrece zilele libere.*

15. Identifică propoziţiile subordonate SB din textele următoare:

a) „Îi plăcea iarăşi să se uite noaptea la stele şi ar fi voit să ştie care este steaua împăratului cutare sau a cutăruia boier; îi părea rău însă când vedea câte vro stea că cade, fiindcă ştia că atunci trebuie să fi murit acela a cărui stea cădea." (***, *Fiul vânătorului*)

.....

.....

.....

b) „Dascălul Clăiţă era foarte învăţat, dar nu era deprins a vorbi cu dascălii papistăşeşti şi nici nu-i plăcea să steie faţă cu ei. Îi venea deci cam greu să se tălmăcească cu d-nul Wondracek (...)." (Ioan Slavici, *Budulea Taichii*)

.....

.....

.....

16. Completează spaţiile punctate astfel încât să obţii informaţii corecte:

Adverbele şi locuţiunile adverbiale predicative regente pentru o SB nu pot fi asociate verbului ....., căci formează singure predicatul.

Verbele ....., indiferent de diateza lor, sunt regente pentru o propoziţie subordonată SB.

Propoziţia SB poate avea ca element regent un verb impersonal cu un subiect logic în cazul ....., de tipul *Mie nu-mi pasă.*

Adverbele predicative precum *desigur, firește*, ..., ..., ... sunt elemente regente pentru o propoziţie subordonată SB.

Scanned with OKEN Scanner

17. Notează cu „DA", în cazul în care consideri corectă afirmația, sau cu „NU", dacă o consideri greșită.

a. Adverbele și locuțiunile adverbiale predicative (*poate, pesemne, desigur, firește, cu siguranță, de bună seamă* etc.) cer întotdeauna SB. .....

b. Propoziția SB nu poate sta niciodată înainte de regentă. .....

c. Propoziția SB poate fi cerută și de un verb personal. .....

d. Toate verbele regente care cer o SB sunt întotdeauna impersonale și intranzitive. .....

e. Propoziția SB poate avea ca element regent și un verb la un mod nepersonal. .....

TEST – PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ SB

Citește cu atenție textul pentru a răspunde cerințelor:

Maiorul era să cadă de pe scaun. Nu mai auzise de mult un astfel de raționament. Noi ne întorsesem către șirul de bănci din mijloc și ne uitam la Antiarmată ca la Mesia. Oare l-am subestimat până atunci? Cu siguranță că da. Atunci vorbise prima oară. (...)

Așa a fost discuția aceea. Așa a fost, spre surpriza noastră. Altă dată, maiorul Dumiteana ne pomisese că ne învață să inserăm explozibil într-un borcan cu marmeladă astfel încât să facem bombe. Am fost realmente entuziasmați de idee. Dar în cele nouă luni cât am stat acolo nu ne-a arătat una ca asta. ***Poate*** *e mai bine. N-ar fi fost de mirare dacă peste câteva luni, în plin decembrie 1989, s-ar fi trezit chiar el cu un astfel de borcan în cap. (...)*

Dacă vroiai să vezi cu ce ochi inocenți ai intrat în cazarmă trebuia să te uiți pe fereastră în ziua când au sosit noii tilicari.

(Bogdan Suceavă, *Noaptea când cineva a murit pentru tine*)

1. Transcrie, din text, o propoziție subordonată SB având ca termen regent verbul predicativ impersonal *a fi*. (1p.)

.....

2. Selectează, din text, o propoziție subordonată SB având ca termen regent o expresie verbală impersonală. (1p.)

.....

Scanned with OKEN Scanner

3. Realizează expansiunea cuvintelor subliniate în text şi precizează felul subordonatelor obţinute. (1 p.)

.....

.....

4. Contrage ultima propoziţie subordonată SB din text şi precizează funcţia sintactică a cuvântului obţinut. (1p.)

.....

5. Menţionează valoarea morfologică şi funcţia sintactică a termenului regent pentru propoziţia *că da*. (1p.)

.....

6. Formează o frază în care să existe o propoziţie subordonată SB al cărei regent să fie un verb impresonal la diateza reflexivă. (1p.)

.....

7. Construieşte o frază în care verbul ***a ajunge*** să fie regent pentru o SB. (1p.)

.....

8. Alcătuieşte două fraze în care să existe câte o propoziţie subordonată SB introdusă prin:
– pronumele relativ *ceea ce*: .....
– adjectivul pronominal *orice*: ..... (1p.)

9. Precizează valoarea morfologică a cuvântului *poate* în text şi alcătuieşte o frază în care acesta să devină regent pentru o propoziţie subordonată SB. (1p.)

.....

Notă: Se acordă 1p. din oficiu.

PROPOZIŢIA SUBORDONATĂ PREDICATIVĂ (PR)

1. Identifică numele predicative din enunţurile următoare şi realizează expansiunea celor din ultima frază în propoziţii subordonate corespunzătoare:

Scanned with OKEN Scanner

„Farfuridi: Da, când e vorba de prinţipuri, stimabile, da, mă fac, adică nu, nu mă fac, sunt, când e vorba de asta, sunt mai catolic decât Papa..." (I. L. Caragiale, *O scrisoare pierdută*)

.....

.....

„Şi, Doamne, frumos era pe atunci, căci şi părinţii, şi fraţii şi surorile îmi erau sănătoşi, şi casa ne era îndestulată, şi copiii şi copilele megieşilor erau de-a pururea în petrecere cu noi, şi toate îmi mergeau după plac, fără leac de supărare, de parcă era toată lumea a mea! Şi eu eram vesel ca vremea cea bună şi sturlubatic şi copilăros ca vântul în tulburarea sa." (Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

.....

.....

.....

.....

.....

„Numai tu şi cu mine/ înmulţiţi şi împărţiţi/ adunaţi şi scăzuţi/ rămânem oameni..." (Nichita Stănescu, *Altă matematică*)

.....

„De-argint e alb frumosu-i port,/ Dar roş de sânge-i albul tort,/ De lănci e plin." (G. Coşbuc, *Moartea lui Fulger*)

.....

„Viteaz o fi zmeul, dar eu ştiu una şi bună: că nimeni nu e-n stare să-mi sfărâme mâna mea cea tare de aur!" (***, *Viteazul cu mâna de aur*, basm cules de G. Dem. Teodorescu)

.....

.....

2. Desparte frazele următoare în propoziţii şi identifică subordonatele PR:

„Din partea tatei puteam să rămân cum era mai bine." (Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

.....

„CAŢAVENCU: (...) Scopul societăţii este ca România să fie bine şi tot românul să prospere." (I. L. Caragiale, *O scrisoare pierdută*)

.....

Scanned with OKEN Scanner

„Otilia părea că ştie multe." (G. Călinescu, *Enigma Otiliei*)

.....

„Dacă Achim are să stea toată vara la Bucureşti înseamnă că el va tunde oile şi cine ştie ce are să facă cu lâna." (Marin Preda, *Moromeţii*)

.....

„Aceasta însemna că n-o interesa să afle explicaţia de la el, ci s-o găsească pe-a ei (...)." (Marin Preda, *Moromeţii*)

.....

.....

3. Subliniază predicatele, încercuieşte elementele de relaţie (de coordonare sau de subordonare), desparte frazele în propoziţii şi identifică subordonatele SB şi PR:

Întrebarea era dacă va fi recunoscut de vecini. .....

Hotărârea rămânea aşa cum a fost acceptată de clasa întreagă. .....

Nelămurirea noastră era ce caută el acolo. .....

Alegerea fetei era ca noi să plecăm la munte în vacanţă. .....

Elevul părea că a uitat teorema. .....

Întâia sa hotărâre fusese cum nu crezuseră amicii săi. .....

Rămâne cum era stabilit ceea ce părea că e cum trebuie. .....

Pacientul va deveni ce-şi imagina înainte de operaţie. .....

Mihaela a rămas cum o ştiam din copilărie. .....

Neliniştea lui a fost dacă am să mă descurc la aeroport. .....

4. Alcătuieşte fraze în care subordonata predicativă (PR) să fie introdusă prin următoarele elemente de relaţie:

că .....

să .....

când .....

unde .....

ce .....

.....

Scanned with OKEN Scanner

5. Construiește o frază în care să existe două propoziții subordonate predicative, în raport de coordonare adversativă.

.....

.....

6. Identifică propozițiile din textele următoare și precizează felul lor:

a) „Nu este nimic de făcut, plecarea în prima zi de secere pare să fie un lucru obișnuit, totuși căruța și caii înhămați așteaptă în bătătură de mult timp, omul și copiii sunt gata, secerile și bota cu apă sunt puse în căruță; nu se știe însă pentru ce căruța stă timp atât de îndelungat în mijlocul bătăturii." (Marin Preda, *Morometii*)

.....

.....

.....

b) „Dar ceea ce deosebește o societate de civilizație de una de cultură e că lumea ei imită și practică pasionat și cu entuziasm toate formele celei de cultură (...)." (Camil Petrescu, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*)

.....

.....

7. Încercuiește varianta/variantele corespunzătoare răspunsului corect.

Propoziția subordonată PR din fraza *Mâinile bunicii păreau că tremură de emoție.* poate fi contrasă în: a) substantiv;

b) verb la infinitiv;

c) verb la supin;

d) verb la gerunziu.

8. Completează enunțurile pentru a obține informații corecte:

a) Cuvântul obținut prin contragerea unei propoziții predicative are funcție sintactică de ..... .

b) Propoziția subordonată PR se află simultan în două relații: cu ....., care nu poate forma singur predicatul și cu ....., cu care se acordă.

Scanned with OKEN Scanner

c) Regentul unei propoziții subordonate PR nu poate fi decât un verb copulativ cu funcția sintactică de ..... .

d) Propoziția PR stă, în general, ...

e) Propoziția PR nu se desparte, de regulă, prin ..... de propoziția regentă.

9. **Citește fiecare dintre următoarele afirmații și încercuiește litera A, dacă o consideri adevărată sau litera G, dacă o consideri greșită.**

A G În enunțul *Clasamentul realizat în urma competiției a fost cum m-am așteptat.* există o propoziție PR.

A G În enunțul *Nelămurirea mea era cărui elev să-i ofer premiul pentru cel mai bun răspuns.* propoziția PR este introdusă prin pronume relativ.

A G Pronumele relativ care introduce propoziția PR din fraza *Ea va deveni ceea ce visase în copilărie.* stă în cazul acuzativ.

A G Elementul de relație care introduce PR în fraza *Ceremonia a ieșit după cum o plănuiseră organizatorii.* este un adverb relativ.

A G În fraza *Copilul a ajuns unde l-au ghidat pașii.*, a doua propoziție nu este PR.

A G În fraza *Tăcerea lui însemna că îi pasă de tine.*, propoziția PR este introdusă prin conjuncție subordonatoare.

A G Verbul copulativ regent pentru o propoziție PR poate fi unul din seria: *a fi, a deveni, a ieși, a se face, a ajunge, a rămâne, a însemna, a părea, a se chema.*

A G Propoziția PR din fraza *Problema lui era cât vei sta în străinătate.* este introdusă prin adverb relativ.

A G Pronumele relativ care introduce PR în fraza *El devenise acum ce părea a-și dori în copilărie.* are funcție sintactică de nume predicativ.

A G Propoziția subordonată PR din fraza *Nu părea atunci că va urma Medicina.* are ca element regent un adverb.

10. Completează spațiile punctate astfel încât să obții propoziții subordonate PR:

..... *dacă te voi mai vedea vreodată.*

..... *cu cine ți-ai petrece vacanța.*

..... *ce să-ți spun mâine.*

Scanned with OKEN Scanner

..... *ceea ce nu-ţi imaginai cândva.*

..... *pe care o vei alege.*

..... *că va fi un vis împlinit.*

..... *să fie fericită mereu cu tine.*

11. În următoarele exemple: *S-a născut într-un moment cum nu se poate mai frumos.*

A ieşit din clădire pe unde a intrat.

Se face că nu mă cunoaşte acum.

Se întâmplă uneori să spunem lucruri neadevărate.

există:

a) trei propoziţii subordonate PR;

b) două propoziţii subordonate PR;

c) o propoziţie subordonată PR;

d) nu există nicio propoziţie subordonată PR.

12. În fraza *Dac-ar fi să fie ceea ce ţi-ai dorit, nimic din tot ce-am trăit nu ar mai însemna nimic pentru ceea ce urmează.* există:

a) trei propoziţii subordonate PR;

b) două propoziţii subordonate PR;

c) o propoziţie subordonată PR;

d) nu există nicio propoziţie subordonată PR.

13. Construieşte fraze în care pronumele relativ *care* să introducă:

– SB: .....

– PR: .....

14. Alcătuieşte câte două fraze în care verbele *a fi*, *a părea*, *a rămâne* să fie regente, pe rând, pentru o SB şi pentru o PR:

– ***a fi***:

SB: .....

PR: .....

Scanned with OKEN Scanner

– ***a părea***:

SB: .....

PR: .....

– ***a rămâne***:

SB: .....

PR: .....

15. Precizează funcția sintactică a substantivului *timp* din textul următor și realizează expansiunea cuvântului subliniat în subordonata corespunzătoare:

„Trăim un prezent pur
A trăi înseamnă timp
Timpul este tot ceea ce nu înțelegem
Timpul este tot ceea cea nu suntem noi
Există timp acolo unde nu este nimic altceva
Timpul este fără să fie?" (Nichita Stănescu, *Întrebări*)

.....

.....

.....

.....

16. Notează cu „DA", în cazul în care consideri corectă afirmația, sau cu „NU", dacă o consideri greșită.

a. Propoziția subordonată PR îndeplinește funcția de nume predicativ al unui verb copulativ din propoziția regentă. .....

b. Toate verbele copulative care cer PR sunt intranzitive (absolute sau devenite prin asociere cu un pronume reflexiv). .....

c. Numai verbele *a fi* și *a însemna* pot constitui singure regente insuficiente pentru o SB și o PR. .....

d. Verbele *a fi* și *a însemna* cer întotdeauna PR. .....

e. Propoziția subordonată PR se leagă de regentă prin pronume și adjective pronominale interogative-relative, adverbe relative sau conjuncții subordonatoare. .....

Scanned with OKEN Scanner

TEST – PROPOZIŢIA SUBORDONATĂ PR

Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde cerinţelor:

De unde a venit Eminescu? Un mare neajuns este că o cronologie sigură şi definitivă a operelor lui nu se poate încă fixa; data publicării unei poezii nu înseamnă şi data în care această poezie a fost scrisă. Se cere o cercetare foarte atentă a manuscriptelor lui Eminescu care lucra greu, relua de nu ştiu câte ori aceeaşi bucată, şi de aceea caietele lui cuprind foarte multe variante, din care unele sunt cunoscute, altele au rămas nepublicate; uneori are a face cineva numai cu două-trei versuri puse împreună.

Când, la Iaşi, V. G. Morţun, un diletant în materie literară, a pus, prin ediţia sa a lui Eminescu, în faţa celor şaizeci de poezii consacrate, materialele din Versuri şi proză, în mare parte inedite, într-un volum elegant, a fost o surprindere pentru toată lumea; nu era Eminescu al nostru. Ne întrebăm cu toţii: a putut vreodată Eminescu să fie aşa? Acestea sunt versurile lui? Nu numai cât versurile acestea corespund unui anumit stadiu al gustului său literar. E ceea ce primise el de la societatea românească înainte de a avea curajul, rar, de a înfrunta gustul public, de a fi el, cu riscul de a nu fi înţeles, cel mai dureros din toate riscurile pe care le poate lua cineva asupra lui.

(Nicolae Iorga, *Istoria literaturii româneşti*)

1. Selectează, din text, prima propoziţie subordonată PR şi precizează termenul său regent. (1p.)

.....

2. Transcrie, din text, o propoziţie subordonată PR introdusă prin printr-un pronume relativ şi precizează funcţia sintactică a acestuia. (1p.)

.....

.....

3. Realizează expansiunea cuvintelor subliniate în text şi precizează felul subordonatelor obţinute. (1p.)

.....

.....

Scanned with OKEN Scanner

4. Contrage ultima propoziție subordonată PR din text și precizează funcția sintactică a cuvântului obținut. (1p.)

.....

5. Menționează valoarea morfologică a numelui predicativ din structura predicatului *să fie așa* și realizează expansiunea acestuia în subordonata corespunzătoare. (1p.)

.....

.....

6. Formează o frază în care să existe o propoziție subordonată PR introdusă printr-un adverb relativ. (1p.)

.....

7. Alcătuiește o frază în care propoziția subordonată PR să aibă ca termen regent:

– verbul *a se naște*: ..... .

– verbul *a se face*: ..... . (1p.)

8. Construiește o frază după schema: SB+ AT+ PP+ PR. (1p.)

.....

9. Formulează o observație privitoare la topica și punctuația propoziției subordonate PR. (1p.)

.....

.....

Notă: Se acordă 1p. din oficiu.

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ ATRIBUTIVĂ (AT)

1. Identifică atributele din următoarele exemple și realizează expansiunea celor din prima propoziție:

„Deschid cu teamă ușa cămării de-altădată/ Cu cheia ruginită a raiului oprit (...)." (Ion Pillat, *Cămara de fructe*)

.....

.....

Scanned with OKEN Scanner

„Ni s-a fixat, pe liste albe şi oficiale, ziua de examen a fiecărei serii." (Mircea Eliade, *Romanul adolescentului miop*)

.....

.....

„Primăvară, din ce rai,/ Nevisat de pământeni,/ Vii cu mândrul tău alai/ Peste crânguri şi poieni?" (George Topârceanu, *Rapsodii de primăvară*)

.....

2. Scrie în spaţiul punctat litera corespunzătoare elementului regent pentru propoziţia subordonată AT:

..... *Nu se liniştea din cauza părerilor de rău care îl chinuiau.* A) substantiv comun;
..... *Am ales cartea care m-a impresionat.* B) locuţiune substantivală;
..... *Ai apelat la altul pe care-l cunoşteai de mult timp.* C) numeral cardinal;
..... *L-am premiat pe primul care a trecut linia de sosire.* D) pronume personal;
..... *Nu se află nimeni care să dea răspunsul corect.* E) numeral ordinal;
..... *I-ai văzut pe doi care s-au remarcat la rugby.* F) pronume negativ;
..... *V-am citat pe dumneavoastră care m-aţi contrazis.* G) pronume personal de politeţe;
..... *I-am solicitat ajutorul aceluia care mi-a părut serios* H) pronume nehotărât;
..... *V-am mulţumit vouă care mi-aţi fost aproape.* I) pronume demonstrativ;

3. Citeşte fiecare dintre următoarele afirmaţii şi încercuieşte, după caz, litera A, dacă o consideri adevărată, sau litera G, dacă o consideri greşită.

A G Propoziţia subordonată AT stă întotdeauna după termenul regent.

A G Adverbul relativ *când* care introduce propoziţia subordonată AT din fraza *Ziua când ne vom întâlni rămâne un mister pentru mine.* îndeplineşte funcţie sintactică de atribut adverbial.

A G În fraza *Mi-a plăcut felul cum ai abordat problema.* adverbul relativ cum nu introduce o propoziţie AT.

A G Pronumele relativ care introduce propoziţia subordonată AT din fraza *Va face tema care-l pasionează.* îndeplineşte funcţia sintactică de subiect.

A G Pronumele relativ care introduce propoziţia subordonată AT din fraza *Romanul asupra căruia te-ai oprit în recenzia ta nu-mi este cunoscut.* stă în cazul dativ.

Scanned with OKEN Scanner

A G În fraza *Opera literară a cărei intrigă este bine constituită reprezintă o nuvelă.* propoziția subordonată AT este introdusă printr-un pronume relativ precedat de prepoziție.

A G Propoziția subordonată AT din fraza *N-am văzut pe nimeni dintre cei care fuseseră invitați la petrecere.* are ca element regent un pronume negativ.

A G Propoziția subordonată AT se desparte întotdeauna prin virgulă de regenta ei.

A G În fraza Nu am aflat locul unde se va desfășura competiția. Nu există nicio propoziție subordonată AT.

A G Pronumele relativ care introduce o propoziție subordonată atributivă este precedat întotdeauna de o prepoziție.

4. Completează spațiile punctate astfel încât să obții propoziții subordonate AT:

..... *dacă te voi putea ajuta din nou.*

..... *cui ți-ai dedica timpul liber.*

..... *ce să-ți spun mâine.*

..... *la care nici nu visase.*

..... *pe care ai selectat-o din listă.*

..... *că va fi o reușită meritată.*

..... *să fie un sportiv de performanță.*

Gândul ..... *mi-a dat încredere.*

Ideea ..... *i-a deschis noi perspective.*

Problema ..... *fusese rezolvată.*

5. Alcătuiește fraze în care propoziția subordonată AT să fie introdusă prin următoarele elemente de relație:

care: .....

când: .....

că: .....

să: .....

dacă: .....

cât: .....

oricare: .....

Scanned with OKEN Scanner

6. Contrage propozițiile subordonate AT din următoarele exemple:

a) *Cartea ale cărei pagini erau rupte nu a fost restituită la timp.*

.....

b) *Nu-mi plăcuse filmul pe care mi-l recomandaseşi.*

.....

c) *Spune-mi domnitorul sub conducerea căruia boierii s-au revoltat!*

.....

d) *Nu-ți vine în minte refrenul pe care-l fredonam vara trecută?*

.....

e) *Acesta este principiul de la care niciodată nu m-aş abate.*

.....

f) *Locul unde mi-aş dori vacanța este unul exotic.*

.....

7. Încercuieşte varianta/variantele corespunzătoare răspunsului corect:

Propoziția subordonată AT din fraza *A privit îndelung sculptura pe care o admira.* poate fi contrasă în: a) adjectiv;

b) verb la infinitiv;

c) verb la supin;

8. Construieşte trei fraze în care propoziția subordonată AT să fie introdusă prin pronumele relativ *care*:

– în cazul Ac., cu funcție sintactică de complement direct:

.....

– în cazul G., cu funcție sintactică de atribut genitival:

.....

– în cazul G., cu funcție sintactică de nume predicativ:

.....

9. Construieşte o frază în care să existe două propoziții subordonate atributive, în raport de coordonare adversativă.

Scanned with OKEN Scanner

.....

.....

10. Alcătuieşte fraze în care pronumele relativ *cine* să introducă următoarele propoziţii subordonate::

– SB: .....

– PR: .....

– AT: .....

11. Transcrie propoziţiile subordonate AT din textul următor şi precizează valoarea morfologică a termenului lor regent:

„O, tu aceea de-altădată,
ce te-ai pierdut din drumul lumii!
Care mi-ai pus pe suflet fruntea
şi-ai luat într-însul locul mumii,
Femeie răspândită-n mine
ca o mireasmă-ntr-o pădure,
Scrisă-n visare ca o slovă,
înfiptă-n trunchiul meu: săcure.
Tu ce mi-ai prins de cântec viaţa
cu braţe strânse de grumaji
Şi mi-ai pornit ca să mi-o caut
la tine-n palme şi-n obraji. (...)"

(Tudor Arghezi, *Psalmul de taină*)

.....

.....

.....

.....

.....

Scanned with OKEN Scanner

12. Realizează expansiunea cuvintelor subliniate în textul de la exercițiul precedent și precizează două modificări în urma transformării.

.....

.....

.....

.....

.....

13. Completează enunțurile pentru a obține informații corecte:

a. Pronumele relative precum ....., ..., ... pot introduce o propoziție AT.

b. Formele de genitiv ale pronumelui relativ care introduc propoziții subordonate AT pot apărea atât la începutul regentei, precedate de ....., cât și în interiorul ei, creând dificultăți la segmentare.

c. Când apare ca o propoziție ....., propoziția subordonată AT se desparte prin virgulă de regenta sa, pentru a marca părțile constitutive ale propoziției determinate.

d. Propoziția subordonată AT se delimitează de regentă prin [:], prin [,], prin adverbele *(și) anume*, *adică* sau prin pronumele relativ *ceea ce*.

e. Adverbele relative ....., ..., ..., ... pot introduce o AT.

14. Notează cu „DA", în cazul în care consideri corectă afirmația, sau cu „NU", dacă o consideri greșită.

a. Propoziția subordonată AT îndeplinește funcția de atribut pe lângă un substantiv sau un substitut al acestuia din regentă. .....

b. Pronumele relativ *care*, aflat în cazul acuzativ, apare întotdeauna însoțit de prepoziție când introduce o poropoziție atributivă. .....

c. Propoziția subordonată AT se poate lega de regentă prin pronume și adjective pronominale interogativ-relative, adverbe relative și conjuncții subordonatoare. .....

d. Propoziția AT nu se desparte niciodată prin virgulă de regenta sa. .....

e. Propoziția AT poate fi contrasă în atribut prin: verb la participiu, gerunziu, infinitiv, adjectiv.

Scanned with OKEN Scanner

15. Desparte textele în propoziții, precizează felul acestora și raporturile sintactice care se stabilesc:

a) „Cam prin martie am aflat de la Ladima, pe care l-am întâlnit venind într-o după-amiază de la «Arta Decorativă», de oarecare dificultăți cu care lupta doamna T. și care se puteau sfârși aproape dezastruos pentru ea. După divorț, din pricina prăbușirilor valutare care reduceau toată averea părintească la Casa din Câmpulung și la câteva petece de livadă, doamna T. A trecut prin clipe foarte grele."

(Camil Petrescu, *Patul lui Procust*)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

b) „Visez necontenit la un creator care, prin arta lui, să ajungă cu-adevărat să influențeze viața oamenilor, a tuturor oamenilor, și apoi viața întregului univers, până la stelele cele mai îndepărtate, până la capătul spațiului și-al timpului. Iar apoi să se substituie universului, să devină el însuși Lumea. (...) Restul e literatură, colecție de trucuri stăpânite mai bine sau mai rău, bucăți de hârtie mâzgălită cu gudron, pe care nu dă nimeni doi bani, oricât de geniale (...) rândurile de semne grafice, care, curând, tot nu vor mai fi înțelese." (Mircea Cărtărescu, *REM*)

.....

.....

.....

.....

.....

Scanned with OKEN Scanner

TEST – PROPOZIŢIA SUBORDONATĂ AT

Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde cerinţelor:

La uşă, în clipa când ai trecut pe lângă mine, am simţit gustul de măr; însă nu ca urmă, mult mai puternic, aşa cum niciodată n-am mâncat un măr, de un parfum pregnant, greu de ascuţit, în care erau concentrate toate merele pe care le-am mâncat în cei patruzeci şi nouă de ani ai mei. Gustul tuturor merelor îmi năvălea în gură şi, pentru prima oară în viaţa mea, eu mă lupt de decenii cu ordonarea noţiunilor, am avut în sfârşit senzaţia unei noţiuni, nu numai palida ei umbră verbală. Am simţit cum te îndepărtezi şi, din inflexiunile pasului, mi-am dat seama cum mă uiţi şi mi-a părut rău. M-am întors îngrozitor de obosit în cabinetul meu, m-am aşezat la masa la care scriu acum, încercând să-mi pun ordine în gânduri. De fapt, nu erau gânduri, ci senzaţii, sentimente, ***care nu ajungeau la noţiune şi judecată ordonată****. Poate că-mi era frică să lucrez cu simboluri după ce cunoscusem, printr-o revelaţie de moment, senzaţia lor reală îngropată în mine. Era însă evident că m-am îndrăgostit de tine, în alt mod de cât o făcusem de vreo şapte-opt ori până acum, de alte femei accesibile mai mult sau mai puţin, măcar în ordinea normală a lucrurilor.*

(Alexandru Ivasiuc, *Vestibul*)

1. Transcrie, din text, o propoziţie subordonată AT introdusă printr-un adverb relativ. (1p.)

.....

2. Selectează, din text, o propoziţie subordonată AT introdusă prin printr-un pronume relativ precedat de prepoziţie şi precizează funcţia sintactică a acestuia în propoziţie. (1p.)

.....

.....

3. Scrie, din text, o propoziţie subordonată AT, regentă pentru o altă subordonată AT şi precizează valoarea morfologică a elementului de relaţie. (1p.)

.....

.....

4. Realizează expansiunea cuvintelor subliniate în text şi precizează felul subordonatelor obţinute. (1p.)

.....

.....

Scanned with OKEN Scanner

5. Contrage propoziția ***care nu ajungeau la noțiune și judecată ordonată*** și precizează termenul regent al acesteia. (1p.)

.....

6. Menționează valoarea morfologică și funcția sintactică a termenului regent pentru propoziția: *în care erau concentrate toate merele pe care le-am mâncat în cei patruzeci și nouă de ani ai mei.* (1p.)

.....

7. Precizează valoarea morfologică a elementului de relație din propoziția: *de cât o făcusem de vreo șapte-opt ori până acum, de alte femei accesibile mai mult sau mai puțin, măcar în ordinea normală a lucrurilor.* (1p.)

.....

8. Alcătuiește o frază în care să existe o propoziție subordonată AT introdusă printr-o locuțiune conjuncțională. (1p.)

.....

9. Construiește o frază după schema: SB+ AT+ PP. (1p.)

.....

Notă: Se acordă 1p. din oficiu.

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ COMPLETIVĂ DIRECTĂ (CD)

1. Identifică, în textele următoare, complementele directe și realizează expansiunea lor în propozițiile subordonate corespunzătoare:

„Copiii dorm visându-și jocul." (George Coșbuc, *Pastel*)

.....

„Toți împărații învecinați i-au trimis daruri." (Petre Ispirescu, *Zâna munților*)

.....

„Codrul cântăreții-și culcă (...)." (O. Goga, *Sara*)

.....

„ «Tot n-are nimeni copii ca mine!» își zice ea (...)." (Ioan Slavici, *Mara*)

.....

Scanned with OKEN Scanner

„ (...) mă trezesc în cireşul femeii şi încep a cărăbăni la cireşe în sân, crude, coapte, cum se găseau..." (Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

.....

2. Scrie în spaţiul punctat litera corespunzătoare elementului regent pentru propoziţia subordonată CD:

..... *Am aflat că m-ai sunat ieri.* A) verb la un mod personal;

..... *Ea poate rezolva ce i s-a cerut.* B) locuţiune verbală cu verb la un mod personal;

..... *Nu am băgat de seamă că ai omis finalul.* C) interjecţie predicativă;

..... *Pot lua în seamă orice mi-ai sugera.* D) verb la un mod nepersonal;

..... *Iată că ţi-ai depăşit emoţiile.* E) locuţiune verbală cu un verb la mod nepersonal;

3. Încercuieşte varianta corespunzătoare răspunsului corect.

Propoziţia CD din exemplul: *Am auzit cum că nu vei lua parte la petrecerea de mâine.* este introdusă prin:

a) conjuncţie compusă;

b) conjuncţie urmată de propoziţie;

c) locuţiune conjuncţională;

d) două conjuncţii subordonatoare.

4. Identifică propoziţiile subordonate CD din următoarele fraze şi precizează valoarea morfologică a elementului de relaţie:

a) *Nu pot să mă gândesc la această soluţie.* .....

b) *Nu ştie de-i mai bine să plece din ţară.* .....

c) *N-a întrebat-o cum de a rezistat atâta vreme în frig.* .....

d) *N-am aflat dacă a ajuns cineva la spital în urma accidentului.* .....

e) *Copiii au început a vorbi care este cel mai talentat la desen din clasă.* .....

f) *El făcea ce credea, fără să-i pese de bârfele celorlalţi.* .....

g) *Copiii au întrebat de unde vine Moş Crăciun.* .....

Scanned with OKEN Scanner

5. Alcătuieşte o frază în care să existe o propoziţie subordonată CD, regentă pentru o altă subordonată CD.

.....

6. Încercuieşte varianta/variantele corespunzătoare răspunsului corect:

Propoziţia subordonată CD din fraza *Nu i-a recomandat să înveţe pe de rost comentariul literar.* poate fi contrasă în: a) substantiv;

b) verb la infinitiv;

c) verb la supin;

d) adverb.

7. Contrage propoziţiile subordonate CD din următoarele fraze:

a) *Nu a dorit niciodată până acum să devină cofetar.*

.....

b) *Cere-mi să te ajut în caz de nevoie!*

.....

c) *Nu-i fusese greu a recapitula ceea ce învăţase deja.*

.....

d) *Citind ce mi se indicase, am înţeles pe deplin romanul.*

.....

e) *Returnaţi ce nu folosiţi în termen de treizeci de zile!*

.....

8. Încercuieşte varianta corespunzătoare răspunsului corect.

Elementul regent pentru propoziţia CD din fraza *Prietenul tău îţi poate oferi ceea ce ai nevoie.* este:

a) un verb la modul indicativ;

b) un adverb de timp;

c) pronumele personal *îţi*;

d) nicio variantă nu este corectă.

Scanned with OKEN Scanner

9. Citeşte fiecare dintre următoarele afirmaţii şi încercuieşte, după caz, litera A, dacă o consideri adevărată, sau litera G, dacă o consideri greşită:

A G În fraza *Nu ştiam ce te frământă.*, propoziţia CD este introdusă de un pronume relativ în cazul acuzativ.

A G În fraza *Nu voi afla niciodată faţă de cine te simţi obligat.*, propoziţia CD este introdusă de un pronume relativ precedat de locuţiune prepoziţională.

A G Adverbul relativ *unde* îndeplineşte, în propoziţia CD din fraza *Ea nu ştia unde este Palatul Culturii din Iaşi.*, funcţia sintactică de complement circumstanţial de loc.

A G Propoziţia CD este introdusă de un pronume relativ cu funcţie de complement indirect în exemplul *Nu ştia cui îi eşti dator.*

A G Propoziţia CD este introdusă de un pronume relativ în fraza: *Am ales ce rochie am vrut din vitrină.*

A G Elementul de relaţie care introduce propoziţia CD din fraza *Nu ştia cât va cheltui la cumpărături.* este un adverb relativ.

A G Conjuncţia subordonatoare *că* nu introduce o propoziţie CD în exemplul *Nu se aflase că vei reveni în ţară.*

A G Locuţiunea conjuncţională *cum că* reprezintă elementul de relaţie pentru o propoziţie CD în exemplul: *El ar fi citit cum că mierea este un aliment miraculos.*

A G În fraza *M-am gândit că ar fi mai bine să plec din ţară.* nu există nicio propoziţie CD.

A G În fraza *Nu ştim încă unde şi când vom pleca de aici.* există două subordonate CD aflate în raport de coordonare copulativă.

10. În următoarea frază: *Mă bucură ce frumos te descurci la şcoală, dar ce o să se întâmple la examen nu pot să prevăd.* există:

a) trei propoziţii subordonate CD;

b) două propoziţii subordonate CD;

c) o propoziţie subordonată CD;

d) nu există propoziţii subordonate CD.

Scanned with OKEN Scanner

11. Identifică propozițiile subordonate CD din următoarele fraze, precizând valoarea morfologică a elementului regent:

a) *Dorind să uit trecutul, mi-am alungat gândurile sumbre.* .....

b) *Iată că speranța și-a făcut loc în sufletul lui.* .....

c) *Nu aș fi aflat unde să te găsesc cu o asemenea ascunzătoare.* .....

d) *Îi spunea mereu că politețea este o calitate esențială.* .....

e) *Era dificil a-ți scrie ce simt.* .....

f) *Uite că ți-ai dat seama de greșeală.* .....

g) *Faptul că îmi va spune cine mă va însoți la serbare m-a surprins.* .....

12. Completează spațiile punctate astfel încât să obții propoziții subordonate CD:

..... *dacă ai terminat cumpărăturile.*

..... *cu cine vei dansa primul vals.*

..... *de ce să-ți împărtășesc secretul tocmai ție.*

..... *ceea ce ai recapitulat pentru teză.*

..... *că ți-o recomandase și bibliotecarul.*

..... *să te motiveze în propiectul tău.*

..... *la ce să se aștepte odată cu terminarea cursurilor.*

13. Construiește fraze în care adjectivul pronominal relativ *ce* să introducă următoarele propoziții subordonate:

- SB: .....
- PR: .....
- AT: .....
- CD: .....

14. Încercuiește varianta corespunzătoare răspunsului corect.

Un verb determinat de o propoziție subordonată CD trebuie să fie:

a) personal, predicativ, intranzitiv;

b) personal, predicativ, auxiliar;

c) personal, predicativ, tranzitiv;

d) predicativ, tranzitiv, auxiliar.

Scanned with OKEN Scanner

15. Identifică propozițiile subordonate CD din frazele următoare și apoi transcrie-le:

a) „Nimeni nu se sinchisi de aceste cuvinte pentru că nimeni nu putea să bănuiască la ce se gândea el; Niculaie se uita la tatăl său cu un zâmbet uitat, cu o anumită superioritate înțepenită, vrând să spună că el știe despre ce e vorba, dar că plăcerea de a aștepta să se confirme că el știe e mai mare decât aceea de a anticipa pentru ceilalți." (Marin Preda, *Moromeții*)

.....

.....

.....

b) „Dacă veți urca vreodată – și eu vă sfătuiesc să urcați – prin umbra Carpaților răsăriteni, de la un timp veți băga de seamă că se vorbește tot mai puțin despre Ceahlău, muntele venerat al Moldovei, și că pe măsură ce se apropie Țara de Sus, puterea lui scade, spre a face loc... unui alt munte a cărui stea începe să se ridice la orizont." (Geo Bogza, *Rarăul*)

.....

.....

.....

c) „Tu-mi ceri chiar nemurirea mea
În schimb pe-o sărutare,
Dar voi să știi asemenea
Cât te iubesc de tare (...)" (Mihai Eminescu, *Luceafărul*)

.....

.....

16. Completează enunțurile pentru a obține informații corecte:

Propoziția CD nu se desparte prin ..... de regenta ei.

Propoziția CD introdusă prin pronume relative sau nehotărâte în cazul acuzativ poate fi reluată sau anticipată de ..... în cazul acuzativ.

Locuțiuni conjuncționale precum ....., ..., ... pot introduce o propoziție subordonată CD.

Prin contragerea unei propoziții subordonate CD se obține un ..... .

Propoziția subordonată CD poate avea ca regent un verb tranzitiv (.....,

Scanned with OKEN Scanner

.....etc.), o locuțiune verbală care să conțină un verb tranzitiv (....., ... etc.) sau ..... din regentă (*iată, uite* etc.).

17. Notează cu „DA", în cazul în care consideri corectă afirmația, sau cu „NU", dacă o consideri greșită:

a. Propoziția subordonată CD are ca regent numai un verb sau o locuțiune verbală tranzitivă. .....

b. Propoziția CD nu poate fi introdusă prin adverbe relative. .....

c. Propoziția CD poate sta înainte, după regentă sau poate fi intercalată. .....

d. Verbele regente ale unei propoziții CD sunt întotdeauna la diateza activă. .....

e. Propoziția CD poate fi cerută de un verb tranzitiv la un mod nepersonal aflat în regentă. .....

18. Desparte textul în propoziții, precizează felul acestora și raporturile sintactice care se stabilesc:

„ – Dragul tatei, iată că Dumnezeu mă cheamă. Eu văz că tu ai să ajungi om mare. Asupra cârmuirii împărăției n-am nimic să-ți zic, fiindcă tu, cu iscusința ta, știu că ai s-o duci bine. Un lucru numai am să-ți spui: Vezi tu muntele cela de colo, să nu te ducă păcatele să vânezi p-acolo (...); și cine calcă pe moșia lui nu scapă nepedepsit." (Petre Ispirescu, *Aleodor Împărat*)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

TEST – PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CD

Citește cu atenție textul pentru a răspunde cerințelor:

De astă dată Moromete se opri, dar nu băgă nimeni de seamă că oprirea sa fusese bruscă și neprietenoasă. Se sclifosiră și mai mult, iar unul din ei, parcă râdea mereu (avea niște dinți lungi, rari și galbeni), începu să spună că Iocan îl înjură pe Moromete de mama focului și zice

Scanned with OKEN Scanner

că dacă îl mai prinde pe la fierărie o să-i dea cu barosul în cap. Cum?! De ce?! întrebară ceilalți intrigați. (...)

Se făcu gălăgie și iarăși nu băgă nimeni de seamă felul cum ascultase Moromete aceste cuvinte. Rămaseseră costernați, când, făcând un pas spre cei adunați, acesta, cu pumnii strânși, bolborosi:

– Voi nu puteți, mă, să vă mai vedeți de treabă? Altă treabă nu mai aveți?

(Marin Preda, *Morometii*)

1. Transcrie, din text, prima propoziție subordonată CD și precizează valoarea morfologică a termenului regent. (1p.)

.....

2. Selectează, din text, o propoziție subordonată CD, regentă pentru o altă propoziție subordonată CD. (1p.)

.....

3. Realizează expansiunea cuvintelor subliniate în text și precizează felul subordonatelor obținute. (1p.)

.....

.....

4. Contrage ultima propoziție subordonată CD din text și precizează valoarea morfologică a termenului obținut. (1p.)

.....

5. Menționează valoarea morfologică și funcția sintactică a termenului regent pentru propoziția: *Voi nu puteți, mă.* (1p.)

.....

.....

6. Alcătuiește o frază în care conjuncția subordonatoare *dacă* să introducă o propoziție subordonată CD. (1p.)

.....

7. Construiește o frază în care să existe o propoziție subordonată CD având ca termen regent o interjecție predicativă. (1p.)

.....

8. Alcătuiește o frază în care să existe o propoziție subordonată CD antepusă regentei. (1p.)

.....

Scanned with OKEN Scanner

9. Realizează o frază după schema: PP+CD+CD+AT. (1p.)

.....

Notă: Se acordă 1p. din oficiu.

PROPOZIŢIA SUBORDONATĂ COMPLETIVĂ INDIRECTĂ (CI)

1. Identifică, în textele următoare, complementele indirecte şi realizează expansiunea lor în propoziţiile subordonate corespunzătoare:

„De câte ori priveam la ea,/ Cu dor mi-aduc aminte/ Sfiala ce mă cuprindea (...)." (Şt. O. Iosif, *Bunica*)

.....

„ – Împărate, măria ta, marele vornic s-a îndrăgostit de fata măriei tale." (***, *Cei trei fraţi şi zmeul*)

.....

„JUPÂN DUMITRACHE: Eu am ambiţ, domnule, când e vorba la o adică de onoarea mea de familist..." (I. L .Caragiale, *O noapte furtunoasă*)

.....

2. Scrie în spaţiul punctat litera corespunzătoare elementului regent pentru propoziţia subordonată CI:

..... *Mă gândeam serios să-mi continui studiile.*
..... *Mi-am dat seama că nu voi termina testul la timp.*
..... *Mândru să conducă ţara, a uitat promisiunile.*
..... *Halal de cine te va cunoaşte cu adevărat!*
..... *E rău de cine nu şi-a petrecut vacanţele la bunici.*
..... *El a oftat aducându-şi aminte de cine l-a certat.*
..... *El citeşte pe furiş de cine nu-i îngăduie.*
..... *M-am întristat citind aceste rânduri cui nu înţelegea.*

A) verb la mod personal;
B) verb la mod nepersonal;
C) locuţiune verbală cu verb la mod personal;
D) locuţiune verbală cu verb la mod nepersonal;
E) adverb;
F) locuţiune adverbială;
G) interjecţie;
H) adjectiv;

Scanned with OKEN Scanner

3. În fraza *Nu-mi pare rău că ți-ai adus aminte că trebuia să ne întâlnim, dar mi-e că voi întârzia.* există:

a) o propoziție CI;

b) două propoziții CI;

c) trei propoziții CI;

d) nu există nicio CI.

4. Citește fiecare dintre următoarele afirmații și încercuiește, după caz, litera A, dacă o consideri adevărată, sau litera G, dacă o consideri greșită:

A G Propoziția CI este introdusă printr-un pronume nehotărât în cazul genitiv în exemplul: *Copiii luptau împotriva oricărei nedreptăți se săvârșea.*

A G Există două propoziții CI având același termen regent în fraza: *Nu i-am spus cui trebuia despre ceea ce îmi plănuisem.*

A G Pronumele relativ care introduce propoziția CI din fraza *Ofer premiul oricui l-ar merita.* stă în cazul dativ.

A G Propoziția CI este introdusă printr-un adjectiv pronominal nehotărât în cazul genitiv în exemplul: *Îi dăruim oricărui copil interesat dicționarul francez-român.*

A G Propoziția subordonată CI este introdusă printr-o conjuncție subordonatoare în fraza *Îi părea rău că nu-ți știa gândurile.*

A G Propoziția subordonată CI din fraza *Și-a adus aminte de ceea ce ați discutat săptămâna trecută.* are ca termen regent un verb.

A G Propozițiile CI se află în raport de coordonare disjunctivă în fraza: *Mă voi gândi dacă să iau tramvaiul sau să merg pe jos.*

A G Propoziția subordonată CI din fraza *Mi-era teamă de ceea ce îmi povestișeși tu.* este introdusă printr-un adverb relativ.

A G Propoziția subordonată CI din faza *M-am dat cât mai departe de ceea ce reprezenta un pericol.* are ca termen regent un adverb.

A G În fraza *Mi-am dat seama că am greșit și îmi voi prezenta scuzele în fața lor.* există două propoziții subordonate CI.

Scanned with OKEN Scanner

5. În fraza *Mi-am adus aminte astăzi că este o sărbătoare importantă pentru noi.* propoziţia subordonată CI are ca termen regent:

a) un verb predicativ;

b) o locuţiune verbală predicativă;

c) un adverb de timp;

d) un pronume personal.

6. Pronumele relativ care introduce CI în fraza *Tu vei acţiona împotriva cui te-a lovit.* este în cazul: a) N.;

b) G.;

c) D.;

d) nicio variantă nu este corectă.

7. Identifică propoziţiile subordonate CI din următoarele fraze şi precizează valoarea morfologică a elementului de relaţie:

Dintre tablourile expuse, m-am oprit asupra căruia mi s-a părut a fi un peisaj de toamnă.....

Prietena lui era convinsă că îi va sări în ajutor. .....

S-a gândit mereu unde s-ar putea refugia la vară.....

Mă tem de care scrie cel mai puţin îngrijit. .....

Ţi-ai amintit când ai citit romanul recomandat de profesor? .....

Mă tot gândesc dacă merită efortul de a-i telefona. .....

M-am bucurat enorm de ce mi-ai mărturisit. .....

8. Identifică propoziţiile subordonate CI din următoarele fraze şi precizează valoarea morfologică a elementului regent:

Mi-a părut rău că nu ai fost alături de noi la petrecere. .....

Nu ţi-ai amintit încă dacă e necesară deplasarea noastră acolo? .....

M-am aşezat departe de cine îmi era antipatic. .....

Convins că reuşise la examen, şi-a anunţat toţi colegii. .....

Scanned with OKEN Scanner

9. Completează spațiile punctate astfel încât să obții propoziții subordonate CI:

.... ***că*** *nu va ajunge la timp la întâlnire.*

..... ***să*** *ofere tuturor o șansă de a promova.*

..... ***dacă*** *va profita de oferta de colaborare.*

.... ***oricui*** *își ține promisiunea.*

..... ***cui*** *îi oferise împrumutul.*

..... ***de cine*** *ți-a spus minciuna asta.*

..... ***cum că*** *n-aș ști adevărul.*

10. Contrage propozițiile subordonate CI din următoarele fraze:

a) *Tânărul se îndoise că va obține bursa într-un oraș european.*

.....

b) *Cui nu-i place pictura să nu se înscrie la concurs!*

.....

c) *Am oferit informații suplimentare cui era interesat.*

.....

d) *Nu te plictisești de ceea ce faci cu plăcere.*

.....

e) *Discutăm întotdeauna despre ceea ce ar putea aduce profit firmei.*

.....

11. Încercuiește varianta/variantele corespunzătoare răspunsului corect:

Propoziția subordonată CI din fraza *Nu mi-aduceam aminte să ne fi întâlnit la teatru.* poate fi contrasă în: a) substantiv;

b) verb la infinitiv;

c) verb la supin;

d) verb la gerunziu.

12. Realizează expansiunea complementelor indirecte din următoarele exemple:

a) *Sătul de indiferența autorităților, orășeanul s-a resemnat.*

.....

b) *S-a apucat de balet la sugestia celei mai bune prietene.*

.....

Scanned with OKEN Scanner

c) *Nu te poți gândi la vacanță încă din prima zi de școală.*

.....

d) *Avid de cunoaștere, a citit pe nerăsuflate enciclopedia pentru copii.*

.....

e) *S-a plictisit rezolvând exercițiile din manual.*

.....

13. Construiește fraze în care adjectul pronominal *care* să introducă următoarele propoziții subordonate:

– SB: .....

– PR: .....

– AT: .....

– CD: .....

– CI: .....

14. Identifică propozițiile subordonate CD și CI din textele următoare și apoi transcrie-le:

a) „După ce mi-am dat seama că mă aflu în casa aceea, și nu în alta, după ce am stabilit că totul era așa cum știam din celelalte dăți, că nimic nu se schimbase, nici măcar obligația mea de a hotărî dacă voi locui sau nu în continuare acolo, am întredeschis ușa mieunătoare prelung a unui dulap, inspirând, ca pe un ultim semn de recunoaștere, întunericul acela plin numai de mirosul timpului petrecut. (...) Am știut chiar înainte de a o desface și a-i vedea forma, din secunda în care, atingând-o, mi-am dat seama că, împăturită și înfoiată nefiresc, dar nu întâmplător, materia era hârtie creponată."

(Ana Blandiana, *Rochia de înger*)

.....

.....

.....

.....

.....

b) „Abia când Igor a tăcut și-au urmat câteva secunde de liniște țiuitoare, mi-am dat seama că-l ascultasem cu gura căscată și nu observasem că în cameră era atât de întuneric încât

Scanned with OKEN Scanner

mai vedeam numai suprafețele lucioase: buza alburie a unui pahar de pe masă, ochii purpurii ai alungitului, colțurile rotunjite ale sobei."

(Mircea Cărtărescu, *REM*)

.....

.....

.....

.....

15. Identifică propozițiile subordonate din textul următor și precizează felul lor:

„În sfârșit m-am hotărât să-ți scriu, vitregul meu stăpân. Sunt servieta ta, preaamărâta ta servietă. Trebuie să-ți spun că n-am fost totdeauna amărâtă. (...) Aveam impresia că și tu ești mândru de mine, și asta mă bucura și mai mult – ... trebuie să-ți mărturisesc, mi-ai plăcut de la prima vedere. (...) Nu te uita că acum sunt o biată servietă. Pe vremuri, la secția pielărie, era cât pe-aci să devin mănuși de box."

(Mircea Sântimbreanu, *Scrisoare pe adresa unui chiulangiu*)

.....

.....

.....

.....

16. Completează enunțurile pentru a obține informații corecte:

a) Propoziția subordonată CI poate fi introdusă prin adverbe relative precum *când*, ..., ..., ...

b) Propoziția subordonată CI poate sta ..... sau ..... regentă.

c) Propoziția subordonată CI antepusă regentei se desparte ..... de propoziția regentă.

d) Prin contragerea unei propoziții subordonate CI se obține ..... .

e) Propoziția subordonată CI are, în anumite construcții, nuanță cauzală (*Era mirată că nu ai venit până la ora stabilită.*), ... (*M-aș întrista să pleci mai devreme de la mine.*) sau ..... (*Se pregătește să înfrunte pericolele.*)

Scanned with OKEN Scanner

17. Notează cu „DA", în cazul în care consideri corectă afirmația, sau cu „NU", dacă o consideri greșită:

a. Propoziția subordonată CI are funcția de complement indirect atât pe lângă un verb, cât și pe lângă un adjectiv, un adverb sau o interjecție din regentă. .....

b. Propoziția subordonată CI poate avea ca element regent și un verb la un mod nepersonal. .....

c. Pronumele relative *cine*, *ce*, *care* aflate în cazul genitiv, introducând o CI apar întotdeauna precedate de prepoziții. .....

d. Propoziția subordonată CI nu poate sta decât după regentă. .....

e. Propoziția subordonată CI nu poate fi introdusă prin adverbe relative. .....

18. Construiește o frază după schema: PP+CD+CI+AT.

.....

.....

TEST – PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CI

Citește cu atenție textul pentru a răspunde cerințelor:

Vreau să spun că nu eram în stare să-mi aduc aminte când o purtasem, ci numai clipele în care ceream mamei să-mi dea voie să o cobor de pe dulap pentru a-mi aminti când o purtasem. Ea era deci o amintire în amintire, o amintire de gradul doi, ba chiar un fel de material didactic ***pe care*** *am învățat noțiunea de amintire. Priveam colina aceea alburie și prăfoasă de pe raftul dulapului și simțeam încă fizic în mine – reconstituit brusc cu o minuție care îi proba intensitatea de la început – sentimentul de mândrie trăit de mult, atunci când, suită pe scaun, nu aveam răbdare să dau geamantanul jos de pe dulap, ci îi ridicam puțin capacul, să zăresc proba materială a istoriei mele. Pentru că de asta eram mândră: de faptul că posedam o istorie.*

Câți ani trebuie să fi avut când mă obișnuisem să întind ușor, cu grijă, pe covorașul din antreu, rochia din hârtie creponată cu volane abundente, răsucite la margine în staniol, și aripile prelungi de carton, înstelate cu bronz?

(Ana Blandiana, *Proiecte de trecut*)

Scanned with OKEN Scanner

1. Transcrie, din text, două propoziții subordonate CI aflate in raport de coordonare. (1p.)

.....

.....

2. Selectează, din text, o propoziție subordonată CI având ca termen regent o locuțiune verbală.

..... (1p.)

3. Realizează expansiunea cuvântului *(de) faptul*, subliniat în text, și precizează valoarea morfologică a termenului său regent. (1 p.)

.....

.....

4. Contrage ultima propoziție subordonată CI din text și precizează două consecințe ale transformării. (1p.)

.....

.....

5. Menționează valoarea morfologică și funcția sintactică a cuvântului (*pe*) *care*, subliniat în text. (1p.)

.....

6. Precizează valoarea morfologică și funcția sintactică a elementului de relație din fraza: *Sătul de orice întrebare, a refuzat conferința de presă.* (1p.)

.....

7. Alcătuiește două fraze în care conjuncțiile subordonatoare *dacă* și *că* să introducă propoziții subordonate CI. (1p.)

.....

.....

8. Construiește o frază în care să existe două propoziții subordonate CI introduse prin adverbe relative. (1p.)

.....

.....

9. Încercuiește varianta care conține o propoziție subordonată CI introdusă printr-un pronume nehotărât: a) *Îi voi istorisi întâmplarea oricărui copil interesat.*

b) *Oricui solicită eliberarea actelor de studiu i se vor pune la dispoziție.*

c) *M-am interesat de orice scriitor recomandat pentru lectura de vacanță.* (1p.)

Notă: Se acordă 1p. din oficiu.

Scanned with OKEN Scanner

PROPOZIŢIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANŢIALĂ DE LOC (CL)

1. Identifică, în textele următoare, complementele circumstanţiale de loc şi realizează expansiunea lor în propoziţiile subordonate corespunzătoare:

„Să nu cazi la vreun loc rău,/ La loc rău şi mult departe,/ În neagra străinătate." (*Novac şi Corbul*)

.....

„Întorcând privirea spre apus, îţi vine să crezi că un popor de uriaşi a însufleţit cândva aceste locuri (...)." (Calistrat Hogaş, *Singur*)

.....

„Femeile n-au coborât, se îngrămădiseră sub un oţelar şi ţineau copiii lângă ele (...)." (Fănuş Neagu, *Dincolo de nisipuri*)

.....

2. Scrie în spaţiul punctat litera corespunzătoare elementului regent pentru propoziţia subordonată CL:

..... *Tu vei pleca unde ai stabilit astă-vară.*

..... *Vei fi numit director unde ai solicitat de curând.*

..... *Noi am luat-o la fugă spre cine ne chema*

..... *Dându-se de-a dura pe unde era periculos, s-a lovit la picior.*

..... *Tu te-ai rătăcit pe unde nu credeam.*

A) locuţiune verbală cu verb la mod personal;

B) verb la diateza reflexivă;

C) verb la diateza activă;

D) verb la diateza pasivă;

E) locuţiune verbală cu verb la mod nepersonal;

3. Încercuieşte varianta corespunzătoare răspunsului corect:

Subordonata CL din fraza *Locul ideal unde să-ţi petreci vacanţa este acolo unde te îmbie răcoarea munţilor.* este: a) *unde să-ţi petreci vacanţa;*

b) *acolo unde te îmbie răcoarea munţilor;*

c) *unde te îmbie răcoarea munţilor.*

Scanned with OKEN Scanner

4. Citeşte fiecare dintre următoarele afirmaţii şi încercuieşte litera A, dacă o consideri adevărată sau litera G, dacă o consideri greşită:

A G În fraza *De jur împrejur, oriunde vei merge, vei vedea numai locuri minunate.*, propoziţia CL are ca regentă o locuţiune adverbială.

A G În fraza *Mă plimb pe unde nu am mai fost.*, propoziţia CL este introdusă printr-o locuţiune adverbială.

A G Propoziţia CL din fraza *Vom căuta indiciile pe acolo pe unde nimeni n-a mai trecut.* are ca element corelativ în regentă adverbul de loc *acolo.*

A G Propoziţia CL din fraza *Alerg pe ce culoar am fost repartizat.* este introdusă printr-un pronume relativ.

A G Adverbul nehotărât care introduce propoziţia CL din fraza *Te voi urma oriîncotro te vei îndrepta.* îndeplineşte funcţie sintactică de complement circumstanţial de loc.

A G Propoziţia CL din fraza *Oriunde vei merge, vei regăsi dovada talentului său de pictor.* este în mod eronat despărţită prin virgulă de regenta sa.

A G Propoziţia CL din fraza *Hai unde vrei!* are ca regent un verb predicativ.

A G Propoziţia CL poate avea ca regent un verb, o locuţiune verbală, o interjecţie, un adverb, o locuţiune adverbială sau un adjectiv.

A G Propoziţia CL din fraza *Voi staţiona înaintea cui mi-am propus.* este introdusă printr-un pronume relativ în cazul genitiv.

A G Propoziţia CL poate fi intercalată în regentă.

5. Încercuieşte varianta care conţine o propoziţie subordonată CL:

a) *Oriunde priveşti vezi culorile toamnei.*

b) *Era foarte bine unde aţi stabilit întâlnirea.*

c) *Unde nu ştia răspunsul la întrebare, nu a ridicat mâna pentru răspuns.*

d) *S-a stabilit unde va avea loc evenimentul de joi.*

6. Încercuieşte varianta corespunzătoare răspunsului corect:

Elementul de relaţie care introduce propoziţia subordonată CL are un adverb corelativ în exemplul:

a) *Ne vom întâlni unde am stabilit.*

Scanned with OKEN Scanner

b) *Te-am reîntâlnit acolo unde te lăsasem de dimineaţă.*

c) *Merg cu tine oriunde vei vrea.*

d) *Oriîncotro vei privi, vei vedea copacii încărcaţi de zăpadă.*

7. Identifică propoziţiile subordonate CL din următoarele fraze şi precizează valoarea morfologică a elementului de relaţie:

Te voi găsi oriunde te-ai ascunde. .....

Voi fi unde vei vrea la ora stabilită. .....

Pe unde venea ea drumul nu era înzăpezit. .....

Merge la oricine l-ar chema, dornic de vorbă. .....

8. Identifică propoziţiile subordonate CL din următoarele fraze şi precizează valoarea morfologică a elementului de relaţie:

Am plecat imediat către ceea ce reprezenta obiectivul turistic principal din excursie. .....

A luat-o la sănătoasa încotro s-a crezut în siguranţă. .....

Nu s-a îndreptat spre ce îl sfătuiseră prietenii. .....

A zbughit-o unde a văzut cu ochii. .....

9. Completează spaţiile punctate cu propoziţiile regente potrivite pentru următoarele propoziţii subordonate CL:

..... ***orincotro*** *te vei îndrepta.*

..... ***de oriunde*** *te vei întoarce.*

..... ***până unde*** *va ajunge propunerea mea.*

..... ***din cine ştie ce*** *loc îndepărtat.*

..... ***spre cine*** *ne-a chemat.*

10. Contrage propoziţiile subordonate CL din următoarele fraze:

a) *Însoţeşte-mă până unde îţi este cunoscut drumul!*

.....

b) *Pleacă unde vrei în week-end!*

.....

Scanned with OKEN Scanner

c) *Oriîncotro priveşti ai privilegiul unei privelişti de neuitat.*

.....

d) *Ne îndreptăm spre ceea ce ne pare cunoscut.*

.....

e) *M-a îndrumat unde nici nu mă aşteptam.*

.....

11. Realizează expansiunea complementelor circumstanţiale de loc din exemplele următoare în propoziţii subordonate CL:

a) *Ne-am întâlnit în casa părintească de la poalele muntelui.*

.....

b) *Ne vom revedea cu drag peste zece ani în sala de clasă.*

.....

c) *Pretutindeni se puteau observa urmele dezastrului.*

.....

d) *Nu te-am găsit la birou la prânz.*

.....

12. Construieşte fraze în care adverbul relativ *unde* să introducă următoarele propoziţii subordonate:

– SB: .....

– PR: .....

– AT: .....

– CD: .....

– CI: .....

– CL: .....

13. Identifică propoziţiile subordonate CL din textele următoare şi apoi transcrie-le:

a) „Unde-ajung, par văruite zid, podelele ca de cridă,

Pe-unde nu, părea că umbra cu cărbune-i zugrăvită."

(Mihai Eminescu, *Călin – file din poveste*)

Scanned with OKEN Scanner

b) „Căci unde-ajunge nu-i hotar
Nici ochi spre a cunoaşte,
Şi vremea-ncearcă în zadar
Din goluri a se naşte."

(Mihai Eminescu, *Luceafărul*)

.....

.....

.....

14. Notează cu „DA", în cazul în care consideri corectă afirmaţia, sau cu „NU", dacă o consideri greşită:

a. Propoziţia subordonată CL îndeplineşte funcţia sintactică de complement circumstanţial de loc pe lângă un verb, un adverb sau un substantiv din regentă, arătând locul unde se petrece acţiunea. .....

b. Propoziţia subordonată CL nu poate fi introdusă prin conjuncţie subordonatoare. .....

c. Propoziţia subordonată CL poate sta atât înainte, cât şi după regentă. .....

d. Propoziţia subordonată CL poate fi contrasă într-un substantiv sau într-un adverb de loc. .....

e. Deseori, propoziţia subordonată CL are în regentă adverbul corelativ *acolo*. .....

15. Precizează felul subordonatelor din textul următor, introduse prin adverbul relativ *unde*:

„TOMA: Dar cum e ţara aceea, jupâne dascăle?...

MACOVEI: O ţară unde e aşa de cald tot anul, că găinile fac ouă răscoapte. (...)

TOMA: Apoi dă, jupâne, eu nu-s cărturar ca d-neta, care ştii *Alexandria* pe de rost şi care ai umblat pe unde ş-a-nţărcat dracul copiii.

MĂRICA: Aşa-i; jupânul Macovei, bărbatul meu, cunoaşte şi-*Afgatanghelescu*.

MACOVEI: Tronc, Mărico!... ai sclintit-o, fata mea, vrei să zici *Afgatanghelul*!... Da, oameni buni, ştiu multe, de toate... nu că mă laud... căci am fost prin ţara căpcăunilor şi prin ţara năucilor... unde oamenii pătimesc de boala politicii. (...)

MACOVEI: Ş-am mai fost, oameni buni, pe la Sfânta Vineri, pe la Sfânta Joi, pe la Sfânta Miercuri, unde m-am întâlnit cu Statu-Palmă-Barbă-Cot, cel care fuge călare pe un iepure şchiop şi doarme într-un vârf de plop."

(Vasile Alecsandri, *Sânziana şi Pepelea*)

Scanned with OKEN Scanner

.....

.....

.....

.....

PROPOZIŢIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANŢIALĂ DE TIMP (CT)

1. Identifică, în textele următoare, complementele circumstanţiale de timp şi realizează expansiunea lor în propoziţiile subordonate corespunzătoare:

„Cocostârcul s-a sculat cu noaptea-n cap." (Emil Gârleanu, *Mărinimie*)

.....

„Într-o dimineaţă dureros de senină m-am coborât din mansardă." (Mircea Eliade, *Gaudeamus*)

.....

„Odată cu omorul de sus, începuse uciderea şi în curte." (Costache Negruzzi, *Alexandru Lăpuşneanul*)

.....

2. Subliniază predicatele, încercuieşte elementele de relaţie (de coordonare sau de subordonare), desparte frazele în propoziţii şi precizează felul acestora:

Când vei citi scrisoarea, să-ţi aminteşti de mine.....

Cum a venit în ţară, a luat hotărârea de a-şi deschide o nouă afacere. .....

Imediat ce a ajuns acolo, a intrat în vorbă cu toată lumea.....

Atunci să mă cauţi, când îţi voi spune eu. .....

Când dorinţa de a învăţa există, atunci şi sprijinul familiei va fi important.....

Întâia sa hotărâre fusese când nimeni nu bănuia. .....

A iniţiat o campanie de sprijin pentru copii imediat ce a primit fondurile sperate.....

3. Scrie în spaţiul punctat litera corespunzătoare elementului regent pentru propoziţia subordonată CT:

Scanned with OKEN Scanner

..... *A căzut pe gânduri când a citit scrisoarea.*

..... *L-am auzit sosind acasă după ce se terminase filmul.*

..... *Na-ţi răsplata când ţi-o dau!*

..... *Fata se va prezenta la concurs când va termina studiile.*

..... *Luând-o la goană când a zărit focul, a scăpat nevătămat.*

A) verb la mod personal;

B) verb la mod nepersonal;

C) interjecţie predicativă;

D) locuţiune verbală cu verb la mod nepersonal;

E) locuţiune verbală cu verb la mod nepersonal;

4. Construieşte fraze în care subordonata circumstanţială de timp (CT) să fie introdusă prin:

când.....

cât .....

cum .....

5. Construieşte un enunţ în care să existe două propoziţii CT aflate în raport de coordonare.

.....

6. **Citeşte fiecare dintre următoarele afirmaţii şi încercuieşte, dipă caz, litera A, dacă o consideri adevărată, sau litera G, dacă o consideri greşită.**

A G Propoziţia subordonată CT din fraza *A mers în pădure până ce a apus soarele.* este introdusă prin locuţiunea conjuncţională *până ce.*

A G Propoziţia CT din fraza *Cum s-a trezit, s-a şi apucat de lucru.* este introdusă printr-o conjuncţie.

A G În fraza *Ziua când te-a întâlnit i s-a întipărit în memorie.* nu există nicio propoziţie subordonată CT.

A G Propoziţia CT din fraza *Hai când te chem!* are ca element regent o interjecţie predicativă.

A G Propoziţia CT din fraza *De îndată ce a învăţat teoria, s-a şi prezentat la concurs.* este în mod eronat separată prin virgulă de regenta sa.

A G Propoziţia CT din fraza *Atunci să vii, când te-oi chema eu!* are ca element corelativ în regentă adverbul *atunci.*

A G Locuţiunea conjuncţională *până ce* care introduce propoziţia CT din fraza *L-a privit îndelung până ce s-a convins de talentul lui.* nu îndeplineşte funcţie sintactică.

Scanned with OKEN Scanner

A G Conjuncția coordonatoare *ori* leagă două propoziții CT în fraza: *Vei sosi în oraș când vei fi chemat ori când vei avea vacanță?*

A G Propoziția CT din fraza *Și-a adus aminte totul când a văzut fotografiile.* are ca element regent un verb la modul indicativ.

A G În fraza *Când a realizat că a greșit, când i s-a reproșat eșecul, atunci a decis să renunțe la tot.* există trei propoziții CT aflate în raport de coordonare prin juxtapunere.

7. Completează spațiile punctate astfel încât să obții propoziții subordonate CT:

..... ***cum*** *a început vacanța.*

..... ***imediat ce*** *ți-am propus.*

..... ***cât*** *timp îți imaginai ceva.*

..... ***când*** *o vei alege.*

..... ***oricând*** *te vei gândi la mine.*

..... ***până când*** *va rezista răbdarea mea.*

8. Contrage propozițiile subordonate CT din următoarele fraze:

a) *Câtă vreme ai așteptat în cabinet nimeni nu te-a observat.*

.....

b) *L-a ajutat până când a absolvit cursul de informatică.*

.....

c) *Când te solicită nenumărate-le teme, fixează-ți prioritățile!*

.....

d) *Sună-mă imediat ce ajungi la destinație!*

.....

e) *A început să bea ceai de când este răcit.*

.....

9. Încercuiește varianta/variantele corespunzătoare răspunsului corect.

Propoziția subordonată CT din fraza *Voi continua lectura romanului până când voi afla decizia protagonistului.* poate fi contrasă în: a) substantiv;

b) verb la infinitiv;

Scanned with OKEN Scanner

c) verb la supin;

d) verb la gerunziu.

10. Realizează expansiunea complementelor circumstanţiale de timp din exemplele următoare în propoziţii subordonate:

a) *Am observat schimbarea vremii încă din zori.*

.....

b) *Nu voi renunţa la visul meu până la sfârşitul anului.*

.....

c) *Tinerii se plimbau pe faleză la apusul soarelui.*

.....

d) *Munceşte până la epuizare pentru a câştiga respectul colegilor.*

.....

11. Încercuieşte varianta/variantele corespunzătoare răspunsului corect:

Propoziţia subordonată CT din fraza *Clientul nu a semnat contractul până când nu a citit toate prevederile lui.* poate fi contrasă în: a) substantiv;

b) verb la infinitiv;

c) verb la supin;

12. Transcrie şi precizează felul subordonatelor introduse prin adverbul relativ *când* din următorul text:

„Am devenit conştient de mine scriind. Mai ales că nu ştiu cum şi când am învăţat literele. Gândindu-mă bine, le-am ştiut dintotdeauna. Nici părinţii mei nu-şi amintesc cine şi când m-a învăţat să citesc. M-am pomenit citind, aşa cum m-am pomenit jucându-mă: înainte de a fi eu însumi. (...) Când era foarte bătrân, tata nu mai citea decât romane poliţiste: aceleaşi, de mai multe ori. Le uita şi le relua. Aşa fac şi eu cu unele cărţi."

(Nicolae Manolescu, *Viaţă şi cărţi. Amintirile unui cititor de cursă lungă*)

.....

.....

.....

Scanned with OKEN Scanner

13. Construieşte fraze în care adverbul relativ *când* să introducă următoarele subordonate:

– SB: .....

– PR: .....

– AT: .....

– CD: .....

– CI: .....

– CT: .....

14. Încercuieşte varianta corespunzătoare răspunsului corect.

În următoarele exemple: *S-a născut într-un moment cum nu se poate mai frumos.*

– *A ieşit de când a auzit alarma.*

A mâncat cât să-şi potolească foamea.

Se întâmplă uneori să spunem lucruri dureroase. există:

a) trei propoziţii subordonate CT;

b) două propoziţii subordonate CT;

c) o propoziţie subordonată CT;

d) nu există nicio propoziţie subordonată CT.

15. Încercuieşte varianta corespunzătoare răspunsului corect.

În fraza *A învăţat cum să se descurce singur cum a ajuns în străinătate, căci îi era cum nu se poate mai greu.* există:

a) trei propoziţii subordonate CT;

b) două propoziţii subordonate CT;

c) o propoziţie subordonată CT;

d) nu există nicio propoziţie subordonată CT.

16. Identifică propoziţiile subordonate CT din textele următoare şi apoi contrage-le în partea de propoziţie corespunzătoare:

a) „Tatei îi plăcea să revină aici, mai ales la sfârşitul anului, când, alături de *zestrea* de bagaje (cât s-au chinuit ai mei să mi-o facă!...) mă aşezam în căruţă cu braţul plin de cărţile premiilor şi cu cununa de flori. Atunci era mândru, cu adevărat mândru şi uita de toate necazurile. Trăia un

Scanned with OKEN Scanner

an pentru o asemenea zi. Şi eu ştiam acest lucru, îl ştiam bine şi nu l-am uitat nici mai târziu, când tata mă căuta pe culoarele Universităţii din «dulcele târg al Ieşilor»..."

(George Şovu, *Cetatea emoţiilor*)

.....

.....

.....

.....

b) „Pe când uitasem că suntem români şi că avem şi noi o limbă, pe când ne lipsea şi cărţi şi tipografie; pe când toată lumea se aruncase în dasii şi perispomeni ca babele în cătei şi motani, căci la şcoala publică se învăţa numai greceşte; când, în sfârşit, literatura română era la darea sufletului, câţiva boieri, ruginiţi în românism, neputându-se deprinde cu frumoasele ziceri: parigorisesc, catadicsesc ş.c.l., toate în *esc*, create de diecii vistieriei, pentru că atunci între ei se plodea geniul, şedeau trişti şi jăleau perderea limbii, uitându-se cu dor spre Buda sau Braşov, de unde le veneau pe tot anul calendare cu poveşti la sfârşit, şi din când în când câte o broşură învăţătoare meşteşugului de a face zahar din ciocălăi de cucuruzi, sau pâne şi crohmală de cartofe." (Costache Negruzzi, *Cum am învăţat românește*)

.....

.....

.....

.....

17. Contrage propoziţiile subordonate CT din textul următor:

„Dan alese cel mai sigur leac împotriva propriei emoţii: să trăiască emoţia altora. Adică să citească până îi va cădea cartea din mână, până când îi va cădea capul pe pernă, până când îi vor cădea, grele, pleoapele." (Constantin Chiriţă, *Cireşarii*)

.....

.....

.....

18. Desparte textul în propoziţii, precizează felul acestora şi raporturile sintactice care se stabilesc:

Scanned with OKEN Scanner

„Era nesuferită viaţa aici în mănăstirea aceasta, unde dânsa era atât de singură, şi inima i se bătea mai iute şi mai tare decât de obicei când se gândea că peste câteva zile va ieşi şi va sta acasă, cu fratele ei, cu Trică al ei, care acum nu mai era ucenic, ci calfă, un adevărat flăcău, cu care poţi vorbi." (Ioan Slavici, *Mara*)

.....

.....

.....

.....

.....

19. Notează cu „DA", în cazul în care consideri corectă afirmaţia, sau cu „NU", dacă o consideri greşită:

a. Propoziţia CT îndeplineşte funcţia de complement circumstanţial de timp pe lângă un verb din regentă. .....

b. Propoziţia CT nu poate fi reluată printr-un adverb corelativ în regentă. .....

c. Numai adverbele relative sunt elementele de relaţie care introduc o propoziţie CT. .....

d. Propoziţia CT antepusă regentei se desparte prin virgulă de aceasta. .....

e. Propoziţia CT exprimă nuanţe circumstanţiale precum: cauzală, condiţională, consecutivă, concesivă. .....

PROPOZIŢIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANŢIALĂ DE MOD (CM)

1. Identifică, în textele de mai jos, complementele circumstanţiale de mod şi realizează expansiunea acestora în propoziţia subordonată corespunzătoare:

„Durduind soseau călării ca un zid înalt de suliţi (...)." (Mihai Eminescu, *Scrisoarea III*)

.....

„Şi eu eram vesel ca vremea cea bună şi şturlubatic şi copilăros ca vântul în turburarea sa." (Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

.....

Scanned with OKEN Scanner

„Mulţi voinici se poticăliseră semeţindu-se cu uşurinţă că vor scoate la capăt o asemenea însărcinare (...)." (***, *Greuceanu*)

.....

2. Scrie în spaţiul punctat litera corespunzătoare elementului regent pentru propoziţia subordonată CM:

..... *Era frumoasă cum alta nu văzusem până atunci.*	A) locuţiune verbală cu verb la mod personal;
..... *Strigând cât putea de tare, a fost auzit de vecini.*	B) verb la mod personal;
	C) verb la mod nepersonal;
..... *Nimeni nu a învăţat mai mult decât ai învăţat tu.*	D) locuţiune verbală cu verb la mod nepersonal;
..... *Venindu-i mintea la cap când a realizat volumul de muncă, a avut de câştigat.*	E) adverb;
..... *Ei ţineau minte cum puteau formulele matematice.*	F) adjectiv;

3. Citeşte fiecare dintre următoarele afirmaţii şi încercuieşte litera A, dacă o consideri adevărată sau litera G, dacă o consideri greşită:

A G În fraza *Se ştia cum a reuşit în carieră.* există o propoziţie CM introdusă prin adverb relativ.

A G În fraza *Cum vei acţiona, aşa vei fi răsplătiti.*, virgula este utilizată în mod eronat pentru a separa propoziţia CM de regenta sa.

A G În fraza *Mi-a întors spatele ca şi cum nu m-ar fi cunoscut.*, propoziţia CM este introdusă prinr-o locuţiune conjuncţională.

A G În fraza *Întrebarea era cum a aflat secretul nostru şi cum a păstrat tăcerea.* există două propoziţii CM aflate în raport de coordonare copulativă.

A G Propoziţia CM se desparte obligatoriu prin virgulă de regenta sa atunci când este intercaltă.

A G Propoziţia CM din fraza *Era hărnicuţă cum este o albină.* are ca regent un adjectiv.

Scanned with OKEN Scanner

A G Propoziția CM răspunde la întrebările *cum? în ce fel? în ce mod? în ce chip? cât?* adresate termenului regent.

A G Propoziția CM nu poate fi introdusă prin pronume relative.

A G În fraza *Ea vorbește frumos, precum a fost învățată din familie.*, propoziția CM are ca element regent un adverb.

A G Propoziția CM din fraza *Vom hotărî întocmai cum am discutat mai devreme.* are ca element corelativ, în regentă, un adverb.

4. Încercuiește varianta în care propoziția subordonată CM este introdusă prin adverb relativ:

a) *Pe măsură ce a trecut timpul și-a amintit datele importante din agenda de lucru.*

b) *Vorbim mâine, după cum am stabilit.*

c) *Ea se comportă cu mine precum a fost educată de părinți.*

d) *Cu cât exersezi, cu atât vei obține rezultate mai bune.*

5. Încercuiește varianta corespunzătoare răspunsului corect:

Adverbul relativ *cum* introduce o propoziție subordonată CM în fraza:

a) *Acționează așa cum a fost sfătuit.*

b) *Cum a aflat vestea, a și plecat.*

c) *Știu felul cum ai rezolvat exercițiul.*

d) *Mă gândeam cum să-ți dau vestea cea mare.*

6. Identifică propozițiile subordonate CM din următoarele fraze și precizează valoarea morfologică a elementului de relație:

Am acționat cum am fost învățat în soluționarea acestor probleme. .....

De ce alerga, de aceea simțea aerul curat inspirat. .....

Cu cât muncea mai mult cu atât avea satisfacția muncii sale. .....

7. Identifică propozițiile subordonate CM din următoarele fraze și precizează valoarea morfologică a elementului regent:

Copilul cânta cum îi exemplificase profesorul. .....

A luat-o la goană ca și cum l-ar fi speriat zgomotul auzit departe. .....

Scanned with OKEN Scanner

Firavă cât s-o cuprinzi în palmă, pasărea îi adusese zâmbetul pe buze. .....

Vorbea repede, cum nu eram obişnuit până atunci. .....

8. Completează spaţiile punctate cu propoziţiile regente potrivite pentru următoarele propoziţii subordonate CM:

Cum ai învăţat în familie, ...

..... *cât să te descurci la test.*

..... *ca şi cum n-ar fi ştiut.*

Ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat, ...

9. Contrage propoziţiile subordonate CM din frazele următoare:

a) *A reacţionat astăzi ca şi cum ar fi avut dreptate.*

.....

b) *Medicul acţionase cum a putut mai bine.*

.....

c) *Fără să ţină cont de părerea părinţilor, a plecat la film.*

.....

d) *Procedând ca şi cum nu mai văzuse astfel de cazuri, nu s-a bucurat de aplauzele suporterilor.*

.....

10. Încercuieşte varianta/variantele corespunzătoare răspunsului corect.

Propoziţia subordonată CM din fraza *A răspuns la întrebări fără să se gândească.* poate fi contrasă în: a) substantiv;

b) verb la infinitiv;

c) verb la supin;

d) verb la gerunziu.

11. Realizează expansiunea complementelor circumstanţiale de mod din exemplele următoare:

a) *A acceptat propunerea mea fără a clipi.*

.....

b) *Femeia l-a îngrijit ca o mamă iubitoare.*

.....

Scanned with OKEN Scanner

c) *A descoperit farmecul poeziei eminesciene fără a-şi propune o lectură aprofundată.*

.....

d) *Mai iute decât gândul a fost sportivul la această competiţie.*

.....

12. Construieşte fraze în care adverbul relativ *cum* să introducă următoarele propoziţii subordonate:

– SB: .....

– PR: .....

– AT: .....

– CD: .....

– CI: .....

– CM: .....

13. Alcătuieşte fraze în care verbul *a cânta* să fie regent pentru următoarele propoziţii subordonate:

– SB: .....

– CD: .....

– CL: .....

– CT: .....

– CM: .....

14. Identifică propoziţiile subordonate CM din textul următor şi realizează contragerea lor în părţile de propoziţie corespunzătoare:

„Şi, cu ochii pironiţi la drobul de sare de pe horn şi cu mâinile încleştate, de parcă le legase cineva, începură a-l boci amândouă, ca nişte smintite, de clocotea casa. Pe când se sluţeau ele (...) numai iaca şi tatăl copilului intră pe uşă, flămând şi năcăjit ca vai de el. (...) oftă din greu, ieşi din casă, fără să-şi ieie ziua bună, şi plecă supărat şi amărât ca vai de om!

Şi mergând el bezmetic, fără să ştie unde se duce, după o bucată de vreme, oprindu-se într-un loc, i se întâmplă iar să vadă ceva ce nu mai văzuse (...)."

(Ion Creangă, *Poveste*)

Scanned with OKEN Scanner

.....

.....

.....

15. Completează enunțurile următoare pentru a obține informații corecte:

Propoziția subordonată CM poate avea ca regent un verb (.....), o locuțiune verbală (.....), un ..... (*Subtil cum nimeni nu era, tatăl şi-a făcut apariția.*), un adverb (.....) sau o locuțiune adverbială (.....).

Cuvântul obținut prin contragerea unei propoziții subordonate CM are funcție sintactică de ..... .

Elementele de relație care introduc o propoziție subordonată CM pot fi conjuncțiile subordonatoare (.....), ... (*ca şi cum, ca şi când, pe măsură ce*), pronumele relative precedate de adverbele de mod cât, decât (.....), ... (*cum, precum, cât*).

În propoziția regentă pentru o propoziție subordonată CM pot exista adverbe şi locuțiuni adverbiale .....: *aşa, atât în aceeaşi măsură, astfel.*

Propoziția subordonată CM răspunde la întrebările *Cum?, În ce chip?,* ..... adresate unui element din regentă.

16. Notează cu „DA", în cazul în care consideri corectă afirmația, sau cu „NU", dacă o consideri greşită:

a. Propoziția subordonată CM îndeplineşte funcția de complement circumstanțial de mod pe lângă un verb, un adjectiv sau un adverb din regentă. .....

b. Propoziția subordonată CM poate fi contrasă într-un complement circumstanțial de mod exprimat prin verb la infinitiv. .....

c. Propoziția subordonată CM poate sta înainte sau după regentă. .....

d. Pronumele şi adjectivele pronominale nehotărâte nu pot introduce propoziția subordonată CM. .....

e. Propoziția subordonată CM poate avea un adverb corelativ în regentă. .....

Scanned with OKEN Scanner

TEST – PROPOZIŢIILE SUBORDONATE CL, CT, CM

Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde cerinţelor:

În una din zile, baba oftă din greu şi zise moşneagului:

*(...) – Ia, mâine dimineaţă, **cum s-a miji de ziuă**, să te scoli şi să apuci încotro-i vedea cu ochii; şi ce ţi-a ieşi înainte întâi şi-ntâi, dar a fi om, da' şarpe, da', în sfârşit, orice altă jivină a fi, pune-o în traistă şi o adă acasă; vom creşte-o şi noi cum vom putea, şi acela să fie copilul nostru.*

Moşneagul, sătul şi el de-atâta singurătate şi dorit să aibă copii, se scoală a doua zi dis-de-dimineaţă, îşi ia traista în băţ şi face cum i-a zis baba... Porneşte el şi se duce tot înainte pe nişte ponoare, până ce dă peste un bulhac. Şi numai iaca că vede în bulhac o scroafă cu doisprezece purcei, care şedeau tologiţi în glod şi se păleau la soare. Scroafa, cum vede pe moşneag că vine asupra ei, îndată începe a grohăi, o rupe la fugă, şi purceii după dânsa.

(Ion Creangă, *Povestea porcului*)

1. Transcrie, din text, o propoziţie subordonată CL introdusă prin adverb nehotărât. (1p.)

   .....

2. Notează, din text, două propoziţii subordonate diferite, introduse prin adverbul relativ *cum*; precizează felul lor! (1p.)

   .....

   .....

3. Selectează, din text, o propoziţie subordonată CT introdusă prin printr-o locuţiune conjuncţională. (1p.)

   .....

4. Contrage ultima propoziţie subordonată din text şi precizează felul ei. (1p.)

   .....

5. Realizează expansiunea cuvintelor subliniate în text şi precizează felul subordonatelor obţinute. (1p.)

   din greu: .....

   acasă: .....

   dis-de-dimineaţă: .....

Scanned with OKEN Scanner

6. Menţionează valoarea morfologică şi funcţia sintactică a termenului regent pentru propoziţia ***cum s-a miji de ziuă***. (1p.)

.....

7. Precizează valoarea morfologică şi funcţia sintactică a elementului de relaţie din fraza: *Vei proceda oricum vei considera necesar.* (1p.)

.....

8. Alcătuieşte două frază în care să existe propoziţii subordonate CL şi CT având ca termen regent o interjecţie predicativă. (1p.)

.....

.....

9. Construieşte o frază după schema: CT+ CL+ PP+ CM. (1p.)

.....

Notă: Se acordă 1p. din oficiu.

PROPOZIŢIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANŢIALĂ DE CAUZĂ (CZ)

1. Identifică, în textele următoare, complementele circumstanţiale de cauză şi realizează expansiunea ultimului dintre ele:

„Cică era odată într-un sat un om grozav de leneş; de leneş ce era, nici îmbucătura din gură nu şi-o mesteca." (Ion Creangă, *Povestea unui om leneş*)

.....

„Dar nu-ndrăznesc să mişc fruntea prea tare,/ De teamă să nu se ofilească (...)." (Ana Blandiana, *Minune*)

.....

„Astfel măria sa vede şi cunoaşte unele şi altele; mai ales că măria sa fiind văduv de câţiva ani, (...) trebuie să-şi desfăteze ochii (...)." (Ion Creangă, *Ivan Turbincă*)

.....

Scanned with OKEN Scanner

2. Scrie în spațiul punctat litera corespunzătoare elementului regent pentru propoziția subordonată CZ:

..... *S-a supărat fiindcă a fost neglijat.* A) locuțiune verbală cu verb la mod personal;

..... *Mi-e rău fiindcă nu m-am odihnit suficient.* B) expresie verbală impersonală;

..... *Luând-o la sănătoasa fiindcă se apropia întunericul, nu a observat indiciul.* C) verb la mod personal;

..... *Lucrurile merg așa pentru că ei se înțeleg.* D) verb la mod nepersonal;

..... *Își aducea aminte cu regret, fiindcă nu-și luase rămas-bun.* E) locuțiune verbală cu verb la mod nepersonal;

..... *Fiind lăudat de profesor pentru că dăduse un răspuns bun, a prins curaj.* F) adjectiv;

..... *E vai de tine că nu-ți asculți părinții!* G) adverb de mod;

..... *Fericit că fusese admis la facultate, a telefonat tuturor prietenilor.* H) interjecție;

3. Încercuiește varianta care conține o propoziție subordonată CZ introdusă prin locuțiune conjuncțională subordonatoare:

a) *Nu te comporta așa, că nu-ți stă în fire!*

b) *Unde nu a citit nuvela, a obținut o notă mică.*

c) *A fost aplaudată în urma spectacolului său, întrucât a oferit un bun exemplu celorlalți.*

d) *De vreme ce te-ai înscris la concurs, te poți prezenta.*

4. Încercuiește varianta în care conjuncția subordonatoare *că* introduce o propoziție subordonată CZ:

a) *Nu pot face acest compromis, că nu mă onorează situația.*

b) *Tu nu ai băgat de seamă că am slăbit?*

c) *Nu mi-am dat seama că ai schimbat metoda de a acționa.*

d) *Durerea noastră era că nu ne-ai însoțit în călătorie.*

5. Completează spațiile punctate astfel încât să obții propoziții subordonate CZ:

..... *pentru că vremea a fost nefavorabilă.*

..... *deoarece nu ne asorta cu noii ei pantofi.*

Scanned with OKEN Scanner

..... *fiindcă nu-şi imagina continuarea cărţii.*

..... *din cauză că nu înţelegea limba germană.*

..... *că a fost admis deja la universitate în străinătate.*

..... *din pricină că era mereu ocupat cu temele.*

6. Construieşte fraze în care următoarele propoziţii subordonate să fie introduse prin conjuncţia subordonatoare *să*:

– SB: .....

– PR: .....

– AT: .....

– CD: .....

– CI: .....

– CZ: .....

7. **Citeşte fiecare dintre următoarele afirmaţii şi încercuieşte, după caz, litera A, dacă o consideri adevărată, sau litera G, dacă o consideri greşită:**

A G Propoziţia CZ arată cauza acţiunii sau a însuşirii din regentă.

A G Acţiunea exprimată de verbul din propoziţia subordonată CZ se petrece înaintea acţiunii exprimate de verbul din regentă.

A G Propoziţia CZ răspunde la întrebările *din ce cauză? din ce pricină?* adresate termenului regent.

A G Propoziţia CZ determină un verb, o locuţiune verbală sau un adjectiv din propoziţia regentă.

A G Propoziţia CZ din fraza *Odată ce te-ai încris la concurs, apoi nu te mai răzgândi!* are ca element corelativ în regentă adverbul *apoi*.

A G Propoziţia CZ din fraza *Întrucât mi-a câştigat încrederea, am putut fi încrezătoare în reuşita noastră.* este introdusă prin conjuncţie subordonatoare.

A G Elementul de relaţie care introduce propoziţia CZ din fraza *Cum nu ţi-ai făcut temele, nu te vei descurca la test.* nu îndeplineşte funcţie sintactică.

A G Propoziţia CZ din fraza *Nu a mai mers la cumpărături, că ploua prea tare.* este introdusă printr-o conjuncţie subordonatoare.

Scanned with OKEN Scanner

A G Propoziția CZ din fraza *S-a supărat, unde nu l-ai băgat în seamă.* este introdusă prin adverb relativ cu valoare conjuncțională.

A G Elementul corelativ *de aceea* existent în propoziția regentă pentru o subordonată CZ – *De aceea te-am întrebat, fiindcă nu știam răspunsul tău.* – îndeplinește funcția sintactică de complement circumstanțial de cauză.

8. Identifică propozițiile subordonate CZ din frazele de mai jos și apoi transcrie-le:

a) „Harap-Alb, pentru că ești așa de bun și te-ai ostenit de ne-ai făcut adăpost, vreau să-ți fac și eu un bine în viața mea: na-ți aripa asta, și, când îi avea nevoie de mine aprinde-o, și eu îndată am să-ți vin întru ajutor." (Ion Creangă, *Povestea lui Harap-Alb*)

.....

.....

b) „ – Taci, dragul tatei, zice împăratul, că ți-oi da împărăția cutare sau cutare; taci, fiule, că ți-oi da soție pe cutare sau cutare fată de împărat, și alte multe d-alde astea; în sfârșit, dacă văzu și văzu că nu tace, îi mai zise: taci, fătul meu, că ți-oi da *Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte*." (***, *Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte*)

.....

.....

c) „În casa amintirii nu-i astăzi și nu-i ieri,
Căci orologiul vremii a încetat să bată
Și clipa netrăită a înghețat pe el." (Ion Pillat, *Casa amintirii*)

.....

9. Precizează felul propozițiilor introduse prin conjuncția subordonatoare *că* din următoarele texte:

a) „Ce bine că toate aceste cărți
Au fost scrise!(...)

Mă apăsau toate aceste lumi de gânduri
Care erau ca o nebuloasă și în mintea mea –
(Cred că ne naștem cu virtualitatea de a trăi fiecare
Experiența tuturor [celor] dinaintea noastră). (...)

Scanned with OKEN Scanner

Bine ați făcut că ați scris toate astea la timp
Că n-ați fost deloc, dar deloc leneși
Și n-ați lăsat totul pe mine!..." (Marin Sorescu, *Bibliotecă*)

.....

.....

.....

.....

b) „A fost un împărat şi se numea Împăratul Roşu. El era foarte mâhnit că, în zilele lui, nişte zmei furaseră soarele şi luna de pe cer.

Trămise deci oameni prin toate ţările şi răvaşe prin oraşe ca să dea în ştire tuturor că oricine se va găsi să scoată soarele şi luna de la zmei, acela va lua pe fie-sa de nevastă şi încă jumătate din împărăția lui, iară cine va umbla şi nu va izbândi nimic, acela să ştie că i se va tăia capul.

Mulți voinici se poticăliseră semeţindu-se cu uşurinţă că vor scoate la capăt o asemenea însărcinare; şi când la treabă, hâţ în sus, hâţ în jos, da din colţ în colţ şi nu ştiau de unde s-o înceapă şi unde s-o sfârşească, vezi că nu toate muştele fac miere." (***, *Greuceanu*)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

c) „ – Ce spui, cumnată? Da' că l-aş ucide în bătaie, când aş afla că el a prins pupăza s-o chinuiască. De-amu bine că mi-ai spus, las' pe mine, că ţi-l ieu eu la depănat!" (Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

.....

.....

10. Desparte textele în propoziții, precizează felul acestora şi raporturile sintactice care se stabilesc:

a) „Eram înalt şi elegant, dar e adevărat că nu-mi făceam decât câte un costum de haine,

Scanned with OKEN Scanner

pe care-l purtam până se uza şi pe urmă îl înlocuiam cu altul. (...) Dar cum eram subţire, cum cumpăram obiecte pe care le credeam bune, n-aveam nici un motiv să fiu îngrijorat. La început, nevastă-mea s-a mulţumit să-mi calce hainele, să-mi aranjeze mai bine nodul de la cravată şi să-mi puie, în fiecare zi, o batistă mai fină, în buzunarul de sus al hainei."

(Camil Petrescu, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*)

.....

.....

.....

.....

b) „Sunt săraci, sărăcuţii, că n-au tată; e săracă şi ea, c-a rămas văduvă cu doi copii; cui, Doamne, ar putea să-i lase când se duce la târg? cum ar putea dânsa să stea de dimineaţă până seara fără ca să-i vadă? Cum, când e atât de bine să-i vezi?!

Umblă Mara prin lume, aleargă sprintenă, se târguieşte şi se ceartă cu oamenii, se mai ia de cap câteodată, plânge şi se plânge c-a rămas văduvă, şi apoi se uită împrejur (...)."

(Ioan Slavici, *Mara*)

.....

.....

.....

.....

.....

11. Alcătuieşte o frază în care să existe două propoziţii subordonate CZ aflate in raport de coordonare prin juxtapunere.

.....

12. Notează cu „DA", în cazul în care consideri corectă afirmaţia, sau cu „NU", dacă o consideri greşită:

a. Propoziţia subordonată CZ poate fi recunoscută prin adresarea întrebării *de ce* unui element din propoziţia regentă. .....

Scanned with OKEN Scanner

b. Conjuncţiile subordonatoare *dacă*, *fiindcă*, *deoarece* introduc întotdeauna o propoziţie subordonată CZ. .....

c. Propoziţia subordonată CZ nu poate fi introdusă prin pronume şi adjective pronominale relative. .....

d. Propoziţia subordonată CZ se desparte prin virgulă de regentă. .....

e. Propoziţia subordonată CZ poate avea drept corelative în regentă adverbe sau locuţiuni adverbiale precum *de aceea*, *de ce*, *apoi*, *atunci*. .....

PROPOZIŢIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANŢIALĂ DE SCOP (FINALĂ) (CS)

1. Identifică, în textele următoare, complementele circumstanţiale de scop şi realizează expansiunea lor în propoziţiile subordonate corespunzătoare:

„Căci dragostea moşiei, ca sfântă primăvară,/ În sânu-i înfloreşte şi îl întinereşte/ Pentru salvarea ţării, când ţara pătimeşte (...)." (Vasile Alecsandri, *Dumbrava Roşie*)

.....

„Şi satul, văzând că acest om nu se dă la muncă nici în ruptul capului, hotărî să-l spânzure pentru a nu mai da pildă de lenevire şi altora." (Ion Creangă, *Povestea unui om leneş*)

.....

„Tocmai când voi să se scoale şi să plece spre a merge să-şi încerce şi el norocul, iată broasca mai ţâşni o dată (...)." (***, *Broasca cea fermecată*, text cules de Petre Ispirescu)

.....

„Într-una din zile mergând la vânătoare, văzu o turturică (...)." (***, *Zâna munţilor*, text cules de Petre Ispirescu)

.....

Scanned with OKEN Scanner

2. Scrie în spațiul punctat litera corespunzătoare elementului regent pentru propoziția subordonată CS:

..... *Na o ciocolată, ca să te motiveze!*	A) locuțiune verbală cu verb la mod personal;
..... *El a fugit de la stână ca să scape teafăr.*	B) verb la mod personal;
..... *Luând-o la sănătoasa ca să nu fie văzut, a ajuns primul la pensiune.*	C) verb la mod nepersonal;
..... *Am făcut cale-ntoarsă ca să fie o călătorie fără riscuri pentru toți.*	D) interjecție;
..... *Venind la școală să-mi recuperez ghizdanul, te-am întâlnit.*	E) locuțiune verbală cu verb la mod nepersonal;

3. Citește fiecare dintre următoarele afirmații și încercuiește, după caz, litera A, dacă o consideri adevărată sau litera G, dacă o consideri greșită:

A G Propoziția subordonată CS din fraza *A mers în pădure ca să culeagă zmeură.* poate fi contrasă printr-un verb la modul supin (*la cules*).

A G Propoziția CS din fraza *Muncesc ca să mă pot descurca singur.* este introdusă prin locuțiunea conjuncțională *ca să.*

A G Propoziția CS din fraza *A fost la magazin de-a cumpărat strictul necesar.* este introdusă prin conjuncția *de.*

A G Propoziția CS din fraza *Hai să ne ascundem de ei!* are ca element regent o interjecție predicativă.

A G Propoziția CS din fraza *De aceea a învățat, ca să aibă viitorul asigurat.* este în mod eronat separată prin virgulă de regenta sa.

A G Propoziția CS din fraza *Anume s-a pregătit așa de bine, ca să-i uimească pe colegi.* are ca element corelativ în regentă adverbul *anume.*

A G Conjuncția subordonatoare *ca să* care introduce propoziția CS din fraza *L-a invitat la petrecere ca să nu se simtă stingher.* nu îndeplinește funcție sintactică.

A G Conjuncția coordonatoare *sau* leagă două propoziții CS în fraza: *Mă gândesc să plec din România sau să încep o nouă viață chiar aici în țară.*

A G Propoziția CS din fraza *A luat-o la goană ca să-l prindă din urmă pe hoț.* are ca element regent o locuțiune verbală.

Scanned with OKEN Scanner

A G În fraza *Ca să nu întârzie, ca să nu fie certat, ca să nu repete situaţia de săptămâna trecută, s-a trezit mult mai devreme ca de obicei.* există trei propoziţii CS aflate în raport de coordonare prin juxtapunere.

4. Încercuieşte varianta corespunzătoare răspunsului corect.

Propoziţia subordonată CS este introdusă prin conjuncţia subordonatoare *să* în exemplul:

a) *Problema mea era să vă descurcaţi la examen.*

b) *Colegul meu era decis să-şi demonstreze inteligenţa la următorul test.*

c) *Vino să-ţi bucuri privirea cu aceste flori!*

d) *Nu era indicat să-i telefonezi aşa de târziu.*

5. Încercuieşte varianta care conţine o propoziţie subordonată CS.

a) *Nu era bine să fi venit în vizită fără a anunţa.*

b) *Să se odihnească în vacanţă era visul oricărui elev.*

c) *Dorinţa lui era să viziteze Parisul.*

d) *De aceea am întârziat, ca să pot negocia închirierea sălii.*

6. Precizează felul propoziţiilor introduse prin conjuncţia subordonatoare *să* din următoarele texte:

a) „ – Omul să fie mulţumit cu sărăcia sa, căci dacă e vorba, nu bogăţia, ci liniştea colibei tale te face fericit. Dar voi să faceţi după cum vă trage inima, şi Dumnezeu să vă ajute şi să vă acopere cu aripa bunătăţilor sale [...].

– Vorbă scurtă, răspunse Ghiţă, să rămânem aici, să cârpesc cizmele oamenilor, care umblă toată săptămâna în opinci ori desculţi, iară dacă duminica e noroi, duc cizmele în mână până la biserică, şi să ne punem pe prispa casei la soare, privind eu la Ana, Ana la mine, amândoi la copilaş, iară dumneata la tustrei. Iacă liniştea colibei". (Ioan Slavici, *Moara cu noroc*)

.....

.....

.....

.....

Scanned with OKEN Scanner

b) „CHIRIAC: M-am dus eu la el, chiar în persoană; zic: «Pe ce bază nu vrei să vii mâine la exirciț, domnule?»; zice: «Sunt bolnav, domnule sergent, zice, de-abia mă țin pe picioare, nu pot să merg nici pân' la prăvălie», zice; (...) zic: «N-am eu de-a face cu popa Zăbavă, nu-l am pe listă, zic, eu pe dumneata te am pe listă; să te prezinți mâine la companie». – Acu trebuie să-i dăm mandat, pentru ca să-l iau mâine dimineață.

JUPÂN DUMITRACHE: Să-i dăm, să-l iei! Ăla-i de-al ciocoilor, îl știu eu; cât a umblat dânsul să scape de gardă..." (I. L. Caragiale, *O noapte furtunoasă*)

.....

.....

.....

.....

.....

c) „Danciu s-a învoit să-i taie capul dacă nu va fi în stare să se urce şi a rugat pe împăratul să-i dea răgaz de trei zile ca să se gândească, iar în timpul acestor trei zile a pus un meşter faur să-i facă o cățărătoare de fer, apoi s-a pus pe urcate." (Ioan Slavici, *Rodul tainic*)

.....

.....

.....

7. Alcătuieşte două fraze în care propoziția subordonată CS să fie introdusă prin:

– ***ca să***: .....

– ***pentru ca să***: .....

8. Construieşte trei fraze în care propoziția subordonată CS să aibă ca regent:

– un verb la modul condițional-optativ: .....

– o locuțiune verbală: .....

– un adjectiv: .....

9. Construieşte o frază în care să existe două propoziții subordonate CS aflate în raport de coordonare concluzivă.

.....

Scanned with OKEN Scanner

10. Realizează contragerea în partea de propoziţie corespunzătoare a următoarelor propoziţiii subordonate CS:

A plecat să studieze în străinătate. .....

Ca să rămână treaz, a băut două cafele. .....

Şi-a planificat totul ca să nu uite ceva important. .....

Am fost de m-am plimbat. .....

11. Identifică propoziţiile subordonate CS din textele următoare şi apoi transcrie-le:

a) „Atunci calul porneşte la pas, până ce iese mai încolo, ca să nu-i vadă nimene. Apoi îşi arată puterile sale, zicând:

– Stăpâne, ţine-te bine pe mine, că am să zbor lin ca vântul, să cutreierăm pământul. (...) Şi cum iese sfânta Duminică afară, odată şi porneşte desculţă prin rouă, de culege o poală de somnoroasă, pe care o ferbe la un loc cu o vadră de lapte dulce şi cu una de miere şi apoi ie mursa aceea şi iute se duce de o toarnă în fântâna din Grădina Ursului, care fântână era plină cu apă până la gură." (Ion Creangă, *Povestea lui Harap-Alb*)

.....

.....

.....

.....

b) „Mi-aş fi dat întreaga-mi sănătate nefolositoare, ca să pot prelungi această fericire de bolnav răsfăţat! Doamne! fie-ţi lăudată opera! Noi o considerăm nedesăvârşită, fiindcă suntem nişte nesocotiţi; iartă-ne însă şi nu lua în seamă jalnica noastră judecată! De un singur lucru-i păcat: că nu te-ai gândit să ne pui o a doua inimă în locul bietului creier, care ne stinghereşte atât!" (Panait Istrati, *Neranţula*)

.....

.....

12. Contrage propoziţiile subordonate CS din textele următoare:

a) „— Niciun vânt, fată de-mpărat, ci am venit eu, ca un viteaz ce sunt! Fraţii mei plecaseră să te găsească şi eu, aflând că zmeul i-a încremenit sub o stană de piatră, am sosit ca să-i cer seamă de unele ca astea." (***, *Viteazul cu mâna de aur*, basm cules de G. Dem. Teodorescu)

Scanned with OKEN Scanner

.....

.....

b) „(...) îşi făcea mereu de lucru pe-afară ca să asculte de n-a sosit cumva Ion, cu frica în inimă că poate n-o să mai vie, şi nu ştia cum să aştearnă patul mai repede, să se culce bătrânul şi să stingă lampa." (Liviu Rebreanu, *Ion*)

.....

.....

.....

13. Notează cu „DA", în cazul în care consideri corectă afirmaţia, sau cu „NU", dacă o consideri greşită.

a. Propoziţia subordonată CS arată scopul în vederea căruia se realizează acţiunea verbului din propoziţia regentă. .....

b. Acţiunea exprimată de verbul din propoziţia CS se desfăşoară înaintea acţiunii exprimate de verbul din propoziţia regentă. .....

c. Propoziţia subordonată CS nu poate fi introdusă prin niciun adverb relativ. .....

d. Propoziţia CS poate avea ca elemente corelative în regentă adverbe sau locuţiuni adverbiale precum: *anume*, *înadins*, *de asta*, *pentru accea*. .....

e. Propoziţia subordonată CS nu se desparte niciodată prin virgulă de regentă. .....

14. Desparte textele în propoziţii, precizează felul acestora şi raporturile sintactice care se stabilesc:

a) „Egor rămăsese departe de portret. Se trudea să-şi dea seama de unde izvora în sufletul său atâta melancolie şi oboseală, în faţa acestei fecioare care îl privea în ochi, zâmbindu-i cu familiaritate, parcă l-ar fi ales numai pe el din tot grupul, să-i spună numai lui de nesfârşita ei singurătate. Plutea mult dor şi multă jale în ochii domnişoarei Christina."

(Mircea Eliade, *Domnişoara Christina*)

.....

.....

.....

Scanned with OKEN Scanner

.....

.....

b) „Şi, când colo, numai iaca ce le ies înainte împăratul Verde, fetele sale, Spânul şi toată curtea împărătească, ca să-i primească. Şi văzând Spânul cât e de frumoasă fata împăratului Roş, odată se repede să o ia în braţe de pe cal. Dar fata îi pune atunci mâna pe piept, îl brânceşte cât colo şi zice:

— Lipseşte dinaintea mea, Spânule! Doar n-am venit pentru tine, ş-am venit pentru Harap-Alb, căci el este adevăratul nepot al împăratului Verde.

Atunci împăratul Verde şi fetele sale au ramas încremeniţi de ceea ce au auzit." (Ion Creangă, *Povestea lui Harap-Alb*)

.....

.....

.....

.....

15. Precizează felul propoziţiilor introduse prin conjuncţia subordonatoare *ca să* din următoarele texte:

„(...) tata mi-a dat în grijă, când am pornit de acasă, ca să mă feresc de omul roş, iară mai ales de cel spân, cât oi putea." (Ion Creangă, *Povestea lui Harap-Alb*)

.....

„Ca să nu mai rămâie repetent şi anul acesta, mam'mare, mamiţica şi tanti Miţa au promis tânărului Goe să-l ducă-n Bucureşti de 10 mai." (I.L.Caragiale, *D-l Goe...*)

.....

„ – Deci, voi, meşteri mari,
Calfe şi zidari,
Curând vă siliţi,
Lucrul să-l porniţi,
Ca să-mi ridicaţi
Aici să-mi duraţi
Mănăstire-naltă (...)." (*Monastirea Argeşului*)

.....

Scanned with OKEN Scanner

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ CONDIȚIONALĂ (CȚ)

1. Identifică propozițiile subordonate CȚ din următoarele texte:

„De mi-i duce ca gândul, tu mi-i prăpădi, iar de mi-i duce ca vântul, tu mi-i folosi, căluțul meu, zise fiul Craiului." (Ion Creangă, *Povestea lui Harap-Alb*)

.....

.....

„Iar dacă-i zări/ Dacă-i întâlni/ Măicuță bătrână/ Cu brâul de lână/ (...) Tu, măicuța mea, să tenduri de ea..." (*Miorița*)

.....

.....

„Dacă nu se vede, răspunde Șușteru, așezat pe marginea luntrei, s-aude." (Fănuș Neagu, *Dincolo de nisipuri*)

.....

„Dacă infinitatea sentimentelor și a nuanțelor sentimentelor ar putea fi codificată pe un fel de tablă a lui Pitagora, atunci ele ar putea fi conservate prin formule matematice, iar estetica ar fi o ramură a matematicii." (Nichita Stănescu, *Fiziologia poeziei*)

.....

2. Scrie în spațiul punctat litera corespunzătoare elementului regent pentru propoziția subordonată CȚ:

..... *Ar fi băgat de seamă greșeala dacă era atent.*	A) locuțiune verbală;
..... *Ajungi la timp la gară dacă iei un taxi?*	B) verb la un mod predicativ;
..... *Ești discret, nimeni nu te va aprecia!*	C) interjecție;
..... *Pac! dacă observi ceva în neregulă...*	D) adjectiv;
..... *Putea rezolva dacă-i arătai algoritmul.*	E) verb la un mod nepredicativ.

3. **Citește fiecare dintre următoarele afirmații și încercuiește litera A, dacă o consideri adevărată sau litera G, dacă o consideri greșită:**

Scanned with OKEN Scanner

A G Propoziția subordonată CȚ răspunde la întrebarea *cu ce condiție*? adresată termenului din regentă.

A G Propoziția CȚ nu poate determina decât un verb, o locuțiune verbală sau o interjecție din propoziția regentă.

A G Propoziția subordonată CȚ din fraza *În caz că vei pleca, anunță-mă!* este introdusă printr-o locuțiune conjuncțională subordonatoare.

A G În fraza *Dacă ești serios și onest, vei câștiga stima celorlalți.* virgula a fost utilizată în mod eronat pentru a separa propoziția CȚ de regenta ei.

A G Propoziția subordonată CȚ din fraza *De vei pleca, vei lăsa multă durere în urmă.* este introdusă prin conjuncția subordonatoare *de*.

A G Propoziția subordonată CȚ din fraza *Să-ți fi cunoscut intențiile, nu te-aș fi lăudat.* este introdusă prin conjuncția subordonatoare *să*.

A G Propoziția subordonată CȚ din fraza *Ai carte, ai parte.* este juxtapusă regentei.

A G Propoziția CȚ din fraza *Mi-ar fi părut rău dacă n-ai fi câștigat concursul.* are ca element regent un verb predicativ.

A G Propoziția CȚ din fraza *Dacă toți oamenii ar fi ca tine, lumea ar fi mai bună.* are ca element regent un verb la modul condițional-optativ, timp perfect.

A G Propoziția subordonată introdusă prin conjuncția subordonatoare *dacă* din fraza *Dacă am acționat așa e pentru că îmi pasă de tine.* nu este o CȚ.

4. Încercuiește varianta care conține o propoziția subordonată CȚ:

a) *Întrebarea dacă vă veți întâlni în vacanță era pe buzele tuturor.*

b) *Veți avea rezultatele dorite dacă veți munci cu perseverență.*

c) *Nu se anunțase încă dacă vom recupera orele pierdute.*

d) *Ai aflat dacă mâine se joacă spectacolul?*

5. Încercuiește varianta corespunzătoare răspunsului corect.

Propoziția subordonată CȚ din fraza *Cum m-a văzut, zâmbetul i s-a ivit pe buze.* are ca element de relație:

a) un adverb relativ;

b) o conjuncție subordonatoare;

Scanned with OKEN Scanner

c) un pronume relativ;

d) un adjectiv pronominal relativ.

6. Construieşte fraze în care conjuncţia subordonatoare dacă să introducă următoarele propoziţii subordonate:

– SB: .....

– PR: .....

– AT: .....

– CD: .....

– CI: .....

– CZ: .....

– CŢ: .....

7. Construieşte fraze în care verbul *a reuşi* să fie regent pentru următoarele propoziţii subordonate:

– CZ: .....

– CS: .....

– CŢ: .....

8. Alcătuieşte o frază în care să existe două propoziţii CŢ aflate în raport de coordonare disjunctivă.

.....

9. Notează cu „DA", în cazul în care consideri corectă afirmaţia, sau cu „NU", dacă o consideri greşită:

a. Propoziţia subordonată CŢ exprimă o ipoteză sau o condiţie de a cărei îndeplinire depinde realizarea acţiunii exprimate de propoziţia regentă. .....

b. Raportul de subordonare condiţională nu se realizează decât prin joncţiune. .....

c. Propoziţia subordonată CŢ nu poate fi introdusă prin niciun adverb relativ. .....

d. Când se insistă asupra caracterului exclusiv al condiţiei, pot apărea, în finalul regentei, adverbele corelative *numai*, *doar*, *decât*. .....

e. Propoziţia subordonată CŢ nu se desparte prin virgulă de regentă. .....

Scanned with OKEN Scanner

10. Desparte textele în propoziții, precizează felul acestora și raporturile sintactice care se stabilesc:

a) „Am făcut tot ce trebuia, reluă Moromete cu o sforțare, le-am dat tot ce era, la toți, fiecăruia ce-a vrut... Ce mai trebuia să fac și n-am făcut? Ce mai era de făcut și m-am dat la o parte și n-am avut grijă? Mi-au spus ei mie ceva să le dau și nu le-am dat? A cerut cineva ceva de la mine și eu am spus nu? Mi-a arătat mie cineva un drum mai bun pentru ei pe care eu să-l fi ocolit fiindcă așa am vrut eu? S-au luat după lume, nu s-au luat după mine! S-au luat după lume, nu s-au luat după mine! Și dacă lumea e așa cum zic ei și nu e așa cum zic eu, ce mai rămâne de făcut?! N-au decât să se scufunde! Întâi lumea și pe urmă și ei cu ea." (Marin Preda, *Morometii*)

.....

.....

.....

.....

.....

b) „– N-o să fii nici tu în stare să te urci – i-a zis – și să știi că, dacă nu te vei putea urca, dau poruncă să-ți taie capul.

Danciu s-a învoit să-i taie capul dacă nu va fi în stare să se urce și a rugat pe împăratul să-i dea răgaz de trei zile ca să se gândească, iar în timpul acestor trei zile a pus un meșter faur să-i facă o cățărătoare de fer, apoi s-a pus pe urcate." (Ioan Slavici, *Rodul tainic*)

.....

.....

.....

.....

TEST – PROPOZIȚIILE SUBORDONATE CZ, CS, CT

Citește cu atenție textul pentru a răspunde cerințelor:

Tu n-ai văzut niciodată îngeri, pentru că îngerii vin numai după ce adorm copiii și pleacă atunci când copiii încep să-și deschidă ochii. (...) Dacă n-ar fi îngeri, copiii ar uita să se mai scoale și nici nu ar visa frumos. Îngerii, noaptea, ca să nu li se urască, se joacă în somn cu fetițele și băieții, îi descântă, îi farmecă și-i fac să vadă-n cer, în lumea poveștilor frumoase.

Scanned with OKEN Scanner

Căci şi în somn li s-ar urî copiilor, dacă nu ar fi îngerii să li se arate. (...) Ca să vadă, îngerilor le este de ajuns sticlirea scânteierilor din stele. Ştii câte stele sunt pe cer? Câte şi îngeri. Stelele arată fiecărui înger locul unde trebuie să se întoarcă, după ce a isprăvit. ***Dacă n-ar fi semnul lor, îngerii s-ar încurca prin întuneric şi i-ar prinde lumina zilei pe pământ, şi ar fi foarte rău, căci ar muri toţi de sfârşeală şi ar rămâne copiii fără de îngeri şi n-ar mai fi cine să trezească florile albastre.*** (Tudor Arghezi, *Îngerii*)

1. Notează felul propoziţiilor din fragmentul marcat. (1p.)

P1 – P5 –

P2 – P6 –

P3 – P7 –

P4 – P8 –

2. Transcrie, din text, prima propoziţie subordonată CZ. (1p.)

.....

3. Selectează, din text, o propoziţie subordonată CS introdusă prin printr-o conjuncţie subordonatoare simplă. (1p.)

.....

.....

4. Realizează expansiunea cuvântului *(de) sfârşeală*, subliniat în text, şi precizează felul subordonatei obţinute. (1p.)

.....

5. Contrage propoziţia subordonată *ca să nu li se urască* şi precizează funcţia sintactică a cuvântului obţinut. (1p.)

.....

6. Menţionează valoarea morfologică şi funcţia sintactică a termenului regent pentru propoziţia *ca să vadă.* (1p.)

.....

7. Precizează valoarea morfologică a elementului de relaţie din fraza *Ca să vadă, îngerilor le este de ajuns sticlirea scânteierilor din stele.* (1p.)

.....

Scanned with OKEN Scanner

8. Alcătuieşte o frază în care să existe o propoziţie subordonată CZ introdusă prin conjuncţia subordonatoare *să*. (1p.)

.....

9. Construieşte o frază după schema: CZ+ CV+ PP+ CS. (1p.)

.....

Notă: Se acordă 1p. din oficiu.

PROPOZIŢIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANŢIALĂ CONCESIVĂ (CV)

1. Identifică propoziţiile subordonate CV din frazele următoare şi apoi transcrie-le:

„Mare de inimă, iar de gură şi mai mare, părintele Duhu nu se învrednicise de o viaţă mai bună; dar se vede că nici poftea el una ca asta, de vreme ce nu-şi astâmpăra gura către mai marii săi, măcar să-l fi picat cu lumânarea." (Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

.....

.....

.....

.....

„Tu vrei un om să te socoţi,/ Cu ei să te asemeni?/ Dar piară oamenii cu toţi,/ S-ar naşte iarăşi oameni." (Mihai Eminescu, *Luceafărul*)

.....

„Dănilă crăpa de durere! Dar, oricât îl durea de tare, el tot îşi ţinu inima cu dinţii (...)." (Ion Creangă, *Dănilă Prepeleac*)

.....

2. Delimitează propoziţiile din frazele următoare şi precizează, pentru fiecare exemplu, elementul regent pentru propoziţia subordonată CV şi elementul de relaţie care o introduce:

Deşi l-am avertizat, tot nu m-a ascultat. .....

Mi-am adus aminte pilda, cu toate că nu intenţionam să ţi-o povestesc. .....

Hai la petrecere, oricât ar fi de dificil drumul până acolo! .....

Scanned with OKEN Scanner

Prietena mea îmi rămâne alături, orice aş face. .....

Orice sfat mi-ai da, totuşi voi şti să apreciez atitudinea ta. .....

Chiar dacă am învăţat, cu toate acestea nu am obţinut o notă mare la test. .....

3. Scrie în spaţiul punctat litera corespunzătoare elementului regent pentru propoziţia subordonată CV:

..... *L-a recunoscut, cu toate că nu-l văzuse de ani.*

..... *Şi-a adus aminte de ea, deşi nu-i telefonase.*

..... *Nervos, deşi nimeni nu greşise, băiatul a plecat.*

..... *Neodihnindu-se, deşi îşi propuse, mama nu s-a putut trezi devreme.*

..... *Luând-o la goană, deşi nimeni nu-l urmărea, copilul s-a lovit.*

..... *Haideţi şi voi în parc, chiar dacă e înnorat!*

A) locuţiune verbală cu verb la mod personal;

B) adjectiv;

C) verb la mod personal;

D) verb la mod nepersonal;

E) locuţiune verbală cu verb la mod nepersonal;

F) interjecţie;

4. **Citeşte fiecare dintre următoarele afirmaţii şi încercuieşte litera A, dacă o consideri adevărată sau litera G, dacă o consideri greşită:**

A G Propoziţia subordonată CV răspunde la întrebarea *în ciuda cărui fapt*? adresată termenului regent.

A G Propoziţia subordonată CV din fraza *Nici dacă mă plăteşti, nu te urmez.* este introdusă prin locuţiune conjuncţională.

A G Propoziţia subordonată CV din fraza *Fără să muncească prea mult, se vaită mereu.* este introdusă printr-o conjuncţie subordonatoare.

A G Propoziţia subordonată CV din fraza *Oricum s-ar tunde, tot nu i s-ar pune ochii în evidenţă.* este introdusă prin adverb nehotărât.

A G Propoziţia subordonată CV din fraza *Orice i-ar povesti în această seară, ea tot nu l-ar crede.* este introdusă prin pronume nehotărât.

A G Propoziţia subordonată CV din fraza *Deşi se îmbrăcase subţire, totuşi nu-i era frig.* are ca element corelativ în regentă adverbul *totuşi*.

A G Propoziţia subordonată CV din fraza *Deşi se temea de el, n-a luat-o la sănătoasa văzându-l.* are ca termen regent un verb.

Scanned with OKEN Scanner

A G Elementul de relație care introduce propoziția CV din fraza *Oricâte minute aș face, tot voi merge pe jos*. îndeplinește funcție sintactică de complement circumstanțial de timp.

A G Propoziția CV din fraza *Este marginalizat și dezolat, continuă să spere cu toate acestea*. are drept corelativă în regentă locuțiunea adverbială *cu toate acestea.*

A G Conjuncția coordonatoare *și* marchează în fraza *Oricâte a văzut la Iași și oricâte i s-au povestit despre oraș, tânărul nu părea entuziasmat*. un raport de coordonare a două propoziții CV.

5. Construiește o frază în care să existe două subordonate CV aflate în raport de coordonare prin juxtpunere.

.....

6. Contrage propozițiile subordonate CV din frazele de mai jos:

a) *Deși citise tot, tot nu s-a prezentat la examen.* .....

b) *Cu toate că a urmat tratamentul, nu se însănătoșise încă.*

.....

c) *S-a oferit să mă ajute, chiar dacă nu era olimpic la matematică.*

.....

d) *Măcar că nu a terminat proba de rezistență, a alergat zece minute.*

.....

e) *Să fi citit toată noaptea, tot nu ar fi luat notă mare la test.*

.....

7. Notează cu „DA", în cazul în care consideri corectă afirmația, sau cu „NU", dacă o consideri greșită:

a. Propoziția subordonată CV arată o împrejurare în măsură să împiedice realizarea acțiunii din regentă, dar nu o împiedică. .....

b. Propoziția subordonată CV poate determina o interjecție predicativă. .....

c. Propoziția subordonată CV nu poate avea elemente corelative în regentă. .....

d. Propoziția subordonată CV nu poate fi introdusă de un adverb relativ. .....

Scanned with OKEN Scanner

e. Propoziția subordonată CV nu poate sta decât după regentă. .....

f. Oricare ar fi locul ei față de regentă, propoziția subordonată CV se desparte totdeauna prin virgulă de regenta ei. .....

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ CONSECUTIVĂ (CNS)

1. Identifică propozițiile subordonate CNS din frazele următoare și apoi transcrie-le:

a) „Și a stat ninsoarea și s-a pus pe o geruială de crăpau pietrele, de trozneau lemnele și-ți scrâșneau dinții în gură." (Barbu Ștefănescu Delavrancea – *Hagi Tudose*)

.....

.....

b) „ – Mărite împărate, să-ți fie fața luminată, toată cetatea se minunează de viersul păsării măiestre; un cioban, cum a intrat azi de dimineață în biserică, pasărea a început să cânte de să se spargă, și este așa de veselă, încât pare că nu o încape locul." (*Pasărea măiastră*)

.....

.....

2. Scrie în spațiul punctat litera corespunzătoare elementului regent pentru propoziția subordonată CNS:

..... *Era așa de obosită că nu-și putea termina lecțiile.*

..... *Vorbea așa de încet încât nici profesorul nu-l auzea.*

..... *A slăbit atât de mult încât a apelat la medic.*

..... *Răcind atât de tare încât a stat la pat, nu a putut susține proba concursului.*

..... *Făcându-se de râs de nu-i mai ardea de petrecere, gazda a schimbat desertul.*

.....*Și-a adus aminte totul, încât numai era nevoie de completări.*

A) locuțiune verbală cu verb la mod personal;

B) adjectiv;

C) verb la mod personal;

D) verb la mod nepersonal;

E) locuțiune verbală cu verb la mod nepersonal;

F) adverb;

Scanned with OKEN Scanner

3. Delimitează propoziţiile din frazele următoare şi precizează, pentru fiecare exemplu, elementul regent pentru propoziţia subordonată CNS şi elementul de relaţie care o introduce:

Sforăia *de* te asurzea. .....

Era prea obosită *ca să* mai poată citi. .....

A rupt-o la fugă, *încât* praful se ridica în urma lui. .....

Alerga aşa de tare, *că* nu îl puteai ajunge. .....

A cântat aşa de mult, *încât* a răguşit. .....

E slabă, *să* îi plângi de milă. .....

Proceda de aşa natură, *încât să* fie auzit. .....

Sucul a fost rece, *aşa că* s-a îmbolnăvit. .....

E destul de naiv, *cât să* îl înşele toţi. .....

4. Încercuieşte varianta corespunzătoare exemplului care conţine o propoziţie CNS având ca termen regent un adjectiv:

a) *Experimentase suficient încât să-şi poată alege profesia dorită.*

b) *Proceda de aşa natură, încât să fie apreciat pentru munca sa.*

c) *Era frumoasă, încât n-o puteai privi.*

5. Desparte textul în propoziţii, precizează felul acestora şi raporturile sintactice care se stabilesc:

„N-aş putea spune cui datorez faptul că deşi am fost dat la şcoală la opt ani, cu scopul mărturisit de tatăl meu să învăţ doar să mă iscălesc şi pe urmă, asemeni fraţilor mei mai mari, să ar pământul şi să cresc vite, totuşi întreaga familie a renunţat mai pe urmă la această idee. Fiindcă în primul an abia am trecut clasa, deşi m-am trezit cu uimire citind."

(Marin Preda, *Viaţa ca o pradă*)

.....

.....

.....

.....

.....

Scanned with OKEN Scanner

6. Citeşte fiecare dintre următoarele afirmaţii şi încercuieşte litera A, dacă o consideri adevărată sau litera G, dacă o consideri greşită:

A G Propoziţia subordonată CNS este introdusă prin conjuncţia subordonatoare *să* în fraza: *E frumos, să-l pui în ramă.*

A G Propoziţia subordonată CNS se desparte, în general, prin virgulă de propoziţia regentă.

A G Elementul de relaţie care introduce propoziţia subordonată CNS în fraza *Mi-e lene de nici nu mă ridic din pat.* este o prepoziţie.

A G Conjuncţia subordonatoare *că* nu introduce o propoziţie subordonată CNS în fraza: *A vorbit atât de tare că mi-a spart urechile.*

A G Propoziţiile subordonate CNS din fraza *Era aşa de scump ca să nu-ţi permiţi achiziţionarea produsului sau ca să nu-l poţi închiria?* se află în raport de coordonare adversativă.

A G Propoziţia subordonată CNS din fraza *Făcea în aşa fel încât mă cucerea de fiecare dată.* are ca element corelativ în regentă un adverb.

A G Propoziţia subordonată CNS din fraza *Era aşa de frumoasă că n-o puteai privi fără timiditate.* are ca regent un adjectiv.

A G Propoziţia subordonată CNS din fraza *A luat-o la sănătoasa aşa de rapid că n-am mai avut timp să ne dăm seama de absenţa lui.* are ca regent o locuţiune verbală.

A G Propoziţia subordonată CNS din fraza *Dansa fermecător, aşa că a fost selectată pentru concurs.* are ca regent un adverb.

A G Propoziţia subordonată CNS din fraza *Era aşa odihnită cât să poată rezista la întrunire.* este introdusă printr-o locuţiune conjuncţională.

7. Completează spaţiile punctate astfel încât să obţii propoziţii regente pentru propoziţii subordonate CNS:

..... ***că*** *nu-ţi venea cheful de muncă.*

..... ***să-ţi*** *iei lumea-n cap.*

..... ***încât*** *toată lumea s-a mirat.*

Scanned with OKEN Scanner

8. Alcătuieşte o frază în care să existe două propoziţii subordonate CNS aflate în raport de coordonare copulativă.

.....

9. Subliniază predicatele, desparte textele în propoziţii şi precizează felul subordonatelor introduse prin conjuncţia subordonatoare *de* din textele următoare:

a) „Oiţă bârsană,/ De eşti năzdrăvană,/ Şi de-a fi să mor/ În câmp de mohor,/ Să-i spui lui vrâncean/ Şi lui ungurean/ Ca să mă îngroape/ Aice pe-aproape..." (*Mioriţa*)

.....

.....

.....

b) „ – Eu mor de n-oi vedé seninul, cerul,/ De n-oi privi nemărginirea vastă,/ Răceala umbrei m-a pătruns cu gerul/ Şi nu mai duc – nu pot – viaţa asta./ Ah! Ce ferice-aş fi să văd eterul/ Şi să văd lumea, codrii din fereastră,/ Şi de voiţi cu viaţă să mai suflu,/ Deschideţi uşi, ferestre, să răsuflu." (Mihai Eminescu, *Fata-n grădina de aur*)

.....

.....

.....

c) „Când începe a toca la biserică, Zahei al tău cel cuminte fuga şi el afară şi începe a toca în stative, de pârâie păreţii casei şi duduie fereştile. Iar stropşitul de Ion, cu talanca de la oi, cu cleştele şi vătraiul, face o hodorogeală şi un tărăboi, de-ţi ie auzul; apoi îşi pun câte-o ţoală în spate şi câte-un coif de hârtie în cap ţi cântă «aliluia şi Doamne miluieşte, popa prinde peşte», de te scot din casă. Şi asta în toate zilele de câte două-trei ori, de-ţi vine câteodată să-i coseşti în bătaie, dac-ai sta să te potriveşti lor." (Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

.....

.....

.....

.....

c) „De te-ating, să feri în lături

De hulesc, să taci din gură (...)." (Mihai Eminescu, *Glossă*)

.....

Scanned with OKEN Scanner

d) „S-a-ntâmplat în ei să fie şi un leneş, nevoiaş,
Care de-l punea la sapă, adormia în mâini cu ea,
De-i da coasa să cosească, nu ştia cum să o ia,
De-i da securea să taie, înnopta până să dea (...)." (Anton Pann, *Povestea vorbii*)

.....

.....

e) „Ce mi-i vremea când de veacuri
Stele-mi scânteie pe lacuri,
Că de-i vremea rea sau bună,
Vântu-mi bate, frunza-mi sună,
Şi de-i vremea bună, rea,
Mie-mi curge Dunărea." (Mihai Eminescu, *Revedere*)

.....

.....

10. Construieşte fraze în care conjuncţia subordonatoare *de* să introducă următoarele subordonate:

– SB: .....

– PR: .....

– AT: .....

– CD: .....

– CI: .....

– CZ: .....

– CS: .....

– CV: .....

– CNS: .....

11. Construieşte fraze în care verbul *a şti* să fie regent pentru următoarele propoziţii subordonate:

– SB: .....

– CD: .....

– CZ: .....

Scanned with OKEN Scanner

– CS: .....

– CȚ: .....

– CV: .....

– CNS:.....

12. Contrage propozițiile subordonate CNS din următoarele fraze:

- *Era o căldură de nu puteai respira.* .....

- *A depus efort, încât ajunsese la epuizare.* .....

- *Era o vreme așa de ploioasă, că refuzam trezirea matinală.*

.....

- *Erau atâtea greșeli în compunerea lui, de nu-ți venea a crede.*

.....

13. Notează cu „DA", în cazul în care consideri corectă afirmația, sau cu „NU", dacă o consideri greșită:

a. Propoziția subordonată CNS exprimă rezultatul unei acțiuni sau al unei însușiri prezentate în regentă. .....

b. Propoziția subordonată CNS urmează întotdeauna după regenta ei. .....

c. Propoziția subordonată CNS nu poate fi introdusă prin adverb relativ. .....

d. Propoziția subordonată CNS nu poate avea ca element regent un adverb. .....

e. Propoziția subordonată CNS are întotdeauna un element corelativ adverbial în regentă. .....

14. Desparte textul în propoziții, precizează felul acestora și raporturile sintactice care se stabilesc:

„Când tocmai, la vreme de bătrânețe, iată că se îndură norocul și cu dânsul și dobândi un drag de copilaș, de să-l vezi și să nu-l mai uiți. Împăratul îi puse numele Aleodor. (...)

Băiatul de ce creștea, d-aia se făcea mai isteț și mai iscusit. Nu mai trecu mult și iată că împăratul ajunse la marginea groapei." (Petre Ispirescu, *Aleodor Împărat*)

.....

.....

.....

Scanned with OKEN Scanner

.....

.....

15. Încercuieşte varianta care conţine o propoziţie subordonată CNS:

a) *Mă distram aşa de bine că nu-mi imaginam plecarea de la petrecere.*

b) *Mă temeam să nu greşesc luând această decizie.*

c) *Deşi fusese bolnav, a citit întregul roman pentru test.*

16. Modifică propoziţia regentă de la exerciţiul anterior, astfel încât subordonata CNS să fie, pe rând, SB, PR, CD, CI, AT.

.....

.....

.....

.....

.....

TEST – PROPOZIŢIILE SUBORDONATE CV, CNS

Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde cerinţelor:

Ana, cea mai în vârstă dintre surori, era frumoasă, încât oile încetau a paşte când o zăreau în mijlocul lor; Stana, cea mijlocie, era frumoasă, încât lupii păzeau turma când o vedeau pe dânsa stăpână; iară Lăptiţa, cea mai tânără soră, albă ca spuma laptelui şi cu păr moale ca lâna mieluşeilor, era frumoasă – mai frumoasă decât surorile sale împreună – frumoasă cum numai dânsa era. (...)

Şi acuma sărmana Lăptiţa avea să sufere pentru că n-a fost pe gândul vitrigei, ci după voinţa lui Dumnezeu. Vezi! Aşa e lumea: chiar şi acolo e rea unde o poartă gândul cel bun. (...)

Aşa sunt feciorii de împărat! Oricât de în drag şi-ar păzi nevestele şi oricât de-a dor ar aştepta să-şi vadă feţii, când aud de bătaie, li se zvârcoleşte inima în trup, li se frământă creierii în cap, li se împăienjenesc ochii... lasă nevastă şi feţi în grija Domnului şi pornesc ca vântul la război.

(Ioan Slavici, *Doi feţi cu stea în frunte*)

Scanned with OKEN Scanner

1. Transcrie, din text, propoziția regentă pentru două subordonate CNS aflate în raport de coordonare. (1p.)

.....

.....

2. Selectează, din text, două propoziții subordonate CV, aflate în raport de coordonare; precizează valoarea morfologică a elementului de relație. (1p.)

.....

.....

3. Scrie, din text, propoziția subordonată CV, regentă pentru o altă propoziție subordonată. (1p.)

.....

4. Contrage ultima propoziție subordonată CV din text și precizează valoarea morfologică a termenului obținut. (1p.)

.....

5. Menționează valoarea morfologică a elementului de relație care introduce propozițiile subordonate CV. (1p.)

.....

6. Alcătuiește două fraze în care să existe o propoziție CV, respectiv o propoziție CNS, introduse prin conjuncția subordonatoare *să*. (1p.)

.....

.....

7. Construiește o frază în care să existe o propoziție subordonată CNS având ca termen regent un adjectiv. (1p.)

.....

8. Alcătuiește o frază în care să existe o propoziție subordonată CV care să aibă un adverb corelativ în regentă. (1p.)

.....

9. Realizează o frază după schema: PP+CV+PP+ CNS. (1p.)

.....

.....

Notă: Se acordă 1p. din oficiu.

Scanned with OKEN Scanner

Recapitulare – Sintaxa frazei

1. Desparte textele în propoziţii, precizează felul acestora şi raporturile sintactice care se stabilesc:

a) „Decât multă minte, ştiu că e mai bine
Să ai totdeauna un dram de noroc.
Aşa de-a vieţii veselă schimbare
Cum şi de mândrie boul stăpânit
Se credea că este decât toţi mai mare,
Că cu dânsul nimeni nu e potrivit." (Gr. Alexandrescu, *Boul şi viţelul*)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

b) „Şi fiindcă buna-cuviinţă cere, când te afli în largul naturii, să cugeţi cât o ploşniţă cel puţin, mă mulţămii, doar, să găsesc cusur frunzelor de plop, că fac prea mare gălăgie degeaba şi fără cuvânt, că adică la înălţimea la care se află, fără ca o adiere cât de uşoară să le bage în seamă, ele totuşi se clatină cu zgomot, lovindu-şi unele de altele discul lor lat şi greoi, aninat fără cumpăneală, de-o coadă lungă şi subţire." (Calistrat Hogaş, *În Munţii Neamţului*)

.....

.....

.....

.....

.....

2. Precizează felul propoziţiilor subordonate şi valoarea morfologică a elementelor de relaţie care le introduc din exemplele următoare:

a. *Când îţi respecţi prietenii, găteşti orice pentru ei.*

.....

Scanned with OKEN Scanner

b. *Cu toate că nu-mi doresc, voi merge în parc.*

.....

c. *A absolvit cursurile ca să îndeplinească toate condiţiile postului.*

.....

d. *Din cauză că a greşit, a mărturisit totul.*

.....

e. *I-a răspuns ca şi cum nimeni nu-i stătea în cale.*

.....

f. *Nu vei afla niciodată cât îmi vei lipsi în vacanţă.*

.....

g. *Ce şi-a propus era prea mult pentru posibilităţile sale.*

.....

h. *Deşi este tânăr, toţi au încredere în el.*

.....

i. *E lucru mare să ai aprecierea celorlalţi.*

.....

j. *Dacă nu-ţi convine, mergi în altă parte!*

.....

3. Menţionează tipul subordonatei pentru fiecare frază în parte, introdusă de elementul de relaţie specificat:

- conjuncţia subordonatoare *să*:

1. *El nu vrea niciodată să-şi asume răspunderea.* .....
2. *Singura variantă profitabilă este să cooperăm.* .....
3. *Nu este firesc să renunţi acum la proiect.* .....
4. *Să vreau reuşita şi tot nu voi participa.* .....
5. *Te-ai gândit să-ţi urmezi studiile în străinătate?* .....
6. *Soluţia să renunţăm la a lupta nu este agreată de prietenii mei.* .....

- conjuncţia subordonatoare *de*:

1. *De-aş rezolva problema de faţă, aş mai trăi o viaţă.* .....
2. *Nu aflasem încă de te vei întoarce.* .....

Scanned with OKEN Scanner

3. *De-ai ajuns aici e pentru că ai muncit foarte mult.* .....

4. *Te gândeai de-i bine să revii în țară?* .....

5. *Problema era de-ai să poți avea grijă de el.* .....

6. *Nu-mi dădea pace gândul de-ai să poți veni la întrunire.* .....

- pronumele relativ *cine*:

1. *Nu se știe cine va participa la concurs.* .....

2. *Discuția despre cine ne va reprezenta la ședință a stârnit controverse.* .....

3. *Problema va fi a cui își va asuma răspunderea.* .....

4. *Nu știi cine îl va înlocui pe fratele tău la serbare?* .....

5. *Mă gândeam cine își va recunoaște vina.* .....

6. *Cine poate veni la timp va fi primit cu siguranță în sală.* .....

- pronumele relativ *care*:

1. *Care va fi declarat câștigător, acela va reprezenta școala la competiția națională.* .....

2. *Nu se aflase care va deveni șeful clasei.* .....

3. *Colegul pentru care am cules informațiile mi-a fost recunoscător.* .....

4. *Va fi ales care va avea mai mult succes la public.* .....

5. *Întrebarea rămânea care este cel responsabil cu ordinea și curățenia.* .....

6. *Nu se gândise la care dintre ei va merge în vacanță.* .....

- adverbul relativ *cum*:

1. *Nu s-a aflat cum a rezolvat problema.* .....

2. *Nu te-ai gândit cum vei acționa?* .....

3. *Cum nu am învățat lecția, nu voi putea face tema.* .....

4. *Cum a sunat telefonul, s-a și trezit.* .....

5. *Știu cum vom petrece sărbătorile.* .....

6. *Întrebarea este cum ne vom descurca pe munte.* .....

- adverbul relativ *unde*:

1. *Nu se știuse niciodată unde și-a depozitat economiile.* .....

2. *Unde am învățat până târziu, sunt extenuat.* .....

Scanned with OKEN Scanner

3. *Întrebarea era unde ne vom distra la vară.* .....

4. *Ne-am întâlnit unde am stabilit.* .....

5. *Aflaseşi unde ţi-ai lăsat rucsacul?* .....

6. *Nu mă gândeam deloc unde să-mi petrec vacanţa.* .....

7. *Locul unde te voi vedea va fi stabilit astăzi.* .....

4. Completează spaţiile libere cu propoziţia regentă potrivită cerinţei impuse fiecărei subordonate:

a. ..... *fără să spună nimic.* **(CM)**

b. ..... *cât voi mai aştepta.* **(CI)**

c. ..... *de vrea victoria.***(CD)**

d. ..... *cui te învaţă.* **(CI)**

e. ..... *să fi aflat la timp.* **(CZ)**

f. ..... *că nu a fost răsplătită.* **(CZ)**

g. ..... *ceea ce se ştie deja.* **(SB)**

h. ..... *care îi va fi norocul.* **(PR)**

i. ..... *unde avea mult de lucru.* **(CZ)**

5. Citeşte fiecare dintre următoarele afirmaţii şi încercuieşte litera A, dacă o consideri adevărată sau litera G, dacă o consideri greşită:

A G Prin expansiunea verbului subliniat din propoziţia *A lua note mari înseamnă a munci mai mult.* se obţine o propoziţie CD.

A G Propoziţia subordonată PR din fraza *Ea a rămas ca şi cum n-ar fi ştiut nimic despre situaţie.* este introdusă prin locuţiunea adverbială *ca şi cum.*

A G Propoziţia subordonată din fraza *Este o bătaie de joc să promiţi asta.* este SB.

A G Locuţiunea conjuncţională subordonatoare *din pricină că* introduce în fraza *Din pricină că te-ai accidentat, nu ai mai participat la concursul de atletism.* o propoziţie CZ.

A G Locuţiunea conjuncţională *cum că* din fraza *Spunea cum că nu e încântată de tine.* introduce o propoziţie subordonată SB.

A G Locuţiunea conjuncţională *chit că* introduce în fraza *Chit că pierd totul, voi risca.* o propoziţie subordonată CV.

Scanned with OKEN Scanner

A G Propoziția subordonată din fraza *Înadins a dat muzica tare, ca să atragă atenția asupra ei.* este una CZ.

A G Adverbul relativ *cum* introduce în fraza *Decizia lui a fost cum m-am așteptat.* o propoziție subordonată CM.

A G În propoziția SB din fraza *Nu se știa ce se întâmplă cu el.*, pronumele relativ *ce* îndeplinește funcție sintactică de subiect.

A G Propoziția subordonată introdusă prin adverbul relativ *când* din fraza *Comod de când se știe, nu și-a conștientizat lipsurile.* este AT.

6. Realizează contragerea propozițiilor subordonate, precizând părțile de propoziție obținute:

a. *Ca să-ți păstrezi optimismul, alătură-te celor dragi!*

.....

b. *Ceea ce-mi place laud adesea.*

.....

c. *A ajuns să nu fie recunoscută pe stradă.*

.....

d. *Cine-i învață pe ceilalți este privilegiat.*

.....

e. *Din pricină că n-a înțeles algoritmul, nu-l poate aplica.*

.....

f. *Provocarea pe care ai lansat-o a avut succes.*

.....

g. *M-am hotărât să-ți ofer o mână de ajutor.*

.....

7. Completează spațiul punctat astfel încât să obții subordonata indicată:

a. ..... (SB)/ *are respectul meu*/.

b. ..... (CD)/ *am ales mereu*/.

c. *M-am distrat*/ ..... (CS)/.

d. ..... (CȚ)/ *nu ține cont de mine!*/

e. *Era așa de frig*/ ..... (CNS)/.

Scanned with OKEN Scanner

f. *Nu m-am gândit niciodată/* ..... (CI)/.

g. *Te-ai jucat cu păpuşa/* ..... (AT)/.

h. *Gerul a făcut victime* ..... (CV).

i. ..... (CZ)/ *tratamentul nu şi-a făcut efectul/.*

j. *Studentul ajunsese/* ..... (PR)/.

k. ..... (CT)/ *nu-ţi risipi energia!/*

l. *Merg cu tine/* ..... (CL)/.

m. *Mi-a zâmbit/* ..... (CM)/.

8. Realizează expansiunea părţilor de propoziţie subliniate, precizând felul subordonatei obţinute:

a. *<u>Diseară</u> voi afla rezultatul votului.*

.....

b. *Nu-mi dădusem seama <u>de greşeala</u> făcută.*

.....

c. *Ai citit <u>povestea</u> despre ursul păcălit de vulpe?*

.....

d. *Nu mi-a plăcut niciodată <u>plimbarea</u> cu hidrobicicleta.*

.....

e. *Pasiunea mea devenise, din acel moment, <u>lectura</u>.*

.....

f. *Cartea <u>despre stilul</u> de viaţă sănătos îl captivase.*

.....

g. *Armata acţionează <u>asemenea conducătorului</u> său.*

.....

h. *Am fost <u>la scăldat</u> dimineaţă.*

.....

i. *<u>De frică</u> n-a părăsit încăperea.*

.....

Scanned with OKEN Scanner

9. Alcătuieşte o frază care să respecte următoarea schemă, iar propoziţiile subordonate să fie introduse prin elementele de relaţie indicate:

SB (*cine*) + **CD** (*ce*) + **PP** + **AT** (*la care*) + **CI** (*că*)

.....

.....

10. Alcătuieşte o frază în care două propoziţii subordonate (la alegere) să fie ambele introduse prin conjuncţia subordonatoare *că*. Precizează felul acestora.

.....

.....

11. Alcătuieşte scurte fraze în care adverbul relativ *când* să introducă următoarele subordonate:

SB:

.....

PR:

.....

AT:

.....

CD:

.....

CI:

.....

CŢ:

.....

CT:

.....

CZ:

.....

12. Dezvoltă în propoziţii subordonate corespunzătoare cuvintele subliniate din enunţul:

<u>Dorindu</u>-ne linişte, am hotărât <u>renunţarea</u> <u>la zgomotele</u> obositoare.

Scanned with OKEN Scanner

.....

.....

13. Construieşte o frază în care să existe o propoziţie subordonată SB şi una PR introduse prin pronumele relativ *cine*.

.....

.....

14. Alcătuieşte o frază în care să existe trei propoziţii SB aflate în raport de coordonare prin juxtapunere.

.....

.....

15. Alcătuieşte o frază în care să existe două propoziţii SB aflate în raport de coordonare disjunctivă.

.....

.....

16. Desparte frazele în propoziţii şi precizează felul subordonatelor:

Mi-ar fi plăcut să pot deveni ceea ce visasem în copilărie. .....

Nu s-ar fi aflat niciodată dacă ai trişat când ai jucat şah. .....

Ceea ce m-a determinat să renunţ la planurile de afaceri a fost că am câştigat o vacanţă la munte. .....

Gândindu-mă să renunţ la studiile în străinătate, m-am interesat de ceea ce mă putea ajuta în carieră. .....

Oricând ţi-ai propune să mă vizitezi, telefonează-mi! .....

Ai reacţionat ca şi cum nu te aşteptai să fii promovat. .....

Care este cel mai valoros jucător pe care orice antrenor şi-ar dori să-l aibă în echipă? .....

Oriunde vei vrea să mergi, ia-ţi actele de identitate! .....

Scanned with OKEN Scanner

După ce am vizitat târgul de carte, am schimbat subiectul pe care trebuia să-l abordez în eseu.

.....

Urma să te felicit pentru rezultatele obținute în momentul când îmi confirmai succesul. .....

17. Construiește fraze în care propoziția principală *Citește* să fie regentă pentru propozițiile subordonate indicate:

..... (SB) / *citește/*.

Citește/..... (CD)/.

Citește/..... (CI)/.

Citește/..... (CL)/.

Citește/..... (CT)/.

Citește/..... (CM)/.

Citește/..... (CS)/.

Citește/..... (CZ)/.

Citește/..... (CNS)/.

Citește/..... (CV)/.

18. Alcătuiește o frază după schema SB+PP+CD+PR+AT.

.....

.....

19. Precizează felul subordonatelor din următoarele fraze:

Mă gândeam să plec astăzi. .....

Nu-mi place că întârzii. .....

Dacă ești liber, mergi și tu în excursie. .....

Să-mi spui orice, tot nu te cred. .....

Se ivește atunci problema de unde vom avea resursele necesare pentru investiții. .....

Ca să fiu informat, am citit zi de zi presa. .....

Cum a deschis ușa, a început distracția. .....

Am fost în vacanță unde am stabilit împreună. .....

Sunt ocupat de nu-mi vine a crede. .....

Scanned with OKEN Scanner

L-am ajutat cât am putut. .....

Era foarte frumos să ne plimbăm un pic. .....

Problema era că întârziaţi nejustificat. .....

Aflaseşi şi tu că s-a amânat concursul? .....

20. Încercuieşte varianta/ variantele corespunzătoare unui răspus corect şi exemplifică în fraze ceea ce este posibil:

Propoziţia subordonată *cum mă voi descurca* poate deveni:

a) SB; b) PR; c) AT; d) CD; e) CI.

.....

.....

.....

.....

.....

21. Încercuieşte varianta corespunzătoare răspunsului corect.

- Cuvântul subliniat din enunţul *În acea după-amiază a observat de departe coşurile <u>fumegând</u>.* poate fi dezvoltat într-o propoziţie subordonată:

a) CD; b) AT; c) CM; d) CL.

- Propoziţia subordonată din enunţul *M-am săturat să aud explicaţii nefondate.* poate fi contrasă în: a) subiect;

b) complement direct;

c) complement indirect;

d) complement circumstanţial de cauză.

- Propoziţiile subordonate CV din fraza *Oricât de mult ar fi avut de studiat sau oricât de dificilă i-a fost integrarea în colectiv, copila a făcut performanţă în sport.* se află în raport de coordonare: a) copulativă; b) adversativă; c) disjunctivă; d) concluzivă.

Scanned with OKEN Scanner

22. Notează cu „DA", în cazul în care consideri corectă afirmația, sau cu „NU", dacă o consideri greșită.

a. Nicio propoziție subordonată nu poate avea ca element de relație o prepoziție. .....

b. Propoziția SB nu poate fi introdusă prin adverb relativ. .....

c. Propoziția AT are ca termen regent un substantiv sau un substitut al acestuia. .....

d. Propoziția PR stă întotdeauna după regentă. .....

e. Regentul unei CZ este întotdeauna un verb. .....

f. Propoziția CM se desparte întotdeauna prin virgulă de regenta sa. .....

g. Propoziția CT stă întotdeauna înaintea regentei. .....

h. Conjuncția subordonatoare *ca să* poate introduce numai o propoziție sunordonată CS. .....

i. Regentul unei PR este întotdeauna un verb copulativ. .....

j. Propoziția subordonată CL are întotdeauna un adverb corelativ în regentă. .....

TEST – SINTAXA FRAZEI

Citește cu atenție textul pentru a răspunde cerințelor:

Aș vrea să mărturisesc de la început și răspicat că niciodată nu m-am gândit la dragoste în cele dintâi luni petrecute în tovărășia Maitreyiei. Mă ispitea mai mult faptul ei, ceea ce era sigilat și fascinant în viața ei. ***Dacă mă gândeam adesea la Maitreyi, dacă în Jurnalul meu din acest timp se găsesc notate o seamă din cuvintele și întâmplările ei, dacă, mai ales, mă tulbura și mă neliniștea, acesta se datora straniului și neînțelesului din ochii, din răspunsurile, din râsul ei. Este adevărat că spre fata aceasta mă simțeam atras.*** *Nu știu ce farmec și ce chemare aveau până și pașii ei. Dar aș minți dacă n-aș spune că întreaga mea viață din Bhowanipore – nu numai fata – mi se părea miraculoasă și ireală.* (Mircea Eliade, *Maitreyi*)

1. Notează felul propozițiilor din fragmentul marcat. (1p.)

P1 –

P2 –

P3 –

P4 -

P5 –

P6 –

P7 –

Scanned with OKEN Scanner

2. Transcrie, din text, o propoziție subordonată CD introdusă prin conjuncția subordonatoare *că*.

..... (1p.)

3. Selectează, din text, o propoziție subordonată SB introdusă prin printr-un pronume relativ și precizează funcția sintactică a acestuia în propoziție. (1p.)

.....

.....

4. Realizează expansiunea cuvintelor subliniate în text și precizează felul subordonatelor obținute. (1p.)

.....

.....

5. Contrage prima propoziție subordonată din text și precizează funcția sintactică a cuvântului obținut. (1p.)

.....

6. Menționează valoarea morfologică și funcția sintactică a termenului regent pentru propoziția ***că spre fata aceasta mă simțeam atras.*** (1p.)

.....

7. Precizează valoarea morfologică și funcția sintactică a elementelor de relație din fraza: *Nu știu ce farmec și ce chemare aveau până și pașii ei.* (1p.)

.....

8. Alcătuiește o frază în care conjuncția subordonatoare *dacă* să introducă o altă subordonată decât în text; precizeaz-o! (1p.)

.....

9. Notează cu „DA", în cazul în care consideri corectă afirmația, sau cu „NU", dacă o consideri greșită. (1p.)

a. Propoziția principală este aceea care are înțeles de sine stătător și nu depinde gramatical de alte propoziții. .....

b. Legătura dintre propoziția subordonată și propoziția sa regentă se realizează numai prin conjuncții. .....

Scanned with OKEN Scanner

c. Fraza reprezintă comunicarea alcătuită din două sau mai multe propoziții, dintre care cel puțin una este principală. .....

d. Propoziția regentă este reprezentată de propoziția principală determinată de o altă propoziție. .....

e. Pronumele relative (*care*, *cine*, *ce* etc.) introduc întotdeauna propoziții subordonate. .....

Notă: Se acordă 1p. din oficiu.

BIBLIOTECA JUDETEANA
„GH.ASACHI"
IASI

Scanned with OKEN Scanner

CUPRINS

I. FONETICĂ **5**
TEST – FONETICĂ 15

II. VOCABULAR ŞI STRUCTURA CUVINTELOR **17**
Categorii semantice 17
Mijloace interne de îmbogăţire a vocabularului: derivarea, compunerea, schimbarea valorii gramaticale (conversiunea) 30
Derivarea 30
Compunerea 36
Schimbarea valorii gramaticale (conversiunea) 38
Mijloace externe de îmbogăţire a vocabularului (Împrumuturile lexicale vechi şi noi) 43
TEST – VOCABULAR 49

III. MORFO-SINTAXĂ **52**
SUBSTANTIVUL 52
ARTICOLUL 62
TEST – SUBSTANTIVUL 65
ADJECTIVUL 67
TEST – ADJECTIVUL 73
PRONUMELE 75
TEST – PRONUMELE 84
NUMERALUL 85
TEST – NUMERALUL 92
VERBUL 94
TEST – VERBUL 106
ADVERBUL 108
TEST – ADVERBUL 113
PREPOZIŢIA 114
CONJUNCŢIA 120
TEST – PREPOZIŢIA ŞI CONJUNCŢIA 124
INTERJECŢIA 125
TEST – INTERJECŢIA 128
Morfo-sintaxă – Recapitulare 129

IV. SINTAXA PROPOZIŢIEI **134**
SUBIECTUL 134
TEST – SUBIECTUL 141
PREDICATUL 143
TEST – PREDICATUL 152
ATRIBUTUL 153
TEST – ATRIBUTUL 161
COMPLEMENTUL 162
TEST – COMPLEMENTUL 173

Scanned with OKEN Scanner

V. SINTAXA FRAZEI **175**
PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ SUBIECTIVĂ (SB) 175
TEST – PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ SB 181
PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ PREDICATIVĂ (PR) 182
TEST – PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ PR 189
PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ ATRIBUTIVĂ (AT) 190
TEST – PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ AT 197
PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ COMPLETIVĂ DIRECTĂ (CD) 198
TEST – PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CD 204
PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ COMPLETIVĂ INDIRECTĂ (CI) 206
TEST – PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CI 212
PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ DE LOC (CL) 214
PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ DE TIMP (CT) 219
PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ DE MOD (CM) 225
TEST – PROPOZIȚIILE SUBORDONATE CL, CT, CM 231
PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ DE CAUZĂ (CZ) 232
PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ DE SCOP (FINALĂ) (CS) 238
PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ CONDIȚIONALĂ (CȚ) 245
TEST – PROPOZIȚIILE SUBORDONATE CZ, CS, CȚ 248
PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ CONCESIVĂ (CV) 250
PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ CONSECUTIVĂ (CNS) 253
TEST – PROPOZIȚIILE SUBORDONATE CV, CNS 259

Recapitulare – Sintaxa frazei 261
TEST – SINTAXA FRAZEI 271

Scanned with OKEN Scanner

Lucrarea se constituie într-un auxiliar didactic menit să eficientizeze pregătirea la limba şi literatura română, atât pentru lucrul la clasă, cât şi pentru studiul individual. Structurat în două părți, volumul conține cinci capitole de pregătire propriu-zisă (*Fonetică*, *Vocabular*, *Morfo-sintaxă*, *Sintaxa propoziției*, *Sintaxa frazei*) şi o serie de douăzeci şi trei de teste de (auto)evaluare, care îi permit elevului o implicare activă în procesul de învățare.

Noutatea propusă constă în organizarea conținuturilor din programa şcolară în secvențe care mizează pe diversitatea itemilor de evaluare (de recunoaştere, de completare, de asociere etc.), care să valorifice aspecte teoretice într-o manieră aplicată, oferindu-i elevului posibilitatea de a sistematiza informația, de a-şi însuşi noțiunile în mod gradat şi conştient şi de dobândi competențe care vizează nivelul de performanță.

Realizată în conformitate cu programa şcolară în vigoare, cartea este un instrument de lucru util, destinat atât şcolarilor din ciclul gimnazial pentru teste, teze, examene naționale, dar şi celor din ciclul liceal, care susțin evaluări în vederea admiterii în învățământul universitar.

Costina Creiță

ISBN 978-973-726-088-1

Scanned with OKEN Scanner